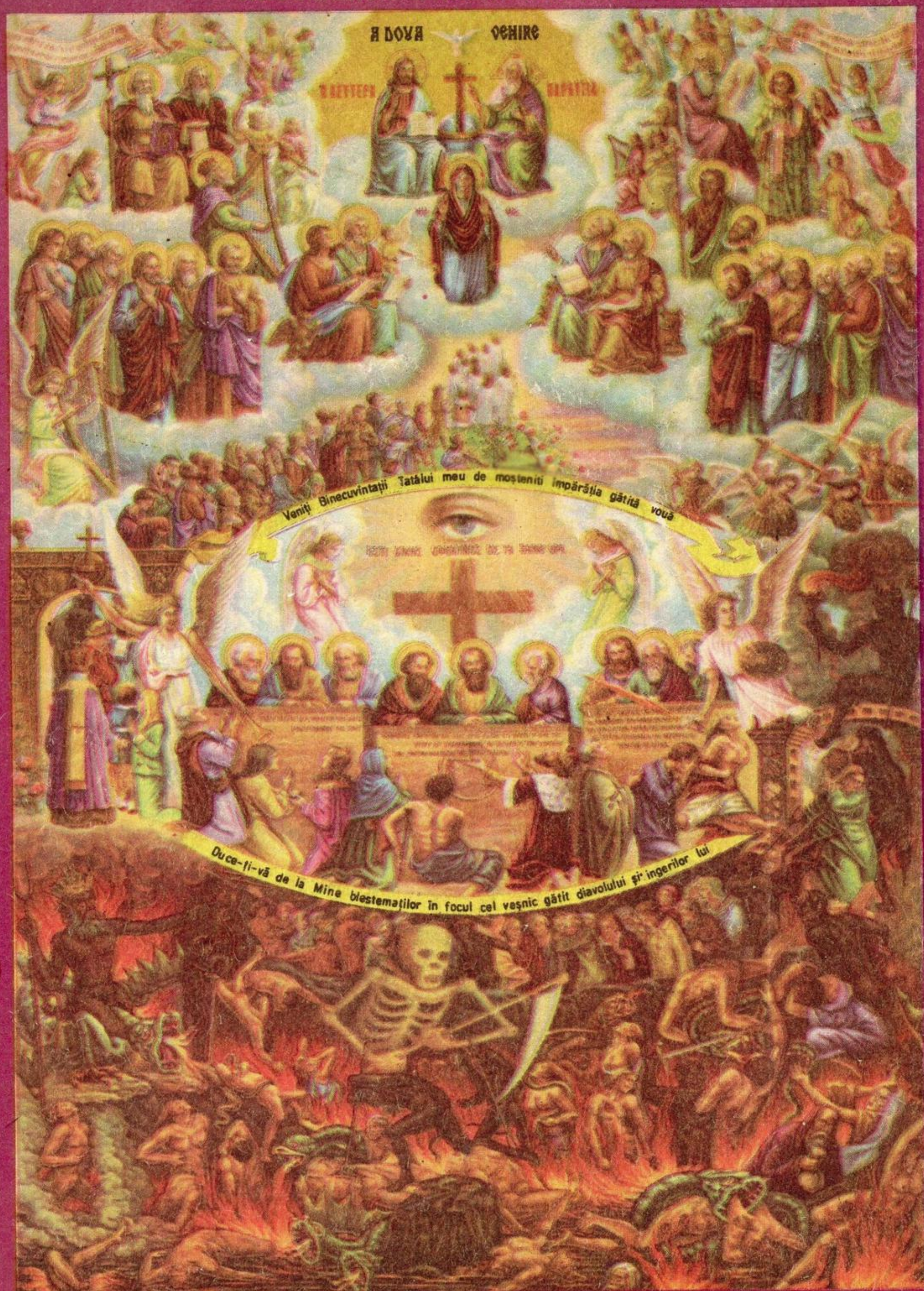
EDITURA PELERINUL ROMÂN

TÎLCUIREA APOCALIPSEI

diacon Gheorghe Băbuţ

Tîlcuire la Apocalips

a Sfîntului părintelui nostru Andrei arhiepiscopul Cezareii Capadochiei. Manuscris în chirilică românească din anul 1704.

şi

Comentar extras la Apocalipsă

a Sfîntului Ambrozie Episcopul Milanului, traducere din limba latină.

EDITURA „PELERINUL ROMÂN"
ORADEA, 1991

PREFAȚĂ

Cartea APOCALIPSA a fost scrisă de Sfîntul Ioan evanghelistul în Insula Patmos și ni se spune și ziua scrierii ei: „Am fost în duh în zi de duminică *și am auzit, în urma mea, glas mare de trîmbiță“, (Apoc. 1, 10), deci este o revelație făcută în ziua de odihnă a Duminecii, în anul 96 după Hristos, în care prăznuim trei mari Sărbători creștine; 1. Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, 2. Pogorîrea Duhului Sfînt, Rusaliile și 3. Dumineca va avea loc Judecata din urmă, deci tot Duminica se va împlini Apocalipsa.*

Cînd auzim cuvîntul Apocalipsa, parcă ceva îngrozitor ar plana deasupra noastră, deși ar trebui să ne bucurăm, căci cuvîntul acesta arată că Domnul nostru Iisus Hristos vine să ne ducă cu El la ceruri la fericire.

Apocalipsa are o întindere veșnică privește trecutul, prezentul și viitorul și mai ales starea de după sfîrșitul lumii, adică veșnicia. Mulți cred că se poate interpreta, dar tîlcuirea ei cu adevărat în duh real n-au făcut-o decît sfinții Bisericii Ortodoxe. Tendința de a profita de pe urma Apocalipsei o au toate sectele, te amenință „Vine Domnul“ și apoi să vezi ce o să se întîmple, idee greșită, pentru că Hristos nu mai este un Dumnezeu al terorii, ci este un Dumnezeu al iubirii. De am număra de cîte ori au fixat timpul venirii lui Hristos aceste secte ar trebui să mai scriem o carte. Amintesc doar momentul cînd în America, lumea și-a vîndut averile s-a îmbrăcat în haine albe și cu lumînări în mînă erau gata că vine Domnul, sectarul ce i-a amăgit a spus că Domnul mai întîrzie cîteva luni, lumea plîngea de necaz, cu ce să mai trăiască fiind înșelați de acești oameni ai rătăcirii. Nu s-a găsit în întreaga istorie a Bisericii ortodoxe vreun sfînt să spună anul venirii Domnului, aceasta numai Dumnezeu o știe. Oare nu cumva a spus Mîntuitorul că Ziua aceasta nimeni n-o știe, nici Fiul, fără numai Tatăl? Fiul o știa ca Dumnezeu, dar nu avea misiunea divină s-o descopere ca Om, Dumnezeu toate le știe. Noi creștinii ortodocși trebuie să schimbăm sensul cuvîntului de groază al Apocalipsei, sens format de sectele pentru care este firesc să fie groază Stăpînul, care-i va judeca, ei fiind pe calea pierzării. A interpreta și a tîlcui Apocalipsa nu se poate face de omul simplu, numai sfinții trăitori în pustie și mari rugători au primit acest dar al tîlcuirii Apocalipsei, este darul lui Dumnezeu.

Primul tîlcuitor al Apocalipsei este însuși Ioan evanghelistul *care în timpul vieții explica creștinilor ceea ce însemna Apocalip-*

sa. După el au fost sfinţii Policarp al Smirnei *şi mulţi alţi sfinţi şi martiri ai ortodoxiei. O interpretare realistă a Apocalipsei o găsim în cartea* „Sfîrşitul omului“, *scrisă de Zosima Pascal, călugăr de la Mănăstirea Neamţ, cartea apare în anul 1905 la Iaşi, este o sinteză a tuturor profeţiilor privitoare la Apocalipsă.* Sfîntul Metodie Episcopul Patarelor, *care a trăit în anul 278 este un alt tîlcuitor foarte real al Apocalipsei.* Sfîntul Ciprian al Cartaginei *din secolul III a interpretat şi el cartea Apocalipsei. Sfîntul* Ipolit papa Romei *are o interpretare foarte adîncă a Apocalipsei.* Sfîntul Efrem Sirul *din anul 370 a comentat mistic cartea Apocalipsei.* Fericitul Augustin *episcopul din Hipo, are un Comentar complet la Apocalipsă. După aceştia amintim pe* Sfîntul Andrei episcopul Cezareei Capadochiei *din secolul IV, acest Comentar îl redăm în întregime este cel mai complet Comentar ce ne-a rămas. În această Tîlcuire a Apocalipsei am pus textele biblice din Biblia din anul 1975 pentru a se putea înţelege mai bine această tîlcuire.* Sfîntul Ambrozie episcopul Milanului *a scris şi el un Comentar la Apocalipsă, din acesta am luat numai un Extras, fiind destul de clar cel al Sfîntului Andrei. Sfîntul Ambrozie a scris Comentarul în secolul IV. Alte Comentarii la Apocalipsă au fost făcute de* Sfinţii Ioan Gură de Aur *în Omiliile sale, de* Sfîntul Vasile cel Mare *şi de către majoritatea scriitorilor bisericeşti. Mai amintim pe* Sfîntul Ioan Damaschin, *pe* Sfîntul Andrei cel Nebun *pentru Hristos, acest Andrei a trăit în anul 882 în Constantinopol.* Sfîntul Nil al Athosului *a interpretat şi el cartea Apocalipsa. Un alt sfînt este* Agatanghel, *care a avut o descoperire din Apocalipsă la anul 1327, descoperire prin care se spune despre viitorul lumii. O vedenie importantă, care priveşte Apocalipsa a avut* călugărul Daniil *în anii 1763, care a trăit în insula Cherchira unde sînt Moaştele (trupul) întregi ale sfîntului Spiridon. Majoritatea sfinţilor au fugit de comentarul Apocalipsei crezîndu-l acesta ca fiind posibil să se facă numai de către Dumnezeu. Sfinţii* Antonie, Eftimie, Sava *şi ceilalţi mari sfinţi, cînd era vorba de a interpreta ceva din Scriptură se fereau pentru că se poate greşi foarte uşor.*

Vedem din autorii tîlcuirii Apocalipsei că toţi au trăit în pustie, în rugăciune, în asceză totală şi făceau parte din Biserica ortodoxă, cea una a lui Hristos şi trăiau această credinţă şi Dumnezeu numai lor le-a descoperit cele privitoare la lume şi la veşnicie.

Există o curiozitate firească a firii umane de a afla cele viitoare, dar aceasta trebuie înfrînată, pentru că numai Dumnezeu ştie totul în univers şi în veşnicie. Mintea umană trebuie să se întindă numai pînă unde îi sînt hotarele, dacă vom deveni sfinţi ca cei din pustie şi mari trăitori, atunci Dumnezeu ne va descoperi şi nouă cele de folos. Să nu uit, unul din cei ce au trăit în ultima

vreme, Sfîntul Ioan Iacob Românul, *care a murit în anul 1960 la Ierusalim și al cărui trup este întreg neputrezit a avut cîteva sclipiri ale descoperirii dumnezeiești în pustia Iordanului. Acestea le putem vedea în cartea „Hrană duhovnicească“ scrisă de ucenicul său Ioanichie Pîrîială.*

Puteți observa după ce veți citi aceste două Tîlcuiri, că Dumnezeul nostru Iisus Hristos, nu este un tiran ce stă cu sabia, gata gata să ne ucidă, după ideile sectarilor de azi, Vine Domnul, mare tragedie, și dacă vine, o! de cînd îl așteptăm și dorim să vină, locul nostru al ortodocșilor este acolo lîngă el în ceruri, iar al sectelor este cu Iuda ce s-a lepădat de Hristos, de fapt, noi nu sîntem judecători. Toate sectele sînt reprezentate aici în Apocalipsă prin fum, nor de insecte, care vor năvăli peste oameni și le vor mînca sufletele. Facă Mîntuitorul să ne găsească pe drumul drept al Sfinților Andrei al Cezareii episcopul și al Sfîntului Ambrozie episcopul Milanului și apoi să ne ia în ceruri cu El. Amin.

Notă! — Acest text a fost transcris după manuscrisul nr. 2582 al Academiei Române pînă la f. 82 v, cînd observîndu-se că prescriitorul introdusese în text însemnările marginale ale traducătorului în limba slavă sau română, s-a adaptat manuscrisul nr. 4286, făcîndu-se corecturile necesare și punîndu-se adaosurile în paranteze pătrate. De aici înainte, adausurile posterioare sînt trecute cu mențiuni „marginal“.

Manuscrisul nr. 4286 e scris de popa Stanciul din București, de la biserica „Toți Sfinții“ în anii 1722—1723 și îi lipsește începutul.

Titlul e transcris după manuscrisul nr. 2469.

Aceste manuscrise românești au în plus față de textul grecesc tipărit al tîlcuirii Apocalipsului, prefețele traducerii slave și românești.

Explicații: Textul al cărui început e espasat și are pe margini o cifră sau indicație „TOJ“, este textul din Apocalipsul Sfîntului Ioan.

TOJ = același, idem.
I PROCI = și celelalte
SH. = VERSET
Luca 15, 8 = LUCA, Capitolul 15, versetul 8.

Cititor cel dreptcredincios şi iubitor de osteneală la citirea scripturilor, întru Domnul să se bucure şi să se înţelepţească

Tot lucrul cel de folos, dreptcredinciosule cititor, ca să fie bineprimit, sau obişnuit de a fi lăudat, de vreme ce firea omenească deşi pofteşte cele de folos, dar fiindcă se tîrăşte pe jos şi este legată de cele pămînteşti prin dragostea faţă de ele, pentru aceia nu le poate vedea şi privi cele ce-i sînt de folos şi de multe ori şi lucrul cel de laudă, nu voieşte să-l primească pentru răutatea pusă în om de către şarpele cel de demult.

Căci dacă cele bune sînt cu anevoie, întru care trebuie să se supuie omul, precum o adeveresc filozofii creştini, cu mult mai mult împărăţia cerului, care prin nevoinţă se cîştigă şi la care se ajunge prin necazuri şi prin calea cea strîmtă (Mt. 11, 12) se ia această împărăţie prin greutăţi. Oare cum se va mîntui atunci cineva? Oare va dobîndi Împărăţia cerului nefiind botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, după cuvîntul Domnului?

Şi cum se va boteza fiind necredincios şi cum va crede nefiind învăţat şi cum se va învăţa neavînd dumnezeiasca Scriptură şi cum se va lipi de citirea dumnezeieştilor cuvinte neştiind lauda acestor cuvinte? Că pentru aceasta se dau în tipografii cărţi de învăţătură şi îndemnătoare spre fapte bune. Pentru aceasta în prefeţele cărţilor se laudă şi se pune înainte marele folos pentru a-i îndemna pe oameni la citit.

Dintre care şi această carte plină de darul lui Dumnezeu, pe care mai curînd s-o primeşti şi mai cu dragoste s-o citeşti, de aceia o cititorule sînt puse aceste laude în ea. Şi cine ar fi alcătuitorul cărţii acesteia, că unii zic că este Dionisie Alexandrinul (Ierarhia, cap. 7 partea 3) alţii zic că alcătuitorul Apocalipsului ar fi Sfîntul Dionisie Areopagitul, Grigorie Chirul, Epifanie, Justin Filozoful, mucenicul Irineu şi Ipolit, Atanasie şi Sf. Damaschin, învăţătorii bisericii celei mari. Însă cei mai mulţi adeveresc că Apocalipsa a scris-o Sfîntul Ioan Bogoslovul (Teologul) Evanghelistul precum mărturiseşte Areta şi Evsevie (Cuvîntul la Cartea 7, cap. 24). Mai întîi Evanghelia lui Ioan apoi şi Epistolele sale au o unire şi podoaba dialecticii greceşti. În Apocalips îşi pune numele său ca şi cum ar fi scris-o un zugrav, adică scrisoare de mînă, iar nu carte. În Evanghelie îşi zicea ucenicul pe care-l iubea Hristos, dar

nu-şi arată numele, la fel şi Sf. Pavel vorbind de vedeniile sale vorbeşte ca despre altul. Iar aici în Apocalips, Ioan Teologul-evanghelistul, însemnînd numai vorbe de taină în atîtea locuri, zice clar: eu Ioan. Sfîntul Ioan evanghelistul de aceia n-a scris la fel în Evanghelie ca şi în Apocalips, pentru că în Evanghelie cînd scria el, Duhul Sfînt lucra în mintea lui şi cîte îl lumina Duhul atîtea scria, dar nu erau lucruri văzute şi arătate, iar aici în Apocalips cele ce vede şi se arată şi se spun lui, acestea le primeşte şi le scrie, în Evanghelie spune uneori cele ce s-au făcut, iar aici în Apocalipsă vorbeşte de cele viitoare, graiuri dictate de îngerul cu care vorbea.

Apoi mai zic că alta este istoria, alta prorocia, într-un chip se scrie istoria şi în alt chip prorocia. Pentru că adevărul istoriei se aduce din altă parte iar nu de la autor, în prorocie însă, căci se spun cele viitoare, pentru aceia numai acelui ce descopere şi spune i se pot socoti acestea, ca să înţelegem şi să ştim de unde s-au spus acelea cine le-a descoperit, ce a spus şi cine a scris. Pentru aceia vedem că nu numai în începutul prorocilor, ci la fiecare vedenie este pus mai întîi numele lui Dumnezeu celui ce spune şi al prorocului ce scrie (Ieremia, 11, 16, 18, 21, 25, 26, 29 etc.).

Pildă ne este în aceasta Ieremia şi alţi proroci, care în prorocia sa de multe ori îşi pomeneşte numele său, pentru a se putea vedea că nu altcineva a scris. Că şi prorocii cei mincinoşi îşi vor pune numele lor în cărţile lor. Şi Daniil în cap. 7, îşi pune puţin numele: Eu Daniil. Şi Isaia de cîte ori: Isaia feciorul lui Amos se numeşte. În Evanghelie Ioan nu şi-a pus numele său, pentru că istoria scria de cele ce a făcut şi a învăţat Iisus Hristos. Însă în Apocalips Ioan se numeşte de cinci ori: Chiar în capitolul întîi verset 1, apoi pune de trei ori pentru a înlătura orice îndrăzneală şi presupunere de a fi alt scriitor, însă şi în cap. 21, verset 2, şi în cap. 22, verset 8, în care loc pomeneşte drept numai cele ce a văzut, ca să nu fie vedenia cu bănuială de necredinţă.

Iar unii ziceau după Istoricul Eusebie (cartea 2, cap. 25) că Apocalipsul a fost scris de Cerint ereticul, cu numele apostolului. Părerea aceasta este vicleană a ereticilor numiţi hiliaşti şi este de tot urîtă de Dumnezeu, pentru că potrivnicii bisericii, văzînd în vreo carte lucru împotriva ereziei lor şi care distruge şi înlătură erezia lor o declară cartea ca fiind a vreunui eretic. Deosebirea între lucrarea lui Cerint şi Apocalipsul lui Ioan este mare, în cartea ereticului sînt basme şi fapte de rîs, iar în Apocalipsul lui Ioan sînt vedenii minunate ale tainelor lui Dumnezeu şi scrise cu înfricoşare. Cerint bîrfeşte că Dumnezeu nu este făcătorul lumii şi cum că Hristos din Maria şi din Iosif după obiceiul tuturor oamenilor

s-a născut și alte rătăciri urîte lui Dumnezeu, iar în Apocalipsa lui Ioan sînt multe dogme drepte despre divinitatea lui Hristos.

La fel unde scrie de mia de ani, nu spune Ioan de bîrfelile lui Cerint, pentru aceia părerea cea mincinoasă a lui Cerint nu este primită de biserică. Iar Sfîntul Andrei al Cezareii scrie: „Despre această de Dumnezeu insuflată și credincioasă carte au mărturisit despre ea fericitul Grigore Teologul și Chiril, și chiar Papia, Irineu, Metodie, Ipolit, însă lauda cea dintîi a cărții acesteia este vrednicia făcătorului ei, căci de Sfîntul Apostol al lui Hristos evanghelistul, ucenicul cel iubit și soț al lui Hristos, Ioan Teologul evanghelistul este dată întîi. Și a văzut fiind exilat și nouă zile în post și rugîndu-se, precum mărturisește Prohor ucenicul lui, care singur l-a văzut și a scris, acestea ce i-au spus Sfîntul, adică tainele ce i le-a arătat Sfîntul Înger".

A doua se laudă pentru tîlcuitorul ei. Căci de vreme ce cartea aceasta Apocalipsul este grea de taine și multe întunerece are care nu se pot înțelege, pentru aceasta mulți dascăli care au urmat ortodocșilor celor de mult credincioși, s-au nevoit să aducă vreo lumină acestui întuneric și acestor taine mari. Locul cel dintîi dintre aceștia îl urmează Sfîntul Andrei arhiepiscopul Cezareii Capadociei, pentru că măcar deși mai înainte de dînsul Iustin Mucenicul și Filozoful și Irineu episcopul Lionului și alții au tîlcuit Apocalipsul, dar nici unul n-a tîlcuit mai desfătat și mai înțelepțește decît Sfîntul Andrei al Cezareii. De aceia prea cuviosul arhimandrit Zaharia Copistenski din Lavra Pecerska a tradus din greacă în slavonă Apocalipsul acesta. Iar în anul 7213 de la facerea lumii și 1704 de la Hristos, în zilele lui Constantin Brîncoveanu, Teodosie Mitropolitul Ungrovlahiei văzînd că ar fi de folos pe românește, a poruncit părintelui Damaschin, episcopul Buzăului s-o traducă această Apocalipsă a lui Andrei al Cezareii pe limba românească.

Iară acuma la anii 1747 cel mai mic în cinul călugăresc Ilarion Ieromonah, proigumenul sfintei și dumnezeieștii mînăstiri Bistriții, văzînd că ar fi de trebuință să se afle această carte și la Sfînta Mînăstire Bistrița, de cetanie Părinților, m-am îndemnat de am scris această carte sfîntă, încă și cu alte învățături ale altor Sfinți Părinți, și am închinat-o celui ce se numește pe sine și este Alfa și Omega, lui Hristos Dumnezeul nostru, după dialectul românesc așezat de părintele Damaschin.

De care mă rog Celui ce este singur cu adevărat fără de greșală Dumnezeu, să ierte alunecările întunecatei mele minți și îndrăzneala că m-am tins la un lucru ca acesta, ce este mai presus de mine. Din aceste cărți mare învățătură a dobîndit Biserica Ră-

săritului și pază împotriva ereticilor. Făcătorul acestei tîlcuiri era nu numai ales arhiepiscop și păstor credincios, ci era și foarte sfînt și cu mare învățătură în cele omenești și în cele dumnezeiești Scripturi și era fierbinte gonitor și pierzător al ereziilor. În cartea aceasta se află multe lucruri de laudă, aici este numărul șapte ce închipuiește șepte veacuri (Cap. 1, vers. 4). Aici vorbește de șapte monarhii și de împărăția lor (Cap. 17, 10) și de cele 12 pietre scumpe. Aici vorbește de Antihrist de unde va veni, ce va face și cum va pieri. Aici de necazurile cele cumplite de la Sfîrșitul veacului, pe care trebuie să le știe cei ce vor să se mîntuiască. Despre această Apocalipsă vorbește și Sfîntul Atanasie al Alexandriei zicînd: Apocalipsis, așa se numește cartea, de vreme ce și Apocalipsul acesta singur Ioan Evanghelistul ce se chiamă Patmos, în ziua Duminecii, și poruncindu-i-se a scris aceasta ca să se trimită la aceste șapte biserici: la Efes, Smirna, Pergam, Tiatira, Sardes Filadelfia și Laodiceea. Iar cele ce a văzut multe sînt și de multe feluri (Cap. 19, 20). Și mai pe urmă pierzarea lui Antihrist, împreună cu diavolul a văzut-o. Și a poruncit întîi să i se scrie fiecărui înger al bisericilor, ce s-a zis după faptele fiecăruia. Multe cu adevărat vedenii și preaslăvite a văzut. Văzut-a șapte sfeșnice de aur și în mijlocul lor asemenea cu Fiul omenesc. Și i-a tîlcuit lui că sfeșnicele sînt cele șapte Biserici (1, 20) și în mijlocul lor Domnul. Văzut-a și ușă deschisă în cer și pe Domnul șezînd pe scaun (4, 4) 24 de bătrîni șezînd pe scaune îmbrăcați în haine albe și închinîndu-se Domnului (5, 1). Văzut-a și carte deschisă, pecetluită cu șapte peceți (cap. 6, 1—9) și dezlegarea peceților și după dezlegarea peceților ce vedenie a fost. După aceia a văzut șapte îngeri și li s-a dat lor șepte trîmbițe și semnele ce s-au făcut după ce s-a trîmbițat. Și după ce a trîmbițat îngerul al șeptelea, cum că s-au auzit glasuri mari în ceruri zicînd că împărăția lumii acesteia s-a făcut Domnului. Văzut-a și chivotul Legii Domnului în ceruri. După aceia a văzut femeia ce avea în pîntece și se muncea să nască și pe șarpele ce o alunga pe ea. Și femeia a fugit în pustie și balaurul s-a surpat. După aceia a văzut o fiară cu șepte capete și cu zece coarne și stemele de pe capul ei, pline de hulă și numele ei nu l-a arătat, ci numărul numelui ei, 666.

Auzit-a și pe cei cu feciorie curată cîntînd și urmînd Mielului. Văzut-a și pe un înger zburînd prin mijlocul cerului și pe altul mergînd pe urma lui și pe al treilea și nor alb și pe cel ce ședea pe nor asemenea cu Fiul omenesc și avea pe capul Său cunună de aur și în mîna Sa secere ascuțită. După aceia a văzut șepte îngeri ce aveau șapte bătăi de aripi, apoi și pahare pline de mînia lui Dumnezeu. După aceia s-a luat Ioan întru Duhul în pustie și a văzut o femeie șezînd pe o fiară roșie, plină de nume de hulă,

care avea șepte capete și prin aceia a însemnat pe Antihrist. Apoi a văzut cerul deschis și un cal alb și Cela ce ședea pe dînsul se chema numele lui Cuvîntul lui Dumnezeu. După aceia a văzut pe fiară și pe împărații pămîntului și oștile lor adunate ca să facă război cu cela ce ședea pe cal alb și cu oastea lui s-a prins fiara și împreună cu ea pe prorocul cel mincinos și de vii s-au aruncat aceia amîndoi în iezerul cel de foc. Apoi a văzut pe un înger pogorîndu-se din cer avînd cheia adîncului și un lanț mare și au legat pe Satana și pe aceia ce aveau chipul lui și l-au aruncat în adînc și au pecetluit deasupra lui, ca să nu mai amăgească noroadele pînă se vor plini o mie de ani. Apoi au văzut pe mucenicii împărați întru mărire cu Hristos. După aceia a văzut că după o mie de ani s-a dezlegat Satana apoi s-a ars cu foc din cer de la Dumnezeu și s-a aruncat în iezerul cel de foc, unde era Antihrist și prorocul cel mincinos. După aceia a văzut cerul nou și pămîntul nou și Ierusalimul cel ceresc și nou. Și a văzut rîul cel curat al apei vieții și pe robii lui Dumnezeu văzînd fața Lui și avînd în frunțile lor numele Lui. Acestea văzîndu-le Ioan a căzut, vrînd să se închine îngerului celui ce-i arăta lui acestea toate, nu l-a lăsat însă îngerul zicînd: „Nu te închina mie, ci lui Dumnezeu, că eu împreună slujitor sînt". Și acestea văzîndu-le, a auzit de la Domnul nostru Iisus Hristos că El este Cel ce este și va să fie și acela este Cuvîntul lui Dumnezeu, care mai pe urmă s-a întrupat pentru noi și s-a făcut om desăvîrșit și s-a numit Fiul omenesc. Pînă aici vorbește Sfîntul Atanasie.

Cuvîntul înainte al Sfîntului Ieronim la Apocalipsă.

Ioan Apostolul și Evanghelistul fiind duhul ales și iubit, în atîta fierbințeală de dragoste, a fost luat, încît la Cina cea de Taină s-a răzimat pe pieptul Lui. Căruia și sub cruce stînd, pe Maica Sa i-a încredințat-o și ca celui ce știa că este iubitor de feciorie pe Fecioara i-a dat-o. Acesta adică pentru cuvîntul lui Dumnezeu și mărturisirea lui Iisus Hristos, fiind izgonit în ostrovul Patmos, acolo a scris descoperirea făcută lui de același Hristos. Că precum la începutul canonului, adică al cărții Facerii, începutul nestricăcios însemnează, așa și sfîrșitul nestricăcios prin cel iubitor de feciorie, în Apocalipsă să i se arate celui ce a zis: „Eu sînt Alfa și Omega" adică începutul și sfîrșitul.

Acest Ioan știind că i s-a apropiat ziua despărțirii sale de trup, aducîndu-și în Efes ucenicii, a intrat în peșteră, unde era să se îngroape și plinindu-și ruga și-a dat sufletul, așa fiind păzit de durerea morții, cum se vede și din nestricăciunea trupului lui. Însă să se știe că Apocalipsul Sfîntului Ioan atîta taină are și adîncuri, cît și în cuvinte multe înțelegeri aflăm tăinuite. Pînă aici a vorbit Ieronim.

Iată ce scrie Sfîntul Andrei al Cezareii către Sfîntul Macarie cu privire la Apocalipsa sa: De multe ori fiind rugat de mulţi, care din dragoste mai multă părere avea despre mine, decît îmi este puterea minţii mele, ca să tîlcuiesc Apocalipsul Sfîntului Ioan Bogoslovul (teologul) Evanghelistul şi să aşez cele prorocite şi să tocmesc cu anii cei după vedenia lui. Care fiind mai presus de mine a le începe, m-am lepădat, ştiind că de mare minte şi de Duhul cel dumnezeiesc luminată este vrînd să fac lucrul acesta, să tîlcuiesc cele ce le-a văzut sfinţia sa în taină, care se vor împlini în vremea cea viitoare, că de vreme ce în cărţile prorocilor multe sînt încă întunecate şi neştiute, pînă acum şi de mulţi tîlcuite, încă au adîncul tainelor ce sînt în ele, că sînt neştiute pînă în ziua de atunci cînd se va strica cunoştinţa cea din parte şi ni se va arăta ceea ce este desăvîrşit. Şi prorociile legii celei vechi sînt mai mult pline de vorbirea cu privire la venirea în trup a lui Dumnezeu au arătat şi de venirea marelui Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru, deşi multe din ele vorbesc de a doua venire a Lui. Deci s-ar arăta cineva îndrăzneţ neavînd duhul prorociei şi începînd să le spună acele care n-au sfîrşit (Eccles. 4, 17). Fiindcă zice Ecclesiastul că ascultarea este mai bună decît jertfa şi nădejdea nu ruşinează şi dragostea nu cade (Rom. 5, 2) după zisa Apostolului, în aceasta fiind plecat, cu sufletul cel plăcut lui Dumnezeu, o, Macarie, şi avînd nădejdea prin aceasta şi de plinirea celor ce lipsesc şi de plata ascultării, care ştim că este roada dragostei, ceia ce mi s-a poruncit peste puţin o voi plini cu Dumnezeu, Cel ce dă înţelepciune.

Însă precum tu însuţi ştii că toată Scriptura cea însufleţită de Dumnezeu trei înţelegeri are precum şi omul trei părţi are: trupul, sufletul şi duhul. Unde ca un trup oarecare al Scripturii este descrierea, care după simţirea cea dinafară este istoria, iar ca un suflet este tropologia adică schimbarea vorbei ce aduce pricinuitorul de la cele trupeşti la cele înţelegătoare, iar ca un duh anagogic, adică înţelegerea cea înaltă, care este tîlcuirea cea duhovnicească ce arată înălţimea şi vederea celor viitoare şi înalte. Cea dintîi înţelegere istorică se cuvine celor ce ca nişte prunci sînt povăţuiţi de legea veche. Iar a doua schimbarea vorbei, celor ce vieţuiesc în legea darului. Iar a treia cea duhovnicească, sfîrşitul celui fericit, în care duhul va împărăţi, după ce se vor supune lui toate gîndurile şi mişcările cele trupeşti. Iar mai întîi a trecut Ioan evanghelistul istoriile lucrurilor ce s-au făcut, deşi cu chipurile merg înaintea adevărului, nu puţin s-au împodobit şi acelea în multe locuri. Iar a doua, şi cu învăţături ascunse şi cu alte năravuri de acestea dăscăleşti, cum ai zice: „Spinii cresc în mîna beţivului" şi „ruşinează-te, zice Sidoane Zis-a Marea" şi altele

de acestea. Iar a treia, înțelegerea cea duhovnicească sporește cu înțelegerea prin schimbarea vorbei sau aducerea de la cele trupești la cele înțelegătoare și sporește și cu înțelegerea istorică văzută și la alți proroci. Pentru cel desăvîrșit în știință Dumnezeu a poruncit să i se spună vorbă.

Pentru aceia, nu doar că am fi ajuns adîncurile Duhului celui ascuns într-însul, facem tîlcuirea celor văzute de dumnezeiescul Ioan. Nu înțelegem nici în mod istoric toate, ci ca și cum am da minții învățătură spre subțierea cunoștinței și ca să nu bage seamă cele de acum, ca de niște trecătoare și pe cele viitoare ca pe niște lucruri stătătoare să le dorească. Că știința cea adevărată ce scrie în Apocalips, singur Dumnezeu o are, ce acestea le lăsăm la înțelepciunea lui Dumnezeu, care știe și anii în care se vor împlini cele prorocite, care nu ne-a îngăduit nouă dumnezeieștii Apostoli să le iscodim. Numai pentru ascultare am făcut aceasta, împărțind această carte în 24 de cuvinte și în 72 de paragrafe, pentru numărul 24 al bătrînilor înmulțit cu trei, ipostase adică ale trupului și sufletului și ale duhului, prin care de la început pînă la sfîrșitul veacului, plinirea celor ce am făcut, după plăcerea lui Dumnezeu o însemnăm precum vom arăta în cele ce urmează. Însă pentru această carte de Dumnezeu insuflată nu lungim cuvîntul, de vreme ce a mărturisit despre ea fericitul Grigorie Teologul, și Chiril și Papia, Irineu, Metodie și Ipolit de la care am învățat mult și am ajuns aici.

Iară tu, omul lui Dumnezeu, cu rugăciune răsplătește osteneala, care nu puțin mi se pare mie, îndeamnă la umilință (smerenie), prin aducerile aminte de răsplătirile ce se vor împărți drepților și păcătoșilor.

A SFÎNTULUI PĂRINTELUI NOSTRU ANDREI, ARHIEPISCOPUL CEZAREII CAPADOCHIEI, TÎLCUIREA LA APOCALIPSIS: ADICĂ DESCOPERIRE A SFÎNTULUI APOSTOLULUI ȘI EVANGHELISTULUI IOAN (BOGOSLOVUL-TEOLOGUL).

Capitolul I

„Descoperirea lui Iisus Hristos pe care I-a dat-o Dumnezeu (adică lui Hristos i-a dat-o Dumnezeu Tatăl), ca să arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă în curînd—" (Apoc. 1, 1).

Tîlcuire:

Apocalipsis — adică este descoperirea tainelor celor acoperite (că descoperirea lui Dumnezeu este de două feluri) cînd se luminează înțelegerea Stăpînului, sau din visele cele ce sînt de la Dumnezeu, sau întru privegherea dintru luminarea lui Dumnezeu (în adeverire nu prin somn).

Iar cînd zice că aceasta i s-a dat lui Iisus Hristos de la Dumnezeu adică Tatăl i-a dat lui Hristos descoperirea, după omenire, că după Dumnezeire toate le știe, face cuvîntul despre Dînsul, pentru omenire, de vreme ce întru omenire Hristos la Evanghelia sa s-a făcut înfrumusețat întru cele înalte și lui Dumnezeu cuvioase, mai presus de toți. Și aici prin îngerul ce a slujit și prin numele slugilor ce trebuie să le învețe, pune înaintea oamenilor mărirea Dumnezeirii lui Hristos, că Dumnezeirea are slujitoare pe toate. Dumnezeirea lui Hristos le-a fost arătată slugilor sale, iar prin cele ce vor să fie însemnează aceasta: că unele din acestea ce s-au descoperit sînt prorocii despre cele de acum și celor ce vor fi lîngă sfîrșitul veacului li se vor arăta și nu vor zăbovi (Psalm 89) pentru că o mie de ani la Dumnezeu se socotește ca ziua cea de ieri ce a trecut.

Și ce a însemnat-adică prin somn, a arătat Tatăl, trimițînd pe îngerul Său-îngerul era chipul lui Hristos, slugii sale Ioan, care a mărturisit cuvîntul lui Dumnezeu. Și mărturisirea lui Iisus Hristos, cîte a văzut și cele ce sînt și cele ce vor fi după aceasta.

Hristos mie-mi grăiește, ca un stăpîn slugii sale, prin îngerul Său acestea mi le-a arătat mie, celui ce am mărturisit, mărturisirea lui Hristos, ca să mărturisesc despre aceasta prin cele ce am văzut și să propovăduiesc pentru întoarcerea celor ce aud și cele ce sînt și de la oameni sînt ascunse și cele ce vor să fie. Ca un proroc le-a văzut amîndouă și i s-au arătat din cele ce i s-au zis, cele ce sînt și cele ce vor să fie. Și acestea sînt stătătoare de vremea cea de acum și de cea viitoare.

„Fericit este cel ce citeşte şi cei care ascultă cuvîntul acestei prorocii şi păstrează cele scrise în aceasta! Căci vremea este aproape!“

Verset: 3

Tîlcuire:

Cum trebuie să fie cititorii şi ascultătorii. Fericeşte pe cei ce citesc şi pe cei ce ascultă prin faptele bune, că aproape este vremea de acum, **care stă pusă înaintea celor ce li se cuvine să dobîndească fericirea şi tuturor spre lucrare, adică să facă fapte bune în vremea de acum. Precum zice Domnul: „Lucraţi pînă este ziuă, că va veni noaptea cînd nimeni nu va mai putea să lucreze“ (Ioan, 9, 34).** Şi în alt chip vremea este aproape, care este răsplătirea oştirilor pentru puţină muncă a vieţii de acum cu asemănarea celei viitoare.

„Ioan, celor şapte Biserici, care sînt în Asia: Har vouă şi pace de la Cel Care este şi Cel Care era şi Cel Care vine şi de la cele şapte duhuri, care sînt înaintea scaunului Lui,“ (Verset, 4).

Tîlcuire:

Multe biserici fiind în lume, căci numai şapte Biserici se numesc în Apocalips şi ce închipuiesc, numai la şapte a trimis. Însă prin numirile de şapte duhovniceşti, adică după altă înţelegere, înseamnează toate bisericile **ce sînt pretutindeni şi unirea vieţii de acum, în care şi înconjurarea de şepte zile este. Pentru aceia şi şepte îngeri şi şapte biserici a pomenit, cărora le zice: „Har vouă şi pace de la Dumnezeirea cea în trei staturi. Că prin aceasta Cel ce este se arată Tatăl, cel ce a spus lui Moisi: „Eu sînt Cel ce sînt“. Iar prin aceasta: „Cel ce a fost“ se arată Cuvîntul, care era întru început la Dumnezeu“. Iar prin aceasta „Cel ce vine“ se arată Mîngîietorul, care pururea vine la fii bisericii, prin Sfîntul botez şi mai desăvîrşit şi pe larg în veacul cel viitor“ (adică va veni). Prin şapte duhuri se pot înţelege şapte îngeri, care au dobîndit isprăvnicia bisericilor, adică li s-a încredinţat conducerea la şapte îngeri, care nu se socotesc în cea prea stăpînitoare şi împărătească Troiţă (Treime) a Dumnezeirii, ci ca nişte slugi se pomenesc de ea.“ Ingerii sînt slujitorii Sfintei Treimi (I Tim. 5). Precum şi dumnezeiescul Apostol a zis: „Mărturisesc înaintea lui Dumnezeu şi a Domnului Iisus Hristos şi a aleşilor Lui îngeri“. Despre altă înţelegere. Mi se pare că Cel ce este şi Cel ce era şi Cel ce vine, Tatăl se înseamnează, care cuprinde în sine începerea tuturor celor ce sînt, mijlocul şi sfîrşitul. Iar prin cele şapte duhuri se arată cele şapte daruri şi lucrările Duhului celui de viaţă făcător.**

Verset: 5

„Şi de la Iisus Hristos, Martorul cel credincios, Cel întîi născut din morţi, şi Domnul împăraţilor pămîntului. Lui, care ne iubeşte şi ne-a dezlegat pe noi din păcatele noastre prin sîngele Său,".

Tîlcuire:

Iar prin cele ce urmează, Hristos Dumnezeu, care pentru noi s-a făcut om, aceasta arată cînd zice şi de la Iisus Hristos. Pentru că în multe locuri şi la Apostol fără deosebire fiecare faţă, adică Ipostas al Dumnezeirii se pune înainte şi pe urmă pentru aceia zice aici şi de la Iisus Hristos. Pentru că Acela este, care a mărturisit pe vremea lui Pilat din Pont şi este credincios întru toate cuvintele sale. Pîrg întîi înviat din morţi că este viaţa şi învierea, că el peste acelea stăpîneşte şi nu vor vedea ca cei mai dinainte ce au murit şi au înviat, moartea, ci în veci vor fi vii. Iar stăpîn împăraţilor, ca un împărat al împăraţilor şi Domn al domnilor şi întocmai de o fiinţă şi puternic cu Tatăl. Şi altfel stăpîn împăraţilor pămîntului, adică ai poftelor pămînteşti se zice. Măcar că fericitul Grigorie de Nazianz obişnuinţa aceasta Cel ce este Cel ce era şi Cel ce vine, atotstăpînitor pe Hristos l-a luat, însă nu sîntem împotrivă cînd i se aduce aceste cuvinte lui Hristos însuşi stăpînia în feţe, puterea a toate mărirea şi celelalte. Şi deosebit şi de obicei se zice, iar deosebirea feţelor se zice deobicei care sînt: Tatăl naşte pe Fiul şi slobozeşte pe Duhul Sfînt. Fiul se naşte din Tatăl. Duhul iese din Tatăl. Iar aducerile sînt naşterea, căci se aduce şi spre Tatăl şi spre Fiul, căci Tatăl naşte, Fiul se naşte; ieşirea, căci Duhul iese din Tatăl, iar Tatăl slobozeşte. Însă deosebirea Tatălui este nenaşterea, neieşirea, căci nu se naşte Tatăl nici iese, ci însuşi este izvor naşterii şi ieşirii, prin care şi atotstăpînitorul se ia şi aducerea şi de afară luarea, a doua faţă nu se adauge. Pentru că aici aducerea acestui cuvînt şi de la Hristos Iisus arată că mintea din noi cea alcătuită o întăreşte, că făcînd vorbă de singur cuvîntul lui Dumnezeu şi de statul fiesc, cu cuviinţă era să aducă îndată şi de la Iisus Hristos, ca să-l arate pe acesta dintru acela altul. De vreme ce glasurile cele cuvioase lui Dumnezeu dimpreună urmează, fieştecăreia feţe dumnezeieşti, şi de obşte celor trei, afară de deosebirile lor şi de aducerile unuia spre altul şi afară de întruparea Cuvîntului, precum spune tot Sf. Grigorie de Nazianz şi se arată că, cîntarea cea întreit sfîntă a serafimilor în Evanghelie spre Fiul se zice iar în Faptele Apostolilor, spre Duhul Sfînt, iar în aducerea înfricoşatelor taine, spre Tatăl, către care o rugăciune ca aceasta ne-am deprins a face, precum ne-a spus şi Sfîntul Epifanie la Cazania lui, spre Duhul Sfînt şi aceasta

să înţelegem că nu se potriveşte înţelegerea noastră glasurilor părinteşti, iar noi să ne ţinem de urmarea lui Dumnezeu.

Verset: 6

„Şi ne-a făcut pe noi împărăţie — preoţi lui Dumnezeu şi Tatăl Său — Lui fie slava şi puterea, în vecii vecilor. Amin!“

Tîlcuire:

Aceluia zice, mărire se cuvine, adică Aceluia ce ne-a dezlegat pe noi pentru dragoste, din legăturile morţii şi ne-a spălat de spurcăciunile păcatelor, prin vărsarea sîngelui Său, celui de viaţă făcător şi al apei, şi ne-a făcut preoţie împărătească, în mijlocul jertfelor celor necuvîntătoare, jertfă vie, care aducem jertfă cuvîntătoare Tatălui.

Verset: 7

„Iată, El vine cu norii şi orice ochi Îl va vedea şi-L vor vedea şi cei care L-au împuns şi se vor jeli, din pricina Lui, toate seminţiile pămîntului. Aşa. Amin!“

Tîlcuire:

Aici grăieşte de Cel ce este ca un miel junghiat, iată întru mărirea Părintelui, Judecătorul va veni pe nori. Însă aici arată ce fel de nori vor veni cu Hristos la judecată, cu sfinţii ucenici. Prin nori se înţeleg puterile cele fără de trup sau şi norii aceia, care l-au acoperit pe Iisus în Muntele Taborului cu sfinţii săi ucenici. Şi cînd va veni El cu mărire, vedea-va tot ochiul şi cei ce l-au împuns, care sînt aici jidovii şi ostaşii lui Pilat şi toate seminţiile pămîntului, care au rămas întru necredinţă, vor plînge, aşa amin! În loc cu adevărat amin, prin care este aceiaşi înţelegere şi în limba greacă şi în cea evreiască, aici arată adevărul: pentru că amin se tîlcuieşte: aşa să fie

Verset: 8

„Eu sînt Alfa şi Omega, zice Domnul Dumnezeu, Cel Care este, Cel care era şi Cel Care vine, Atotţiitorul“.

Tîlcuire:

Aceasta ce zice: Eu sînt Alfa şi Omega, Hristos este însemnat ca un Dumnezeu ce stăpîneşte toate, împreună fără de început şi fără de sfîrşit. Prin început pe Hristos arată, că după Dumnezeire făcător este a toate, iar prin sfîrşit arată că Hristos va da plată fiecăruia după faptele lui, cînd va veni ca un om să judece. Cel ce este şi mai înainte fiind şi sfîrşit neavînd ca cel ce pururea este

de o ființă cu Tatăl și pentru aceasta are să dea fiecăruia plata după fapte.

Verset: 9

„Eu Ioan, fratele vostru și împreună cu voi părtaș la suferința și la împărăția și la răbdarea, care sînt întru Iisus, fost-am în insula ce se chiamă Patmos, pentru cuvîntul lui Dumnezeu și pentru mărturia lui Iisus".

Tîlcuire:

Iar eu ca un frate al vostru, zice, fiind părtaș și întru necazuri pentru Hristos și cu cale am dobîndit la voi cele de crezut că pentru mărturisirea lui Iisus în ostrovul Patmos a locui, fiind rînduit să vă vestesc vouă tainele, ce le-am văzut într-însul.

VEDENIA ÎN CARE AM VĂZUT PE DOMNUL ÎNTRE ȘAPTE SFEȘNICE DE AUR, ÎMBRĂCAT ÎN HAINĂ LUNGĂ, ADICĂ ÎN HAINĂ ARHIEREASCĂ

Versetele: 10, 11

„Am fost în Duh în zi de Duminică și am auzit, în urma mea, glas mare de trîmbiță, Care zicea: Ceea ce vezi scrie în carte și trimite celor șapte biserici: la Efes și la Smirna, și la Pergam și la Tiatira și la Sardes și la Filadelfia și la Laodiceea".

Tîlcuire:

De Duhul Sfînt fiind cuprins, am agonisit ureche duhovnicească, într-o zi de Duminică, ca ceia ce este mai cinstită decît altele, pentru înviere, am auzit glas asemenea trîmbiții, pentru mărimea glasului, că în tot pămîntul a ieșit vestirea lor (Psalm 18), care glas arată neîncetarea Dumnezeirii și nesfîrșirea, care este însemnat prin Alfa și Omega, un glas i-a dat poruncă să se trimită cele văzute la șapte biserici.

Însă numărul de șapte ce s-a spus mai sus se atingea de Sîmbătă, Sîmbăta însemnează a veacului viitor. Însă marele Irineu a scris că Dumnezeu a făcut și șepte ceruri și șapte îngeri, care sînt peste ceilalți.

Versetele: 12, 13

„Și m-am întors să văd al cui este glasul care vorbea cu mine și, întorcîndu-mă, am văzut șapte sfeșnice de aur. Și în mijlocul sfeșnicelor pe Cineva asemenea cu Fiul Omului, îmbrăcat în veșmînt lung pînă la picioare și încins pe sub sîn, cu un brîu de aur".

Tîlcuire:

Iată că nu era un glas firesc pe care l-a auzit, şi arată aceasta cînd zice: şi m-am întors nu ca să aud ci ca să văd glasul, că aceasta este auzirea cea duhovnicească şi vedenia. Şi întorcîndu-mă, zice, am văzut şapte sfeşnice de aur, care pogorîndu-se jos în biserică le-a cunoscut şi în mijlocul lor pe Hristos asemenea cu Fiul omenesc. De vreme ce este şi Dumnezeu acela, iar nu om simplu şi îmbrăcat în haină lungă ca arhiereul cel prea înalt, după rînduiala lui Melchisedec şi încins cu brîu de aur, nu peste şale ca alţi oameni spre înfrînarea poftei lor, că trupul Lui cel îndumnezeit nu era cuprins de pofte, ci peste piept, pe lîngă ţîţe, ca şi cea mai de pe urmă zi a dreptei şi dumnezeieştii măriri, cu iubirea de oameni fiind cuprinsă, că încingerea pe lîngă ţîţe închipuieşte mila din ziua judecăţii şi ca să arate că cele două ţîţe închipuiesc legea nouă şi legea veche şi ca să arate cele două legi, adică ţîţele Stăpînului că sînt adevărate şi cu ele se hrănesc credincioşii. Brîul de aur închipuieşte cinstea Lui, curăţia şi nespurcăciunea.

Verset: 14

„Capul Lui şi părul Lui erau albe ca lîna albă şi ca zăpada, şi ochii Lui, ca para focului“.

Tîlcuire:

Părul alb închipuieşte că este de curînd pentru noi şi mai de demult şi mai înainte de veci este. Iar ochii Lui ca văpaia focului arată, că pe cei sfinţi îi luminează, iar pe cei spurcaţi îi arde.

Verset: 15

„Picioarele Lui erau asemenea aramei arse, iar glasul Lui era ca vuietul apelor mari:“

Tîlcuire:

Picioarele închipuiesc întruparea lui Hristos şi dumenezeiescul Grigorie de Nazianz în rînduiala întrupării a înţeles-o aceasta, că picioarele Lui trupul lui este, în care intrînd Dumnezeirea, a lucrat mîntuirea noastră. Însă prin picioare se arată şi apostolii ca nişte temelii ale bisericii. Iar arama arsă este arama din muntele Libanului, care zic doctorii să fie tămîia cu bun miros, că la ei se numeşte liban bărbătesc sau altfel, că prin aramă arată firea omenească, iar prin Liban sau arsă pe cea dumnezeiească, prin care se arată şi buna mireasmă a credinţei şi neamestecarea împreunării cu arama, adică închipuieşte şi mireasma propovăduirii. Iar Libanul întoarcerea păgînilor de unde s-a poruncit prin Solomon să vie mireasa (adică biserica cea dintre păgîni). Picioarele lui

Hristos închipuie şi pe Apostolii arşi în cuptorul ispitelor prin urmarea învăţătorului lor. Şi glasul Lui ca un glas de ape mari, arată că tot glasul lui este şi al Duhului, ale cărui izvoare de apă vie din pîntecele credincioşilor au curs şi în tot pămîntul au sunat foarte tare.

Verset: 16

„În mîna Lui cea dreaptă avea şapte stele: şi din gura Lui ieşea o sabie ascuţită cu două tăişuri, iar faţa Lui era ca soarele, cînd străluceşte în puterea lui".

Tîlcuire:

Prin stele se înţeleg îngerii bisericii. Iar prin sabia cea de amîndouă părţile ascuţită, este îndreptată împotriva păgînilor, se mai înţelege apoi şi sabia cea duhovnicească, care-l taie pe omul nostru cel lăuntric. Iar faţa Lui strălucea ca soarele, arată strălucirea cea mai presus de fire, că Soarele Dreptăţii este care străluceşte în tăria şi puterea sa, nu ca soarele cel firesc, ca şi cum ar fi făptură, ci întru puterea cea dată de Dumnezeu şi cu porunca cea dumnezeiască luminează.

Versetele: 17, 18

„Şi cînd L-am văzut, am căzut la picioarele Lui ca un mort. Şi El a pus mîna dreaptă peste mine, zicînd: Nu te teme! Eu sînt Cel dintîi şi Cel de pe urmă, Şi Cel care sînt viu. Am fost mort, şi, iată, sînt viu, în vecii vecilor, şi am cheile morţii şi ale iadului".

Tîlcuire:

Tot aceiaşi a pătimit şi Apostolul Ioan ca şi Isus al lui Navi şi ca şi Daniil, pentru neputinţa firii omeneşti, dar l-a întărit pe el Hristos, zicîndu-i: „Nu te teme că n-am venit să te omor. Că Eu fiind fără de început şi fără de sfîrşit, pentru voi am fost mort şi am cheile morţii şi ale iadului, adică ale morţii sufleteşti şi trupeşti".

Versetele: 19, 20

„Scrie, deci cele ce ai văzut şi cele ce sînt şi cele ce au să fie după acestea; Taina celor şapte stele, pe care le-ai văzut în dreapta Mea şi a celor şapte sfeşnice de aur; cele şapte stele sînt îngerii celor şapte Biserici (Isaia 9), iar sfeşnicele cele şapte sînt şapte Biserici (Ioan 1)".

Tîlcuire:

De vreme ce Hristos este lumina cea adevărată, pentru aceia făcliile acestea se îmbogăţesc cu strălucirea Lui şi ele luminează

noaptea vieţii de acum. Sfeşnicele sînt numite Bisericile, ca cele ce au lumini (După Apostol) ce ţin în sine Cuvîntul vieţii. Făcliile şi sfeşnicele erau de aur pentru scumpa şi nespurcata credinţă din ele. Şi fiecărei Biserici i s-au pus îngeri păzitori. Şi Grigorie de Nazianz aşa a înţeles, conducătorii de acum, care sînt închipuiţi prin îngeri, cu închipuire i-a arătat prin stele, pentru firea lor cea luminată şi curată.

Capitolul 2

CELE CE S-AU SCRIS CĂTRE ÎNGERUL BISERICII EFESULUI

Verset: 1

„Scrie îngerului Bisericii din Efes; Acestea zice Cel Care ţine cele şapte stele în dreapta Sa, Cel Care umblă în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur".

Tîlcuire:

Prin şapte îngeri-şapte stele (Isaia 9) conducerea a toată lumea o înţelege şi (Ioan 1) Patriarhii şi Episcopii a toate bisericile. Unii îl înţeleg pe ucenicul lui Pavel care era episcop în Efes.

Prin îngerul bisericii vorbeşte ca şi cum ar vorbi cineva prin dascăl către ucenici, pentru că se obişnuieşte să-şi atribuiască sieşi ori greşelile ori faptele bune ale ucenicului şi-l face asemenea cu sine pe ucenic.

Prin şapte stele şi prin şapte îngeri, pe care fericitul Irineu şi Epifanie, cu numele a şapte duhuri cereşti îi închipuieşte, se înţelege în alt loc conducerea a toată lumea, care este pusă în dragostea lui Hristos, pînă la marginile pămîntului, de vreme ce Acela este Cel Care umblă după făgăduinţa Sa prin mijlocul Bisericilor şi face pace prin îngerii Săi.

Versetele: 2, 3, 4

„Ştiu faptele tale şi osteneala ta şi răbdarea ta şi cum că nu poţi suferi pe cei răi şi ai cercat pe cei care se zic pe sine apostoli şi nu sînt şi i-ai aflat mincinoşi; Stăruieşti în răbdare şi ai tras necazuri pentru numele Meu şi nu te-ai lăsat prins de oboseală: Dar am împotriva ta faptul că de dragostea cea dintîi te-ai lepădat".

Tîlcuire:

Aici prin doi sau trei înţeleg biserica şi lăudînd-o o învinuieşte şi o defaimă. În mijloc a pus-o şi îndreptările de amîndouă

părţile. Însă osteneala şi răbdarea pentru credinţă şi separarea bisericii de cei răi o laudă, căci Biserica necrezînd orice duh, i-a ispitit pe Apostolii cei mincinoşi şi cunoscîndu-i că sînt mincinoşi nu i-a suferit. Căci a urît faptele cele rele ale Nicolaiţilor. Însă o învinuieşte pe Biserică că şi-a răcit şi şi-a lăsat dragostea către cel de aproape şi facerea de bine dintîi, la care o chiamă iar pe Biserică prin glasurile ce urmează.

Versetele: 5, 6

„Drept aceia adu-ţi aminte de unde ai căzut şi te pocăieşte şi fă faptele de mai înainte; iar de nu, vin la tine curînd şi voi mişca sfeşnicul tău din locul lui, dacă nu te vei pocăi. Ai însă partea bună că urăşti faptele nicolaiţilor, pe care le urăsc şi Eu".

Tîlcuire:

O chiamă pe Biserică la faptele cele dintîi. Sf. Ioan Damaschin zice „Nicolaiţii sînt numiţi de la Nicolae, unul din cei şapte diaconi pe care i-au pus apostolii. Acesta învaţă că este lucru plăcut, să-şi dea oamenii femeile unii altora, ca şi alte lucruri în loc de milostenie. Acesta şi-a adus femeia sa cea frumoasă şi o punea să curvească cu cine voia aceasta".

Mutarea sfeşnicului sau a bisericii, înseamnă dezgolirea de darul cel dumnezeiesc, care se face prin dezgolire şi tulburare de către duhurile vicleşugului şi de către oamenii cei răi. Alţii au înţeles prin mutarea sfeşnicului, scaunul arhieresc al Efesului, că a fost mutat la Ţarigrad (C-pol). Iar faptele Nicolaiţilor cît sînt de urîte de Dumnezeu, de va citi cineva şi va cerceta va vedea prin multe cît de mare este erezia acelora.

Verset: 7

„Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor: Celui care va birui îi voi da să mănînce din pomul vieţii, care este în raiul lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Cel ce are ureche să audă. Tot omul are ureche trupească, dar duhovnicească numai singur cel duhovnicesc şi-a cîştigat. Ureche ca aceasta şi lui Isaia i s-a dat (Isaia 8). Iar celui ce biruieşte cu război asupra dracilor, acestuia îi făgăduieşte că-i va da să mănînce din pomul vieţii. Adică se va împărtăşi de bunătăţile veacului viitor, pentru că după înţelegere mai largă, prin lemn se închipuieşte viaţa veşnică, Hristos fiind aceasta. Precum zice Solomon şi Apostolul în alt loc. Acela dă înţelepciune, lemnul vieţii, iar acesta Hristos este adevărat Dumnezeu şi viaţă veşnică. De dorim

să dobîndim aceasta, să isprăvim biruința peste patimă cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Carele, împreună Tatălui și Duhului îi este mărirea acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

CELE CE S-AU SCRIS CĂTRE ÎNGERUL BISERICII DIN SMIRNA

Verset: 8

„Iar îngerului Bisericii din Smirna, scrie-i: Acestea zice Cel dintîi și Cel de pe urmă, Cel Care a murit și a înviat".

Tîlcuire:

În Smirna jidovii îi întărîtaseră pe păgîni împotriva creștinilor și pe mulți i-au muncit și pe Sfîntul Policarp l-au aruncat în foc. Mai întîi este Hristos ca un Dumnezeu, iar apoi este ca un om, ce s-a făcut în vremurile de apoi om și cu moartea cea de peste trei zile, ne-a deschis nouă viața veșnică.

Verset: 9

„Știu necazul și sărăcia ta (tu însă ești bogat) și hula din partea celor ce se zic pe sine Iudei și nu sînt, ci sinagogă a satanei".

Tîlcuire:

Necazul și sărăcia în cele trupești o spune, care rabzi pentru mine, fiind rănit de către cei necredincioși și lipsit de averi, dar ești bogat în cele duhovnicești, că ai comoară ascunsă în țarina inimii tale. Cei ce știu și adunarea și hulirea Satanei, știu că jidovi sînt cei din taină nu cei de la arătare. Pentru că Iuda se tîlcuiește mărturisire și pocăință.

Verset: 10

„Nu te teme de cele ce ai să pățești. Că iată diavolul va să arunce dintre voi în temniță, ca să fiți ispitiți, și veți avea necaz zece zile. Fii credincios pînă la moarte și îți voi da cununa vieții".

Tîlcuire:

Zice să nu se teamă de necazul ce le va veni din partea luptătorilor împotriva lui Dumnezeu, prin răni și dureri, că zece zile simbolizează viața aceasta, dar nu pe cea veșnică. De aceia moartea nu este de lipsă, pentru că în scurtă vreme prin aceste răni se dă cununa vieții veșnice.

Verset: 11

„Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor: Cel care biruieşte nu va fi vătămat de moartea cea de-a doua“.

Tîlcuire:

Aici vorbeşte duhovniceşte: Cel ce aude şi biruieşte semănăturile diavoleşti, deşi va fi luat prin moarte din trup, dar de moartea a doua de Gheena, nu va fi supărat.

CELE CE S-AU SCRIS ÎNGERULUI BISERICII DIN PERGAM

Verset: 12

„**Şi îngerului Bisericii din Pergam,** scric: Acestea zice Cel Care are sabia ascuţită de amîndouă părţile“.

Tîlcuire:

Pergam se tîlcuieşte: despărţirea coarnelor. Corn bun, adică credincioşi erau puţini în acea cetate, iar corn potrivnic erau cei necredincioşi. Această cetate era slujitoare idolilor, însă cei credincioşi prin răbdarea ispitelor sînt lăudaţi. Iar sabie cu două tăişuri **este numit cuvîntul Evangheliei, care taie inima în două şi-i desparte pe cei credincioşi de cei necredincioşi, sau este numit şi răspunsul Judecătorului cel neîmblînzit împotriva păgînilor.**

Verset: 13

„Ştiu unde sălăşluieşti, unde este scaunul satanei, şi ţii numele Meu şi n-ai tăgăduit credinţa Mea, în zilele lui Antipa, martorul Meu cel credincios, care a fost ucis la voi, unde locuieşte satana“.

Tîlcuire:

Adică şi atunci ai ţinut numele meu cînd am omorît pe Antipa. Antipa a fost un ucenic din Pergam, foarte viteaz, de care face acum evanghelistul pomenire, spre a ne arăta patimile lui şi tirania celor amăgiţi.

Verset: 14

„Dar am împotriva ta cîteva lucruri, că ai acolo pe unii care ţin învăţătura lui Balaam, cel care învăţa pe Balac să pună piatră de poticneală înaintea fiilor lui Israel, ca să mănînce carne jertfită idolilor şi să se dea desfrînării“.

Tîlcuire:

Valaam văzînd că nu-i poate blestema pe fiii lui Israil, că Dumnezeu îl învăţa să-i binecuvinteze, a învăţat pe Balac să puie fete frumoase în preajma jidovilor şi aşa iubindu-le evreii le-au luat de femei şi prin aceste femei s-au închinat idolilor.

Verset: 15

„Astfel ai şi tu de cei care asemenea ţin învăţătura nicolaiţilor".

Tîlcuire:

Două păcate şi-au agonisit se vede aici: unul că erau mulţi greci acolo, altul că şi din cei singuri numiţi credincioşi, erau care făceau faptele cele de ruşine ale nicolaiţilor, semănînd neghina prin grîu.

Pentru aceia şi de Valaam am făcut pomenire, zicînd că aşa l-a învăţat Balaam pe Balac. Aici îl arată pe Valaam cel nevăzut, adică pe diavolul, căci în cel văzut l-a învăţat pe Balac să pună sminteală israilitenilor: curvia şi slujirea la idoli. Căci cu dulceaţa aceasta jertfind lui Beelfegor, idolul moabitenilor, la care s-au închinat şi israilitenii, care au luat fetele moabitenilor şi cu aceasta s-au prăpădit.

Verset: 16

„Pocăieşte-te, deci, iar de nu, vin la tine curînd şi voi face cu ei război, cu sabia gurii Mele".

Tîlcuire:

Aici îşi arată iubirea faţă de om Dumnezeu. Că nu cu tine zice, ci cu aceia voi face război, care sînt bolnavi fără de leac.

Verset: 17

„Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor: Biruitorului îi voi da din mana cea ascunsă şi-i voi da lui o pietricică albă şi pe pietricică scris un nume nou, pe care nimeni nu-l ştie, decît primitorul".

Tîlcuire:

Mana cea ascunsă este pîinea vieţii cea cerească (I Cor. 15), care s-a pogorît din cer pentru noi şi s-a făcut de mîncare. După altă înţelegere mană se zic bunătăţile cele viitoare, care se vor pogorî din cer, de unde vine Ierusalimul cel ceresc şi cei ce vor birui pe diavolul vor lua o piatră albă (biruitoare întru curăţenie) şi se vor învrednici părţii celei de-a dreapta. Li se dă un nume

nou care nu se ştie în viaţa cea de acum, pentru că omul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi mintea n-a cunoscut bunătăţile cele viitoare şi nici acel nume pe care-l vor moşteni sfinţii.

CELE CE LE-A SCRIS ÎNGERULUI BISERICII DIN TIATIRA

Verset: 18

„Iar îngerului Bisericii din Tiatira scrie-i: Acestea zice Fiul lui Dumnezeu, ai Cărui ochi sînt ca para focului şi picioarele asemenea aramei strălucitoare".

Tîlcuire:

I-a zis de învăpăierea ochilor, arătînd lumina drepţilor şi arderea păcătoşilor. **Iar picioarele şi arama închipuiesc mireasma lui Hristos întru care se mîntuiesc oamenii. Mireasma Mirelui celui înţelegător şi unirea cea nedespărţită a Dumnezeirii şi a omenirii, pentru că aceasta ca ceea ce este învăpăiată cu Duhul cel dumnezeiesc, de cunoştinţele omeneşti nu poate fi ajunsă.**

Versetele: 19, 20

„Ştiu faptele tale şi dragostea şi credinţa şi slujirea şi răbdarea ta şi ştiu că faptele tale cele de pe urmă sînt mai multe decît cele dintîi. Dar am împotriva ta faptul că laşi pe femeia Izabela, care se zice pe sine prorociţă, de învaţă şi amăgeşte pe robii Mei, ca să facă desfrînări şi să mănînce cele jertfite idolilor".

Tîlcuire:

Femeia Izabela este numit eresul Nicolaiţilor. Aici îi arată şi pe creştinii care mulţi s-au dădut după acea erezie şi curveau cu femeile slujitorilor de idoli şi prin dragostea lor mîncau şi jertfe idoleşti.

Ştiu faptele tale, pentru că şi primesc cucernicia voastră şi răbdarea în loc de credinţă şi de slujbă înţeleaptă, însă pe drept vă învinuiesc şi vă hulesc, că lăsaţi eresul nicolaiţilor (numit aici Izabela, pentru faptele lor cele rele şi pentru credinţa cea rea) de îndrăzneşte atîta, încît le dă robilor mei sminteală din cauza simplităţii minţii şi-i trage pe aceştia la jertfele ce le aduc idolilor de care nu de mult s-au lepădat. Pe aceasta trebuie s-o biruiţi cu înţelepciune, că ea prin făţărnicie se zice pe sine prorociţă îndemnată fiind de diavolul.

Versetele: 21, 22

„Şi i-am dat timp să se pocăiască şi nu voieşte să se pocăiască de desfrînarea ei. Iată, o arunc pe ea bolnavă în pat şi pe cei care se desfrînează cu ea, în mare strîmtorare, dacă nu se vor pocăi de faptele lor“.

Tîlcuire:

Şi i-am dat vreme, erezia lor zice cea vicleană a luat vreme de pocăinţă, dar nu s-au purtat bine în aceasta. Iată o voi arunca pe ea în pat, adică în munca iadului. O îngrozeşte pe ea pentru curvie şi vicleşugul eretic şi-i spune că o va pedepsi cu neputinţă.

Versetele: 23, 24, 25

„Şi pe fiii ei cu moarte îi voi ucide şi vor cunoaşte toate Bisericile că Eu sînt Cel Care cercetez rărunchii şi inimile şi voi da vouă fiecăruia, după faptele voastre; Iar vouă şi celorlalţi din Tiatira cîţi nu au învăţătura aceasta, ca unii care n-au cunoscut adîncurile satanei, după cum spun ei, vă zic: Nu pun peste voi altă greutate; Însă ceea ce aveţi, ţineţi pînă voi veni“.

Tîlcuire:

Şi pe fiii ei îi va omorî pe cei ce s-au stricat cu ea şi au rătăcit de la Dumnezeu, de nu se vor pocăi şi să vină la Dumnezeu. Cîţi n-au învăţătura aceasta, acestea le vorbeşte către ereticii cei înşelaţi şi către cei ce îi înşală pe alţii şi către cei simpli. De vreme ce nu puteţi sta împotriva unor vicleni ca aceştia şi scornitori de vorbe stricarea moravurilor, ca şi cum nu aţi şti adîncul satanii.

Versetele: 26, 27

„Şi celui ce biruieşte şi celui care păzeşte pînă la capăt faptele Mele, îi voi da lui stăpînire peste neamuri; Şi le va păstori pe ele cu toiag de fier şi ca pe vasele olarului le va sfărîma, precum şi Eu am luat putere de la Tatăl Meu“.

Tîlcuire:

Nu caut de la voi război, ci să păziţi învăţătura care aţi luat-o pînă cînd vă voi lua pe voi de aici. Îi voi da putere celui ce face lucrurile Mele, îi voi da putere peste ei (Mt. 25), sau peste 10 cetăţi, precum s-a zis în Evanghelie (Lc. 19). Prin aceasta arată şi judecata celor necredincioşi, în care cei înşelaţi fiind păscuţi ca şi cu un toiag vor fi zdrobiţi şi cei credincioşi îi vor judeca, precum a zis Domnul: Bărbaţii Niniviteni se vor scula (Mt. 12) şi vor judeca neamul acesta. Cînd zice, Şi Eu am luat de la Tatăl Meu, se înţelege pentru luarea trupului după umanitate.

Versetele: 28, 29

„Şi-i voi da lui steaua cea de dimineaţă. Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor".

Tîlcuire:

Steaua cea de dimineaţă o numeşte pe cea a lui Isaia (14, 12) cum a căzut luceafărul cel ce răsărea dimineaţa, făgăduind că se va zdrobi sub picioarele credincioşilor. Sau luceafărul cu adevărat în inima credincioşilor lumina lui Hristos. Şi Botezătorul Ioan şi Ilie Tesviteanul, tot luceferi se numesc, unul al răsăritului celui dintîi, al Soarelui Dreptăţii, prin răsăritul cel dintîi înţelege legea veche, iar prin cel de-al doilea Legea Nouă. Iar Ilie al răsăritului celui de al doilea, se înţelege ca Mergătorul Înainte cu care credeau că vor avea parte cei ce-l biruiesc pe diavolul. Pentru că şi pe Hristos leu din Iuda din Scriptură îl înţelegem şi pe Antihrist leu din Vasan. Se înţelege şi răsăritul zilei celei viitoare în care se va acoperi întunericul vieţii celei de acum. Şi îngerul cel ce a vestit aceasta se înţelege ca răsărit pentru că va merge înaintea Soarelui Dreptăţii, Care li se va arăta sfinţilor şi se va risipi negura vieţii de acum, cu ale cărui raze să ne luminăm cu bunăvoirea Tatălui şi a Duhului Sfînt, căruia se cuvine mărirea, în veci. Amin.

Capitolul 3

CELE CE S-AU SCRIS CĂTRE ÎNGERUL BISERICII DIN SARDES

Verset: 1

„Iar îngerului Bisericii din Sardes scrie-i: Acestea zice Cel Care are cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu şi cele şapte stele: Ştiu faptele tale, că ai nume, că trăieşti, dar eşti mort".

Tîlcuire:

Şapte stele, şapte îngeri dumnezeieşti am zis că sînt sau cele şepte duhuri sînt lucrurile Duhului de viaţă făcător, care amîndouă sînt în mîinile lui Iisus Hristos. Şi mai arată, că un stăpîn îi ţine şi dă şi Duhul ca cel ce este de o fiinţă şi ceartă biserica, căci are un nume gol fără de credinţă vie şi este moartă de fapte bune.

Verset: 2

„Priveghiază şi întăreşte ce a mai rămas şi era să moară. Căci n-am găsit faptele tale depline înaintea Dumnezeului Meu".

Tîlcuire:

Priveghiază, leapădă somnul lenii şi mădulările tale ce vor să piară prin necredinţă le întăreşte. Pentru că nu începerea faptelor bune încununează pe lucrător, ci plinirea lor. **Deci adu-ţi aminte cum ai luat şi auzit, şi învăţăturile cele de la Apostoli luate le păzeşte şi te pocăieşte de lenea ta.**

Verset: 3

„Drept aceea adu-ţi aminte cum ai primit şi ai auzit şi păstrează şi te pocăieşte. Iar de nu vei priveghia, voi veni ca un fur şi nu vei şti în care ceas voi veni asupra ta".

Tîlcuire:

Voi veni ca un fur, **adevărat este de vreme ce nu ştim niciunul cînd va veni moartea fiecăruia sau sfîrşitul veacului cel de obşte al tuturor. Pentru cei pregătiţi venirea le este odihnă de osteneală, iar pentru cei negata este fur, arătînd aici moartea sufletului.**

Verset: 4

„Dar ai cîţiva oameni în Sardes, care nu şi-au mînjit hainele lor, ci ei vor umbla cu Mine îmbrăcaţi în veşminte albe, căci vrednici sînt".

Tîlcuire:

Puţini sînt care nu şi-au întinat hainele lor, zice că mare bine este că nu şi-au întinat hainele cele sufleteşti cu fapte spurcate, aceştia ce nu şi-au întinat hainele se vor îmbrăca în hainele luminate în viaţa ce va să fie fiindcă şi-au păzit curăţia neîntinată.

Versetele: 5, 6

„Cel ce biruieşte va fi îmbrăcat astfel în veşminte albe şi nu voi şterge deloc numele lui din cartea vieţii şi voi mărturisi numele lui înaintea Părintelui Meu şi înaintea îngerilor Lui. Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor".

Tîlcuire:

Cel ce biruieşte se va îmbrăca în hainele bunătăţii Sale şi va străluci ca soarele. (Mt. 13). Şi numele lui în cartea viilor va fi neşters (Daniil, 12) şi va fi mărturisit de Mine înaintea Părinte-

lui Meu şi a puterilor îngereşti ca şi biruitorii mucenici precum spune Evanghelia: „Drepţii vor străluci ca soarele".
Cele ce s-au scris îngerului Bisericii din Filadelfia.

Verset: 7

Iar îngerului Bisericii din Filadelfia scrie-i: Acestea zice Cel Sfînt, Cel Adevărat, Cel Care are cheia lui David, Cel Care deschide, şi nimeni nu va închide, şi închide şi nimeni nu va deschide".

Tîlcuire:

Cheia lui David, împărăţia lui s-a numit, a-l stăpîni este semnul acesta, cheia iarăşi a cărţii psalmilor este şi a toată prorocia să descuie, pe cea dintîi o ia după omenire, iar pe a doua după Dumnezeire pe cea fără de început. În alte scrieri vechi zice, în loc de cheia lui David, cheia iadului, s-a arătat puterea lui Hristos peste viaţă şi peste moarte. Prin cheia iadului s-a arătat puterea lui Iisus Hristos peste viaţă şi peste moarte. Iar sfînt şi adevărat, numai Dumnezeu este Adevărul şi Sfinţenia în fiinţă.

Verset: 8

„Ştiu faptele tale: iată, am lăsat înaintea ta o uşă deschisă, pe care nimeni nu poate s-o închidă, fiindcă, deşi ai putere mică, tu ai păzit cuvîntul Meu şi nu ai tăgăduit numele Meu".

Tîlcuire:

Uşă deschisă numeşte propovăduirea învăţăturilor. Din cele scrise aflăm că a fost mică cetatea aceasta, dar mare în credinţă, pentru care îi zice ei, ştiu faptele tale, adică, le primesc, precum i-a zis şi lui Moise: Ştiu-te pe tine mai bine decît pe toţi şi uşa înaintea ta a propovăduirii învăţăturilor o am deschisă, pe care nu pot s-o închidă ispitele, pentru că şi cu ceea ce am înaintea mea, adică faptele bune şi credinţa mă îndestulează spre înfrînarea vicleanului şi nu caut cele ce sînt peste putinţă.

Verset: 9

„Iată, îţi dau din sinagoga satanei, dintre cei care se zic pe sine că sînt Iudei şi nu sînt, ci mint: iată, îi voi face să vină să se închine înaintea picioarelor tale şi vor cunoaşte că te-am iubit".

Tîlcuire:

Iată-ţi dau ţie din adunarea satanei, zice, vei avea plata mărturisirii numelui Meu, întoarcerea jidovilor şi pocăinţa, care vor

cădea la picioarele tale. Întoarcerea la Mine şi luminare de la Mine cerînd şi fiind jidovi întru ascunsul inimii iar nu la arătare.

Versetele: 10, 11

„Pentru că ai păzit cuvîntul răbdării Mele, şi Eu te voi păzi pe tine de ceasul ispitei ce va să vină peste toată lumea, ca să încerce pe cei ce locuiesc pe pămînt. Vin curînd; ţine ce ai, ca nimeni să nu ia cununa ta".

Tîlcuire:

Ceasul ispitei sau goana ce are să fie foarte mare asupra creştinilor, fără întîrziere de la păgîni va veni, adică de la Romani, de care făgăduieşte că-l va izbăvi. Sau pornirea lui Antihrist, **care va fi în toată lumea la sfîrşitul veacului asupra credincioşilor o arată aici. Din care se făgăduieşte să-i scape pe cei ce-i vor urma lui Hristos şi pe cei ce vor suporta ispita îi va dezlega ca să nu fie ispitiţi peste puterile lor.**

Şi bine zice, voi veni curînd, că după necazul din zilele acelea, imediat (Mt. 24) Dumnezeu va veni (Mc. 13). Pentru aceia îndeamnă la păstrarea comorii credinţei pentru ca să nu-şi piardă cineva cununa răbdării.

Verset: 12

„Pe cel ce biruieşte îl voi face stîlp în templul Dumnezeului Meu şi afară nu va mai ieşi şi voi scrie pe el numele Dumnezeului Meu şi numele cetăţii Dumnezeului Meu — al noului Ierusalim, care se pogoară din cer, de la Dumnezeul Meu — şi numele Meu cel nou".

Tîlcuire:

Cu adevărat zice că pe cel biruitor îl va face stîlp bisericii lui Dumnezeu, că biruitorul puterilor celor potrivnice, stîlp şi întărire (I Cor.) bisericii se pune, căci îl are de temelie neclintită pe Hristos.

Hristos cu nume nou se va proslăvi în sfinţi, însă numele nou al lui Hristos, este numele de creştin, pe care nume nu-l au necredincioşii, nici nu-l vor avea neavînd credinţa în Hristos. Că nici credincioşii cei dintîi nu se chemau creştini, ci numai ucenici, iar înmulţindu-se s-au numit creştini de Hristos întîi în Antiohia **(Fapte, 11), şi aşa numai creştinii cunosc numele lui Hristos pentru credinţa lor.**

Şi voi scrie pe Dînsul numele Dumnezeului Meu şi în inimă, zice, a Stăpînului acestuia, voi scrie cunoaşterea numelui lui Dumnezeu şi al Ierusalimului celui de sus, ca să vadă frumuseţile cele din el, cu ochi sufleteşti. Şi numele Meu nou îl vor cunoaşte sfin-

ții în veacul cel viitor. Iar cînd spune: numele Dumnezeului Meu, după omenire vorbește Iisus Hristos despre Tatăl, căci cu trup fără de schimbare pentru noi s-a făcut. Iar Ierusalimul cel ceresc se va pogorî, înțelege că de la îngeri s-a pornit cunoașterea lui Dumnezeu și pînă la noi a ajuns și așa ne unim cu alții, îngerii cu oamenii întru cunoașterea lui Dumnezeu, prin Hristos capul nostru.

Verset: 13

„Cine are urechi să audă, ceea ce Duhul zice Bisericilor".

Tîlcuire:

Ca să dobîndim și noi această ureche, să ne rugăm.

CELE CE S-AU SCRIS ÎNGERULUI BISERICII DIN LAODICEEA

Verset: 14

„Iar îngerului Bisericii din Laodiceea scrie-i: Acestea zice Cel Care este Amin, martorul cel credincios și adevărat, începutul zidirii lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Ce înseamnă amin? Credincios și adevărat așa se tîlcuiește. Și prin credincios, adeverirea lui Hristos și arată mai ales că acela este adevărul cel din ființă, începătura făpturii, ca Cel ce stăpînește făpturile, că începutul făpturii este cauza cea începătoare și nefăcută.

Verset: 15, 16

„Știu faptele tale, că nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă ești căldicel, nici fierbinte nici rece — am să te vărs din gura Mea".

Tîlcuire:

Și atunci cînd faptele bune nu sînt desăvîrșite nu trebuie să deznădăjduiască omul, numai de are credință dreaptă, că prin credința cea dreaptă primește Dumnezeu și nedesăvîrșirea faptelor, precum de curvește cineva cu o fată și apoi o ia de soție, se socotește căsătorie, iar cel de-abia cald în credință și cu credință mijlocie, tot lepădat este căci și crede și nu crede.

Și Sfîntul Grigorie de Nazianz zice: trebuie să fii desăvîrșit ori rece ori cald și adevărat este pentru cel rece și care n-a gustat credința cea caldă, de multe ori va fi întru nădejde s-o dobîn-

dească pe ea (credința). Iar cel cald, care s-a încălzit prin Sfîntul Botez, cu Duhul și a rătăcit din lene, mai pe urmă și-a tăiat nădejdea de mîntuire, nesocotind credința cea primită mai dinainte, pentru că mijlocirea faptelor nu este să fii întru deznădăjduire ca și nunta cea după lege, mijlocitoare fiind curviei și feciorei nu este lepădată. Iar în credință starea mijlocie nici cald nici rece, ci căldicel, nu este de nici un folos ci este de lepădat.

Verset: 17

„Fiindcă tu zici: Sînt bogat și m-am îmbogățit și de nimic n-am nevoie! Și nu știi că tu ești ticălos și vrednic de plîns, și sărac și orb și gol!"

Tîlcuire:

Pentru că în ce chip zice apa încropită (stricată) aduce moarte celor ce-o beau, așa și eu pe tine ca pe o mîncare urîtă vreau să te vărs, cu cuvîntul gurii Mele la munca cea de veci.

De vreme ce spinii bogăției tale acoperind sămînța dumnezeiescului cuvînt, sărăcia ta în cele duhovnicești tu n-o cunoști și orbirea ochilor minții tale n-o pricepi și nu vezi nici lipsa faptelor bune.

Verset: 18

„Te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur lămurit în foc, ca să te îmbogățești, și veșminte albe ca să te îmbraci și să nu se dea pe față rușinea goliciunii tale, și alifie de ochi, ca să-ți ungi ochii și să vezi".

Tîlcuire:

Alifia este o unsoare care se pune la durerea de ochi. Dacă vrei să te îmbogățești îți dau sfat, zice, să cîștigi de la Mine cel ce îmbogățesc cu gîndul arzător și cu inimă voioasă, cu aur în foc lămurit, adică cuvîntul învățăturii, pentru care vei avea în inimă comoară nefurată, cu care-ți vei acoperi goliciunea care vine din păcat.

Aur lămurit este cuvîntul învățăturii și al înțelepciunii de sus. Cu alifie să-ți ungi ochii tăi, adică cu neagoniseală multă, că de vreme ce darurile orbesc ochii celor ce văd, iar aceasta este vedere neprimitoare de daruri, alifia și darul Duhului Sfînt o arată cu care ungîndu-se omul își luminează ochii minții și vede cele veșnice și nu cele vremelnice.

Verset: 19

„Eu pe cîți îi iubesc îi mustru și îi pedepsesc; sîrguiește dar și te pocăiește".

Tîlcuire:

Eu pe cîţi îi iubesc îi mustru şi-i cert. O, Milostivirea lui Dumnezeu, cu cîtă bunătate a amestecat-o certarea.

Verset: 20

„Iată, stau la uşă şi bat; de va auzi cineva glasul Meu şi va deschide uşa, voi intra la el şi voi cina cu el şi el cu Mine".

Tîlcuire:

Iată, am venit la uşă şi bat, întîlnirea cu Mine nu este forţată, în uşa inimii bat şi cu care îmi va deschide Mă voi veseli cu el împreună pentru mîntuirea lui. Mîntuirea este ospăţul şi cina cea aleasă. Mă voi ospăta cu cele ce se ospătează ei şi va fugi foamea de a auzi cuvîntul lui Dumnezeu şi va dispare întunericul înşelării.

Versetele: 21, 22

„Celui care biruieşte îi voi da să şadă cu Mine pe scaunul Meu, precum şi Eu am biruit şi am şezut cu Tatăl Meu pe scaunul Lui. Cine are urechi de auzit să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor".

Tîlcuire:

Prin scaun, numeşte, împărăţia şi odihna veacului viitor. Cei ce au biruit pe vrăjmaşul se vor proslăvi şi vor împărăţi cu Mine. Precum şi Eu am biruit, Hristos spune că a biruit, că a luat împărăţia ca om, nu după Dumnezeire, că după Dumnezeire este de o fiinţă cu Cel ce este veşnic, după omenire s-a zis, după luarea trupului că Dumnezeu Cuvîntul n-a cîştigat împărăţia, că aceasta este de o fiinţă cu El, ci după biurinţă este dar de vitejie prin trup. Că spune Hristos că de n-ar fi fost aceasta n-ar fi putut-o împărtăşi şi altora şi după Ioan Evanghelistul şi fiul tunetului, a dăruit-o aceasta din plinătatea Sa tuturor sfinţilor, de aici le-a făgăduit şi Sfinţilor Apostoli că vor şedea pe douăsprezece scaune pentru a judeca pe cele douăsprezece seminţii ale lui Israel. Dumnezeirea după fiinţă este neîmpărtăşitoare, **iar după trup este împărtăşitoare, prin care spune că se va sui la cer şi iarăşi va veni, prin trup se va sui iar nu prin Dumnezeire că după aceasta nu s-a despărţit de Tronul de sus. De vreme ce pentru noi s-a făcut om, Dumnezeu fiind şi Împărat mai înainte de veci şi s-au făcut părtaş tuturor celor ale noastre, afară de păcat şi i-a făcut pe toţi ai săi biruitori asupra diavolului, pe cît puteau să înţeleagă oamenii. De unde norul l-a făcut căruţă, ridicării Sale la cer cînd s-a Înălţat. Spune prin Apostoli că şi sfinţii vor fi ră-**

piți de nori, în întîmpinarea Lui, cînd are să vie ca Judecătorul și Făcătorul, Stăpîn al făpturii și le va da sfinților să-i judece pe cei ce i-au defăimat pe ei și pe cei ce au călcat slujba cea dumnezeiască, adevărată și fericită. Că spune Ap. Pavel: „Nu știți că noi îi vom judeca pe îngeri", adică pe domnii întunericului. Avînd un Judecător iubitor de oameni să ne nevoim să-l dobîndim pe El ca un milostiv și făcător de bine, pururea împlinind cuvîntul lui Solomon cel insuflat de Dumnezeu" în toată vremea să fie hainele tale albe, neîntinate cu faptele rele" ca așa ca niște mirese fiind împodobite sufletele noastre, să ne punem pe noi ca pe niște iubiți înaintea Mielului celui fără de moarte și a Împăratului Lui, spre cîștigarea împreună a bunătăților cerești (unindu-ne cu dînșii prin bunătăți), pe care le vom dobîndi în singur Hristos Dumnezeul nostru, dătătorul acestor bunătăți, cu Carele împreună cu Tatăl lui mărire, cinste și închinăciune și Duhului celui întru tot sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.!

Capitolul 4

Verset: 1

„După acestea, m-am uitat și iată o ușă era deschisă în cer și glasul cel dintîi- glasul ca de trîmbiță, pe care l-am auzit vorbind cu mine, mi-a zis: Suie-te aici și îți voi arăta cele ce trebuie să fie după acestea".

Tîlcuire:

Deschiderea ușii, însemnează descoperirea tuturor tainelor Duhului cele acoperite. Iar trîmbița, glasul cel mare al celui ce a descoperit. Iar spus-a: „Suie-te aici", este ca să-l depărteze de cele pămîntești cu totul și gindul celui ce aude să fie în cer.

Versetele: 2, 3

„Îndată am fost în duh; și iată, un tron era în cer și pe tron ședea Cineva. Și Cel Care ședea semăna la vedere ca piatra de iaspis și de sardiu, iar de jur împrejurul tronului era un curcubeu, cu înfățișarea smaraldului".

Tîlcuire:

Am fost întru Duhul, glas a zis și cu Duhul fiind scris, în minte-mi am văzut scaun prin care se închipuie odihna lui Dumnezeu întru sfinți, că în ei se odihnește Dumnezeu ca pe un scaun. De vreme ce aici îl arată pe Tatăl văzut, nu-L arată pe El cu chip trupesc ca pe Fiul în vederea cea dintîi, ci-L închipuiește pe El

şi-L aseamănă cu pietrele cele scumpe. Iar piatra iaspis, însemnează firea lui Dumnezeu (ca ceea ce este verde) împreună cu înflorirea cea de-a pururea şi purtarea de viaţă şi darea de hrană a firii lui Dumnezeu, pentru că verde este toată seminţia, iar prin aceasta şi înfricoşătoare celor potrivnici, că se spune că sardiul este înfricoşat fiarelor şi nălucirilor (Pliniu, Cartea 39, cap. 19). Sardiul este şi de leac, lecuind pe cei ce iau doctorie sufletească, că zice marele Epifanie că această piatră vindecă umflăturile şi rănile făcute de sabie, dacă se face unsoare şi se unge cu ea. Curcubeul cel asemenea cu smaraldul ne arată înflorirea cea felurită în bunătăţi pe care o au cetele cereşti.

Verset: 4

„Şi douăzeci şi patru de scaune înconjurau tronul şi pe scaune două zeci şi patru de bătrîni, şezînd îmbrăcaţi în haine albe şi purtînd pe capetele lor cununi de aur".

Tîlcuire:

Prin cei douăzeci şi patru de bătrîni, cineva mai înainte de noi a spus să fi fost Abel şi alţi douăzeci de părinţi din legea veche şi 3 din legea Nouă. Poate fi aceasta, sau mai ales trebuie să înţelegem pe cei înfrumuseţaţi cu fapte şi cu cuvîntul, care sînt arătaţi prin 24 de litere greceşti. Cei temători de Dumnezeu sînt desemnaţi prin 24 de litere greceşti, care sînt datori să le citească şi să facă cele scrise şi aşa vor şedea pe scaune. Mie mi se pare mai luminat că prin 12 bătrîni sînt arătaţi cei ce au strălucit în Legea Veche, iar prin ceilalţi 12, cei aleşi din Legea Nouă, că la evrei sînt 12 Patriarhi mai mari peste 12 neamuri şi sînt ca nişte căpetenii (Mt. 19). Iar în Legea cea Nouă 12 Apostoli au luat cîrma, în locul celor 12 patriarhi ai legii vechi, cărora (Apostolilor) pentru puterea şi înţelepciunea lor cea mare le-a făgăduit Iisus Hristos că vor şedea pe 12 scaune să judece pe evrei. Hainele lor albe sînt chipul vieţii lor luminate şi al prăznuirii celei neîncetate şi a veseliei pe care o vor dobîndi sfinţii. Cununile cele de aur, închipuiesc biruinţa pe care au făcut-o prin luptă împotriva vicleniilor draci.

Verset: 5

„Şi din tron ieşeau fulgere şi glasuri şi tunete; şi şapte făclii de foc ardeau înaintea tronului, care sînt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Sf. Ambrozie prin tunete şi fulgere înţelege minunile ce le-a lucrat Dumnezeu prin Sfinţii Apostoli şi prin alţi Învăţători. Şi muncile le înţelege ce le vor lua cei neascultători.

Şi de aici prin groază şi prin înfricoşarea lui Dumnezeu, Dumnezeu arată multă răbdare şi milostivire spre cei vrednici. Că atît tunetul cît şi fulgerul, nu groază, ci dulceaţă şi luminare pun aici, pentru că luminează ochii minţii, iar aici cuprind urechile cele duhovniceşti şi le îndulcesc auzul. Prin şapte duhuri ale lui Dumnezeu, cum a spus Irineu, putem să înţelegem şapte îngeri care sînt mai aleşi decît ceilalţi, sau lucrurile Duhului celui de viaţă făcător, de care vorbeşte Isaia, acestea amîndouă sînt adevărate.

Verset: 6

„Şi înaintea tronului, ca o mare de sticlă, asemenea cu cristalul"

Tîlcuire:

Prin marea cea de sticlă, arată mulţimea cea curată şi neîntinată a sfintelor puteri cereşti, **la fel arată şi netulburarea, adică liniştea vieţii celei viitoare. Unii au spus că prin aceasta se arată dosurile cerului cele acoperite de ape, după psalmist, de care noi nu ne putem apropia. Însă de li s-a părut unora marea cea văzută în chipul cristalului a fi firea cerurilor, dar trebuie să socotim că şi de se închipuieşte fiinţa pardoselii, este aceia pe care curg cerurile, care are strălucire şi lumină. Nu putem şti mai mult, ispitirea prea mare este lucru de rîs.**

Verset: 6

„Iar în mijlocul tronului şi împrejurul tronului patru fiinţe, pline de ochi, dinainte şi dinapoi."

Tîlcuire:

Şi împrejurul tronului patru fiinţe pline de ochi — prin aceasta se arată scaunul cel închipuit al Împărăţiei lui Dumnezeu şi al odihnei.

Verset: 6

„Şi am văzut şi într-însul şi împrejurul lui Serafimi".

Tîlcuire:

Prin mulţimea ochilor înţelegem vederea lor cu care văd strălucirea lui Dumnezeu şi dinainte şi dinapoi, pentru că sînt luminaţi de Dumnezeu cu cunoaşterea celor mai dinainte şi a celor mai de pe urmă.

Verset: 7

„Şi fiinţa cea dintîi era asemenea leului, a doua fiinţă asemenea viţelului, a treia fiinţă avea faţă ca de om, a patra fiinţă era asemenea vulturului care zboară".

Tîlcuire:

Pe aceste ființe socotim că le-a văzut și Iezechiil, prin acestea patru se arată sau patru stihii din care este format omul și facerea lor și paza lui Dumnezeu, așa li s-a părut unora. Sau stăpînia lui Dumnezeu peste cele cerești, pămîntești, peste cele din mare și peste cele de desubt, sau patru bucăți cele mai dintîi, sau patru Evanghelii cum au socotit unii.

Însă leul arată vitejia și Evanghelia lui Ioan (leul duhovnicesc, Ioan, 1), precum zice Irineu, pentru închipuirea împărăției lui Hristos celei mai dinainte de veci, că a vestit că Cuvîntul a fost la început.

Iar vițelul, ca cele ce se îndestulează în ostenelile sale (duhovnicescul vițel, Luca) dreptatea și Evanghelia Lucăi o arată, ca cel ce a vorbit despre neamul lui Hristos după lege și despre preoție.

Vulturul, curăția (vultur duhovnicesc, Marcu) că se mărturisește că această pasăre iubește curăția, Evanghelia lui Marcu o arată, ca ceea ce este scurtă și începe cu Duhul prorociei.

Iar prin om, înțelepciunea și Evanghelia lui Matei, că ea vestește nașterea lui Hristos, după fire, iar nu după lege, prin aceste fețe se arată și isprăvnicia lui Hristos.

Prin leu îl arată ca pe un împărat; prin vițel ca pe un preot și jertfă; prin om ca pe cel ce s-a făcut om pentru noi: iar prin vultur ca pe cel ce dă Duhul cel de viață făcător, care de sus zboară peste noi.

Verset: 8

„Și cele patru ființe, avînd fiecare din ele cîte șase aripi, sînt pline de ochi, de jur împrejur și pe dinăuntru".

Și cele patru ființe fiecare din ele avea cîte șase aripi, zice marele Dionisie, pentru aceasta cu două își acopăr fețele, cu două picioarele și cu cele din mijloc zboară, arătînd prin aceasta sfiala acestor ființe față de cele mai presus de sine și de cele mai adînci decît înțelegerea lor. Pentru aceasta se ridică cu cumpenele cele de mijloc spre strălucirea stăpînirii lui Dumnezeu.

„Și odihnă nu au, ziua și noaptea, zicînd: Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Dumnezeu, Atotțiitorul, Cel Care era și Cel Care este și Cel Care vine".

Tîlcuire:

Adevărat este că sfintele puteri n-au odihnă pentru că ele aduc cîntarea cea dumnezeiască către Dumnezeirea cea în trei

staturi de sfințenie (întreit sfîntă). Iar spunînd, Cel ce Era, Cel ce este și Cel ce vine, Atotțiitorul, o arată pe Sfînta Treime.

Versetele: 9, 10

„Iar cînd cele patru ființe dădeau slavă, cinste și mulțumită Celui Care șade pe tron, Celui Care este viu în vecii vecilor; Atunci cei douăzeci și patru de bătrîni cădeau înaintea Celui Care ședea pe scaun și se închinau Celui Care este viu în vecii vecilor, și aruncînd cununile lor înaintea tronului, ziceau."

Tîlcuire:

Cădeau cei 24 de bătrîni, prin aceasta se arată că și bătrînii de mai înainte sînt părtași la cîntările puterilor cerești și ei mărturisesc că de la Dumnezeu au luat putere de biruință asupra vrăjmașilor sufletești.

Verset: 11

„Vrednic ești, Doamne și Dumnezeul nostru, să primești slava și cinstea și puterea, căci Tu ai zidit toate lucrurile și prin voința Ta ele erau și s-au făcut".

Tîlcuire:

Că Tu, zice, ești Stăpîne cauza și dătătorul biruinței veșnice și Ție de la noi toți ca de la niște făpturi îți datorăm mulțumită.

PENTRU CARTEA CEA PECETLUITĂ CU ȘAPTE PECEȚI, PE CARE NIMENEA DIN FIREA CEA FĂCUTĂ, N-O POATE DESCHIDE

Capitolul 5

Verset: 1

„Am văzut apoi, în mîna dreaptă a Celui Care ședea pe tron, o carte scrisă înăuntru și pe dinafară pecetluită cu șapte peceți".

Tîlcuire:

Cartea aceasta întru tot înțeleaptă, mintea lui Dumnezeu este, în care după înțelegerea Psalmului 100, toți oamenii sînt scriși și în ea sînt adîncurile judecății lui Dumnezeu. Partea dinăuntru, este pentru Duhul cel tăinuit din ea, nu se pot lesne înțelege și sînt necuprinse de minte.

Iar partea dinafară, o spune pentru Scriptură, că lesne se cuprind cele scrise în Scripturi. Cele șapte peceți întărirea (credința adică) cea adevărată a cărții și de nimeni știută este aceasta, sau socoteala ce întreabă despre adîncurile Duhului lui Dumnezeu, pe care nici-o făptură din cele zidite nu poate să le dezlege (înțeleagă). Iar prin carte se înțelege și prorocia, despre care însuși Hristos în Evanghelie zice că s-a împlinit (Lc. 21, 22), iar cele ce au mai rămas în ea se vor împlini numai în zilele cele de apoi.

Versetele: 2, 3

„Și am văzut un înger puternic, care striga cu glas mare: Cine este vrednic să deschidă cartea și să desfacă pecețile ei? Dar nimeni în cer, nici pe pămînt, nici sub pămînt nu putea să deschidă cartea, nici să se uite în ea".

Tîlcuire:

Spunînd: Nimeni nu putea să deschidă cartea, se înțelege că nici îngerii, nici oamenii ce sînt în trup, nici sfinții ce au ieșit din trup, n-au dobîndit știința deplină a judecăților lui Dumnezeu, fără numai Mielul lui Dumnezeu, care a dezlegat pecetea celor prorocite mai demult. A dezlegat pecetea prin sine însuși prin venirea sa în lume.

Verset: 4

„Și plîngeam cu amar că nimeni n-a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite în ea".

Tîlcuire:

Și am plîns și nu alta, pentru ca să nu cadă în neștiință chiar și ceata cea prea curată a firilor cerești.

Verset: 5

„Și unul dintre bătrîni mi-a zis: Nu plînge. Că iată, a biruit Leul din seminția lui Iuda, rădăcina lui David, ca să deschidă cartea și cele șapte peceți ale ei".

Tîlcuire:

Nu plînge, i-a zis, că de vreme ce îngerii n-o pot cuprinde cartea, iar Dumnezeu o cuprinde (înțelege), adică Dumnezeul care s-a făcut om pentru oameni, care este rădăcina lui David, după Dumnezeire fiind făcător, iar după trup rădăcină al lui David.

Pentru vedenia cea din mijlocul scaunului și a celor patru ființe și cum că Mielul, care avea șapte coarne a deschis cartea.

Verset: 6

„Atunci am văzut, la mijloc — între tron şi cele patru fiinţe şi bătrîni, stînd un Miel, ca junghiat, şi Care avea şapte coarne şi şapte ochi, care sînt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu, trimise în tot pămîntul".

Tîlcuire:

Şapte coarne şi şapte ochi ai Mielului le arată pe cele şapte duhuri ale lui Hristos, fiind cele şapte daruri ce le trimite şi Hristos, pomenite de prorocii Isaia, 11 şi de Zaharia (3). Iar spunînd că acum ar fi junghiat, arată viaţa Lui de după junghiere, în care după înviere a arătat urmele patimii cum că cu adevărat a fost junghiat.

Versetele: 7, 8

„Şi a venit şi a luat cartea, din dreapta Celui Care şedea pe tron. Şi cînd a luat cartea, cele patru fiinţe şi cei douăzeci şi patru de bătrîni au căzut înaintea Mielului, avînd fiecare alăută şi cupe de aur, pline cu tămîie, care sînt rugăciunile sfinţilor".

Tîlcuire:

Alăuta arată lauda lui Dumnezeu cea bine întocmită şi aşezată, iar tămîierile arată jertfa credincioşilor, cea cu bună mireasmă ce se aduce prin viaţa curată, precum spune Sfîntul Apostol al lui Dumnezeu. Paharele arată gîndurile din care iese mirosul faptelor bune şi rugăciunea cea curată.

Versetele: 9, 10

„Şi cîntau o cîntare nouă zicînd: Vrednic eşti să iei cartea şi să deschizi peceţile ei, căci ai fost junghiat şi ai răscumpărat lui Dumnezeu, cu sîngele Tău, oameni din toată seminţia şi limba şi poporul şi neamul; Şi i-ai făcut Dumnezeului nostru împărăţie şi preoţi, şi vor împărăţi pe pămînt".

Tîlcuire:

Bătrînii sînt cei ce au făcut voia lui Dumnezeu în legea Veche şi în cea Nouă şi care-i aduc Mielului lui Dumnezeu, celui junghiat care ne-a răscumpărat pe noi, rugăciune şi mulţumită.

Iar cîntarea nouă, înseamnă că noi schimbîndu-ne din vechimea scrisorii din tot neamul şi limba şi luminaţi fiind, am fost învăţaţi să cîntăm cu Duhul Sfînt, cum că vor împărăţi acestea pe pămînt. Dar nu pe acest pămînt întunecat ci pe cel care l-a făgăduit Dumnezeu celor blînzi.

„Şi am văzut şi am auzit glas de îngeri mulţi, de jur împrejurul tronului şi al fiinţelor şi al bătrînilor, şi era numărul lor zeci de mii de zeci de mii şi mii de mii; Zicînd cu glas mare: Vrednic este Mielul cel înjunghiat ca să ia puterea şi bogăţia şi înţelepciunea şi tăria şi cinstea şi slava şi binecuvîntarea. Şi toată făptura care este în cer şi pe pămînt şi sub pămînt şi în mare şi toate cîte sînt în acestea le-am auzit, zicînd: Celui Care şade pe tron şi Mielului fie binecuvîntarea şi cinstea şi slava şi puterea, în vecii vecilor!"

Versetele: 11, 12, 13

Tîlcuire:

Şi am auzit glas de îngeri mulţi şi de fiinţe şi al bătrînilor, pentru că toţi cei înţelegători şi de la toate cele simţite, de la cei vii şi chiar de la tot ce are glas firesc, Dumnezeu este proslăvit de toate acestea. Adică atît de cele înţelegătoare cît şi de cele neînţelegătoare după firea lor. Însă este slăvit mai ales de îngeri şi de oamenii aleşi cu sufletele în cer, şi de oamenii ce sînt cu trupul pe pămînt. Că Sf. Ambrozie zice, că fiind început tuturor zidirilor, Fiul, Fiu este al Tatălui ca cel ce este Unul Născut şi de o fiinţă cu Tatăl, că acest Fiu i-a dat omului înoire şi naşterea cea de-a doua ce s-a făcut prin El, deşi este scris că a luat stăpînia celor cereşti şi a celor pămînteşti ca un om, căci ca Dumnezeu o avea aceasta.

Verset: 14

„Şi cele patru fiinţe ziceau: Amin! Iar bătrînii căzură şi se închinară".

Tîlcuire:

Prin cele patru fiinţe şi prin bătrîni se arată că s-au făcut o turmă şi o biserică, a îngerilor şi a oamenilor prin Iisus Hristos Dumnezeu. Căci Iisus Hristos le-a unit pe cele risipite şi a stricat zidul cel despărţitor. Am auzit împreună cu cele patru fiinţe care sînt din cetele îngereşti şi pe cei 24 de bătrîni (care îi arată pe cei ce se vor mîntui) cum că se vor învrednici a-I cînta lui Dumnezeu şi a I se închina. Acestor cîntări să ne învrednicim şi noi întru Singur Hristos dătătorul de pace şi Dumnezeul nostru, cu care împreună Tatălui şi Sfîntului Duh fie-i mărire, putere şi cinste, acum şi pururea şi în vecii nesfîrşiţi. Amin!

Capitolul 6

DEZLEGAREA PECEȚII CELEI DINTÎI, CE ÎNCHIPUIEȘTE ÎNVĂȚĂTURA APOSTOLILOR

Verset: 1

„Și am văzut cînd Mielul a deschis pe cea dintîi din cele șapte peceți, și am auzit pe una din cele patru ființe, zicînd cu glas ca de tunet: Vino și vezi!“

Tîlcuire:

Prin glas ca de tunet se înțelege învățătura Apostolilor cea împărătească. Aici arată o bună întocmire ce pogoară de la cetele cele dintîi la cele de-a doua, de aceia și de la o față din cele patru închipuiri, de la leu a auzit glasul care a fost auzit mai întîi, care i-a arătat ce va să fie îngerul arătîndu-i vedenia într-un chip întunecat.

Însă fiara cea dintîi, leul, aici se arată înțelepciunea împărătească a Apostolilor asupra dracilor pentru care s-a zis: „Iată împărăția pămîntului s-a adunat“ (Psalm, 47, 44).

Verset: 2

„Și m-am uitat și iată un cal alb și cel care călărea pe el avea un arc; și i s-a dat lui cunună și a pornit ca un biruitor, ca să biruiască“.

Tîlcuire:

Dezlegarea peceții cerești de aici și a celorlalte peceți arată rînduiala lui Dumnezeu-Cuvîntul ce s-a întrupat.

După înțelegerea noastră: Însă cei ce au înțeles așa n-au înțeles bine, că prin cal alb se înțelege viața cea albă a Apostolilor pentru sfințenia lor, **și cel ce ședea pe dînsul, îi arată pe Apostolii care au putere de înțelegere dată de Hristos împotriva dracilor și a împăraților pămîntului, precum se înțelege din ceea ce urmează, îl aduc mărturie pentru aceasta și pe Timotei.**

Tot după înțelegerea cea de mai sus este și această înțelegere: Nașterea cea dintîi, este nașterea, a doua de la botez, a treia la semnele date de Dumnezeu, a patra cînd a stat în fața lui Pilat, a cincea la Cruce, a șasea la punerea în groapă, a șaptea la prădarea iadului și la jeluirea lui.

Iar după înțelegerea noastră: — Iar noi citind pe Metodie care pentru cuvîntul acesta a zis că nici-o trebuință nu este ca să înțe-

legem că ar vorbi de întruparea lui Hristos, că de mult mai înainte s-a împlinit taina întrupării înaintea acestei descoperiri, a lui Dumnezeu-Cuvîntul întrupare. Şi Ioan de acestea de acum şi de cele viitoare învăţat a fost să cînte.

De aceia a făcut tîlcuire şarpelui celui roşu, cum s-a zis mai jos. Pecetea întîi se înţelege, ceata Apostolilor ce au şezut pe viaţa lor cea albă ce au avut-o. Arcul este propovăduirea Evangheliei, săgeţile sînt cuvintele de mîntuire. Căci încordînd propoveduirea ca un arc, i-au adus lui Hristos pe cei răniţi cu sîngele mîntuirii, cunună pentru aceasta luînd. Că prin adevăr, pe domnii înşelăciunii i-au biruit în nădejdea biruinţei celei de-a doua. Pentru că două biruinţe au avut Apostolii, una pentru mărturisirea numelui Stăpînului pînă la moartea silnică, iar a doua prin ceea ce au scris ei. Şi a ieşit biruitorul să biruiască, că biruinţa cea dintîi a fost întoarcerea păgînilor, iar a doua ieşirea de bunăvoie din trup prin munci, pentru a-i întoarce pe păgîni.

DEZLEGAREA PECEŢII CELEI DE-A DOUA CARE ARATĂ RĂZBOIUL NECREDINCIOŞILOR ASUPRA CREDINCIOŞILOR

Verset: 3

„Cînd a deschis pecetea a doua, am auzit zicînd, pe a doua fiinţă: Vino şi vezi!"

Tîlcuire:

A doua fiinţă se pare că o numeşte pe viţelul evanghelistului Luca, care însemnează sfintele jertfe ale sfinţilor mucenici. Că cea dintîi a arătat puterea Apostolilor, iar după ce s-a arătat puterea Apostolilor, aici vorbeşte de munca lor şi a mucenicilor şi a tuturor propoveduitorilor. Unii zic că aici se înţelege prigoana bisericii pe vremea lui Nero pînă la Tit împărat, cînd şi Petru a fost omorît de Nero.

Verset: 4

„Şi a ieşit alt cal, roşu ca focul; şi celui care călărea pe el i s-a dat să ia pacea de pe pămînt, ca oamenii să se junghie între ei; şi o sabie mare i s-a dat".

Tîlcuire:

Pecetea a doua, noi socotim că se înţelege învăţătura Apostolilor care s-a împlinit fiind stricată apoi de unii cu minciuni şi de către învăţătorii cei răi şi astfel s-a stricat pacea lumii, împărţindu-se firea după a sa voie, fiindcă nu s-a mai supus la învăţătura

cea dreaptă a lui Hristos. „N-am venit să arunc pace pe pămînt, ci sabie“ prin care junghierea mucenicilor s-a înălțat ca o jertfă la altarul cel de sus. Calul roşu ca focul, sau este chipul vărsării de sînge, sau este semnul inimii lui Hristos. Iar cel ce şedea pe el este Dumnezeu. Iar cînd scrie că i s-a dat celui ce şedea pe el să strice pacea de pe pămînt, arată slobozenia lui Dumnezeu, cea cu totul înțeleaptă, care a îngăduit să fie prigoană pentru lămurirea sfinților şi o mai mare pedeapsă a muncitorilor (necredincioşilor). Pentru ca să se lămurească slugile cele credincioase lui Dumnezeu prin ispite.

DEZLEGAREA A TREIA, CARE ÎNSEAMNĂ CĂDEREA DE LA HRISTOS A CELOR CE N-AU CREZUT CU ADEVĂRAT ŞI TARE ÎN EL

Verset: 5

„Şi cînd s-a deschis pecetea a treia, am auzit pe a treia ființă zicînd: Vino şi vezi! Şi m-am uitat şi iată un cal negru şi cel care călărea pe el avea un cîntar în mîna lui“.

Tîlcuire:

A treia ființă se pare că este omul, evanghelistul Matei, care arată ruperea oamenilor de către cei credincioşi şi muncirea pentru alunecarea în păcatul lepădării de credința cea dreaptă prin voia slobodă.

Prin calul negru, înțelegem **că arată tînguirea pentru cei ce au căzut de la credința în Iisus Hristos din cauza muncilor (chinurilor). Iar cîntarul din mîna sa, este ispititorul acestora, care au căzut din credință, sau din cauza alunecării fiind neîntemeiați în mintea lor sau din cauza măririi deșarte, sau pentru neputința trupului lor. Ispititorul, unii zic că ar fi fost (marginal), împăratul Tit, care a venit de la Roma la Ierusalim și locuitorii din Ierusalim s-au înnegrit de foametea cea mare, precum ne spune Iosif Flaviu istoricul războaielor evreiești, sau din foamete de credință.**

Verset: 6

„Şi am auzit, în mijlocul celor patru ființe, ca un glas care zicea: Măsura de grîu un dinar, şi trei măsuri de orz un dinar. Dar de untdelemn şi de vin să nu te atingi“.

Tîlcuire:

Banița de grîu cu un dinar, adevărat este să fi fost atunci și foamete duhovnicească arată aici prin dinar și-i arată aici pe cei ce s-au nevoit după lege și pe cei ce au păzit cu rîvnă chipul lui

Dumnezeu cel dat, după care este făcut omul. Iar trei măsuri de orz cu un dinar, îi arată pe cei ce s-au supus prigoanelor după asemănarea animalelor, pentru lipsa de bărbăţie ce-au arătat-o, dar mai pe urmă s-au căit şi şi-au spălat chipul cel spurcat cu lacrimile lor.

Iar vinul şi untul de lemn de care a poruncit să nu se strice, zice să nu se strice doftoria lui Hristos în acea tulburare, sau spune să-i vindece pe cei ce au căzut între tîlhari şi sînt răniţi. Să nu-i lase să se risipească de moarte pe cei ce prin bărbăţia lui Dumnezeu şi prin multă răbdare, au vrut ei înşişi să-şi biruiască, căderea lor în păcat.

Deci ca şi noi să dobîndim pe Dumnezeu ca doftor milostiv spre patimile noastre cele sufleteşti, să ne nevoim în aşa fel ca fraţilor noştri ce greşesc să le aducem vinul învăţăturii amestecat cu untdelemnul pătimirii, ca să nu se rătăcească ei cu piciorul şi să se abată din calea dreptăţii, ci mai iute să se vindece după dumnezeiescul apostol, ca făcîndu-ne împreună lucrători lui Dumnezeu să ne îndulcim în veci de bunătăţile Lui cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine mărirea, şi puterea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

DEZLEGAREA PECEŢII A PATRA CARE ARATĂ BĂTĂILE CE S-AU ADUS ASUPRA PĂGÎNILOR

Manuscris: 4286

Verset: 7

„Şi cînd a deschis pecetea a patra, am auzit glasul fiinţei a patra, zicînd: Vino şi vezi!"

Tîlcuire:

Fiara cea de-a patra adică vulturul, evanghelistul Marcu este, că această pasăre este zburătoare pe sus şi iute către stîrv, poate să arate bătăile mîniei ce era să fie, care erau gata să le trimită Dumnezeu pentru biruinţa creştinilor şi pentru munca păgînilor. Dumnezeu va face biruinţă împotriva celor ce se vor lupta cu creştinii.

Verset: 8

Şi m-am uitat şi iată un cal galben-vînăt şi numele celui ce călărea pe el era moartea. Şi iadul se ţinea după el şi li s-a dat lor putere peste a patra parte a pămîntului, ca să ucidă cu sabie şi cu foamete, şi cu moarte şi cu fiarele de pe pămînt".

Tîlcuire:

Marginal — Cel ce şedea Maximian a fost, numele lui e moarte, că pe mulţi i-a omorît din romani şi dintre creştini. Iadul ce mergea după dînsul este munca ce era să ia încă şi armenii ce-i urmau lui, care au fost omorîţi de către romani. Puterea lui Dumnezeu a slobozit aceasta ca să se lămurească cei aleşi.

Zice în Cartea a noua în capitolul 8 istoricul Eusebiu: Că pe vremea împăratului Maximian, romanii fiind omorîţi de foamete şi de ciumă atît de mulţi muriseră încît nu mai era cine să-i îngroape. Căci şi creştinii atunci temîndu-se de Dumnezeu întîrziau cu îngropările lor. Iar iubitorul de oameni pe cei înşelaţi îi aducea la cunoştinţa adevărului. Iar armenii ridicîndu-se împotriva romanilor, mulţi au fost omorîţi de sabie şi au mîncat cîinii trupurile celor morţi. Aşa încît cei rămaşi s-au întors să ucidă cîinii, temîndu-se că murind şi ei să nu aibă asemenea gropi (pe cîini). Şi nu este de necrezut, căci şi cîinii de multe ori se însoţesc cu fiarele sălbatice pentru a mînca stîrvurile rămase. Şi în neamul nostru am văzut cum că s-au întîmplat unele ca acestea.

DEZLEGAREA PECEŢII A CINCEA, CARE ARATĂ STRIGAREA SUFLETELOR SFINŢILOR CĂTRE DUMNEZEU CA SĂ SE FACĂ SFÎRŞITUL LUMII

Versetele: 9, 10

„Şi cînd a deschis pecetea a cincea, am văzut, sub jertfelnic, sufletele celor înjunghiaţi pentru cuvîntul lui Dumnezeu şi pentru mărturia pe care au dat-o. Şi strigau cu glas mare şi ziceau: Pînă cînd, Stăpîne sfinte şi adevărate, nu vei judeca şi nu vei răzbuna sîngele nostru, faţă de cei care locuiesc pe pămînt?“.

Tîlcuire:

De se va sili cineva să alcătuiască dezlegarea celor patru peceţi la isprăvnicia cea trecută a lui Hristos şi aceasta să o aducă la prorocii ce s-au sfîrşit mai dinainte şi la alţi sfinţi, care strigă către îndelungă răbdarea lui Dumnezeu, vom vedea că aceşti sfinţi au fost batjocoriţi de evrei mai înainte de cruce. De le va lua acestea cineva ca o prorocie pentru cele viitoare şi le va pune şi la învăţătorii bisericii care au fost junghiaţi pentru Iisus Hristos, va vedea că această strigare se îndreaptă împotriva păgînilor, pentru ca să întoarcă cu aceasta pe cei vrednici şi să distrugă păgînătatea celor mîndri prin sfîrşitul lumii acesteia, ca să nu-şi tindă drepţii mîinile lor întru fărădelegi. (Psalm, 44).

Marginal — Strigarea sfinţilor este spre întoarcerea celor rămaşi şi pentru ca să ia muncă cei răi.

Că deşi s-au lămurit atunci cei răucredincioşi prin mînia lui Dumnezeu, dar nimic mai puţin decît rămăşiţa celor ce trebuiau să se întoarcă şi decît bătăile cele de nimic n-au trebuit ei (strigînd) şi celelalte.

Verset: 11

„Şi fiecăruia dintre ei i s-a dat cîte un veşmînt alb şi li s-a spus ca să stea în tihnă, încă puţină vreme, pînă cînd vor împlini numărul şi cei împreună slujitori cu ei şi fraţii lor, cei care aveau să fie omorîţi ca şi ei".

Tîlcuire:

(Vezi că sfinţii cer sfîrşitul lumii).
Aceasta ce zice: pînă ce se vor împlini şi slujitorii cei dimpreună cu dînşii, arată că sfinţii cer sfîrşitul lumii. Chiar de aceia li se porunceşte lor să mai rabde pînă se vor împlini fraţii lor (Evrei 11) ca să nu ia fără de ei desăvîrşirea, după Apostol. În haină albă, arată lumina faptelor bune care înfloreşte pe dînşii, cu care sînt îmbrăcaţi deşi n-au încă făgăduinţele. Că prin nădejdea acestora, pe care ca printr-o oglindă înţelegătoare le văd, fiind schimbaţi din grosimea materială, cu adevărat se veselesc şi se odihnesc în sînul lui Avraam.
Marginal: **Sînul lui Avraam închipuieşte locurile pe care le au cei fericiţi, despărţite după măsura faptelor bune. Pentru că înmulţindu-se sfinţii au zis aceasta, cum că fiecare din lucrători a luat loc după vrednicia faptelor bune prin care şi privesc la slava cea vie şi prin semne adeverite dovedesc adevărul.**

DEZLEGAREA PECEŢII A ŞASEA, CARE ÎNCHIPUIEŞTE BĂTĂILE CE VOR VENI LA SFÎRŞITUL LUMII

Versetele: 12, 13

„Şi m-am uitat cînd a deschis pecetea a şasea şi s-a făcut cutremur mare, soarele s-a făcut negru ca un sac de păr şi luna întreagă s-a făcut ca sîngele. Şi stelele cerului au căzut pe pămînt, precum smochinul îşi leapădă smochinele sale verzi, cînd este zguduit de vijelie".

Tîlcuire:

Unii au spus că acestea s-au petrecut pe vremea lui Vespasian împăratul. Nouă (Andrei) ni se arată să fie aceasta trecerea de la anii cei din prigoane la vremea cea de dinaintea venirii lui Antihrist. În care vreme s-a prorocit că vor fi multe bătăi, pentru că oamenii nu vor voi să se lepede de rele fiind deprinşi cu ele. Fiind

în rele li se va trimite Antihrist, căci vor fi atîtea rele cîte n-au mai fost. Prin cutremur arată schimbarea lucrurilor.

Marginal: **Prin schimbarea lucrurilor se înțelege despre cei ce se** vor întoarce atunci la credință.

În multe locuri ale Scripturii aflăm aceasta: „Încă odată voi clăti" care arată schimbarea celor ce se clătesc, precum zise Apostolul. Legea veche a fost numită ieșirea evreilor din Egipt (Evr. 11). Pămîntul s-a cutremurat pentru că cerurile s-au topit (Psalm 67).

Iar întunecarea soarelui și neluminarea și sîngerarea lumii, arată luminarea celor rămași din mînia lui Dumnezeu.

Marginal: **Adică precum cei ce au trecut, așa și atunci** mulți vor trece de la necredință la credință.

Pentru că așa a tîlcuit și dumnezeiescul Chiril (Matei 24). Și smochinul se ia spre arătare ca și cum ar lepăda roadele cele necoapte, prin zăduful ispitelor și nefiind încă îndulcite cu darul, cînd sînt clătite de vîntul diavolului. Că în două feluri se ia aceasta și bun și rău.

Marginal: **Smochinul bun și rău înțelege precum zice Ieremia 24.**

Aceasta se arată din cele două coșnițe ce i s-au arătat lui Ieremia una cu smochine bune iar una cu smochine rele. Și smochinul cel uscat (Mt. 21) de Hristos, care este spus și la Cîntarea Cîntărilor (2) însă și duhovnicește de se vor plini acestea și de către Hristos Judecătorul care va veni cu mărire, însuși ca cele ce au . . .

Marginal: **Cerul nicidecum nu se va strica, ci numai cu învăluire se va înnoi.**

Că cerul nu se va supune stricăciunii și pieirii, ci numai se va învălui și se va schimba la mai bună fire. **Precum zice Irineu în Cazania a cincea a mustrării conștiinței celei cu nume rău: „Că nu se va strica nici nu va pieri statul făpturii (cu adevărat e stătător și Cel ce a făcut-o pe ea)** ce chipul lumii acesteia va trece **(Cor. 7) în care s-a făcut călcarea poruncii". Irineu a zis: Vistierii ascunse ale științei și înțelepciunii.**

Verset: 14

„Iar cerul s-a dat în lături, ca o carte de piele pe care o faci sul și toți munții și toate insulele s-au mișcat din locurile lor".

Tîlcuire:

Zicînd că cerul s-a învăluit ca o carte, pune sub chip ascuns neștiința venirii celei de a doua a lui Hristos. Căci și venirea neștiută va fi. Că fără de sunet și îndată cartea se deschide sau cum că și puterile cerului pentru ceia ce au căzut vor avea durere, că-

zînd din credinţă ca şi cum ar pătimi împreună, şi s-ar întrista prin aceasta.

Marginal: **Iar mi se pare că Apostolul şi după obiceiul cel de demult a umblat pentru că cărţile învăluite (suluri) evreii în loc de cărţile ce sînt la noi acum le aveau, a căror dezvăluire nu pierdea slovele ci le făcea cunoscute. Tot aşa şi dezvăluirea trupului ceresc, arată descoperirea bunătăţilor celor ce li se ţin sfinţilor (destinate lor). Şi aşa este ca în patru tîlcuiri şi chipuri după cum ne-a dat nouă Dumnezeu am tîlcuit acum, dar să urmăm celelalte. Şi tot muntele şi insulele din locul lor s-au mutat.**

Versetele: 15, 16, 17

„Atunci împăraţii pămîntului şi domnii şi căpeteniile şi bogaţii şi cei puternici şi toţi robii şi toţi slobozii s-au ascuns în peşteri şi în stîncile munţilor. Strigînd munţilor şi stîncilor: Cădeţi peste noi şi ne ascundeţi pe noi de faţa Celui Care şade pe tron şi de mînia Mielului; Că a venit ziua cea mare a mîniei Lor, şi cine are putere ca să stea pe loc?"

Tîlcuire:

Cînd l-au întrebat pe Iisus Hristos Apostolii despre stricarea bisericii din Ierusalim şi despre sfîrşitul veacului (pe cît au putut înţelege ei) le-a spus mai înainte cele viitoare. Din care s-au împlinit pe vremea luptei lui Vespasian şi a lui Tit, împotriva ucigaşilor lui Hristos jidovi, precum mărturiseşte Iosif Flaviu-jidovul. Iar la sfîrşitul veacului, cu mai multă silnicie împotriva întregii lumi vor veni aceştia (evreii) la venirea lui Antihrist, la a cărui venire (Antihrist) conducătorii cei mari, şi cei bisericeşti cu rînduiala cea bună, şi conducătorii lumii, care sînt desemnaţi prin munţi, unde sînt cuprinse şi bisericile credincioşilor (care se numesc insule şi care se înnoiesc către Dumnezeu după spusa lui Isaia), toţi aceştia vor fugi din locurile lor din cauza hristosului celui mincinos. **Prin care prigoană şi noi înaintea venirii lui, pentru păcatele noastre, îngăduind Dumnezeu, a fi ispitiţi. Iar împăraţii pămîntului adică cei ce stăpînesc pămîntul numai, şi nimic în ceruri nu şi-au cîştigat, împreună cu toţi domnii şi boierii şi cu slugile cele mai de jos şi cu toţi cei ce sînt departe de slujba lui Hristos, se vor ruga ca să-i ascundă pietrele** şi peşterile şi munţii, decît să ia bătăile ispitei mîniei lui Dumnezeu, ce va veni ca un vifor asupra lor, care vor fi aduse întru venirea lui Antihrist, în foamete, din ciume, şi din alte necazuri. Sau ca să se muncească după înviere în muncile fără de sfîrşit ce vor fi, **cînd va fi foarte aprinsă mînia lui Dumnezeu. Şi cu dreptate ca un cuptor care va mistui pe cei ce zidesc pe temeiul credinţei, fîn, lemne şi trestie,**

ca nişte lucruri pentru mîncarea focului sortite. De aceia iubitorul de oameni Dumnezeu să ne izbăvească, pe noi şi să ne facă părtaşi bunătăţilor veşnice, cele gătite sfinţilor Lui, cel ce aşază plinirea celor ce se mîntuiesc cu iubirea de oameni a Unuia Născut, Fiul Său, cu care împreună I se cuvine mărirea şi cu Duhul Sfînt în vecii vecilor. Amin!

Capitolul 7

PENTRU CEI O SUTĂ PATRUZECI ŞI PATRU DE MII, CARE AU FOST PĂZIŢI NEVĂTĂMAŢI DE BĂTĂILE CELOR PATRU ÎNGERI

Verset: 1

„După aceasta am văzut patru îngeri, stînd la cele patru unghiuri ale pămîntului şi ţinînd cele patru vînturi ale lui, ca să nu sufle vînt pe pămînt, nici peste mare, nici peste vreun copac".

Tîlcuire:

Deşi unii au spus că aceasta le-a făcut de mult romanii evreilor, că socoteau că cei patru îngeri ai lui Dumnezeu închipuiau, că cei ce vor fi ispitiţi nu vor putea să scape de mînia lui Dumnezeu, nici pe pămînt, nici pe mare. Dar cu cît mai greu va fi aceasta întru venirea lui Antihrist, nu numai într-o parte a pămîntului evreiesc, ci în tot pămîntul, în unghiurile căruia vor sta patru îngeri împlinind voia lui Dumnezeu, slujbele date lor iar nouă neştiute. Ţinerea vînturilor arată şi liniştirea bunei întocmiri a făpturii şi nouă ne arată scăparea celor răi. Pentru că cu vînturile se hrănesc pomii ce sînt pe pămînt şi înfloresc şi pe mare umblă corăbiile cu vînt.

Verset: 2

„Am văzut, apoi, alt înger care se ridica de la răsăritul soarelui şi avea pecetea Viului Dumnezeu. Ingerul a strigat cu glas puternic către cei patru îngeri, cărora li s-a dat să vatăme pămîntul şi marea"

Tîlcuire:

„Şi am văzut alt înger de la răsăritul soarelui, care avea (Iezechiel 9) pecetea viului Dumnezeu" acest lucru l-a văzut şi Iezechiil care a văzut un om îmbrăcat în alb, adică în haină lungă albă şi care însemna frunţile (pecetluia) ce suspinau, ca să nu piară drepţii cu cei nedrepţi pentru neştiinţă. Pentru că nici îngerii de multe ori nu ştiu bunătăţile cele ascunse ale sfinţilor.

Marginal: **Adică s-au pecetluit și s-au însemnat credincioșii lui Hristos care au scăpat de bătăile romanilor cînd s-a stricat Ierusalimul.**

Aceasta i s-a arătat fericitului, cînd a văzut puterea cea înaltă ce le poruncea acelor sfinți îngeri muncitori, ca să nu le facă nimic celor păcătoși pînă ce nu vor cunoaște pe slujitorii adevărului, care se vor despărți prin pecetluire. Iar aceasta s-a făcut prin multe părți prin cei ce crezuseră în Hristos și care au scăpat de dărîmarea Ierusalimului de către romani cînd au fost multe milioane, precum spune marele Iacob către dumnezeiescul Pavel. Mulțimea cea multă însă va fi pe vremea lui Antihrist cînd vine acesta, cînd pecetea Crucii celei de viață făcătoare va despărți necredincioșii de cei credincioși, care fără de sfială și cu îndrăzneală vor purta semnul lui Hristos înaintea păgînilor (se vor însemna cu semnul Crucii) pentru aceia zice îngerul:

Verset: 3

„Zicînd: Nu vătămați pămîntul, nici marea, nici copacii, pînă ce nu vom pecetlui, pe frunte, pe robii Dumnezeului nostru".

Tîlcuire:

Marginal: Cînd îl bate Dumnezeu pe om pentru păcate și celelalte făpturi pătimesc împreună cu omul.

În ce chip s-a făcut făptura pentru noi tot așa cînd ne muncim noi și ea se împărtășește de bătăile acestea, precum și atunci cînd se slăvesc sfinții, împreună se veselește făptura. Pentru aceasta învățăm că și celor ce fac bine le trebuiește ajutorul îngerilor cu pecetea Duhului cea dată nouă mai înainte de aducerea ispitelor.

Marginal: Ajutorul îngerilor este foarte folositor în ispite.

Căci se vede din lucrare cînd le cerem ajutorul îngerilor, iar cei ce nu le cer ajutor rămîn neajutorați pentru că nu cer ajutor.

Marginal: **De către îngeri, căci singuri nu vor să facă bine, de aceia cer ajutor de la îngeri.**

Verset: 4

„Și am auzit numărul celor pecetluiți: 144.000 de pecetluiți, din toate semințiile fiilor lui Israil".

Verset: 5

„Din seminția lui Iuda 12.000 de pecetluiți"

Tîlcuire:

Închipuirea numelor celor 12 patriarhi. Iuda se tîlcuieşte mărturisire, aici sînt arătaţi cei ce se mîntuiesc prin mărturisirea lui Hristos cel răsărit din Iuda.

Verset: 5

„Din seminţia lui Ruben, douăsprezece mii"

Tîlcuire:

Ruben, fiul vedeniei se tîlcuieşte, prin care se închipuiesc cei ce au agonisit vedenia duhovnicească prin curăţia inimii.

Verset: 5

„Din seminţia lui Gad, douăsprezece mii"

Tîlcuire:

Gad, ispită se tîlcuieşte, prin care se arată cei ce se încununează prin răbdarea ispitelor ca şi Iov.

Tîlcuire:

Verset: 6

„Din seminţia lui Aşer, douăsprezece mii"
Aşer, se tîlcuieşte fericire, prin care pentru viaţa cea vrednică sînt arătaţi cei ce moştenesc fericirea Stăpînului şi cei ce se învrednicesc a sta de-a dreapta Stăpînului Hristos şi se numesc fiii luminii şi ai zilei.

Verset: 6
„Din seminţia lui Neftalim douăsprezece mii"

Tîlcuire:

Neftalim, rugăciune se tîlcuieşte, prin care se însemnează cei ce se lipesc de Dumnezeu cu rugăciunea neîncetată.

Verset: 5

„Din seminţia lui Manase, douăsprezece mii"

Tîlcuire:

Manase, se tîlcuieşte uitare, adică cei ce uită cele de pe urmă şi casele părinţilor pentru dragostea lui Dumnezeu.

Verset: 7

„Din seminţia lui Simeon, douăsprezece mii"

Tîlcuire:

Simeon ascultare se tîlcuieşte, adică cei ce se îndreptează prin ascultarea dumnezeieştilor porunci.

Tîlcuire:

Verset: 7

„Din seminţia lui Levi, douăsprezece mii“

Tîlcuire:

Levi, primit se tîlcuieşte, prin care se înţeleg cei primiţi de Hristos pentru viaţa lor cea sfîntă, însă Levi al optulea s-a pus arătînd că preoţia cea adevărată (faţă în faţă cu Hristos) după a opta zi a învierii va fi.

Verset: 7

„Din seminţia lui Isahar, douăsprezece mii“

Tîlcuire:

Isahar, plată se tîlcuieşte, adică cei ce iau plată de la Dumnezeu pentru că vieţuiesc în fapte bune.

Verset: 8

„Din seminţia lui Iosif, douăsprezece mii“

Tîlcuire:

Iosif, adăugire se tîlcuieşte (înmulţire sau creştere) adică cei ce primesc cele ce sînt de trebuinţă lor pentru ca apoi să li se adauge împărăţia cerului.

Verset: 8

„Din seminţia lui Zabulon, douăsprezece mii“

Tîlcuire:

Zabulon, locaşul puterii, sau bună mireasmă se tîlcuieşte, prin care se înţeleg cei întăriţi peste puteri prin sălăşluirea lui Hristos şi care s-au făcut bună mireasmă Lui, precum zice Pavel (II Cor. 2).

Verset: 8

„Din seminţia lui Veniamin, douăsprezece mii“

Tîlcuire:

Veniamin se tîlcuieşte fiul durerii sau fiul zilei, sau fiul luceafărului de dimineaţă, adică cei ce împlinesc numărul cu dureri de inimă, ori credincioşii cei din evrei, ce au scăpat atunci din robia romanilor sau care este lucru mai credincios, cei ce se vor mîntui prin credinţă dintre evrei, atunci la sfîrşitul lumii, de vreme ce, cum zice Apostolul la Rom. 11: După intrarea plinirii neamurilor tot Israilul se va mîntui. **Şi amîndouă sînt primite. (Vezi că după ce se va plini numărul celor mîntuiţi din neamuri, tot Israelul se va mîntui, adică toţi care vor crede de atunci înainte în**

Hristos. Iar cînd zice că o rămăşiţă se va mîntui, arată că numai cei ce vor crede înainte de venirea a doua a Domnului se vor mîntui, nu şi cei ce n-au crezut şi au murit. Însă mi se pare că rîvnă a tocmirii arată din fiecare seminţie, înmulţirea seminţiei Apostolilor prin cei 12 înmulţindu-se în numărul cel deplin al miilor şi aşa plinind miile ce s-au zis. (Prin 12 000 se înţeleg toţi cei credincioşi şi care au venit prin propovăduirea Apostolilor şi a Prorocilor.

Marginal: **Adică patriarhii Legii Vechi. Fiecare Apostol avînd cîte 12 000 de pecetluiţi, prin care se înţeleg toţi cei pe care i-au adus la credinţă.**

De vreme ce ucenicii au fost ai seminţiei celei căzute pe pămînt pentru iubirea de oameni, care a crescut roadă de multe feluri a mîntuirii a toată lumea. Şi să se ştie aceasta că neamul lui Dan nu s-a pus împreună cu celelalte, pentru aceasta, că din el se va naşte Antihrist, ci în locul lui s-a pus seminţia lui Levi, **deşi aceia este preoţească de demult şi nu vine la număr.**

Iar tîlcuirea numerilor poate asemăna fiecărei seminţii vreo înţelegere cuvioasă oarecare, precum se pune întru cei de aproape. Pe Iosif l-a pus în locul lui Efrem, feciorul său.

Marginal: **Iar Manase în rînd se pune, căci Levi se pune în locul lui Dan, iar Dan se scoate.**

Şi cu cuviinţă şi numărul acestora întocmai s-a pus precum s-a spus şi pentru cele 12 căpetenii evreieşti de demult şi pentru oamenii ce s-au pus în locul lor, peste tot pămîntul, adică dumnezeieştii Apostoli precum s-a scris şi prin ei evreii cei risipiţi pe pămînt în vremurile de apoi se vor munci (evreii fiind de partea lui Antihrist).

PENTRU POPORUL CEL FĂRĂ DE NUMĂR DIN NEAMURI ÎMBRĂCAT ÎN HAINE ALBE

Versetele: 9, 10

„După aceea, m-am uitat şi iată mulţime multă, pe care nimeni nu putea s-o numere, din tot neamul şi seminţiile şi popoarele şi limbile, stînd înaintea tronului şi înaintea Mielului, îmbrăcată în veşminte albe şi avînd în mînă ramuri de finic".

Tîlcuire:

Aceştia sînt cei de care zice David: „Psalm 138 — Şi-i voi număra pe ei şi mai mult decît nisipul se vor înmulţi" sînt cei ce s-au luptat muceniceşte pentru Hristos şi care se vor mai lupta încă

bărbăteşte în vremile cele de apoi, din tot neamul şi seminţia şi care şi-au vărsat sîngele lor pentru Hristos şi şi-au albit astfel hainele bunătăţilor lor şi le vor mai albi. Ţinînd în mîini ramurile de finic simbolizează biruinţele cele prea drepte şi albe ale inimilor care le sînt de mare folos. Înaintea tronului lui Dumnezeu, adică al odihnei lui Dumnezeu dănţuind ei şi ca nişte slugi bine pricepute aducînd mărire dătătorului de biruinţe peste draci.

Marginal: **Şi împrejurul scaunului de heruvimi şi 24 de bătrîni şi toţi se înţeleg că sînt.**

Versetele: 11, 12

„Şi toţi îngerii stăteau împrejurul tronului bătrînilor şi al celor patru fiinţe şi au căzut înaintea tronului, pe feţele lor, şi s-au închinat lui Dumnezeu. Zicînd: Amin! Binecuvîntarea şi slava şi înţelepciunea şi mulţumirea şi cinstea şi puterea şi tăria — Dumnezeului nostru în vecii vecilor. Amin!“

Tîlcuire:

Toţi îngerii stăteau împrejurul tronului şi al bătrînilor. Iată o biserică a îngerilor şi a oamenilor.

Marginal: **Biserică în ceruri au şi o laudă: lauda lui Dumnezeu. Şi cei ce se arată de mult înfricoşaţi oamenilor celor asemenea cu îngerii, precum ştim din Daniil, atunci împreună cu slujitorii, cu oamenii vor fi. Şi după înţelegerea oarecăror sfinţi, se arată întru sine în trupurile lor, pentru scrierea împrejur în loc.**

Marginal: **Îngerii se arată în trupuri nu fireşti, precum oamenii în trup ci-şi iau trup, precum ştie Dumnezeu, schimbăcios. Însă „scriere împrejur“ este a trupului firesc ce are lungime, lăţime, adîncime, pe care o putem cuprinde noi, pentru aceia vrea Dumnezeu de se scriu împrejur şi îngerii, ca să-i putem vedea.**

Şi după altă înţelegere, că nu este deosebire în trei părţi, în lung, în lat şi în adînc (lucru ce este firesc lucrurilor), pentru aceia nu se arată în firea lor, ci precum voieşte Dumnezeu aşa se schimbă îngerii şi se scriu împrejur. **Împrejurul oricum al Heruvimilor şi al bătrînilor stînd, arată prin stare mărimea cinstei cu care slăvesc ceia ce se închipuiesc prin numărul bătrînilor, de la care toţi să trimită lui Dumnezeu mulţumită pentru biruinţa cea cuvioasă ce a făgăduit-o întru noi.**

Verset: 13

„Iar unul din bătrîni a deschis gura și mi-a zis: Aceștia care sînt îmbrăcați în veșminte albe, cine sînt și de unde au venit?“

Tîlcuire:

Și a răspuns unul din bătrîni ... Îndeamnă cu întrebare pe fericitul cel ce i s-a arătat spre dobîndirea celor ce a văzut (Ioan). Iar el cu neștiința se înțelepțește punînd-o înainte, se învață de la cele ce i s-au arătat.

Versetele: 14, 15

„Zis-am către el: Doamne, Tu știi. El mi-a răspuns: Aceștia sînt cei care vin din strîmtorarea cea mare și și-au spălat veșmintele lor și le-au făcut albe în sîngele Mielului. Pentru aceea sînt înaintea tronului lui Dumnezeu, slujind ziua și noaptea în templul Lui; și Cel Care șade pe tron înălța-va cortul Lui asupra lor;“

Tîlcuire:

Și mi-a zis mie ... Fericiți sînt care vor lua roadă, pentru ostenelile lor cele trecătoare odihnă veșnică și care vor împărăți împreună cu Hristos pentru că au pătimit împreună cu Dînsul și cei ce-i vor sluji Lui pururea. Spunînd aici „ziua și noaptea“ arată neîncetare, că acolo noapte nu va fi, ci o zi continuă care în locul soarelui celui firesc va fi luminată cu soarele cel mai presus de fire cu Soarele Dreptății. Prin aceiași noapte se înțeleg și tainele cele ascunse și cunoștințele cele adînci, iar ziua le arată pe cele arătate și lesne de înțeles. Iar Biserica Acestuia (templul) este toată făptura cea înnoită cu Duhul și mai ales ceia ce au păzit arvuna Duhului întreagă și neatinsă cum s-au făgăduit, și cu această arvună au trăit și au petrecut.

Verset: 16

„Nu vor mai flămînzi, nici nu vor mai înseta, nici nu va mai cădea soarele peste ei și nici o arșiță“.

Tîlcuire:

Adevărat este că pîinea cea cerească și apa vieții vor avea. Și de la ispitele cele arătate prin „soare“ și prin „arșiță“ nu vor mai pătimi durere, nici întristare, că vremea luptelor va trece.

Verset: 17

„Căci Mielul, Cel Care stă în mijlocul tronului, îi va paște pe ei și-i va aduce la izvoarele apelor vieții și Dumnezeu va șterge orice lacrimă din ochii lor“.

Tîlcuire:

Zicînd: „Îi va paşte pe ei" arată că cei ce vor fi păscuţi de către Hristos atunci, nu se vor mai teme de năvala lupilor. Pentru că atunci lupii se vor trimite în focul cel nestins. Cei păscuţi de Hristos vor fi lîngă cele curate şi prea desfătate izvoare ale cunoştinţei de Dumnezeu celei mai presus de fire. Prin apă s-a arătat turnarea cea de prisosit a Duhului lui Dumnezeu, precum a spus Domnul, despre cei ce vor crede în El după dreptate: „Că izvoare de apă vie vor curge din pîntecele lui" cu care sfinţii se vor adăpa atunci de prisos întru bucurie şi întru veselie fără de sfîrşit. Aceasta va fi după ce se va strica cunoştinţa cea din parte, cînd vor dobîndi desăvîrşirea şi se vor dezbrăca de stricăciunea schimbării.

Capitolul 8

DEZLEGAREA PECEŢII A ŞAPTEA, CARE ARATĂ ÎN CE CHIP PUTERILE CEREŞTI ADUC LUI DUMNEZEU RUGĂCIUNILE SFINŢILOR CA NIŞTE MIRESME

Versetele: 1, 2

„Şi cînd Mielul a deschis pecetea a şaptea, s-a făcut tăcere în cer ca la o jumătate de ceas. Şi am văzut pe cei şapte îngeri, care stau înaintea lui Dumnezeu şi li s-au dat lor şapte trîmbiţe".

Tîlcuire:

Numărul de şapte îngeri prin sfîntul acesta se ia, ca cel ce se uneşte cu veacul acesta şi cu Sîmbăta şi cu odihna sfinţilor şi drept curge. Prin desfacerea peceţii a şaptea dezlegarea vieţii pămînteşti se închipuieşte, cînd şapte îngeri vor sluji prin munci asupra oamenilor care vor fi vrednici de certare şi de muncă. Iar „tăcerea" arată buna rînduială a îngerilor şi temerea de Dumnezeu şi neştiinţa celei de a doua veniri. Iar: „jumătate de ceas" arată scurtarea vremii bătăilor şi arătarea împărăţiei lui Hrisos pe pămînt.

Verset: 3

„Şi a venit alt înger şi a stat la altar, avînd cădelniţă de aur".

Tîlcuire:

Şi a venit alt înger şi a stat la altar ... Deşi se schimbă în materii şi în închipuiri, peste fire sînt cele ce se pot vedea de sfinţi

atît altarul, cît şi cădelniţa şi orice se spune. Deci înaintea unui astfel de jertfelnic stînd îngerul şi cădelniţa cu tămîie fiind, a adus lui Dumnezeu rugăciunile sfinţilor, ca nişte tămîieri. Prin acestea cereau să micşoreze Dumnezeu chinurile păgînilor din muncă şi a celor fără de lege din veacul viitor după sfîrşitul a toată lumea. Şi ca să dea prin venirea Sa plată celor ce s-au ostenit şi aşa vorbeşte de cele viitoare.

Verset: 3

„Şi i s-a dat lui tămîie multă, ca s-o ducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinţilor, pe jertfelnicul de aur dinaintea tronului".

Tîlcuire:

Altarul cel de aur este Hristos, în care s-a pus toată puterea de slujbă sfîntă şi s-a întărit să aducă jertfele mucenicilor, al căror chip a fost altarul lui Moisi ce i s-a arătat în munte prin cort. Iar tămîierile sînt rugăciunile sfinţilor, care sînt bună mireasma lui Dumnezeu. Zicînd: înaintea tronului, spune că sînt înaintea sfintelor puteri cele preaînalte ale lui Hristos, pentru vărsarea în ele a dragostei dumnezeieşti celei arzătoare şi a ştiinţei celei curate şi prea alese, aceasta o arată prin tîlcuirea numelor, a puterilor celor preaînalte ce sînt aproape de Dumnezeu.

Versetele: 4, 5

„Şi fumul tămîiei s-a suit, din mîna îngerului, înaintea lui Dumnezeu, împreună cu rugăciunile sfinţilor. Apoi îngerul a luat cădelniţa şi a umplut-o din focul jertfelnicului şi a aruncat-o pe pămînt; şi s-au pornit tunete şi glasuri şi fulgere şi pămîntul s-a cutremurat".

Tîlcuire:

Fumul tămîiei s-a suit. Rugăciunile sfinţilor ce se aduc prin îngeri sînt primite şi umplînd cădelniţele din focul cel de muncă l-a făcut să se verse pe pămînt, precum i s-a arătat de demult lui Iezechiil, cum că a luat unul din Heruvimi din focul acesta şi s-a dat îngerilor ce au fost trimişi să-i ucidă pe locuitorii din Ierusalim. Chipul acestui înger îl poartă fiecare arhiereu (episcop) ca un mijlocitor între Dumnezeu şi oameni, care înalţă rugăciunile unora şi milostivirile altora cu rugăciunea, iar pe cei păcătoşi îi mustră sau cu cuvîntul sau cu certări mai grele. Şi s-au făcut glasuri şi tunete, prin aceasta arată toate groazele cele dinaintea sfîrşitului. Precum se cunoşteau şi în muntele Sinai semnele venirii lui Dumnezeu, care pe toţi îi vor îngrozi şi-i vor aduce la întoarcere pe cei mai pricepuţi.

Verset: 6

„Iar cei şapte îngeri, care aveau cele şapte trîmbiţe, s-au gătit ca să trîmbiţeze".

Tîlcuire:

Iar pe noi cei pecetluiţi cu cinstit şi scump numele lui Hristos şi care dorim mărirea sfinţilor şi-i cerem scăpare ca nişte bolnavi din patimile viitoare, cele rele, iubitorul de oameni Dumnezeu, cel ce ceartă, să nu ne dea morţii păcatului precum s-a scris, ci să facă bune zilele cele rele ale muncii de veci, cînd i se va săpa groapă scornitorului păcatului, locul cel neluminat şi prea dedesubt al gheenei. Şi să ne facă sălaş împreună cu sfinţii, unde va fi locaşul tuturor celor ce se vor veseli împreună cu singur Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, căruia se cuvine toată mărirea, cinstea şi închinăciunea, împreună cu Tatăl şi cu Prea Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

DESPRE CEI ŞAPTE ÎNGERI DINTRE CARE TRÎMBIŢÎND CEL DINTÎI S-AU COBORÎT PE PĂMÎNT GRINDINĂ, FOC ŞI SÎNGE

Verset: 7

„Şi a trîmbiţat întîiul înger, şi s-a pornit grindină şi foc amestecat cu sînge şi au căzut pe pămînt; şi a ars din pămînt a treia parte, şi a ars din copaci a treia parte, iar iarba verde a ars de tot".

Tîlcuire:

Unora li s-a părut că acestea închipuiesc munca păcătoşilor în gheenă şi se zice pentru durerile cele ce se vor simţi acolo. Noi socotim mai ales aceasta, cum că nu a treia parte din cei ce se vor munci, va fi în veacul cel viitor din toată firea omenească, ci mult mai mulţi. Pentru că zice (Matei 7) largă este calea care duce la pieire, dar mult mai multe bătăile cele dinaintea sfîrşitului ce se arată aici. Însă grindina închipuieşte că din cer se vor pogorî după judecata cea dreaptă nişte munci ca acestea. **Iar focul amestecat cu sînge arată cele ce se fac în toate zilele prin mîinile păgînilor, sfărîmările cetăţilor şi arderea lor cu foc şi uciderea oamenilor. De unde vedem că mai puţin de a treia parte din făpturile de pe pămînt au fost cuprinse şi omorîte, pentru că războaiele nu numai îi pierd pe oameni ce le distrug şi cele pe pămînt.** Şi fericitul Ioan cînd zice că va veni foc şi sînge şi fumegare de fum mai înainte de ziua cea mare a doua, întăreşte înţelegerea noastră şi tînguirea de cele ce s-au spus.

DESPRE AL DOILEA ÎNGER ŞI PIERDEREA CELOR DIN MARE ŞI ÎNSUFLEŢITE (VII)

Versetele: 8, 9

„A trîmbiţat, apoi, al doilea înger, şi ca un munte mare încins de flăcări s-a prăbuşit în mare şi a treia parte din mare s-a prefăcut în sînge. Şi au murit a treia parte din făpturile cu viaţă în ele care sînt în mare şi a treia parte din corăbii s-a sfărîmat".

Tîlcuire:

Şi marea cu cele ce sînt ea (unii au înţeles) cum că va arde cu **foc** pentru aceasta am socotit că arată vremea de după înviere.

Marginal: **Prin mare, lumea se înţelege, precum mai jos care va arde pe (cei păcătoşi adică) în gheenă împreună cu diavolul, care ca un munte de foc arzînd şi acum se aruncă în mare, adică e aruncat în lume de arde cu focul ispitelor pe cei ce nu pot birui vicleniile lui şi atunci cu toţi ai lui va fi aruncat în gheena, care este arătată prin mare . . .**

Însă pomenirea numai de a treia parte, nu aşa ni s-a arătat nouă ca adevărată, de vreme ce (precum s-a zis) mai mulţi vor fi cei ce se vor munci decît cei ce vor scăpa de muncă.

Însă după altă înţelegere, nu este rău de se va numi viaţa de acum „mare", ca să se întărească aceasta şi cum că a treia parte din cele ce sînt în ea, o spune pentru adîncul judecăţilor lui Dumnezeu, care pe unii cu adevărat curînd îi munceşte, iar pe alţii îi aşteaptă să se întoarcă şi să se pocăiască. Iar prin „munte mare" îl înţelegem pe diavolul (precum au înţeles şi alţi dascăli) pe care-l arde şi acum cu focul mîniei împotriva noastră şi va fi ars apoi în gheenă (diavolul). Acesta, diavolul în vremea puterii lui libere a treia parte în mare (adică din lume) din corăbii şi din insule şi din cele ce sînt însufleţite care înoată le strică şi pierde, precum i-a făcut de mult şi lui Iov. Că diavolul este vrăjmaş şi pedepsitor după judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu. Pentru că aceluia căruia i se pleacă cineva şi se supune, aceluia îi este rob, după spusa Apostolului. Apoi mai înţelegem că li se aduce moartea sufletească celor ce hulesc în marea lumii cu cuvintele şi cu faptele lor.

DESPRE AL TREILEA ÎNGER ŞI DESPRE AMĂRĂCIUNEA APELOR

Versetele: 10, 11

„Şi a trîmbiţat al treilea înger, şi a căzut din cer o stea uriaşă, arzînd ca o făclie, şi a căzut peste a treia parte din rîuri şi peste

izvoarele apelor. Şi numele stelei se chiamă Absintos (Pelin). Şi a treia parte din ape s-a făcut ca pelinul şi mulţi dintre oameni au murit din pricina apelor, pentru că se făcuseră amare."

Tîlcuire:

Unii zic că prin Absintos (Pelin) ce are amărăciunea, durerea ce va să fie a păcătoşilor ce se vor munci în gheenă o arată aici, care pentru mulţime (ce este lucru adevărat) ape se chiamă. Noi socotim că prin aceasta se însemnează şi durerile care sînt în vremea aceasta de acum. Şi steaua arată sau că din cer vin acestea (adică duhurile) asupra oamenilor, sau că prin acestea se arată diavolul, de care zice Isaia (14, 12) cum ai căzut din cer stea de dimineaţă? Căci acesta care-i adapă pe oameni prin dulceaţă cu răzvrătire tulburată şi amară şi se slobozeşte de aduce bătăi asupra oamenilor (însă nu asupra tuturor, ci numai peste a treia parte, pentru multă răbdarea lui Dumnezeu) şi pentru că nu cred că va fi răsplătire în veacul cel viitor punînd ca pricinuitor al morţii lor sufleteşti pe diavolul. De vreme ce amare lucruri vor veni asupra acelora ce se vor afla înaintea sfîntului, din care cele ce se văd au curs mai înainte şi mai ales la început întîmpinînd pe Domnul, aşa cum le-a arătat el. Dacă nu voim să ne osîndim pe noi înşine este de nevoie după zisa Apostolului: (I Cor. 11, 31—32) „Că de ne-am fi socotit noi pe noi înşine nu ne-am fi osîndit. Dar fiind judecaţi de Dumnezeu sîntem certaţi" ca să luăm cu mulţumită darurile sale, precum vedem pe cei pricepuţi ce sînt bolnavi trupeşte, că ei rabdă cînd îi taie şi îi ard doftorii, şi cu durere îi tămăduiesc pe ei. Ci dea Dumnezeu ca şi noi sufleteşte vindecîndu-ne şi neaducînd nici o materie pentru hrana cuptorului Gheenei ce arde cu foc, să nu ne osîndim cu lumea, ci să împărăţim în veci cu Hristos, căruia i se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea şi mărirea împreună cu Părintele Lui cel fără de început şi cu Prea Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

DESPRE AL PATRULEA ÎNGER ŞI ÎNTOARCEREA LUMINĂTORILOR

Verset: 12

„Şi a trîmbiţat al patrulea înger; atunci a treia parte din soare a fost lovită şi a treia parte din lună şi a treia parte din stele, ca să fie întunecată a treia parte a lor şi ziua să-şi piardă din lumină a treia parte şi noaptea tot aşa".

Tîlcuire:

Acestea socotim că sînt tot la fel ca şi cele ce s-au zis de prorocul Ioil despre soare şi lună, ce s-au tîlcuit mai dinainte, după răspunsul Stăpînului pentru sfîrşit (Ioil 2).

Marginal: **Aceasta a tîlcuit-o Hristos atunci cînd l-au întrebat Apostolii despre sfîrşitul veacului.** Iar ziceau pentru a treia parte **a luminătorilor şi a stelelor, că arată a treia parte din cursul zilei şi a nopţii,** că se cunoaşte, că nici atunci, nu va aduce Dumnezeu mînie neamestecată.

Marginal: **Prin curgerea zilei şi a nopţii a treia înţelegere se închipuieşte, milostivirea ce se înţelege prin cuvîntul ce zice că nici atunci . . . şi a . . .** Paharul neamestecat se înţelege mînia cea desăvîrşită.

Şi slobozind să simtă durere cei răniţi, a treia parte ce este curgere a vremii, pe ascuns îi chiamă pe aceia la pocăinţă, lăsînd mai multă parte, că cine va putea suferi paharul cel neamestecat al mîniei lui Dumnezeu!

Verset: 13

„Şi am văzut şi am auzit un vultur, care zbura spre înaltul cerului şi striga cu glas mare: Vai, vai, vai celor care locuiesc pe pămînt, din pricina celorlalte glasuri ale trîmbiţei celor trei îngeri, care sînt gata să trîmbiţeze!“

Tîlcuire:

„Vai, vai, vai celor ce locuiesc pe pămînt“ prin aceasta se arată împreună pătimirea şi iubirea de oameni a dumnezeieştilor îngeri, cărora după urmarea lui Dumnezeu le pare rău de păcătoşii ce se vor munci. Şi cu mult mai mult de aceia, care nici după bătăi nu se întorc, cărora mai ales acest amar le slujeşte că pe pămînt locuind şi gîndind numai de cele pămînteşti, miroseau pulberea în locul unsorii ce s-a vărsat pentru noi. Iar celora ce sînt în ceruri pricina cununilor celor neveştejite şi a răsplăţilor şi a darurilor le sînt durerea de jos şi greutăţile.

Capitolul 9

DESPRE AL CINCILEA ÎNGER ŞI DESPRE LĂCUSTE ŞI DE CHIPUL LOR

Versetele: 1, 2, 3, 4, 5

„Şi a trîmbiţat al cincilea înger, şi am văzut o stea căzută din cer pe pămînt şi i s-a dat cheia fîntînii adîncului“. **2. „Şi a deschis**

fîntîna adîncului şi fum s-a ridicat din fîntînă, ca fumul unui cuptor mare, şi soarele şi văzduhul s-au întunecat de fumul fîntînii". 3. „Şi din fum au ieşit lăcuste pe pămînt şi li s-a dat lor putere precum au putere scorpiile pămîntului". 4. „Şi li s-a poruncit să nu vatăme iarba pămîntului şi nici o verdeaţă nici un copac, fără numai pe oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu pe frunţile lor." 5. „Şi nu li s-a dat ca să-i omoare, ci ca să fie chinuiţi cinci luni; şi chinul lor este la fel cu chinul de scorpie, cînd a înţepat pe om".

Marginal: **Acestea ce le înţeleg alţii, nu le socoteşte Sfîntul Andrei să fie adevărate, pentru aceia arată adevărul mai jos, că acestea nu vor fi după judecată ci mai înaintea sfîrşitului** pe vremea lui Antihrist, cînd se vor împuţina zilele.

Tîlcuire:

Oarecare zic, că steaua care a căzut din cer pe pămînt sau în valea lui Iosafat ce a rămas la judecată, este îngerul lui Dumnezeu ce se va pune peste munci, iar fîntîna adîncului e gheena, din care fumul ce va ieşi va lucra de nu vor mai vedea soarele cei ce se vor munci acolo, nici văzduhul, iar lăcustele, viermii, de care zice prorocul: „Viermele lor nu va muri". Iar „Să nu strice iarba pămîntului, ci numai pe oameni să-i muncească", o spune pentru că se vor slobozi făpturile din stricăciunea aceasta la care sînt supuse acum. Iar ceia ce zice cinci luni, **aceia o vreme hotărîtă zice că se vor munci foarte tare şi groaznic, iar după aceia mai slab şi în veci. Iar eu mărturisesc că „steaua" este îngerul lui Dumnezeu, care după slobozenia lui Dumnezeu îi va scoate pe viclenii draci cei judecaţi şi-i vor da adîncului. Pe care Hristos după ce s-a întrupat i-a legat, ca mai înainte de sfîrşit lucrînd faptele lor să dobîndească după aceia o muncă fără de sfîrşit.**

Marginal: **Dracii acum sînt legaţi ca să nu fie daţi adîncului, iar după judecată vor fi aruncaţi în munca cea de veci (adînc). Iar „fumul" este întunericul înmulţirii lor ce va merge înaintea faptelor lor celor viclene, cărora după ce se vor arăta, li se va da putere să-i mănînce pe oameni.**

Iar „întunecarea soarelui şi a văzduhului" arată întunecarea sufletului oamenilor acelora, care se îndulcesc de lumină sau arată dragoste arzătoare în dureri şi în necazuri. Că întunericul celor ce sînt în dureri lumină se socoteşte. Iar lăcustele cele înţelegătoare care vor veni peste oameni după asemănarea scorpiilor, arată că lîngă sfîrşit, ascunsă **va fi moartea cea vătămătoare de suflete din cauza faptelor rele, care fapte rele vor fi pe fruntea celor neînsemnaţi cu pecetea lui Dumnezeu şi a celor neluminaţi cu luminarea crucii, celei de viaţă făcătoare. Căci nu luminează prin**

Duhul Sfînt lumina lor mintea oamenilor spre slava lui Dumnezeu (Mt. 5).

Iar munca cea de cinci luni, socotim că închipuie sau împuținarea vremii (Mc. 13) („Că de nu s-ar împuțina zilele acelea nu s-ar mîntui tot trupul, după cuvîntul lui Iisus") sau o vreme oarecare încincită pentru cinci simțuri prin care intră păcatul în om sau o vreme hotărîtă și numai de Dumnezeu singur știută.

Verset: 7

„Și în zilele acelea vor căuta oamenii moartea și nu o vor afla și vor pofti să moară; moartea însă va fugi de ei" Lc. 23.

Tîlcuire:

„Vor căuta oamenii moartea" prin aceasta se însemnează mărimea necazurilor, pentru că cei ce sînt în necazuri au obicei a chema moartea ... Dar poftind-o ei, ea nu vine deși sînt în necazuri, aceasta este judecata lui Dumnezeu, prin care se judecă lucrul ce este de folos, ca prin amărăciunea ispitelor celor cu durere, să urască oamenii păcatul ca pe unul ce chiamă și produce moartea.

Versetele: 7, 8, 9

„Iar înfățișarea lăcustelor era asemenea unor cai pregătiți de război. Pe capete aveau cununi ca de aur, și fețele lor erau ca fețele oamenilor". 8. „Aveau păr ca femeile și dinții lor erau ca dinții leilor" 9. „Aveau, apoi, platoșe ca platoșele de fier, iar vuietul aripilor lor era la fel cu vuietul unei mulțimi de care și de cai care aleargă la luptă".

Tîlcuire:

„Înfățișarea lăcustelor era asemenea unor cai pregătiți de război". Prin toate acestea și prin cele ce se vor spune după acestea, lăcustele ce s-au numit, unii au tîlcuit să fie îngerii lui Dumnezeu, ce se vor pune peste munci, fiind puse cu închipuire. Sau pentru înfricoșata și groaznica judecată, sau pentru grabnica și cumplita muncă, ce li se va da celor osîndiți în gheenă.

Iar mie mi se pare că prin lăcustele acestea mai vîrtos se înțeleg viclenii draci, care sînt gata la război împotriva noastră. Pe capul lor cununi de aur purtînd, purtînd ei biruințele lor cele peste noi, socotind ei că biruindu-ne pe noi prin dulceață se încununează cu biruință, iar zalele de fier, arată împietrirea inimii lor. „Glasul (vuietul) aripilor lăcustelor celor înțelegătoare, se asea-

mănă cu glasul căruțelor de război, socotim că este amărăciunea cea înaltă a lor. Și iată că se luptă cu noi de sus, după zisa lui David (Psalm, 55).

Versetele: 10, 11, 12

„Și aveau cozi și bolduri asemenea scorpiilor; și puterea lor este în cozile lor, ca să vatăme pe oameni cinci luni". 11. Și aveau ca împărat al lor pe îngerul adîncului, al cărui nume, în evreiește, este Abaddon, iar în elinește Apollion". 12. „Întîiul" vai" a trecut: iată vine încă un „vai" și încă unul, după acestea".

Marginal: **Cînd zice că avea împărat pe îngerul, se înțelege că și dracii au mai mari peste ei și au și ei cete, că din toate cetele au căzut. Abaddon sau Apollion, închipuiește pierzător, căci dracul pe mulți din multe neamuri îi pierde.**

Tîlcuire:

Iar coadele lor asemenea cu ale șerpilor care nasc moartea sufletului, pentru că păcatul plinindu-se, naște moartea, prin care vine munca de cinci luni asupra oamenilor și aceasta pentru împuținarea vremii care are asemănare cu veacul cel viitor. **Și noi am spus că cinci arată pentru cele cinci simțuri ale omului.**

Marginal: **Prin cinci luni închipuiește vremea, cîtă vreme este omul în păcat și nespovedit.**

Iar prin împăratul lor pe diavolul trebuie să-l înțelegem, care îi pierde pe cei ce i se pleacă cu adevărat lui, asupra căruia ridicînd război vom dobîndi pace, căci vor mai urma după acest vai încă două amaruri.

ÎNGERUL AL ȘASELEA ȘI DESPRE ÎNGERII LEGAȚI LA EUFRAT

Versetele: 13, 14, 15, 16

„Și a trîmbițat al șaselea înger. Atunci am auzit un glas, din cele patru cornuri ale jertfelnicului de aur, care este înaintea lui Dumnezeu. 14. Zicînd către îngerul al șaselea, cel care avea trîmbița: Dezleagă pe cei patru îngeri care sînt legați la rîul cel mare, Eufratul." 15. „Și au fost dezlegați cei patru îngeri, care erau gătiți spre ceasul și ziua și luna și anul acela, ca să omoare a treia parte din oameni". 16. „Și numărul oștirilor era de douăzeci de mii de ori cîte zece mii de călăreți, căci am auzit numărul lor".

Tîlcuire:

Aceşti patru îngeri zic unii să fie Mihail şi Gavriil şi Uriil şi Rafail legaţi spre veselia vederii lui Dumnezeu, zic că se vor dezlega la ziua judeţului cu îngeri fără de număr **spre pedeapsa păgînilor prin care a treia parte se va pierde. Iar mie mi se pare că aceştia sînt preaviclenii draci, care au fost legaţi la venirea lui Hristos, care după porunca lui Dumnezeu au ieşit de la altarul ceresc (al cărui chip era cortul cel vechi) şi au căzut şi de dumnezeiescul înger se vor dezlega ca să tulbure neamurile. Şi pe creştini îi va tulbura încît şi aceştia se vor scula unul asupra altuia pentru ca să se arate cei lămuriţi şi credincioşi** şi ca să se învrednicească cei vrednici de o şi mai mare răsplătire şi de locaşurile cele de sus ca nişte grîu copt şi curat. **Iar pleava, necredincioşii şi cei prea păcătoşi şi care nu s-au pocăit ca să dobîndească după dreptate, aici fiind munciţi prin draci, însă la judecată o pedeapsă mai milostivă.**

Zicînd că „sînt legaţi la Eufrat" nu este lucru strein, de vreme ce unii în adînc, iar alţi draci în porci s-au trimis, iar alţii în alte locuri după plăcerea lui Dumnezeu. Aici la Eufrat pînă la o vreme au fost pedepsiţi, căci după războiul ce-l vor da asupra oamenilor, dracii în veci se vor munci. Şi de crezut este, că pentru aceasta se face pomenire de Eufrat, căci din acele părţi va să iasă Antihrist. **Iar de mulţimea dracilor nu trebuie să ne îndoim de vreme ce toţi sfinţii spun:** că plin este văzduhul de draci. **Se arată a treia parte din cei ucişi am zis mai înainte.**

Versetele: 17, 18, 19.

„Şi aşa am văzut, în vedenie, caii şi pe cei care şedeau pe ei: călăreţii aveau platoşe ca faţa focului şi a iachintului şi a pucioasei, iar capetele cailor semănau cu capetele leilor şi din gurile lor ieşea foc şi fum şi pucioasă. —19. „Pentru că puterea cailor este în gura lor şi în cozile lor; căci cozile lor sînt asemenea şerpilor, avînd capete, şi cu acestea vatămă". —

Tîlcuire:

Prin „cai" cu adevărat socotesc să se înţeleg sau oamenii cei plecaţi spre femei şi cei dobitoceşti sau dracii cei mai de jos şi cei stăpîniţi de alţii.

Marginal: **Adică dracii cei din cinul cel mai mare, îi stăpînesc şi pe oamenii cei supuşi lor şi pe dracii cei din cinul mai de jos.**

Iar călăreţii, cei ce-i stăpînesc pe ei, au acest obicei nu numai prin slujitorii dintre ei (draci), ci şi prin oamenii cei răi ca prin organe ale lor (dracilor) le fac amăgituri şi ispite oamenilor celor de un fel cu ei. (Oameni stăpîniţi de draci îi stăpînesc pe alţi oameni).

Iar zalele cele ca focul și ca iachintul și ca iarba pucioasă socotim că închipuie, că duhurile cele viclene au fire din văzduh și lucrări arzătoare ca și focul.

Marginal: Dracii își slujesc unul altuia spre amăgirea oamenilor.

Iar capetele cailor ca ale leilor, închipuiesc firea lor cea aducătoare de moarte și sălbatică, iar focul ca și fumul și ca și pucioasa ce iese din gurile lor, cu care spune că au fost omorîți a treia parte din oameni, ori închipuiește păcatele ce ard roadele inimii prin bîntuielile dracilor cele aducătoare de moarte și prin învățăturile și îmboldirile sau arderile cetăților și vărsările de sînge, ce aduc prin slobozenia lui Dumnezeu prin năvălirile barbarilor (păgînilor) prin care nu mai puțin decît a treia parte din oameni au murit. Cozile lor numește asemenea șerpilor și cu capete de șerpi, pentru că ascuțișurile drăcești ale semănăturilor lor și ale îndemnurilor lor, este păcatul cel aducător de otravă și de moartea sufletului.

Versetele: 20, 21

„Dar ceilalți oameni, care nu au murit de plăgile acestea, nu s-au pocăit de loc de faptele mîinilor lor, ca să nu se mai închine demonilor și idolilor de aur și de argint și de aramă și de piatră și de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble“. 21 — Și nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de fermecătoriile lor, nici de desfrînarea lor, nici de furtișagurile lor“.

Tîlcuire:

„Dar ceilalți oameni care nu au murit . . .“ Aceasta se leagă de ceea ce s-a zis că de aceste trei bătăi au murit a treia parte din oameni și pune în mijloc și aceasta: „Și ceilalți cîți s-au învrednicit iertării și n-au suferit moartea, au rămas nepocăiți și totuși n-au părăsit slujba idolilor, nici uciderile, nici curviile, nici furtișagurile nici vrăjitoriile lor nu le-au părăsit ci stau supuși acestora.“ Se arată de aici că mînia se aduce împotriva a toată lumea, pentru că amăgirea se pune și se poartă nebunește și este amestecată cu neamurile care deși cunosc adevărul totuși se închină idolilor, iar alții se închină făpturii în locul Făcătorului. Unii mărturisesc că știu pe Dumnezeu, iar prin fapte îl tăgăduiesc și se arată cu chip de creștini, dar tăgăduiesc puterea credinței și slujesc lui Mamona, prin iubirea de argint, care este o închinare la idoli. **Iar noi care arătăm prin fapte credința întreagă și adevărată în Dumnezeu, să n-auzim acel glas înfricoșat zicînd: (Matei 25) „Adevăr, adevăr zic vouă, nu vă cunosc pe voi lucrătorilor ai fărădelegii duceți-vă de la Mine“. Ci să auzim acel fericit glas și**

dorit, Matei 25: „Veniți binecuvîntații Părintelui Meu, de moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii“ cu darul și cu iubirea de oameni și cu îndurările lui Hristos Dumnezeul nostru, care a răbdat crucea de bunăvoie pentru noi, cu care împreună zic: Tatălui mărire și Sfîntului și de viață Făcătorului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Capitolul 10

DESPRE ÎNGERUL CEL ÎNVĂLUIT ÎNTR-UN NOR ȘI PE CAPUL LUI CU UN CURCUBEU, CARE A VESTIT MAI DINAINTE SFÎRȘITUL

Verset: 1

„Și am văzut alt înger puternic, pogorîndu-se din cer, învăluit într-un nor și pe capul lui era curcubeul, iar fața lui strălucea ca soarele și picioarele lui erau ca stîlpii de foc“.

Tîlcuire:

Prin acest sfînt înger, norul și curcubeul și soarele arată lumina lui cea asemenea cu aceste stihii. Prin aceasta se arată firea îngerească cea cerească și felurită întru bunătăți și luminată și știința ei. Iar „stîlpii de foc“ însemnează groaza și munca asupra celor ce lucră rele, adică asupra celor ce tîlhăresc pe pămînt și a celor ce omoară pe mare. Pentru aceasta are peste mare piciorul cel drept iar peste pămînt pe cel stîng, arătînd prin aceasta munca celor fărădelege.

Versetele: 2, 3

„Și în mînă avea o carte mică, deschisă. Și a pus piciorul lui cel drept pe mare, iar pe cel stîng pe pămînt.“ — 3. Și a strigat cu glas puternic, precum răcnește leul. Iar cînd a strigat, cele șapte tunete au slobozit glasurile lor“.

Tîlcuire:

Cartea cea mică și cu cuvinte puține, mie mi se pare să cuprindă numele și faptele celor ce sînt prea răi, care au tîlhărit pe pămînt și care au făcut necurății și au omorît pe mare, a căror muncă o arată îngerul întinzîndu-și picioarele ca niște aripi de foc pe pămînt și pe mare. Iar glasul îngerului cel asemenea cu răcnirea leului, arată spaima și groaza ei de nesuferit, mărturie e Daniil, care n-a putut să-l vadă fără de trup pe înger, nici bine

și blînd, nici groaznic. Iar șapte tunete socotim că se înțeleg șapte glasuri grăite de un înger sau sînt cele ale celor șapte sfinți îngeri, care au vorbit cele viitoare, precum se arată de aici, că acești îngeri se trec după îngerul cel mai înalt, și de acolo iau motiv și bun prilej de a proroci, după scrierea bunei rînduieli a îngerilor, după dumnezeiescul Dionisie.

Verset: 4

„Și cînd au vorbit cele șapte tunete, voiam să scriu, dar am auzit o voce care zicea din cer; Pecetluiește cele ce au spus cele șapte tunete și nu le scrie".
Marginal: **Se înțelege și după ce vei scrie.**

Tîlcuire:

Prin zicerea să pecetluiască cele ce le-au grăit cele șepte tunete și să nu le scrie, se arată că sînt neștiute decît numai după dovedirea și plinirea lucrurilor se vor cunoaște, din care evanghelistul a învățat ca numai glasurile tunetelor să se însemneze. Iar săvîrșirea și tălmăcirea și știința cea arătată s-o ascundă pînă la vremea plinirii. Pentru că niște cuvinte de acestea pecetluite și ascunse a învățat oarecînd și Daniil (Daniil 12).

Versetele: 5, 6

„Iar îngerul pe care l-am văzut stînd pe mare și pe pămînt, și-a ridicat mîna dreaptă către cer, — 6. Și s-a jurat pe Cel Care este viu în vecii vecilor, Care a făcut cerul și pămîntul și cele ce sînt pe pămînt și marea și cele ce sînt în mare, că timp nu va mai fi,".

Tîlcuire:

Și îngerul s-a jurat pe Dumnezeul cel viu, pentru că Dumnezeu neavînd pe nimenea mai mare pe care s-ar putea jura, se jură pe sine singur, însă îngerii zic ei din cauza necredinței noastre se jură că nu va mai fi vreme; sau în veacul viitor în care nu va mai fi vreme măsurată cu soare, ci viața veșnică ce va încheia numărul vremii de acum, sau vremea nu va fi prea lungă pînă la plinirea glasului îngerului de al șaptelea.

Verset: 7

„Ci, în zilele cînd va grăi al șaptelea înger — cînd va fi să trîmbițeze — atunci săvîrșită este taina lui Dumnezeu, precum bine a vestit robilor Săi, prorocilor".

Tîlcuire:

Mi se pare că aici însemnează că după trecerea de şapte veacuri în zilele veacului celui de al şaptelea, ce se arată prin a şaptea trîmbiţă, se vor plini desăvîrşit cele spuse de sfinţii Proroci, însă numeşte împlinirea acestor lucruri bunăvestire, pentru odihna cea vestită a sfinţilor.

ÎN CE CHIP A LUAT EVANGHELISTUL CĂRTICICA DE LA ÎNGER

Verset: 8

„Iar glasul din cer, pe care-l auzisem, iarăşi a vorbit cu mine şi a zis: Mergi de ia cartea cea deschisă din mîna îngerului care stă pe mare şi pe pămînt".

Marginal: **Puterile îngereşti unele sînt mai mari decît altele.**

Tîlcuire:

Aici se arată o putere oarecare îngerească mai mare, că i-a poruncit evanghelistului să ia prin această cărticică, ştiinţă a celor arătate.

Verset: 9

„Şi m-am dus la înger şi i-am zis să-mi dea cartea. Şi mi-a răspuns ia-o şi mănîncă-o şi va amărî pîntecele tău, dar în gura ta va fi dulce ca mierea".

Tîlcuire:

„Va fi dulce ca mierea". Dulce va fi ştiinţa celor viitoare, însă va amărî pîntecele tău, adică inima ta cea primitoare de hrană de cuvinte cu pătimirea cea dimpreună pentru cei ce vor lua munci de la Dumnezeu trimise după judecata lui Dumnezeu. Se înţelege însă şi în alt chip, că fiind evanghelistul om sfînt, nu gustase ispita faptelor rele. Însă prin înghiţirea cărticelii (care cuprinde faptele celor necuraţi) s-a învăţat mai întîi că păcatul e dulce, iar după săvîrşirea lui e amar, pentru răsplătirea şi primirea muncii veşnice.

Verset: 10

„Atunci am luat cartea din mîna îngerului şi am mîncat-o; şi era în gura mea dulce ca mierea, dar, după ce am mîncat-o, pîntecele meu s-a amărît".

Tîlcuire:

„După ce am mîncat-o s-a amărît pîntecele meu". Întîi a fost dulce cărticica, pentru cele de bucurie dar mai pe urmă a fost amară, că şi păcatul este dulce la gustare, dar amar la mistuire şi prin răsplătire. Pentru că sfinţii fiind împreună pătimitori, se veselesc împreună cu cei ce se veselesc şi plîng împreună cu cei ce plîng (Rom. 12).

Verset: 11

„Şi apoi mi-a zis: Tu trebuie să proroceşti, încă odată, la popoare şi la neamuri şi la limbi şi la mulţi împăraţi".

Tîlcuire:

Şi mi-a zis ... Prin aceasta arată că nu îndată după vedenia dumnezeieştii descoperiri, vor lua sfîrşit cele văzute, ci i se cade fericitului prin propoveduirea sa şi descoperirea sa să le vestească cele viitoare celor ce citesc.

Marginal: Apocalipsul precum zic unii din cuvîntul ce zice: „De voi vrea să rămîie acesta pînă voi veni Eu, ce-ţi pasă ţie" (Ioan 21, 23).

Sau cum să nu fi gustat acesta moarte? Şi la sfîrşit va veni ca să înfrîneze năvălirea amăgiturii lui Antihrist.

Capitolul 11

Versetele: 1, 2

„Apoi mi-au dat o trestie, asemenea unui toiag, zicînd: Scoală-te şi măsoară templul lui Dumnezeu şi jertfelnicul şi pe cei care se închină în el. — 2. Iar curtea cea dinafară a templului, scoate-o din socoteală şi n-o măsura, pentru că a fost dată păgînilor, care vor călca în picioare cetatea sfîntă patruzeci şi două de luni".

Tîlcuire:

Prin trestia aceasta se înţelege că toate sînt înţelegătoare cele ce se arată în cer, iar noi cele însufleţite precum sînt altarul, prestolul şi altele le înţelegem. Iar trestia cea dată lui zicînd: „Scoală-te şi măsoară templul (biserica) lui Dumnezeu" arată că prin mintea îngerească şi prin limpezimea conştiinţei se măsoară biserica lui Dumnezeu. De va zice cineva că tot de la înger i s-a dat şi trestia şi a auzit şi glasul „Scoală-te şi măsură biserica lui Dumnezeu", noi zicem că trestia aceasta arată că se uneşte (trestia) ca ceia ce ia ca tocmire măsura conştiinţei şi a ştiinţei, căreia se învrednicesc cei ştiuţi prin fapte bune de către Dumnezeu şi

de dumnezeieştii îngeri. Că Dumnezeu i-a cunoscut pe cei ce sînt ai lui, zice Dumnezeescul cuvînt.

Se cade să ştim că alţii „biserica lui Dumnezeu" au înţeles-o să fie legea veche, iar „curtea ce este dinafară" este Legea cea nouă, pentru mulţimea celor ce se mîntuiesc în ea, fiind fără de măsură. Prin 42 de luni zic că se închipuieşte scurtarea vremii, care cuprinde tainele legii celei noi pînă la a doua venire a lui Hristos. Însă noi socotim că, casa Dumnezeului celui viu biserică se numeşte, în care-i aducem lui Dumnezeu jertfa cea cuvîntătoare. Iar curtea care este dinafară, aducerea neamurilor necredincioase şi a evreilor la Hristos, socotim că se înţelege, ca ceea ce este nevrednică a se măsura de către înger pentru necurăţenia lor (păgînii, evreii). Că Domnul i-a cunoscut pe cei ce sînt ai Lui, iar pe cei fărădelege, Cel ce ştie toate zice că nu-i cunoaşte, că nu vrea să mai ispitească scornirile lor. Iar că se va călca cetatea sfîntă, adică Ierusalimul cel Nou, sau biserica cea sobornicească, 42 de luni de către păgîni, socotesc că închipuieşte, că trei ani şi jumătate 3,5 ani, pe vremea lui Antihrist credincioşii şi cei aleşi vor fi călcaţi şi vor fi prigoniţi.

Versetele: 3, 4

„Şi voi da putere celor doi martori ai mei şi vor prooroci, îmbrăcaţi în sac, o mie şi două sute şaizeci de zile — 1260 —. Aceştia sînt cei doi măslini şi cele două sfeşnice care stau înaintea Domnului pămîntului".

Tîlcuire:

Prin aceste două mărturii, mulţi dascăli au înţeles pe Ilie şi pe Enoh, că ei vor lua vreme de la Dumnezeu să prorocească la sfîrşitul lumii timp de trei ani şi jumătate, fiecare an socotindu-se de 360 zile.

Prin îmbrăcarea în sac, arată tînguirea şi multa plîngere pentru cei călcaţi şi pentru cei ce se vor afla atunci amăgiţi de înşelăciunea lui Antihrist. Pe care Zaharia prorocul (Cap. 4) i-a asemănat cu doi măslini şi cu două sfeşnice, din cauză că ei aduc hrana lumii celei înţelegătoare prin untdelemnul faptelor bune plăcute lui Dumnezeu.

Versetele: 5, 6

„Şi dacă voieşte cineva să-i vatăme, foc iese din gura lor şi mistuieşte pe vrăjmaşii lor; deci dacă ar voi cineva să-i vatăme,

acela va trebui ucis. — 6. Aceştia au putere să încuie cerul, ca ploaia să nu plouă în zilele prorociei lor, și putere au peste ape să le schimbe în sînge şi să bată pămîntul cu orice fel de bătaie, ori de cîte ori vor voi."

Tîlcuire:

„Şi de va vrea cineva să le facă rău..." O minunată bunătate a lui Dumnezeu şi facere de bine! Căci întocmai puternic de a aduce anii **fiind, de vreme ce întru toate semnele și minunile cele mincinoase, dintre toţi vrăjitorii şi fermecătorii, Hristosul cel mincinos (Antihrist) va fi mult mai slăvit, pentru că el va lua toată puterea diavolului.** Însă pe sfinții aceştia doi, Dumnezeu îi va înarma cu puterea adevăratelor semne și minuni, care prin adăugirea adevărului şi a luminii, vor vădi minciuna şi întunericul, adică vor întoarce pe cei rătăciți cu cuvîntul învățăturii și cu bătăile prin munci, nu vor da ploaie, îi vor bate cu foc și cu schimbarea stihiilor și cu alte semne. **Iar pe amăgitorul (Antihrist) îl vor face cunoscut și nici acesta nu-i poate vătăma pînă nu-și vor împlini prorocia lor.**

Versetele: 7, 8.

„Iar cînd vor isprăvi cu mărturia lor, fiara care se ridică din adînc va face război cu ei, şi-i va birui și-i va omorî. — Şi trupurile lor vor zăcea pe ulițele cetății celei mari, care se chiamă duhovnicește Sodoma și Egipt, unde a fost răstignit și Domnul lor".

Tîlcuire:

Despre mărturisire spune că va fi făcută pentru întoarcerea celor înşelați de fiară de Antihrist, care va ieşi din locuri întunecoase și din prăpăstiile pămîntului (acolo unde este diavolul osîndit la muncă) îi va omorî pe Ilie și pe Enoh după slobozenia lui Dumnezeu și le va lăsa trupurile lor neîngropate în Ierusalimul cel vechi și răzvrătit, unde a pătimit și Iisus Hristos. Pentru că acesta aici își va pune scaunul de împărăție scaunul împărătesc după asemănarea lui David. Căci David a avut ca fiu după trup pe Hristos adevăratul Nostru Dumnezeu, ca prin aceasta să se arate că Hristos este care împlineşte cuvîntul prorociei, precum zice: „Ridica-voi cortul lui David cel căzut şi cele surpate ale lui iarăşi le voi zidi", pe care jidovii cei amăgiţi întru venirea lui îl vor primi și-l vor tîlcui. Scaunul împărăţiei lui Hristos adevăratul fiu al lui David va fi iarăşi în Ierusalim.

Versetele: 9, 10

„Şi din popoare, din seminţii, din limbi și din neamuri vor privi la trupurile lor trei zile şi jumătate şi nu vor îngădui ca ele

să fie puse în mormînt. — 10. Iar locuitorii de pe pămînt se vor bucura de moartea lor şi vor fi în veselie şi îşi vor trimite daruri unul altuia, pentru că aceşti doi proroci au chinuit pe locuitorii de pe pămînt".

Tîlcuire:

„Şi din popoare, din seminţii, din limbi şi din neamuri vor privi" . . . Cei stăpîniţi odată, zice de minunile mincinoase ale lui Antihrist şi cei ce şi-au scris în inimile lor numele lui Antihrist cel urît de Dumnezeu, care nu se mai şterge, ori evrei, ori păgîni, aceştia nu vor lăsa să se îngroape sfintele trupuri, de bucurie că au scăpat de bătăile ce le-au primit de la aceşti doi, se vor veseli pentru întoarcere (Psalm 12), neaducîndu-şi aminte aceştia, că „Pe care-l iubeşte Dumnezeu îl ceartă şi-l bate pe tot fiul pe care-l primeşte" (Psalm, 31).

Şi cu zăbale şi cu frîu îi va înfrîna pe cei ce se apropie de Dumnezeu, ca măcar prin silă să se întoarcă la calea cea dreaptă de la care s-au amăgit prin lucrarea lui Antihrist.

Însă nouă ni se cade să ne rugăm Domnului, aşa zicînd: (Psalm 140,84)" Bine ne este nouă că ne-ai smerit ca să ne învăţăm îndreptările Tale şi întoarce-ne pe noi Dumnezeul mîntuirii noastre, întoarce mînia Ta de la noi, să nu intri la judecată cu robii Tăi". Că judecaţi fiind de Tine, iubitorule de oameni, Stăpîne, sîntem certaţi ca să nu ne osîndim odată cu lumea" (Psalm. 145; I Cor. 11). Pentru puţine munci să scăpăm de munca cea veşnică, că bogat eşti întru îndurări Hristoase Dumnezeul nostru şi Ţie ţi se cuvine toată mulţămita, mărirea, cinstea şi închinăciunea, Tatălui şi Duhului celui de viaţă făcător, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Versetele: 11, 12.

„Însă după cele trei zile şi jumătate, duh de viaţă de la Dumnezeu a intrat în ei şi au stat pe picioarele lor şi frică mare a căzut peste cei care se uitau la ei. — 12. Şi din cer au auzit glas puternic, zicîndu-le: Suiţi-vă aici! Şi s-au suit la cer, în nori, şi au privit la ei duşmanii lor."

Marginal: **Aici se pune vremea trecută în locul celei viitoare. După trei zile şi jumătate, zile întocmai la număr cu anii prorocilor, în care au zăcut morţi, zice că iar se vor scula şi se vor sui la cer în căruţa Stăpînului pe nori, frică şi groază făcîndu-li-se celor ce-i vor vedea pe ei.**

Versetele: 13, 14

„Şi în ceasul acela s-a făcut cutremur mare şi a zecea parte din cetate s-a prăbuşit şi au pierit în cutremur şapte mii de

oameni, iar ceilalţi s-au înfricoşat şi au dat slavă Dumnezeului cerului. — 14. Al doilea „vai“ a trecut; al treilea „vai“, iată, vine degrabă.“.

Tîlcuire:

Şi în ceasul acela s-a făcut cutremur mare... Mi se pare că acestea vor fi adevărat văzute atunci, dar socotesc că şi duhovniceşte arată schimbarea celor ce se vor clăti spre lucrul cel stătător şi tare. Iar a zecea parte din cetate căzînd, se înţelege căderea păgînătăţii, care nu se va învăţa (nici după înălţarea la cer a acelora) nici pentru răpirea acelora, iar ceilalţi sînt cei ce se vor mîntui peste puţină vreme. Pentru că şapte mii din cei ucişi, se arată că se închipuiesc cei ce s-au lipit de şapte veacuri ale vieţii celei de acum şi veacul al optulea al învierii nu-l mai aşteaptă, aceştia se vor omorî cu moarte veşnică. Sau poate că şapte mii vor fi din jidovii ce se vor supune şi-l vor crede pe Antihrist.

„Şi au dat mărire Dumnezeului ceresc“. După ce se vor munci cei necredincioşi şi se vor proslăvi mucenicii lui Hristos, cei vrednici de mîntuire vor proslăvi pe Dumnezeu. După al doilea „vai“ al treilea vine, care este vestit de a şaptea trîmbiţă.

DESPRE A ŞAPTEA TRÎMBIŢĂ ŞI DESPRE SFINŢII CE-L VOR LĂUDA PE DUMNEZEU PENTRU JUDECATA CEA VIITOARE

Versetele: 15, 16, 17, 18.

„Şi a trîmbiţat al şaptelea înger şi s-au pornit, în cer, glasuri puternice care ziceau: Împărăţia lumii a ajuns a Domnului nostru şi a Hristosului Său şi va împărăţi în vecii vecilor. — 16. Şi cei douăzeci şi patru de bătrîni, care şed înaintea lui Dumnezeu, pe scaunele lor, au căzut cu feţele la pămînt şi s-au închinat lui Dumnezeu, — 17. Zicînd: Mulţumim Ţie, Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, Cel Care eşti şi Cel Care erai şi Cel Care vii, că ai luat puterea Ta cea mare şi ai început să împărăţeşti. — 18. — Şi păgînii s-au întărîtat, dar a venit mînia Ta şi vremea celor morţi, ca să fie judecaţi şi să răsplăteşti pe robii Tăi, pe proroci şi pe sfinţi şi pe cei care se tem de numele Tău, pe cei mici şi pe cei mari, şi să prăpădeşti pe cei care prăpădesc pămîntul“.

Marginal: **Hristos după dumnezeire are împărăţie veşnică, iar după omenire a luat împărăţia pentru noi, precum s-a mai zis.**

Tîlcuire:

Şi neamurile păgîne mîniindu-se de aceasta ca şi cum ar fi o învăţătură nouă şi străină mult răbdînd, mai pe urmă aducînd muncă, pentru aceia zice: „Şi a venit mînia Ta".

Arată vremea morţilor şi vremea învierii morţilor, cînd fiecăruia după fapte şi după vrednicie i se vor da răsplătiri. Prin proroci şi prin sfinţi şi prin cei ce se tem de Dumnezeu, se arată trei cete care aduc roade cu sutele, cîte 60 şi cîte 30. Apostolii cu adevărat au dobîndit soarta cea dintîi şi şed pe 12 scaune. Iar „mici şi mari" socotim că numesc pe sfinţii cei mai mici şi pe cei mai mari decît aceştia. Sau mici îi numeşte pe păcătoşii cei defăimaţi, iar „mari" pe cei drepţi.

DESPRE PRIGOANELE CELE DINTÎI ÎMPOTRIVA BISERICII ŞI DESPRE CEI CE VOR FI PE LÎNGĂ ANTIHRIST

Verset: 19

„Şi s-a deschis templul lui Dumnezeu, cel din cer, şi s-a văzut în templu chivotul legămîntului Său şi au fost fulgere şi vuiete şi tunete şi cutremur şi grindină mare".

Tîlcuire:

Prin deschiderea cerului şi vederea chivotului, descoperirea bunătăţilor celor gătite sfinţilor se arată, care întru Hristos (în care locuieşte toată plinătatea Dumnezeirii) toate sînt ascunse, precum zice Apostolul. Atunci se vor descoperi acestea cînd asupra celor necredincioşi a celor fără de lege vor veni glasuri groaznice, fulgere şi grindină întru cutremur prin mutarea acestor de acuma în munca Gheenii (iadului).

Capitolul 12

Verset: 1

„Şi s-a arătat în cer semn mare: O femeie înveşmîntată cu soarele, şi luna era sub picioarele ei şi pe cap purta cunună din douăsprezece stele".

Tîlcuire:

Acea femeie îmbrăcată cu soarele oarecare o arată prin toate pe Prea Sfînta Născătoarea de Dumnezeu şi aşa înţeleg, care mai înainte pînă n-a fost cunoscut dumnezeiescul ei Fiu, s-a muncit

să-L nască să-l facă cunoscut (sau să-l cunoască ea) care toate pe rînd aici urmează.

Marginal: **Adică mai înainte pînă ce l-a născut pe Fiul Său dorea să-L nască, toate de naştere tîlcuindu-le.**

Iar marele Metodie de sfînta Biserică socotind, că nu se înţelege bine despre naşterea Stăpînului, de vreme ce cu mult înainte s-a născut Domnul nostru (Naşterea din Tatăl-eternă).

Marginal: **Iar Metodie în alt chip tîlcuieşte despre Biserică, îmbrăcată fiind în Soarele Hristos şi acestea sînt cuvintele lui.**

Este bine să pomenim singure cuvintele lui Metodie: Femeia îmbrăcată în soare este biserica şi ce este la noi biserica aceasta este lumina ei, la fel ce este la noi aurul şi pietrele strălucitoare, aceasta îi sînt ei stelele şi stele mai bine şi mai luminate decît altele. Şi s-a suit femeia pe lună, luna socotesc că are această înţelegere, adică s-a aşezat pe credinţa celor curăţiţi prin spălarea botezului şi a celor slobozi de stricăciune, pentru că firea cea umedă din lună se trage şi se munceşte să-i nască a doua oară pe cei trupeşti spre cele duhovniceşti, şi la faţă şi la chip să-i facă după asemănarea lui Hristos.

Marginal: **Luna sub picioarele ei, adică stă sus înălţată biserica pe credinţa celor curăţiţi . . .**

Şi iarăşi zice, nu se cade a se socoti să fie Hristos acel prunc ce s-a născut, că cu mult mai înainte de descoperirea lui Ioan s-a împlinit taina Întrupării Cuvîntului lui Dumnezeu şi Ioan de cele de acum şi de cele viitoare ne vorbeşte după lege şi proroceşte şi mai tîrziu decît alţii, aşa că trebuie să mărturisim că biserica este ceia ce se chinuieşte să-i nască, născîndu-i pe cei răscumpăraţi, precum zice Isaia (66) întru Duhul, mai înainte de ce a venit durerea din naştere, a fugit şi a născut parte bărbătească, dar de la cine a fugit? Dinaintea şarpelui, ca să nască Sionul cel înţelegător, oamenii parte bărbătească.

Pentru aceia în fiecare om, Hristos se naşte duhovniceşte şi pentru aceia biserica înfaşă cu scutece şi simte durerea pînă ce Hristos cel ce s-a născut ia formă în noi, ca fiecare împărtăşindu-se cu Hristos, Hristos să fie şi el. Pînă aici Metodie, iar de aici Andrei.

Însă Biserica s-a îmbrăcat în Hristos Soarele dreptăţii, pentru ca lumina lunii ce luminează noaptea, adică a legii şi viaţa lumească ce se schimbă, ca pe o lună (lumea) sub picioare o are şi pe cap s-a încununat cu cunună, adică cu dogmele Apostolilor (învăţăturile lor) şi cu faptele lor cele bune.

Marginal: Andrei prin luna de sub picioarele bisericii, înţelege legea veche şi viaţa aceasta de acum, **măcar că Sfîntul Metodie altfel înţelege, cum am văzut.**

Iar acelaşi Metodie, zice, că de la lună firea cea umedă se trage şi cum că prin lună se închipuieşte botezul, care le este de mîntuire celor ce nasc a doua oară, iar dracilor le este pierdere.

Verset: 2

„Şi era însărcinată şi striga, chinuindu-se şi muncindu-se ca să nască“.

Tîlcuire:

Zicem că pătimeşte biserica durere la fiecare din cei ce se nasc cu apă şi cu Duh, pînă ce se închipuieşte Hristos într-înşii, după zisa **dumnezeiescului Apostol. Pentru că lepădături cînt cei ce-s căzuţi de la adevărata lumină Hristos, care împreună călătoresc cu viaţa şi prin necredinţă au de soţie şi pătimesc moartea.**

Verset: 3

„Şi alt semn s-a arătat în cer: Iată, un balaur mare, roşu, avînd şapte capete şi zece coarne, şi pe capete şapte cununi de împăraţi.“.

Tîlcuire:

„Şi alt semn s-a arătat în cer“. Cer înţelegem că se înţelege văzduhul, iar balaurul roşu, acel făcut ca să-l batjocorească îngerii (Psalm. 103, 28) **lui Dumnezeu, precum este scris la Iov. Însă „roşu“ se zice că este pornit spre ucidere şi bucuros de vărsare de sînge, sau pentru că are fire de foc îngerească, deşi a căzut dintre îngeri.**

Marginal: **Îngerii şi dracii au fire de foc.**

Iar prin „şapte capete“ se înţeleg şapte puteri viclene ale lui şi potrivnice lucrurilor duhovniceşti, sau şapte duhuri ale lui, de care a zis Hristos în Evanghelie (Mt. 12, Luca 11) care sălăşluiesc în inima omului cea măturată şi goală de gînduri şi de fapte bune, sau şapte răutăţi care zice Solomon că sînt inima vrăjmaşului, care vrăjmaş cu glas mare, făţărniceşte se roagă celor ce se supun lui.

Marginal: **Se roagă, adică meşteşugeşte ca să înşele, precum zice Solomon să nu-l ascultăm.**

Iar „zece coarne“ arată zece păcate potrivnice celor zece porunci sau certurile dintre împărăţiile pămînteşti lumeşti, care-i aduc veselie lui ca celui ce-i pare bine de războaie şi de certuri şi de tulburări.

Iar „şapte steme“ pe capetele lui sînt pentru aceasta, că cei ce biruiesc lucrurile diavoleşti, de acolo poartă steme de biruinţă, de unde au biruit prin posturi şi osteneli. De aceştia zice dumnezeiescul Metodie: „Balaurul cel mare roşu, cu şapte capete, ce

trage a treia parte din stele, care stă gata să mănînce pe fiul ce se va naşte, este diavolul. Dar n-a nimerit nici n-a cîştigat vînatul de vreme ce sus la înălţime se răpesc cei ce se nasc a doua oară şi alţii după aceştia. Iar a treia parte s-a zis de cei ce au greşit unuia în numărul Sfintei Treimi".

Marginal: Adică cei ce au căzut împreună cu Lucifer din numărul Sfintei Treimi (Troiţe).

Iar „pustia" în care intrînd se hrăneşte, este biserica cea slobodă de rele şi care este fără de prihană.

Iar ce zice 1260, cuprinde numărul înmulţit şi deplin desăvîrşit al sfinţilor. Şi după aceştia pe rînd zice de stemele lui, pentru că cei ce s-au luptat mai întîi asupra diavolului şi au omorît şapte capete ale lui, şapte steme de bunătăţi stăpîneşte şi moşteneşte.

Marginal: Adică 1260 de zile s-o hrănească în pustie.

Verset: 4

„Iar coada lui tîra a treia parte din stelele cerului şi le-a aruncat pe pămînt . . .".

Tîlcuire:

Şi coada lui . . . prin „coadă" socotim că se arată două lucruri: sau întîia cădere a lui Lucifer din cer, care prin pizmă a tras de istov la pămînt împreună cu sine pe îngerii cei ce s-au dezlipit de la Dumnezeu, că mai întîi a fost mîndria lui, sau mişcarea cozii după zdruncinarea capului lui. Că aceasta (mîndria) pe oamenii cei slabi de inimă, îi surpă jos de la unirea şi împreună petrecerea cea cerească, care se numesc stele după altă înţelegere, pentru lumina de la sfîntul botez. Că aşa şi Daniil din Antioh a prorocit despre cele ce vor fi la venirea lui Antihrist.

Verset: 4

„Şi balaurul stătea înaintea femeii, care era să nască, pentru ca să înghită copilul, cînd îl va naşte".

Tîlcuire:

Pentru că pururea neprietenul (diavolul) se înarmează împotriva bisericii cu rîvnă nevoindu-se să mănînce mîncare pe ce cei ce se nasc a doua oară după vreme dintr-însa, şi mai mult pe biserică şi pe singur Hristos îl prigoneşte ca pe un cap al Bisericii, care îi adună pe cei credincioşi la sine. Pentru aceia a şi zis: „Saule, Saule, pentru ce mă prigoneşti?" (Fap. Ap. 9).

Verset: 5

„Şi a născut un copil de parte bărbătească şi el avea să păstorească toate neamurile cu toiag de fier".

Tîlcuire:

Şi a născut un copil de parte bărbătească... Pururea biserica prin cei ce se botează, naşte pe Hristos ca pe cel ce ia formă într-înşii (botezaţi), pînă la plinirea vîrstei celei duhovniceşti după Apostol.

Iar copilul de parte bărbătească, poporul bisericesc și cel neslăvit prin dezmierdăciuni este, prin care şi cu mîinile cele tari ale romanilor încă a păscut Hristos Dumnezeu neamurile și iar le va paşte după învierea cea din morţi, puind judecători tari în credinţă ca fierul asupra vaselor celor stricăcioase şi slabe păgînești, care pentru necredinţă n-au vrut să bea vinul cel de taină şi nou.

Marginal: **Cu mîinile romanilor, adică după ce s-a botezat marele Constantin, i-a adus pe păgîni la credinţă şi i-a stăpînit așa.**

Verset: 5

„Şi copilul ei a fost răpit la Dumnezeu și la tronul Lui".

Tîlcuire:

Şi s-a răpit copilul ei.. Se răpesc drept aceia și aici sfinţii întru ispite, ca să nu fie biruiţi de cele rele ce sînt peste puterile lor. Şi iar se vor răpi pe nori în văzduh întru întîmpinarea Domnului și cu Dumnezeu şi cu scaunul Lui adică cu puterile îngereşti de sus vor fi.

Verset: 6

„Iar femeia a fugit în pustiu, unde avea loc pregătit de Dumnezeu, ca să o hrănească pe ea, acolo, o mie două sute şi şaizeci de zile — 1260".

Tîlcuire:

„Şi femeia a fugit în pustie...". Cînd diavolul cel ce va lucra în Antihrist va porni război prin Antihrist împotriva bisericii, atunci aleşii ei și capetele cele mai înalte, urînd strigările orășenești şi tulburările şi descîntăturile lumeşti, la pustiirea cea de toată răutatea lipsa de răutate, adică la viața aducătoare de roadă a toată bunătatea va fugi, după înţelegerea marelui Metodie. Şi acolo vor scăpa numai de luptele diavolilor împotriva lor şi de năvălirile oamenilor celor răi. Şi de crezut este că şi pustia cea înţelegătoare va mîntui pe cei ce vor fugi în munţi şi în peşteri şi în crăpăturile pămîntului, din **cauza războiului neprietenului şi mincinosului Hristos (Antihrist) ca şi pe mucenici mai înainte.**

Marginal: Pustia cea înţelegătoare este depărtarea de toată răutatea și a gîndi la Dumnezeu, rugăciunea, postul şi altele.

Trei ani şi jumătate care se arată prin 1260 de zile, în care va stăpîni Antihrist de care să ne izbăvească pe noi marele voievodul voievozilor, Hristos şi să nu ne lase să fim ispitiţi (I Cor. 10) mai mult decît putem răbda şi să ne dăruiască minte tare şi nesupusă şi nebiruită de năvălirile potrivnice, ca după lege luptîndu-ne împotriva mai marilor şi căpeteniilor întunericului, să ne împodobim cu cununa dreptăţii şi să luăm plată şi daruri pentru biruinţă. Că Aceluia care-i întoarce în fugă de la cei slabi pe domnii văzduhului cei tari, se cuvine biruinţa şi stăpînirea împreună cu Tatăl şi cu Duhul cel de viaţă făcător, acum şi pururea şi vecii vecilor. Amin!

DESPRE RĂZBOIUL ÎNGERILOR ŞI AL DRACILOR, DESPRE CĂDEREA SATANII

Verset: 7, 8.

„Şi s-a făcut război în cer: Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul. Iar balaurul şi îngerii lui au stat în luptă. — Dar aceştia n-au izbutit, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer".

Tîlcuire:

Acestea se pot spune şi către căderea cea dintîi a diavolului din cinul îngeresc pentru mîndria şi invidia lui şi despre omorîrea lui cea de-a doua prin Crucea Stăpînului. Cînd stăpînitorul lumii acesteia (Ioan 12) a fost pedepsit şi i s-a luat stăpînirea cea de demult, a cărui mîndrie şi înălţare neputînd-o suferi dumnezeieştii îngeri şi cu ei laolaltă nici Arhanghelul Mihail, cu adevărat l-au alungat, întîi de la petrecerea diavolului cea împreună cu îngerii, precum spune Iezechiil (28) că dintre Heruvimi a fost lepădat acela din mijlocul puterilor celor de foc, dintre cinurile cereşti, de vreme ce s-au aflat în el fărădelegi şi nedreptăţi.

Iar venirea în trup a lui Hristos, îngerii ce i-au slujit Lui după ispitire, iar s-au pornit asupra lui cu urîciune, ca asupra unei slugi netrebnice.

Însă să se ştie aceasta (precum au înţeles părinţii) că după facerea lumii celei văzute, pentru mîndria şi invidia lui (diavolul) fiind lepădat întîi i s-a încredinţat lui stăpînirea văzduhului cum zice Ap. (Efes. 5).

Şi Papia la fel zice, cum că la oarecare din ei, adică îngerilor dumnezeieşti, isprăvnicie pe pămînt li s-a dat, să stăpînească şi să domnească şi bine le-a încredinţat a stăpîni.

Verset: 9

„Şi aruncat a fost balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se chiamă diavol şi satana, cel care înşală toată lumea, aruncat a fost pe pămînt şi îngerii lui aruncaţi au fost cu el".

Tîlcuire:

Şi aruncat a fost balaurul... Cu adevărat n-a răbdat cerul înţelepciunea pămîntească, de vreme ce lumina cu întunericul n-are parte deşi se pune şi cu numele de Satana, dar unul şi acelaşi este şi diavolul şi satana, deşi cu două nume e numit.

Marginal: **Cu altă parte adică arfon (artron) ce este partea numită încheietură.**

Însă „diavol" se numeşte căci faptele cele bune şi pe iubitorii de aceste fapte bune îi grăieşte de rău şi-i cleveteşte precum şi mai înainte Adam pizmătareţ l-a clevetit. Iar Satana, sau potrivnic şi stăpînul şi slugile lui.

Marginal: **Pîrîş grăitor de rău este Satana, potrivnic se numeşte. Măcar de se punea Adam înaintea Evei ca un cap, căci a ascultat sfatul femeii. Grăitor de rău pe Dumnezeu la Fac. 3, cînd a zis şarpele către femeie, că ştie Dumnezeu că, în orice zi veţi mînca din pom, vi se vor deschide ochii voştri şi veţi fi ca nişte dumnezei.**

Însă să se ştie că după răstignirea lui Hristos, căderea diavolului n-a fost cu loc, precum a fost căderea cea dintîi şi precum căderea strămoşilor din neputinţă. Se spune că a căzut după răstignirea lui Hristos, căci după aceasta i s-a împuţinat puterea lui şi i s-a stricat, **precum a mărturisit marelui Antonie. Cuvîntul Psalmului 9 în el s-au împlinit, „Armele vrăjmaşului s-au împuţinat întru sfîrşit". Este dreaptă căderea lui, slobozirea scornirilor şi a bîntuielilor celor rele, după lepădarea lui din cer şi din stăpînia sa de tot, precum s-a zis.**

Marginal: A doua cădere a diavolului se spune despre împuţinarea puterii lui.

Zis-a şi fericitul Justin Filozoful şi mucenicul, că diavolul după venirea lui Hristos şi după răspunsul asupra lui (la judecată) că se va duce în gheenă, însă mai mare hulitor s-a făcut, deşi întîi n-a hulit aşa fără de ruşine pe Dumnezeu.

Marginal: Justin întru tîlcuirea Apocalipsului şi Eusebie istoricul bisericesc, cartea 14, Cap. 11:

Pentru aceia de dînsul cu dreptate s-a zis: Inima lui s-a încremenit ca piatra, pentru răzvrătirea şi nepărăsirea vicleşugului lui.

Şi de vreme ce aşteptarea muncii lui l-a făcut pe el mai cumplit, oare atunci cînd se va munci el în gheena şi cu cei ce au făcut faptele lui, cum să se mai curețe de spurcăciunea păcatelor lor prin lămurirea focului? Însă aceasta nedobîndind-o, oare în ce chip pot să aibă sfîrşit muncile după înțelegerea ereticilor celor cu înțelepciune deşartă?

Marginal: **Irineu, Cartea 5, cap. 3: Împotriva eresurilor şi a celor ce ziceau că munca va avea sfîrşit.** Că zic ereticii aceia că diavolul şi păcătoşii în gheenă cîtăva vreme se vor munci iar apoi lămurindu-se prin foc, de păcate, nu se vor mai munci.

Verset: 10

„Şi am auzit glas mare în cer, zicînd: Acum s-a făcut mîntuirea şi puterea şi împărăția Dumnezeului nostru şi stăpînirea Hristosului Său, căci aruncat a fost pîrîşul fraților noştri, cel care-i pîra pe ei înaintea Dumnezeului nostru, ziua şi noaptea".

Tîlcuire:

Căci a fost aruncat... Pîrîş şi clevetitor împotriva oamenilor diavolul este numit (II Cor. 6, Sirah 13), însă se veselesc îngerii de surparea lui, că n-are nici o parte cel credincios cu cel necredincios.

Versetele: 11, 12

„Şi ei l-au biruit prin sîngele Mielului şi prin cuvîntul mărturiei lor şi nu şi-au iubit viața lor, pînă la moarte. 12. Pentru aceasta, bucurați-vă ceruri şi cei care locuiți în acestea. Vai, însă, pămîntule şi mare, fiindcă diavolul a coborît la voi, avînd mînie mare, căci ştie că timpul lui este scurt".

Tîlcuire:

Şi aceia l-au biruit pe el... Şi sfinții cei pîrîți de dînsul şi clevetiți ca şi Iov, împreună cu toți oamenii ce se plecau lui, l-au biruit pe diavol prin patimi după Hristos. Iar cum că se veselesc puterile cereşti de căldura lui şi le pare rău de bîntuiala ce face asupra celor ce se usucă şi se topesc spre cele pămînteşti, o fac aceasta urmînd lui Dumnezeu. Iar „amar celor ce locuiesc pe pămînt şi mare" adică cei ce n-au petrecerea în ceruri ci pe pămînt, **pentru că mulți din cei ce locuiesc pe pămînt îl biruiesc pe diavol şi-l vor birui, deşi acum se iuțeşte mai mult asupra celor ce se luptă cu el, din cauza că i se apropie munca sa (a diavolului). De aici vine că cei ce gîndesc cele pămînteşti şi se învăluiesc în marea lumească este cu neputință să nu fie nevoiaşi şi ticăloşi şi umiliți.**

ÎN CE FEL NU ÎNCETEAZĂ SĂ PRIGONEASCĂ BISERICA

Versetele: 13, 14

„Iar cînd a văzut balaurul că a fost aruncat pe pămînt, a prigonit pe femeia care născuse pruncul". 14. Dar femeii i s-au dat cele două aripi ale marelui vultur, ca să zboare în pustiu, la locul ei, unde este hrănită acolo o vreme și jumătate de vreme, departe de fața șarpelui."

Tîlcuire:

Cînd diavolul după ce a făcut război cu Hristos, după botez a fost biruit și după ce s-a înarmat împotriva Sfinților Apostoli, s-a întors rușinat văzîndu-i pe ei că au aflat prin moarte viața. Și dacă s-a întors la pămînt și s-a arătat a fost pedepsit să mănînce pămînt, adică **gîndurile cele pămîntești, atunci iarăși a început a prigoni biserica care a născut și naște fii, parte bărbătească, adică pe poporul lui Dumnezeu cel nebiruit de desfătare.**

Iar aripile vulturului închipuiesc două legi ca cu acestea zburînd în pustie să se hrănească, cu viața cea duhovnicească din belșug, să se hrănească pururea, mai ales în vremea venirii lui Antihrist, care va stăpîni atunci. În vremea lui Antihrist va fi neputință, că cei ce se vor ascunde în pustia cea sufletească, în munți, în prăpăstii și peșteri vor scăpa de Antihrist. **(Face pomenire de îndoita pustie-sufletească să n-avem păcate și cea materială fugirea de oameni).**

Versetele: 15, 16

„Atunci șarpele a aruncat din gura lui, după femeie, apă ca un rîu ca s-o ia rîul. 16. Și pămîntul i-a venit femeii în ajutor, căci pămîntul și-a deschis gura sa și a înghițit rîul pe care-l aruncase balaurul din gură".

Tîlcuire:

Și a aruncat din gura lui după femeie apă ... Zice, că fugind biserica în locuri neumblate și fără de apă, de către năvălirile înșelătorului din gura sa, adică din porunca lui, a slobozit în urma ei apă, adică mulțime de oameni fără de Dumnezeu și viclenii draci multe feluri de ispite a poruncit asupra ei ca să o supună.

Iar pămîntul i-a ajutat ei, sau cu lungimea căii și cu lipsa de apă și cu uscăciunea înfrîngînd pornirile viclenilor (înfrînare) și acea apă ce vine din ispite pe aceasta sorbind-o cu smerirea minții sfinților, celor ce grăiesc drept și adevărat: „Eu sînt pămînt și cenușă" (Fac. 18), stricînd cu acest gînd toate cursele diavolului, pentru că nimic precum i s-a arătat de înger lui Antonie nu zdrobește și taie puterile diavolului așa ca și smerenia. **(Pămîntul este smerenia).**

Versetele: 17, 18

„Şi balaurul s-a aprins de mînie asupra femeii şi a pornit să facă război cu ceilalţi din seminţia ei, care păzesc poruncile lui Dumnezeu şi ţin mărturia lui Iisus. 18. Şi a stat pe nisipul mării".

Marginal: **Prin femeie se înţeleg cei mai mari şi mai aleşi ai bisericii, pe care nu-i poate şi nici nu-i vor putea birui diavolii prin slugile lor.**

Tîlcuire:

Şi a pornit şarpele să facă război... Neputînd diavolul să strice ceva bisericii, mîniindu-se asupra ei (prin care înţeleg pe învăţătorii cei mari şi mai aleşi ai bisericii şi pe cei ce dispreţuiesc pămîntul şi s-au mutat la necaz în pustie) va ridica război, de nu-i va putea cîştiga Antihrist pe aceia, împotriva ostaşilor lui Hristos cei din lume. Ca prin pulbere pămîntească, care strică unsoarea untdelemnului, adică prin lucruri lumeşti şi prin forţă, să-i poată vîna lesne şi să-i piardă, însă şi dintre aceştia mulţi fiindcă l-au iubit pe Hristos din toată inima îl vor birui pe diavol.

Capitolul 13

DESPRE FIARA CEA CU ŞAPTE CAPETE ŞI CU ZECE COARNE

Verset: 1

„Şi am văzut ridicîndu-se din mare o fiară, care avea zece coarne şi şapte capete şi pe coarnele ei zece steme şi pe capetele ei nume de hulă".

Tîlcuire:

Oarecare prin fiara aceasta înţeleg o putere oarecare mai de jos a Satanei, dar mai mare peste ceilalţi draci. Iar prin ceia ce va ieşi din pămînt după aceasta, a fost înţeles Antihrist.

Marginal: **Iar Metodie şi Ipolit şi alţii au tîlcuit că fiara aceasta va fi singur Antihrist, ca cel ce va ieşi din lumea cea cu valuri şi tulburată.**

Iar prin „zece coarne" cu atîtea steme împodobite şi prin „şapte capete" se înţelege unirea diavolului cu singur Antihrist şi cu stăpîniile pămînteşti împărţită în zece împărăţii în vremurile de apoi. Şi împărăţia lumii acesteia închipuită cu şapte curgeri de vremi şi cu vreme de şapte zile măsurată şi cu şapte petreceri este arătată în cele ce urmează. După împărăţia de

şapte veacuri a Domnului în veacul acesta, va începe să lucreze satana.

Şi „Numele de hulă" pe capetele ei, adică pe ajutoarele şi ispravnicii săi îi arată, de vreme ce aceia din început n-au încetat a huli pe Hristos pînă la arătarea marelui şi creştinului Constantin, după care au fost hulitori Iulian şi Valens împotriva lui Hristos.

Marginal: Prin capetele lui Antihrist se înţeleg toţi tiranii cei hulitori de Hristos, cîţi au fost pînă la marele Constantin şi cei ce au fost după dînsul şi vor mai veni pînă la Antihrist.

Verset: 2

„Şi fiara pe care am văzut-o era asemenea leopardului, picioarele ei erau ca ale ursului, iar gura ca a leilor. Şi balaurul i-a dat fiarei puterea lui şi scaunul lui şi stăpînire mare".

Tîlcuire:

Şi fiara asemenea leopardului... Prin leopard arată împărăţia grecească, iar prin urs pe cea persană, iar prin leu pe cea a Babilonenilor, pe care pe toate le va stăpîni Antihrist ca cel ce va veni ca un împărat roman, cînd îşi va vedea degetele picioarelor sale de lut, prin care arată împărăţia cea slabă şi lesne de stricat a împărăţiei în zece părţi.

Marginal: **Antihrist, degetele picioarelor sale le va vedea ca de lut, adică împărăţia romanilor călcată de sine (el).**

„I-a dat fiarei puterea sa" că va da Satana, balaurul, cel înţelegător lui Antihrist toată puterea sa întru semne şi minuni mincinoase spre pieirea celor neîntăriţi.

Verset: 3

„Şi unul din capetele fiarei era ca junghiat de moarte, dar rana ei cea de moarte a fost vindecată şi tot pămîntul, minunat, se uita după fiară".

Tîlcuire:

Prin capul ca şi junghiat spre moarte, sau pe un voievod îl numeşte al lui, că va fi omorît şi chiar de acelaşi Antihrist, prin farmece şi prin năluciri amăgitoare se va arăta înviat, precum a făcut Simon **Vrăjitorul a făcut şi marele Apostol Petru care l-a vădit; sau împărăţia romanilor care prin împărţirea în zece părţi după asemănare oarecare va răbda omorîre (cum a fost porunca**

lui August Cezarul), apoi iar se va socoti că se va vindeca, adică se va strînge într-o stăpînire.

Verset: 4

„Şi s-au închinat balaurului, fiindcă i-a dat fiarei stăpînirea; apoi s-au închinat fiarei zicînd: Cine este asemenea fiarei şi cine poate să se lupte cu ea!".

Tîlcuire:

Marginal: Antihrist cu minunile va îngrozi pămîntul tot.

S-au minunat şi s-au închinat... Minunile care le va face Antihrist prin amăgirile sale, ale diavolului, cel ce va lucra în el trebuie înţelese aici. Prin el balaurului i se va da închinăciune, că şi morţii va învia şi va face şi semne, care se vor arăta celor orbiţi la minte.

Versetele: 5, 6

„Şi i s-a dat ei gură să grăiască semeţii şi hule şi i s-a dat putere să lucreze timp de patruzeci şi două de luni — 42. „—6. Şi şi-a deschis gura sa spre hule asupra lui Dumnezeu, ca să hulească numele Lui şi cortul Lui şi pe cei care locuiesc în cer".

Tîlcuire:

Şi i s-a dat gură... Prin 42 de luni, arată că după slobozenia lui Dumnezeu, trei ani şi jumătate va avea putere şi va huli pe Dumnezeu şi pe sfinţi. **Iar prin cortul lui Dumnezeu şi sălăşluirea lui Dumnezeu Cuvîntul în trup o arată, adică întruparea şi odihna lui întru sfinţi, împotriva cărora totul se va întoarce spre hulă, apoi şi împotriva sfinţilor îngeri.**

Versetele: 7, 8

„Şi i s-a dat să facă război cu sfinţii şi să-i biruiască şi i s-a dat ei stăpînire peste toată seminţia şi poporul şi limba şi neamul." 8. Şi i se vor închina ei toţi cei care locuiesc pe pămînt, ale căror nume nu sînt scrise, de la întemeierea lumii, în cartea vieţii Mielului celui înjunghiat".

Tîlcuire:

Şi i s-a dat să facă război... Peste toată seminţia şi limba va avea vicleană stăpînire.

Marginal: Şi pe aceia numai îi va stăpîni, ale căror nume nu sînt scrise în cartea vieţii.

Versetele: 9, 10

„De are cineva urechi — să audă! — 10. Cine ia pe alții robi de robie are parte; cine cu sabia va ucide (Mt.26) dator este de sabie să moară. Aici este răbdarea și credința sfinților“

Tîlcuire:

Cine ia pe alții robi... Fiecare va lua vrednice răsplătiri după faptele sale, care au fost gata mereu a-i necăji pe vecini, aceia vor fi robiți de diavolul și prin sabia sufletească a Satanii vor fi luați robi acestuia, căruia i-au slujit prin fapte rele, precum zice marele Petru. Iar cei ce au credința curată și neștirbită și răbdarea neștirbită în ispite (II Petru 2) aceștia nu se vor șterge din cartea vieții. Cărora și pe noi vrea Dumnezeu, care le gîndim cele necuvioase ale patimii vremii de acum și nevrednice de mărirea ce se va descoperi sfinților și care călătorim vitejește pe calea cea strîmtă, să ne facă părtași și peste toată mărirea căii veacului celui viitor și de odihna și desfătarea aflînd împreună cu Hristos să împărățim, cu care împreună se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, toată mulțumita și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

DESPRE PROROCUL CEL MINCINOS

Verset: 11

„Am văzut apoi altă fiară, ridicîndu-se din pămînt, și avea două coarne asemenea mielului, dar grăia ca un balaur“.

Tîlcuire:

Unii înțeleg fiara aceasta pe Antihrist, altora li se pare că e satana și două coarne ale ei le socotesc să fie ale lui Antihrist și ale unui proroc mincinos. Noi socotim că cu adevărat un proroc mincinos va veni și prin balaur pe satana, care prin fiară pe Antihrist îl înțelegem, iar prin fiara aceasta de acum (după înțelegerea lui Irineu) un proroc mincinos va fi, se tîlcuiește, care din pămînt va ieși, adică din viața cea pămîntească și care se tîrăște pe pămînt.

Se zice că va avea două coarne asemenea cu ale mielului și pentru aceasta se spune, căci sub piele de oaie va tăinui sălbăticie de lup ascunsă și mohorîre. Pentru că din început ea avea un chip de creștinătate de care lucru așa scrie Irineu, pentru sluga cea ajutătoare. Satanei (pe care și proroc mincinos îl numește) îi grăia, că balaurul acesta va primi putere de semne și minuni, ca

să le facă înaintea lui Antihrist, gătindu-i lui calea cea ducătoare la pieire.

Marginal: Prorocul cel mincinos va găti calea lui Antihrist.

Iar vindecarea fiarei a rănii ei, zicem să fie adunarea ce se socotește că va fi după împărțirea împărăției, în scurtă vreme, sau îndreptarea iarăși peste puțină vreme prin Crucea Domnului a vremii celei stricate de tirania Satanei prin Antihrist sau învierea amăgitoare a vreunuia ce va muri dintre ai lui Antihrist.

Marginal: **Vindecarea rănii fiarei, cum o înțelege Irineu.**

Zice că va grăi acesta cu balaurul, de vreme ce cele ce sînt ale diavolului celui începător de răutate acelea le va face și le va grăi.

Versetele: 12, 13

„Și toată stăpînirea celei dintîi fiare o are în mînă, în fața ei. Și face pămîntul și pe locuitorii de pe el să se închine fiarei celei dintîi, a cărei rană de moarte fusese vindecată. 13. Și face semne mari chiar și foc face să se pogoare din cer, pe pămînt, înaintea oamenilor".

Tîlcuire:

Toate le va face prin farmecile și nălucirile potrivnicului lui Hristos, Antihrist, mergătorul înainte acela, spre amăgirea oamenilor, ca să li se pară că Antihrist este Dumnezeu, mărturisit fiind ca de la un lucrător de niște minuni ca acelea și ca și cum ar lua mărirea vredniciei.

Marginal: Antihrist va avea un proroc mincinos mergător înainte ca și Hristos pe Ioan Botezătorul.

Însă întru toate îl va urma pe Ioan Botezătorul, care i-a adus la Mîntuitorul pe cei ce au crezut, că se va arăta amăgitorul acela spre înșelăciunile oamenilor și deși vor fi în rătăcire le va spune că urmează adevărului. Căci nu este minune, de va face în vederile oamenilor, celor ce s-au orbit cu înșelăciunea, ca să vadă pogorîndu-se foc din cer, așa ca și în istoria lui Iov, cum că s-a pogorît foc și a ars dobitoacele lui după îngăduința lui Dunezeu (Iov, 1, 16) și după lucrarea Satanei.

Verset: 14

„Și amăgește pe cei ce locuiesc pe pămînt prin semnele ce i s-au dat să le facă înaintea fiarei."

Tîlcuire:

Și amăgește . . . Și va înșela pe cei ce au viață plăcută pe pămînt pururea, că pe cei cu viață ce o au în cer nu-i amăgește mintea, că sînt întăriți întru mai înainte vestirea venirii lui.

Versetele: 14, 15, 16, 17

„Zicînd celor care locuiesc pe pămînt să facă chip fiarei care a FOST RĂNITĂ cu sabia şi a rămas în viaţă. 15. Şi i s-a dat ei să insufle duh chipului fiarei, aşa încît chipul fiarei să şi grăiască. Iar pe cîţi nu se vor închina chipurile fiarei, putere avea ca să-i ucidă. — 16. Şi-i sileşte pe toţi, pe cei mici şi pe cei mari, şi pe cei bogaţi şi pe cei săraci, şi pe cei slobozi şi pe cei robi, ca să-şi pună semn pe mîna lor cea dreaptă sau pe frunte. — 17. Încît nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, decît numai cel care are semnul, adică numele fiarei, sau numărul numelui fiarei".

Tîlcuire:

„Şi ca să grăiască chipul fiarei", spune Apolonie şi alţii, că de multe ori cu puterea farmecilor au grăit dracii prin chipuri şi prin idoli săpaţi şi prin lemne şi prin apă şi prin trupuri moarte, precum le-a arătat şi Simon Vrăjitorul romanilor înaintea marelui Petru, deşi i-a vădit apostolul rătăcirea lui, cum că cu părerea mincinoasă l-a înviat arătînd pe cel ce singur Petru l-a înviat, cum că vor scula morţii.

Marginal: **Apolonie a fost un filozof în Alexandria.**

Simon a înviat un mort asemenea cu farmecele sale.

Deci aşa se zice că va face şi ispravnicul şi mergătorul înainte al lui Antihrist cu lucrarea diavolului, de va grăi chipul fiarei întru arătare mincinoasă şi-i va omorî pe cei ce nu se vor închina fiarei şi se va nevoi să-şi impună numele său cel pierzător al potrivnicului şi înşelătorului peste toţi însă pe mîinile drepte le va pune ca să taie lucrarea celor drepte şi bune.

Iar în frunţi, ca să înveţe întru înşelăciune şi întru întuneric pe cei amăgiţi să îndrăznească. Nu-l vor primi pe el cei însemnaţi în feţele lor cu dumnezeiască lumină. **Şi numele fiarei va începe a-l vesti peste tot şi celor ce vor cumpăra şi celor ce vor vinde, ca cei ce nu-l vor primi** pentru lipsa celor de treabă, să le fie moarte cumplită.

Pentru spurcatul nume al lui Antihrist.

Verset: 18

„Aici este înţelepciunea. Cine are pricepere să socotească numărul fiarei: căci este număr de om. Şi numărul ei este şase sute şaizeci şi şase — 666.

Marginal: **Omului adică al lui Hristos, care a fost om deplin, întru ştiinţe şi întru puteri în faţa Dumnezeirii, căci se va sili să urmeze numele Domnului Hristos.**

Tîlcuire:

Ştiinţa cea dovedită a numărului precum şi altele ce s-au scris de dînsul, vremea le va descoperi şi nevoinţa celor înţelepţi şi treji. Că de ar fi fost de vreo treabă (precum au zis alţi dascăli să se ştie) **cu adevărat cum îi va fi numele,** cel ce l-a văzut pe el ar fi descoperit, dar n-a voit darul lui Dumnezeu să se scrie în dumnezeiasca carte, numele lui cel pierzător.

Însă în ce chip de învăţătură multe nume se pot afla (după Ipolit şi alţii) care cuprind numărul acesta şi deobşte şi deosebite. Cum ei zice după Ipolit: luminat, soare, latineşte: benedictus, care se tălmăceşte binecuvîntat **şi nu alta, după urmarea binecuvîntatului cu adevărat Hristos Dumnezeul nostru.**

Iar de obşte cum sînt

Rău povăţuitor;

Vechi pizmătareţ:

Adevărat pierzător; miel nedrept cu care nume din amăgitura celor potrivnice se va chema pretutindeni şi mărirea sa îi va fi întru ruşine în fărădelegi.

Capitolul 14

PENTRU MIEL ŞI CEI 144 DE MII CARE VOR STA CU MIELUL PE MUNTELE SION

Verset: 1

„Şi m-am uitat şi iată Mielul stătea pe Muntele Sionului şi cu El o sută patruzeci şi patru de mii, care aveau numele Lui şi numele Tatălui Lui, scris pe frunţile lor".

Tîlcuire:

Miel Hristos este cu adevărat şi stă pe Muntele Sion, nu pe cel vechi, ci în cetatea Dumnezeului celui viu.

Iar 144 de mii sau mai mult, roada darului seminţiei Apostolilor o arată, **din care fiecare Apostol 12 mii a lucrat, adică roada credinţei depline sau pe cei curaţi din Legea Nouă şi după omul cel dinăuntru şi după omul cel dinafară se închipuiesc, că în cei de demult nu s-a aflat fapta curăţiei, ci numai în foarte puţini. Însă şi celelalte mii din cele ce s-au zis trebuie să se înţeleagă ce s-au adunat pe nume din seminţiile lui Israel,** întru care fecioria, **adică curăţenia s-a mărturisit.**

Marginal: **Prin celelalte mii se înţeleg miile ce s-au zis, iar cîte 12 din fiecare seminţie a feciorilor lui Israil, precum la Cap. 7.**

Şi ale acestora a tuturor, frunţile se vor pecetlui cu lumina feţii lui Dumnezeu, pentru care îngerilor celor pierzători, groaznici şi înfricoşaţi se vor arăta.

Verset: 2

„Atunci am auzit sunet din cer, ca vuiet de ape multe şi ca bubuitul unui tunet puternic, iar glasul pe care l-am auzit ca glasul celor ce cîntă cu alăutele lor".

Tîlcuire:

Glasul ca de ape multe şi ca de tunet mare şi ca de lăutari, arată răsunarea cea străbătăcioasă, precum şi slugilor omeneşti li se dă descoperirea tainelor stăpînilor lor după întocmirea buneivoiri şi a dragostei.

Versetele: 3, 4, 5

„Şi cîntau o cîntare nouă, înaintea tronului şi înaintea celor patru fiinţe şi înaintea bătrînilor; şi nimeni nu putea să înveţe cîntarea decît numai cei o sută patru zeci şi patru de mii, care fuseseră răscumpăraţi de pe pămînt". — 4. Aceştia sînt care nu s-au întinat cu femei, care sînt feciorelnici. Aceştia sînt care merg după Miel ori unde se va duce, aceştia au fost răscumpăraţi dintre oameni, pîrgă lui Dumnezeu şi Mielului. — 5. Iar în gura lor nu s-a aflat minciună, fiindcă sînt fără de prihană".

Tîlcuire:

Dinaintea celor 24 de bătrîni limpede se aude versul sfinţilor şi cîntările cele dulci aşezate şi tocmite cu stihuri, care cîntă împrejurul a toată biserica şi a prăznuirii celor întîi născuţi ce sînt scrişi în ceruri, care într-un glas înconjoară tronul slavei, sînt şi sfinţii care prin omorîrea poftelor trupeşti au ajuns la desăvîrşire. Şi această cîntare nimeni nu putea s-o înveţe fără numai aceia, de vreme ce cu măsura vieţii se dă ştiinţa.

Marginal: Că măsura vieţii adică, precum este viaţa de îmbunătăţită, aşa se dă de la Dumnezeu cunoştinţă fiecăruia.

Aceştia ce s-au numit sînt cei ce i-au întrecut pe alţii, care şi pentru feciorie şi pentru nevinovăţie în limbă şi în mîini, după venirea lui Hristos şi-au agonisit tinereţe îmbunătăţită prin care învaţă cîntare nouă, pe care mulţi n-o ştiu nu numai în viaţa aceasta, dar nici în veacul cel viitor, căci de va şi veni atunci desăvîrşirea cunoştinţei, după ce se va strica ştiinţa cea din parte după spusa Apostolului, în Rai. Căci după asemănarea şi întocmirea vieţii sfinţilor celei de acum, va fi şi descoperirea dumnezeeştilor taine, că multe locaşuri sînt la Tatăl şi stea de stea se

deosebeşte întru mărire (I Cor. 15), precum şi numele şi muncile sînt de diferite feluri, **de care să ne izbăvească pe noi Domnul tuturor şi să ne facă părtaşi celor mîntuiţi, pentru bunătatea Sa, neuitîndu-se la mulţimea păcatelor noastre, ci la milostivirile Sale pentru care a venit pe pămînt şi şi-a vărsat Prea Scump Sîngele său pentru noi şi spălînd păcatele şi stricăciunile noastre să ne ducă curaţi la Tatăl cu care împreună Lui, ca povăţuitorului vieţii şi mîntuirii noastre şi Prea Sfîntului Duh, i se cade mărirea, stăpînia şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.**

DESPRE ÎNGERUL CARE VA VESTI APROPIEREA JUDECĂŢII CE VA SĂ FIE

Versetele: 6, 7

„Şi am văzut apoi alt înger, care zbura prin mijlocul cerului, avînd să binevestească Evanghelie veşnică celor care locuiesc pe pămînt şi la tot neamul şi seminţia şi limba şi poporul. — 7. Şi striga cu glas puternic: Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi Lui slavă, că a venit ceasul judecăţii Lui, şi vă închinaţi Celui Care a făcut cerul şi pămîntul şi marea şi izvoarele apelor." (Psalm, 145, Sirah, 18; Fapte, 14).

Tîlcuire:

Spunînd „Prin mijlocul cerului" arată locul de sus cum că ceresc era îngerul ce s-a arătat, de sus fiind trimis ca să-i înalţe pe oameni de pe pămînt prin mijlocirea sa şi pentru solirea sa la ceruri urmînd pe Dumnezeu, aşa ca să împreune trupul bisericii cu Hristos capul nostru. Evanghelia cea veşnică era cea gătită şi însemnată din veac de la Dumnezeu.

Şi va zice aceasta: De Dumnezeu să se teamă, şi să nu se teamă de Antihrist, care nu va putea omorî împreună sufletul şi trupul, ci cu **mare îndrăzneală să stea împotriva lui, ca celui ce va stăpîni puţină vreme, pentru apropierea judecăţii şi a răsplătirii pentru fapte.**

DESPRE ÎNGERUL CE VA VESTI CĂDEREA BABILONULUI

Verset: 8

„Şi alt înger a venit după cel dintîi, zicînd: A căzut, a căzut Babilonul, cetatea cea mare, care a adăpat toate neamurile din vinul pătimaş al desfrînării sale".

Tîlcuire:

„Babilonul" se tîlcuieşte amestecarea lumii acesteia şi tulburarea vieţii, **care spune aici că peste puţin se va termina. Iar prin „vinul pătimaş al curviei ei" numeşte nu numai nebunia cea venită din închinarea la idoli şi depărtarea şi înstreinarea minţii de la Dumnezeu, ci şi îmbătarea din tot păcatul şi ieşirea din minte prin care toţi cei ce curvesc, vor fi pierduţi de către Dumnezeu după cuvintele psalmistului. Însă va cădea Babilonul acesta de istov, surpîndu-se din rădăcină, cînd după ce-i va trimite pe lucrătorii fărădelegii în focul de veci, atunci se va arăta Ierusalimul cel ceresc cel de sus. Numeşte Babilon, amestecarea şi tulburarea de la amestecarea limbilor, după ce le-a amestecat Dumnezeu limbile.**

DESPRE ÎNGERUL AL TREILEA CARE-I VA ÎNTĂRI PE CREDINCIOŞI CA SĂ NU-L PRIMEASCĂ PE ANTIHRIST

Îngerul al treilea opreşte să nu se închine lui Antihrist.

Versetele: 9, 10

„Şi al treilea înger a venit după ei, strigînd cu glas puternic: Cine se închină fiarei şi chipului ei şi primeşte semnul ei pe fruntea, sau pe mîna lui, — 10. Va bea şi el din vinul aprinderii lui Dumnezeu, turnat neamestecat, în potirul mîniei Sale, şi se va chinui în foc şi în pucioasă înaintea sfinţilor îngeri şi înaintea Mielului."

Tîlcuire:

Oricine se va supune **lui Antihrist care se va face ca o fiară şi va petrece viaţă necurată care-l va arăta pe el, şi sau cu cuvîntul sau cu fapta** îl va mărturisi pe el ca fiind Dumnezeu (că aceasta poate să arate înfierarea ce se va da la frunte şi la mînă) **şi** acela se va **face părtaş băuturii paharului celui de muncă, a muncii celei neamestecate cu milostivirile lui Dumnezeu, pentru dreptatea judecăţii. Amestecată cu felurite munci, pentru răutatea cea mult stricăcioasă şi de multe feluri pe care singuri au ales-o şi au voit-o. Şi bine se numeşte prin** vinul fărădelegii, **care-i va îmbăta pe cei ce beau, de vreme ce cu care fapte greşeşte cineva cu aceleaşi fapte se va şi munci.**

Marginal: **Va îmbăta în gheena pe ceia ce-l beau aici prin păgînătăţi.**

Verset: 11

„Şi fumul chinurilor, lor se urcă în vecii vecilor".

Tîlcuire:

Prin fumul muncii trebuie a înţelege sau aburul ce va ieşi de jos cu suspinuri de la cei ce se vor munci, sau fumul cel ce se va înălţa din focul ce-i va munci pe cei ce au căzut. Iar se zice că în „vecii vecilor" se va înălţa, ca să ştim şi să ne învrednicim a şti, că fără de sfîrşit va fi munca păcătoşilor ca şi desfătarea drepţilor.

Marginal: **Munca păcătoşilor va fi fără de sfîrşit, împotriva ereticilor, care, ziceau că munca va avea sfîrşit.**

Verset: 11

„Şi nu au odihnă nici ziua nici noaptea cei care se închină fiarei şi chipului ei şi oricine primeşte semnul numelui ei".

„Şi nu au odihnă ziua nici noaptea". Ziua şi noaptea zice, nu că doară va fi măsurată cu soare curgerea veacului viitor în care nu vor avea odihnă ziua şi noaptea cei fărădelege, ci sau după obiceiul cum se numără veacul de acum cu nopţi şi cu zile, sau prin „zi" se înţelege viaţa sfinţilor, iar prin „noapte" munca celor spurcaţi, pe care o vor lua cei ce închipuiesc faptele diavolului şi hule împotriva lui Hristos fac, adică cei ce zugrăvesc chipul fiarei celei neprietene şi cu numele ei cel de ocară ca şi cum ar fi fost de cinste crezînd ei.

Verset: 12

„Aici este răbdarea sfinţilor, care păzesc poruncile lui Dumnezeu şi credinţa lui Iisus".

Tîlcuire:

„Aici este răbdarea sfinţilor . . ." Cei necredincioşi zice, pururea se vor munci în veacul viitor, iar sfinţii arată aici, tăria răbdării în vremea ce vor păzi poruncile lui Dumnezeu şi credinţa în Hristos.

Verset: 13

„Şi am auzit glas din cer, zicînd: Scrie: Fericiţi cei morţi, cei care de acum mor întru Domnul! Da, grăieşte Duhul, odihnească-se de ostenelile lor, căci faptele lor vin cu ei".

Tîlcuire:

Glasul din cer nu-i fericeşte pe toţi morţii, ci pe cei ce mor întru Domnul, adică pe cei ce mor lumii şi poartă moartea lui Iisus în trup şi cu Hristos pătimesc pentru că acelora ieşirea din trup le este odihnă de ostenelile lor. Iar urmarea faptelor este pricina şi temeiul cununilor celor neveştejite şi a măririi darurilor de biruinţă ce li se dă cu multă măsură celor ce biruiesc. Plată pentru vitejiile cu care vitejii lui Hristos Dumnezeul nostru s-au luptat împotriva puterilor celor nevăzute, că nevrednice sînt patimile veacului acestui de acum, spre mărirea ce li se va descoperi celor din Rai ce au făcut voia lui Dumnezeu (Rom. 8, 18). De care şi noi dorind ni se cade să ne rugăm lui Dumnezeu neîncetat zicînd: „Pleacă inimile noastre, Doamne, spre ştiinţele Tale" (Psalm. 110, 36) şi întoarce ochii noştri dinspre toată deşertăciunea. Şi să nu intri la judecată cu robii Tăi, că nu se va îndrepta înaintea Ta tot cel ce viază, ci cu îndurările Tale cele multe caută spre noi, că a Ta este mila şi stăpînia şi împărăţia, puterea şi mărirea, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

DESPRE CELA CE VA ŞEDEA PE NORI, CUM CĂ SECERA VA SECERA PE CEI CE RĂSAR DIN PĂMÎNT

Verset: 14

„Şi am privit şi iată un nor alb şi Cel Care şedea pe nor era asemenea Fiului Omului, avînd pe cap cunună de aur şi în mînă seceră ascuţită".

Tîlcuire:

Prin nor înţelegem sau pe cel simţitor ce l-a ridicat pe Domnul nostru Iisus Hristos din ochii Apostolilor, sau o putere oarecare îngerească pentru curăţenia şi asemănarea cea cu norii, precum zice Psalmistul: „Şi s-a suit pe Heruvimi şi a zburat pe aripile vîntului" Psalm. 17, 1. Pentru aceia socotim că Hristos este cel ce s-a arătat pe nori asemenea cu Fiul Omului, iar cununa cea pusă de dînsul însemnează împărăţia Lui peste cele văzute şi peste cele nevăzute. Însă de „aur" zice că era, pentru scumpetea pe care o are aurul la noi. Iar „secera" arată sfîrşitul lumii (Mt. 13, 20; Ioan, 13; Daniil 12) de vreme ce Domnul sfîrşitul lumii l-a numit prin seceriş.

Versetele: 15, 16

„Şi alt înger a ieşit din templu şi a strigat cu glas mare Celui Care şedea pe nor: Trimite secera şi seceră, că a venit ceasul de secerat, fiindcă s-a copt secerişul pămîntului. — 16. Atunci Cel Care şedea pe nor a aruncat pe pămînt, secera Lui şi pămîntul a fost secerat“.

Tîlcuire:

Strigarea îngerului acestuia însemnează rugăciunea tuturor puterilor cereşti, care doresc să vadă cinstea drepţilor şi tăierea fărădelegii păcătoşilor, cînd vor înceta cele ce se clătesc şi trecătoare şi se vor arăta cele ce nu se vor clăti şi nu vor trece. Iar cînd zice că s-a uscat secerişul, s-a copt, arată apropierea vremii sfîrşitului, cînd sămînţa cea coaptă a bunei creştinătăţi, ca nişte grîu copt se va face vrednică de jitniţele cereşti, care vor da lucrătorului de pămînt roade cîte 100 şi 60 şi cîte 30 (Mt. 19, 8).

DESPRE ÎNGERUL CE VA CULEGE VIA AMĂRĂCIUNII

Verset: 17

„Apoi alt înger a ieşit din templul cel ceresc, avînd şi el seceră ascuţită“.

Tîlcuire:

Deşi se numeşte Hristos îngerul sfatului celui mare al Tatălui, însă aici se arată că una din puterile cereşti va ieşi din cer cu seceră ascuţită ca să facă culegerea cea mare a celor fărădelege.

Verset: 18

„Şi încă un înger a ieşit din altar, avînd putere asupra focului şi a strigat cu glas mare celui care avea secera ascuţită şi a grăit: Trimite secera ta cea ascuţită la cules strugurii viei pămîntului căci boabele ei s-au copt“.

Tîlcuire:

Zicînd că alt înger a ieşit din Altar şi avea putere peste foc, ne învăţăm că puterile cereşti sînt puse mai mari peste făpturi, unele adică peste ape, altele peste foc, iar altele peste partea fiecărei făpturi. Însă spunînd „Că avea putere peste foc“ înţelegem puterea de muncă. Ingerul, care poruncea era din îngerii cei mai de sus, pentru aceia spune porunca celui ce avea seceră să culeagă boabele viei pămîntului, prin care arată pe călcătorii de lege şi necredincioşii, care umplu paharul mîniei Dom-

nului şi rodesc în locul lucrătorului celui bun de pămînt, în loc de vin bun de veselie, şerpi şi venin de aspidă.

Verset: 19

„Atunci îngerul a aruncat secera pe pămînt şi a cules via pămîntului şi ciorchinii i-a aruncat în teascul cel mare al mîniei lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Teascul mîniei lui Dumnezeu este locul cel de muncă gătit diavolului şi îngerilor lui. Şi este mare cu adevărat pentru mulţimea celor ce se vor munci în el, că largă este calea care duce la pieire şi desfătată.

Verset: 20

„Şi teascul a fost călcat afară din cetate şi a ieşit sînge din teasc pînă la zăbalele cailor, în depărtare de o mie şase sute de stadii".

Tîlcuire:

Marginal: **Vor sta pe loc 125 de paşi, precum socoteşte Ieronim.**

Şi s-a călcat teascul afară de cetate, afară de cetatea drepţilor. Teascul se va călca de vreme ce nicidecum toiagul păcătoşilor nu se va apropia de soarta drepţilor. După cuvîntul prorocului că nu va fi amestecată petrecerea acestora precum nici obiceiul nu le-a fost amestecat. Iar prin sîngele vărsat din cei osîndiţi la muncă ce se va călca, arată judecata cea dreaptă şi nemitarnică şi nebiruită a lui Dumnezeu. Prin sînge de struguri, vinul, însă vinul cel neamestecat din care se va umple teascul, în locul paharului mîniei lui Dumnezeu, prin care arată munca ce o vor lua cei vrednici de muncă, ce va ajunge pînă la frîiele cailor celor desfrînaţi, căci n-au avut înfrînare în desfătare şi în călcările cele fărădelege, 1600 de stadii, arată vicleşugul cel desăvîrşit, care este număr desăvîrşit în anul şase sute al lui Noe, ştim că păcatul cu apă a fost înecat, iar prin 6, că a fost strîmbătate cu viclene izvodiri şi învăţături ale făpturii celei zidite în şase zile. Că semnul lucrului este numărul de şase zile în care s-a alcătuit lumea, pentru că în ce chip afară de cetatea Ierusalimului ceresc va fi, locul de muncă (Iadul) aşa şi cei vrednici de muncă. (Vezi că iadul este afară de lume). Spunînd că sîngele lor a curs pînă la frîiele cailor ca la 1600 stadii, îi arată pe îngerii ce se vor munci. Pe care după altă înţelegere are obicei Scriptura a-i numi „cai" şi pînă la frîiele lor vor ajunge tînguirile celor ce se vor bate. Însă prin „frîie" se înţelege porunca lui Dumnezeu, pe care

o au sfintele puteri cu care se îndreptează spre cele ce li se poruncește precum zice Avacum: „Încăleca-vei pe caii tăi“ și în cîntare „cu călărimea întru căruțele lui Faraon te-ai asemănat“. (Avacum, 13, 7 : Cîntarea 1, 7). Se poate înțelege și altfel, de vreme ce desfrînații cei iubitori de muieri, spre desfătăciuni s-au dat la desfrîu (Luca, 16, 20) se vor cuprinde de munci cîți n-au știut înfrînare întru dezmierdăciune. (Lc. 16, 26; 16, 19).

Prin 1600 de stadii ne înștiințăm că mare este prăpastia aceia ce-i va despărți pe cei drepți de cei păcătoși pentru săvîrșirea lor întru vicleșug și pentru faptele lor cele urîte. Iar zecile sutelor arată mărimea răutății, iar numărul de șase lucrarea păcatului, pentru obișnuința făpturii cea rea obișnuință ce s-a zidit în șase zile și cînd în anul al șase sutelea al lui Noe a fost înecat tot pămîntul cu apă. (Fac. 31, 7, 6).

Capitolul 15

ȘAPTE ÎNGERI VOR ADUCE BĂTĂI ASUPRA OAMENILOR MAI ÎNAINTE DE SFÎRȘIT ȘI DESPRE MAREA DE STICLĂ CE A FOST VĂZUTĂ ÎN DESCOPERIRE

Verset: 1

„Am văzut apoi în cer, alt semn, mare și minunat: Șapte îngeri avînd șapte pedepse — cele de pe urmă — căci cu ele s-a sfîrșit mînia lui Dumnezeu“.

Tîlcuire:

Prin numărul șapte înțelegînd nedreptățile ce se fac cu îndrăzneală în șapte zile ale veacului acestuia. Se arată că cu șapte bătăi și prin șapte îngeri se vor domoli și se vor înfrica și se vor înfrînge. Iar după aceasta se arată viața sfinților ce va fi și mărirea lor.

Verset: 2

„Am văzut ca o mare de cleștar, amestecată cu foc, și pe biruitorii din ispită cu fiara și cu chipul fiarei și cu numărul numelui ei, stînd lîngă marea de cleștar și avînd alăutele lui Dumnezeu“.

Tîlcuire:

„Marea de sticlă“ socotim că închipuiește și mulțimea celor ce se muncesc și curățenia odihnei celei viitoare și strălucirea sfinților care vor străluci ca soarele cu bunătățile cele străluci-

toare ce-i vor împodobi. Cînd zice că era amestecată cu foc, se poate înțelege ceia ce a zis Apostolul (I Cor. 3, 13): „Fiecare faptă se va lămuri cu foc". Iar celor curați și neîntinați nimic nu le va strica, în două lucruri zice cuvîntul Psalmului că se vor despărți cei păcătoși pentru a arde, iar pe cei drepți îi va lumina Psalm, 28) precum a înțeles Marele Vasile. Prin foc se mai înțelege și știința lui Dumnezeu și darul de viață făcătorului Duh, pentru că în foc s-a arătat lui Moise Dumnezeu (Ieșire, 3, Fapte. 2) și s-a pogorît Duhul Sfînt în chip de limbi de foc peste Apostoli. Iar prin „alăute" arată omorîrea mădularelor și viața cea lăudătoare care întru unirea glasului bunătăților cu arcușul Duhului Sfînt se slobozește.

Versetele: 3, 4

„Și ei cîntau cîntarea lui Moise, robul lui Dumnezeu, și cîntarea Mielului, zicînd: Mari și minunate sînt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule! Drepte și adevărate sînt căile Tale, Împărate al neamurilor! — 4. Cine nu se va teme de Tine, Doamne, și nu va slăvi numele Tău? Că Tu singur ești sfînt și toate neamurile vor veni și se vor închina înaintea Ta, pentru că judecățile Tale s-au făcut cunoscute".

Tîlcuire:

Cîntau cîntarea lui Moise. Din cîntarea lui Moise cunoaștem cîntarea de laudă ce i se înălța lui Dumnezeu de către cei drepți, ce erau în lege, mai înainte de legea darului. Iar din cîntarea Mielului, înțelegem cîntarea de laudă cea neîncetată și mulțumita celor ce au viețuit cu temere de Dumnezeu, după venirea lui Hristos, pentru facerile de bine și darurile ce au venit de la Dînsul pentru neamul nostru. Că pe toate neamurile i-a chemat Dumnezeu prin dumnezeieștii Săi Apostoli la cunoștința Sa.

Versetele: 5, 6

„Și după aceasta, m-am uitat și s-a deschis templul cortului mărturiei din cer. Și au ieșit din templu cei șapte îngeri cu cele șapte pedepse, îmbrăcați în veșmînt de in curat, luminos și încinși pe sub sîni, cu cingători de aur".

Marginal: Sau piatră curată și luminoasă.

Tîlcuire:

Aici îl numește cortul din ceruri (Ieșire 15, Jud. 9, Fapte 3) după a cărui asemănare a poruncit Dumnezeu lui Moisi să-l facă pe cel de jos. Din această biserică vor ieși îngerii îmbrăcați în cămăși de in (sau piatră curată) cum a spus cineva pentru curățenia firii lor și din cauza apropierii lor de piatra cea din capul

unghiului Hristos şi pentru luminarea bunătăţilor lor. Încinşi peste piepturi cu aur o spune pentru firea lor puternică şi curată şi cinstită şi pentru slujba neîncetată.

Verset: 7

„Şi una din cele şapte făpturi a dat celor şapte îngeri şapte cupe de aur, pline de mînia lui Dumnezeu, Celui Care este viu în vecii vecilor."

Tîlcuire:

De la cele patru fiare au luat cei şapte îngeri cele şapte pahare de aur pline cu mînia lui Dumnezeu precum spune şi Iezechiel (Iez. 5, 13): arată că în ceruri pururea sînt aduse ştiinţa despre cele ce se fac de la cei dintîi la cei de-al doilea, după înţelegerea marelui Dionisie.

Verset: 8

„Iar templul s-a umplut de fum, din slava lui Dumnezeu şi din puterea Lui".

Tîlcuire:

Prin „fum" frica şi groaza şi munca mîniei lui Dumnezeu înţelegem, de care că se va umple biserica ştim şi va veni peste cei vrednici de aceasta în vremea judecăţii şi mai înainte de judecată asupra celor ce se vor pleca lui Antihrist şi vor face fapte potrivnice.

Verset: 8

„Şi nimeni nu putea să intre în templu, pînă ce se vor sfîrşi cele şapte pedepse ale celor şapte îngeri".

Tîlcuire:

De aceia socotim că pînă nu va despărţi mînia lui Dumnezeu pe cei necredincioşi de cei credincioşi şi drepţi, nu vor dobîndi sfinţii în nici un chip soarta Ierusalimului ceresc şi slujirea sfintelor şi odihna în biserica lui Dumnezeu. Că trebuie zice, să se sfîrşească bătăile prin care se va da răsplătire pentru păcate celor vrednici de dînsele şi vor lua aceia răspunsul ce li se va da lor. Iar după aceia li se va da locaş sfinţilor în Mitropolia cea de sus şi aşa li se va adăuga bătaie după bătaie celor ce vor fi la sfîrşit. Pentru că fiind iubitor de oameni Dumnezeu (ca să micşoreze în veacul cel viitor muncile fără de sfîrşit) va slobozi şi viaţa aceasta de acum, ca să aducă celor vrednici de munci pe Ilie şi pe Enoh, să aducă munci şi bătăi de muncă prin răutăţile ce vor fi atunci din războaie ca răsplătire pentru măsura păcatelor. Însă noi ca să nu ne certe ca un părinte şi să nu ne bată cu

muncă întru mînia Sa (Psalm 37) pe Domnul să-l rugăm: că nu este vindecare trupului nostru din faţa mîniei Lui, că hainele noastre cele întinate cu păcate spălîndu-le cu lacrimi de pocăinţă şi împodobindu-le ca pe nişte mirese, să intrăm în cămara veseliei cea nestricată a lui Hristos Dumnezeului nostru, căruia i se cuvine toată lauda, cinstea şi închinăciunea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

Capitolul 16

DUPĂ CE S-A VĂRSAT PAHARUL CEL DINTÎI, S-A FĂCUT BUBĂ REA PESTE CEI CE S-AU LEPĂDAT DE CREDINŢĂ

Versetele: 1, 2

„Şi am auzit glas mare, din templu, zicînd celor şapte îngeri: Duceţi-vă şi vărsaţi pe pămînt cele şapte cupe ale mîniei lui Dumnezeu. — 2. Şi s-a dus cel dintîi şi a vărsat cupa lui pe pămînt. Şi bubă rea şi ucigaşă s-a ivit pe oamenii care aveau semnul fiarei şi care se închinau chipului fiarei“.

Tîlcuire:

Paharul în loc de lucrare de muncă se ia, că spune că după vărsarea lui de către îngeri s-a făcut o bubă mare, cumplită, ca nişte lapte corosit, ce închipuia durerea cea din urmă ce tremură din inimă, care se va face în inimile celor ce-şi vor părăsi credinţa, cînd fiind bătuţi de bătăile ce le va slobozi Dumnezeu, nu vor dobîndi vindecare de la Antihrist de acestea că sînt date de Dumnezeu. Adevărat este că cu simţire se vor răni trupurile celor ce vor avea sufletele rănite cu săgeţile înşelăciunii amăgirii diavoleşti şi ale lui Antihrist cel vrăjmaş.

CUPA A DOUA ASUPRA SUFLETELOR CE SÎNT ÎN MARE

Verset: 3

„Şi al doilea înger a vărsat cupa lui în mare, şi marea s-a prefăcut în sînge ca de mort şi orice suflare de viaţă a murit, din cele ce sînt în mare.“

Tîlcuire:

Nu este lucru mare sau cu anevoie în puterea lui Dumnezeu, să întoarcă marea prin sfinţii săi proroci Ilie şi Enoh în sînge ca de om omorît spre a învedera neputinţa lui Antihrist şi pentru a arăta cît de slabi sînt cei amăgiţi. În sînge ca de om junghiat pierzîndu-i Dumnezeu pe cei ce sînt într-însa. Precum de demult în Egipt (Ieşire 7) prin Moise a făcut, spre mustrarea împietririi lui Faraon şi pentru a-şi arăta puterea sa, pentru ca cei adeveriţi în credinţă să se întărească şi cei neîntăriţi să se teamă cînd vor vedea făptura împotriva lor luptîndu-se pentru cinstea pierzătorului. Pentru că numele lui este pierzător şi în vărsare de sînge şi în războaie se va face venirea lui Antihrist, de vreme ce Gog şi Magog împreună se vor îndemna şi se vor lupta în cele patru părţi ale lumii.

Marginal: **Prin făptură înţelege pe Gog şi pe Magog care se vor lupta împotriva celor ce nu vor primi pe Antihrist.**

Către aceasta şi împăraţii cei ce nu se vor supune lui Antihrist (Iez. 38, 39) cu toată oastea lor se vor alege (doborî) şi vărsări de sînge pe alocuri se vor face şi marea pentru războaiele cele din corăbii, cu sînge se va spurca şi apele cu sîngele celor morţi se va amesteca.

PRIN PAHARUL AL TREILEA APELE SE ÎNTORC ÎN SÎNGE

Versetele: 4, 5

„Iar cel de-al treilea a vărsat cupa lui în rîuri şi în izvoarele apelor şi s-au prefăcut în sînge. — 5. Şi am auzit pe îngerul apelor, zicînd: Drept eşti Tu, Cel ce eşti şi Cel Ce erai; Sfinte Doamne, că ai judecat acestea;".

Tîlcuire:

Şi prin aceasta se arată că îngerii sînt puşi peste stihii, **precum s-a spus mai sus,** dintre care unul este peste ape, **căci zice că-l laudă pe Dumnezeu pentru pedeapsa ce a adus după vrednicie peste cei potrivnici, pentru că celor ce şi-au spurcat mîinile cu sîngele sfinţilor le-a dat să bea sînge. Prin aceasta se arată însă că mulţi prin starea cea** tare în credinţă se vor învrednici în vremea aceia de darul prorocesc **şi vor fi omorîţi de slugile diavolului. Mai apoi arată şi aceia că cei ce nu primesc vestirea dumnezeieştilor proroci şi cei ce zic că după dreptate a fost omorît Hristos de Jidovi, cei împietriţi la inimă împreună cu ucigaşii lor vor fi omorîţi, precum a spus Domnul către evrei că: Cei ce zidesc mormintele prorocilor, vor voi împreună omorîrea lor.**

Marginal: **Cei ce nu primesc propoveduirea prorocilor împreună cu ucigaşii lor se vor omorî. Cei ce zidesc sînt evreii, care**

i-au omorît pe proroci, şi dimpreună cu moartea vor voi moartea celor ce nu primesc pe proroci.

Verset: 7

„Şi am auzit din altar, grăind: Aşa, Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, adevărate şi drepte sînt judecăţile Tale!".

Tîlcuire:

Şi am auzit din altar ... Altar, pe Hristos îl numim aici, căci întru Dînsul şi printrînsul se aduc Tatălui jertfele cele cuvîntătoare şi cele vii, pe care să le aducem am învăţat de la dumnezeiescul Apostol (Rom. 2, 1). Aici am auzit pe puterile îngereşti, ca cele ce înalţă rugăciunile noastre şi jertfele cele duhovniceşti care se trimit prin slujbă pentru cei ce vor mîntuirea.

Marginal: Îngeri li se trimit celor aleşi spre slujbă şi rugăciunile lor le duc la Dumnezeu.

Însă din acest altar zice că a ieşit din altarul de slujbă un glas care arată că drepte-s judecăţile lui Dumnezeu, care întrec orice minte şi cuvînt. Învăţîndu-ne din Sfintele Evanghelii că puterile cereşti îngereşti se veselesc şi prăznuiesc pentru mîntuirea celor ce se întorc prin pocăinţă (Lc. 15, 8) şi le pare rău de rătăcirile lor din calea cea dreaptă şi cum că mulţumesc lui Dumnezeu pentru munca celor ce calcă poruncile lui Dumnezeu ca să-şi facă darea de datorie. Pentru aceia ne nevoim ca să mijlocească spre mîntuire acea veselie, bucurie, pentru întoarcerea noastră, gîndind că fiecăruia din noi îi urmează dumnezeiescul înger cu cuvînt negrăit, îndemnîndu-ne pe noi şi aducîndu-ne la faptele bune, ca o minte vorbind oarecum în taină cu mintea noastră şi dacă ascultăm de el se bucură (Cuvînt la Fapte 26, 17) iar cînd nu-l ascultăm îi pare rău, urmînd pe Dumnezeu.

Marginal: Fiecare are îngerul său, care se bucură de întoarcerea lui şi-i pare rău de nepocăinţa lui.

Un oarecare înnegrindu-se de multe păcate, intrînd în biserică, a văzut pe un înger înnegrit şi îngrijat de departe mergînd în urma lui, dar după ce s-a smerit spre întoarcere la bine făgăduind din suflet Voitorului de milă părere de rău mai întîi pentru viaţa cea dintîi, cînd a ieşit din biserică l-a întîmpinat pe el îngerul lui acum luminat şi vesel, iar vicleanul drac mergea departe după acest om ruşinat acum, deşi mai înainte s-a bucurat de rătăcirea lui.

Marginal: **Veste foarte folositoare de suflete, cum că îngerilor le pare bine de întoarcerea oamenilor.**

Fie ca viaţa noastră care este întru Dumnezeu, să le fie pricină de supărare dracilor şi spre ruşinare, iar îngerilor să le fie

spre veselie ca împreună cu dînşii în glas de bucurie şi de mărturisirea sunetului, prăznuind lui Hristos Dumnezeul nostru pentru biruinţa viclenilor puteri să-i mulţumim căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt i se cuvine mărirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

PRIN BĂTAIA A PATRA VOR ARDE OAMENII CU ZĂDUH

Versetele: 8, 9

„Apoi al patrulea înger a vărsat cupa lui în soare şi i s-a dat să dogorească pe oameni cu focul lui. — 9. Şi oamenii au fost dogoriţi cu mare arşită şi au hulit numele lui Dumnezeu, Care are putere peste pedepsele acestea, şi nu s-au pocăit ca să-I dea slavă".

Tîlcuire:

Cu simţitoare ardere de soare se vor arde atunci oamenii cînd Dumnezeul cel iubitor de oameni cu zăbale (Psalm 31, 9) şi cu frîu va strînge fălcile lor a celor ce nu se apropie de Dînsul ca să caute pocăinţa, măcar că aceia au căzut în adîncul răutăţilor, nu se vor duce la întoarcere ci spre hulă se vor duce şi mai mult prin răutatea cunoştinţei şi a voii lor.

Prin „soare" se mai poate închipui curgerea zilei, prin care zice că se vor arde cei vrednici de bătăi, cu zăduful ispitelor, ca prin sosirea durerilor să urască păcatul cel născător. Dar aceştia fără de minte fiind, în loc de a-şi cunoaşte greşelile lor şi căderile în păcate îşi vor ascuţi limba împotriva lui Dumnezeu. Precum se pot vedea din cei din jurul nostru şi acum, care ne grăiesc rele şi mîniindu-se din pricina barbarilor învinuiesc bunătatea lui Dumnezeu, că atîtea necazuri i-au adus neamului nostru barbarii aceştia.

PRIN BĂTAIA A CINCEA SE VA ÎNTUNECA ÎMPĂRĂŢIA FIAREI

Versetele: 10, 11

„Atunci al cincelea înger a vărsat cupa lui pe scaunul fiarei şi în împărăţia ei s-a făcut întuneric şi oamenii îşi muşcau limbile de durere. — 11. Şi au hulit pe Dumnezeul cerului din pricina durerilor şi a bubelor lor, dar de faptele lor nu s-au pocăit".

Tîlcuire:

Vărsînd paharul peste scaunul fiarei arată că peste împărăţia lui Antihrist se va vărsa o mînie ca aceia ce nu va fi luminată de Soarele Dreptăţii ci va fi întunecată. Iar „muşcarea limbilor" arată mărimea durerilor de care vor fi cuprinşi cei amăgiţi de Antihrist, fiind bătuţi cu bătăile ce le va slobozi Dumnezeu, ca să cunoască ei că este înşelător cel ce s-a proslăvit în ei ca un Dumnezeu şi în acest fel să-şi cunoască înşelăciunea lor. Dar ei nici din aceasta nu se vor întoarce la pocăinţă, ci şi mai mult vor huli.

De vreme ce vor huli şi mai mult după bătăi, pentru aceia şi cei ce-i vor bate pe ei vor fi scoşi din cetatea talantului şi vor pătimi la fel cu cei bătuţi. Fiind la acest loc cu Dumnezeu vă voi arăta pe cît oi putea.

Marginal: Aici cei ce se vor munci după dînşii se înţeleg, dracii şi păcătoşii ce se vor munci în gheenă, că nu se vor pocăi de a nu huli pe Dumnezeu, însă dracii şi aici hulesc precum urmează muncindu-se ori călcătorii de lege ori dracii, nu se vor mai în vorba, prin cetatea Talantului se înţelege împărăţia cerului. Adică toarce de a nu huli.

Şi viclenii draci prin trupuri omeneşti vor fi bătuţi (care în loc de unelte de lucrat le iau) de sfinţi, însă nu vor înceta să-i hulească pe cei ce-i vor bate. Trebuie să socotim pentru cei ce se vor munci în gheena în foc, că în acest chip vor părăsi răutatea lor care este înrădăcinată în minte şi în gînd şi numai atunci se vor întoarce de la ea. Sau se mai poate înţelege că se vor înfrîna pînă atunci cînd îşi vor arăta prin lucruri sfaturile cele viclene, precum hoţii în butuci şi în obezi fiind ţinuţi, nu se înfrînează de bunăvoie de a-i fura pe alţii ci de nevoie.

Marginal: Nu se vor depărta de la răutate pînă cînd îşi vor scoate sfaturile în mod desăvîrşit întru lucrarea muncii.

Auzind eu de munca de veci nu pot să nu cred celui ce va da răspuns de istov. Ci ştiind că e gata spre milostivire şi bunătate iau cu adevărat ceia ce la mine aşez, văd că nici prin aducerea îngrozirii şi nici pedeapsa adusă asupra celor vrednici, ei nu s-au pocăit nici n-au urît răutatea ci de bunăvoia lor au iubit-o. Pentru că nu cei ce de nevoie, ci cei de bună voie au greşit, aceia se vor munci pentru dînsa.

Marginal: Aici zice de rătăcirea lui Origen, care zice că munca va avea sfîrşit.

Precum Faraon prin bătăi se muia, iar după luarea bătăii iar se învîrtoşa, însă cel ce are milostivire îi slăbea muncile (Ieşire, 18, 12, 30, 28 33) fiind rugat de Moisi, cu cît mai mult cei ce ar trebui să fie ca aurul, prin foc ar trebui să lepede spurcăciunea.

În aur ca într-un neînsuflețit este întinarea din fire, iar la cei cuvîntători spurcăciunea s-a lipit de bunăvoie de ei și mai ales că s-a născut din ei. Pentru aceasta cei ce prin bunătatea lui Dumnezeu și mai înainte știința și puterea ca să fie spre oprirea muncii de veci, ei de bunăvoie se unesc cu răutățile și nu iau seama la dreptatea ceia ce se împarte fiecăruia după vrednicie și prin aceasta vor da răspuns la întoarcerea lui Dumnezeu, răspunsul cel de pierzare.

Marginal: **Adică cele trei, cu bunătate, cu mai înainte știința și cu puterea lui Dumnezeu.** Dumnezeu după dreptate va da plată păcătoșilor, care nu se despart de dreptate.

Sau să-i facă vinovați și pe împărații pămîntului, ca să fie una cu dînșii, precum știm că nu toți nici cei ce se bat cu luptă sau cu pumnii sau cu război, sau cu alergarea cailor, sau cu întrecerea de cai, nu toți biruiesc ci numai unul singur și acela se încununează, deși toți au cîmp deschis de alergat.

Marginal: **Iar Origen zice că bunătatea lui Dumnezeu va face sfîrșit muncilor, despărțindu-se de dreptate.**

Ceia ce este la cei ce se luptă cîmpul, aceasta le este la toți oamenii intrarea în lumea aceasta, însă a se naște sau a nu se naște nu este în puterea noastră, dar în noi este pus a se război și a-i birui pe viclenii draci și a dobîndi veșnicele bunătăți.

De sînt biruiți în această luptă, păcătoșii cu anevoie le este a se pocăi și fără de folos se vor tîngui nimicindu-se în veci. Pentru că în iad nu va fi cine să se mărturisească după cuvîntul psalmului **(Psalm, 6, 5) că nu va mai fi cu cei osîndiți ajutorul Duhului Sfînt ca și acum, de vreme ce se vor tăia în două (Mt. 25, 35) despărțindu-se de Duhul Făcătorul de viață, cel hulit de ei și înțelegerea de mai sus se unește cu cuvîntul (Psalm 124) „Că nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor peste soarta drepților, ca să nu-și întindă drepții mîinile lor la fărădelegi". Că și viața lor nu a fost amestecată și nu numai pentru neamestecarea vieții lor și deosebirea năravurilor, ci și pentru întărire și înrădăcinare, că voia lor nu s-a unit cu lucrul rău, nici nu s-a supus la păcat, nici nu și-a împuținat veselia, din cauza slăbiciunii trupului sau din frica schimbării, ci au urmat tăria și neschimbarea cea întru Dumnezeu.**

PRIN PAHARUL AL ȘASELEA SE VA DECHIDE CALEA SPRE EUFRAT DINSPRE RĂSĂRITUL SOARELUI

Verset: 12

„Și al șaselea înger a vărsat cupa lui în rîul cel mare al Eufratului și apele lui au secat, ca să fie gătită calea împăraților de la răsăritul soarelui".

Tîlcuire:

Mi se pare că Eufratul după slobozenia lui Dumnezeu secînd, va da împăraților pămîntești trecere spre omorîrea lor și pierderea dimpreună și a altor oameni care socotim că se vor ridica la hotarele Sciților, precum vom vedea din pomenirea Gog și Magog, arătată mai jos în Apocalipsă.

Marginal: Gog și Magog (Cap. 20, 68) din părțile Schitenilor, vor ieși precum mai jos.

Mi se pare că și Antihrist din părțile răsăritului, din Țara Persiei **(unde este seminția lui Dan) din neamul jidovesc va ieși și împreună cu alți împărați sau voievozi ce vor avea de moșie nume împărătesc,** trecînd Eufratul și trupească și sufletească moarte le va aduce oamenilor, unora adică pentru credință și răbdare, iar altora pentru lenevie și slăbiciune.

Marginal: **Eufratul este apă mare în Mesopotamia, ce iese din Nifat, muntele Armeniei și este adîncă și repede și dă în Marea Roșie.**

Verset: 13

„Și am văzut ieșind din gura balaurului și din gura fiarei și din gura prorocului celui mincinos trei duhuri necurate ca niște broaște."

Tîlcuire:

Zicînd că a văzut ieșind din gura lor trei duhuri necurate se arată că în fața sa, diavolul ca un balaur și Antihrist ca o fiară și prorocul mincinos, din acești trei zice că vor ieși trei duhuri necurate asemenea cu broaștele. Pentru că înveninarea, întinarea, necurăția și alunecarea duhurilor celor viclene spre desfătările cele umede se trag. Care puteri cu poruncile diavolului și cu ale lui Antihrist și cu ale prorocului mincinos închipuite prin guri, vor arăta semne amăgitoare și minuni oamenilor cum vom vedea.

Verset: 14

„Căci sînt duhuri demonicești, făcătoare de semne și care se duc la împărații lumii întregi, să-i adune la războiul zilei celei mari a lui Dumnezeu, Atotțiitorul".

Tîlcuire:

Semnele cele mincinoase ce se lucrează prin draci, vor scorni la război pe cei ce se supun zilei celei mari și luminate a lui Dumnezeu, în care zi cu adevărat luptătorii împotriva lui Dumnezeu fiind biruiți, nu vor plînge cu folos pentru înșelăciunea cea dintîi.

Versetele: 15, 16.

„Iată, vin ca un fur. Fericit este cel care priveghiază și păstrează veșmintele sale, ca să nu umble gol și să se vadă rușinea

lui! — 16. Şi s-au strîns la locul ce se chiamă evreieşte Har-Maghedon".

Cînd zice de cel ce priveghiază şi-şi păstrează hainele, arată ca să privegheze şi fără lenevie să poarte grijă de faptele cele bune, că acestea sînt hainele sfinţilor, de care lipsindu-se omul se va ruşina plin de grozăvie. Iar Har-Maghedon, tăierea sau omorîrea se tîlcuieşte. Pentru că adunîndu-se acolo neamurile se vor tăia, adică aceia ce vor avea pe diavolul de voievod, care se va bucura de sîngele oamenilor. Fiind urîtă goliciunea fără hainele bunătăţilor, l-am văzut şi în Evanghelie pe cel lepădat din cămară (II Cor. 5, 2, 8) pentru faptele rele. Nestricăciunea sînt faptele bune, iar ca să nu ne aflăm goi să-l rugăm pe Dumnezeu să ne spele aici hainele sufleteşti, ca să ne albim mai mult decît zăpada Ps. 50). „Ca nu cumva auzind, că am intrat aici fără haină de nuntă, legîndu-mi-se mîinile şi picioarele să fiu aruncat în întunericul cel mai dinafară" (Lev. 14, Mt. 22, 13; Eccles. 9, 8). După Solomon în toată vremea avînd haine albe şi lumînări luminate prin viaţa îmbunătăţită şi împodobită cu răbdarea, dimpreună umblînd cu Mirele sfintelor suflete cel curat şi fără prihană cu Hristos Domnul nostru, să intrăm în cămară, cu care împreună Tatălui şi Duhului Sfînt i se cuvine mărirea, stăpînia, cinstea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

PRIN BĂTAIA A ŞAPTEA SE VA FACE CUTREMUR MARE ŞI TUNETE PESTE OAMENI

Versetele: 17, 18

„Al şaptelea înger a vărsat cupa lui în văzduh şi glas mare a ieşit din templul cerului, de la tron, strigînd: S-a făcut! — 18. Şi s-au pornit fulgere şi vuiete şi tunete şi s-a făcut cutremur mare, aşa cum nu a fost, de cînd este omul pe pămînt, un cutremur atît de puternic".

Tîlcuire:

Glas îngeresc din cer spune că s-a făcut, adică s-a împlinit porunca lui Dumnezeu. Însă glasurile şi tunetele şi fulgerele, închipuiesc groaza şi înfricoşarea ce se vor face la venirea cea de apoi a lui Hristos, aşa cum s-a făcut pe Muntele Sinai la pogorîrea lui Dumnezeu. Cutremurul închipuieşte, schimbarea lucrurilor făcute după Apostol (Evrei, 12, 26) unde zice că încă odată voi clăti nu numai pămîntul ci şi cerul.

Verset: 19

„Şi cetatea cea mare s-a rupt în trei părţi şi cetăţile păgînilor s-au prăbuşit".

Tîlcuire:

Prin „cetatea cea mare“ înţelegem Ierusalimul cel mare şi de demult, se zice mare nu pentru mulţimea şi mărimea zidurilor, ci pentru cinstea lui Dumnezeu şi buna credinţă care cu adevărat s-a tăiat prin patimile lui Hristos şi s-a despărţit şi s-a deosebit de cetăţile păgînilor. Împărţirea în trei părţi, socotim că-i arată pe cei din el, pe creştini, pe evrei şi pe Samarineni, adică pe credincioşii cei tari şi pe cei ce au spurcat botezul cu fapte urîte şi pe evreii care nicidecum n-au primit propoveduirea. Şi arată împlinirea cea neînfrîntă şi obraznică a voii lor şi lepădarea sau scoaterea amîndurora din soarta locurilor ce li se cuvine.

Pentru că acum jidovii şi Samarinenii de frica celor ce împărăţesc în creştinătate, îşi ascund sfaturile lor cele necredincioase şi se arată că se lipesc de noi, neîndrăznind să se deosebească cu eresul lor.

Marginal: Jidovii care acum se lipsesc de creştinătate şi îşi ascund sfaturile necredinţei lor.

Aşa şi creştinii cei adevăraţi, cu cei ce şi-au agonisit numei de creştin sînt amestecaţi.

Marginal: Creştinii sînt amestecaţi cu cei ce au numai nume de creştini.

Iar cînd va veni ispita îi va scoate la iveală, atunci se va face împărţirea în trei părţi, adică a creştinilor, păcătoşilor şi necredincioşilor, care se vor uni cu cei de un obicei cu ei şi se vor întoarce şi se vor uni cu legea lor.

Marginal: Aprinderea cea din ispită îi va scoate pe evrei şi pe păcătoşi la vedere pe vremea lui Antihrist, cînd evreii şi păcătoşii se vor separa de creştini şi-l vor primi pe Antihrist.

„Căderea neamurilor“ însemnează sau terminarea lor sau împuţinarea şi lipsa vieţii păgîneşti la venirea împărăţiei lui Dumnezeu, care o vor primi sfinţii (Daniil, 2, 24 şi 7, 27).

Aşa şi creştinii cei adevăraţi, cu cei ce şi-au agonisit nume de ca să-i dea paharul aprinderii mîniei Lui“.

Tîlcuire:

Babilonul cel mare cel amestecat cu împărecherile sale cele lumeşti şi cu ispitele tulburăcioase şi care s-a mărit cu bogăţie din strîmbătăţi îl arată şi mulţimea cea multă a oamenilor va bea paharul mîniei lui Dumnezeu cînd va veni (ca şi cum ar fi în uitare pentru îndelunga răbdare) ca să răsplătească călcarea pe dreptate şi cuvintele de hulă şi faptele lor cele rele.

Verset: 20

„Şi toate insulele au pierit şi munţii nu s-au mai aflat“.

Tîlcuire:

Prin insule se arată sfintele biserici, iar prin munţi pe conducătorii lor, **aşa înţelegem din dumnezeiasca Scriptură. Şi vor fugi aceia pe vremea necazurilor de mai sus, precum am auzit de la Domnul: „Atunci cei de la răsărit vor fugi la apus şi cei de la apus la răsărit căci va fi tulburare mare precum n-a mai fost de la începutul lumii, nici nu va mai fi“ (Mt. 24, Lc. 21, Fapte 1).** Pentru că unii se vor munci pentru păcate iar alţii spre lămurirea faptelor bune vor răbda nevoi grele şi iuţi, nu numai în muncile lui Antihrist pentru Hristos, ce şi întru fuga aceia în munţi, în peşterile cele rele, care le vor suferi afară din cetăţi pentru a-şi păstra creştinătatea.

Marginal: **Tulburare mare va fi în toată lumea pe vremea lui Antihrist.**

Verset: 21

„Şi grindină mare, cît talantul, s-a prăvălit din cer peste oameni. Şi oamenii au hulit pe Dumnezeu, din pricina pedepsei cu grindină, căci urgia ei era mare foarte“.

Tîlcuire:

„Grindina“ ca şi cum ar fi fost din cer căzută, am înţeles să fie mînia cea slobozită de Dumnezeu şi care se pogoară de sus. Prin mărimea ca talantul, arată plinirea păcatelor peste măsură, avînd închipuire talantul.

Marginal: Mărimea grindinei ca şi talantul se zice de 110 litre, precum socotesc unii că trage talantul.

Precum a văzut şi Zaharia (5, 7), că nu s-au întors la pocăinţă, ci spre hulire cei răniţi de învîrtoşarea şi de împietrirea inimii. Că vor fi ca şi Faraon încă mai împietriţi, mai mult decît acela, căci acela de cîte ori era bătut de Dumnezeu se muia şi îşi mărturisea fărădelegea sa, iar aceia şi cînd se vor munci îl vor huli pe Dumnezeu.

Capitolul 17

UNUL DIN CEI ŞAPTE ÎNGERI I-A ARĂTAT FERICITULUI IOAN STRICAREA CETĂŢII CELEI DESFRÎNATE ŞI PE FIARA CU ŞAPTE CAPETE ŞI CU ZECE COARNE

Versetele: 1, 2, 3

„Apoi a venit unul din cei şapte îngeri, care aveau cele şapte cupe, şi a grăit către mine, zicînd: Vino să-ţi arăt judecata desfrî-

natei celei mari, care sălăşluieşte pe ape multe. — 2. Cu care s-au desfrînat împărații pămîntului, și cei care locuiesc pe pămînt s-au îmbătat de vinul desfrînării ei. — 3. Și m-a dus, cu duhul, în pustiu, și am văzut o femeie șezînd pe o fiară roșie, plină cu nume de hulă, avînd șapte capete și zece coarne."

Tîlcuire:

Prin această desfrînată unii au înțeles că este Roma cea veche, care e zidită pe șapte munți. Prin șapte capete ale fiarei înțelegem șapte împărați mai fărădelege decît toți, care de la Domițian pînă la Diocleţian au prigonit biserica. Iar noi socotim că se înțelege prin această desfrînată toată împărăția de obște a pămîntului ce este ca și cum ar fi într-un trup. Socotim să fie oarecare cetate ce a avut și avea stăpînire prin venirea lui Antihrist. Pentru că Roma cea veche de multă vreme și-a pierdut stăpînia împărătească, că numai de vom socoti că iar se va întoarce la ea stăpînirea cea de demult. Că zice Apostolul: „Și femeia pe care ai văzut-o este cetatea cea mare care are stăpînire peste împărații pămîntului (Apoc. 17, vers. 18).

Dus fiind în pustie cu Duhul, să vedem ce se înțelege. Prin cetatea cea mare înțelegem toată cetatea sau mulțimea cea mare a oamenilor care hulesc pentru beția sufletească, pentru desfrînare și pentru alte îndrăzniri. Prin vederea în duh se poate înțelege că apostolul Ioan a văzut pustiirea desfrînării ce se vestește mai dinainte. Pe care ca pe o femeie a văzut-o, pentru nebărbăția cea femeiască și pentru plecarea spre păcat.

Marginal: Curvia ce șade pe fiara roșie.

Șederea pe fiara roșie arată că se odihnește pe fapte rele, pe diavolul care se bucură de omorîre și de vărsare de sînge. De aceia este împreună lucrătoare spre hule împotriva lui Dumnezeu, cu vrăjmașul, de vreme ce fiara și culoarea ei roșie este chipul sălbăticiei și a gîndului ei de omorîre. Iar pe cele șapte capete și cu zece coarne le vom arăta mai tîrziu, le vom învăța de la înger de către Dumnezeu.

Verset: 4

„Și femeia era îmbrăcată în purpură și în stofă stacojie și împodobită cu aur și cu pietre scumpe și cu mărgăritare, avînd în mînă un pahar de aur, plin de urîciune și de necurățiile desfrînării ei".

Tîlcuire:

Îmbrăcată în purpură și în stacojiu arată semne de stăpînire peste toți, de aceia este împodobită cu pietre scumpe și cu măr-

găritare. Prin „pahar“ se arată dulceața băuturii faptelor ei cele viclene, iar prin aur, cinstea precum zice cineva de Iov, bînd batjocura ca o băutură, spre a arăta că nu spre sațiu, ci spre setea pieirii ei o urmează pe răutate. Pentru aceia s-au înmulțit urîciunile ei, cu care este adăpată mulțimea cea iubitoare de păcate, care soarbe în ea ca o băutură dulce îmbătarea păcatului cea urîtă și spurcăciunea cea de curvie care-l depărtează pe om de Dumnezeu.

Verset: 5

„Iar pe fruntea ei scris nume tainic: Babilonul cel mare, mama desfrînatelor și a urîciunilor pămîntului“.

Tîlcuire:

Scrisoarea de pe frunte arată plinirea nedreptății și a păcatului și tulburarea inimilor, iar mama se numește a desfrînatelor, că ea este învățătoarea cea de curvie duhovnicească, care naște cetăților supuse ei, multe fărădelegi urîte de Dumnezeu.

Marginal: **Prin plinirea nedreptății înțelege taina; iar prin tulburarea inimii înțelege Babilonul. Cum că îngerul i-a tîlcuit lui taina ce văzuse.**

Versetele: 6, 7

„Și am văzut o femeie, beată de sîngele sfinților și de sîngele mucenicilor lui Iisus, și văzînd-o, m-am mirat cu mirare mare. — 7. Și îngerul mi-a zis: De ce te miri? Eu îți voi spune taina femeii și a fiarei care o poartă și care are cele șapte capete și cele zece coarne“.

Tîlcuire:

Din Scriptură se știe că din fapte și din împlinirea lor li se pun nume cetăților. De unde s-a numit și Babilonul cel vechi și a auzit desfrînata cea veselă, adică cetatea desfrînaților ce-i pare bine de curvie, doamna fermecătorilor și a vrăjitorilor și Ierusalimul cel vechi fața ta a fost de curvar.

Marginal: **Babilonul cel vechi s-a numit mamă curvarilor precum urmează (Roma cea veche).**

Și Roma cea veche în cartea lui Petru, Babilon se numește și cetatea ce are stăpînie peste perși și Babilon și curvă se numește și oricare cetate ce-i pare bine de omorîri și de vărsări de sînge, se numește curvă.

Marginal: **Roma, Babilon se numește, precum Clement și Papia au înțeles și istoricul bisericesc Eusebie.**

Din acestea pe una văzînd-o evanghelistul, spurcată fiind de sîngele sfinților, s-a mirat tare și a fost învățat de înger cîte are

să pătimească. Pentru aceste călcări de lege, cetatea se ține de stăpînia a toată lumea de la sfîrșitul veacului, sau ceea ce stăpînește pe Perși sau Roma cea veche, care socotim că-și va lua iar stăpînia cea dintîi. Că știm că aceste păcate, vărsări de sîngele sfinților ea le-a făcut. Sîngele mucenicilor pînă la Diocletian și muncile lor din Persida cine le-ar putea număra și cele ce s-au făcut pe ascuns cu îndrăzneală în vremea lui Iulian și cele din vremea lui Arie împotriva ortodocșilor în Roma cea Nouă (C-pol), istoriile le pun înaintea celor ce socotesc.

Verset: 8

„Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și va să se suie din adînc și să meargă spre pieire".

Tîlcuire:

„Fiara care era și nu este" este Satana, care a fost ucis prin Crucea lui Hristos și iar se zice că va învia la sfîrșit și va face semne și minuni amăgitoare prin Antihrist, lepădare și tăgăduire de cruce. Pentru aceasta era și putere avea mai înainte de cruce, și nu este, căci după Patima cea mîntuitoare i s-a luat tăria și a fost lepădat din stăpînia sa, pe care o avea peste neamuri. Și va veni la sfîrșit după cum am arătat, ieșind din adînc sau de altundeva, unde s-a osîndit, căci nu în altă parte (Mt. 8, 30; Lc. 8, 32; Mrc. 5. 11) ci în porci au fost trimiși dracii ce ieșeau din oameni, rugîndu-l pe Hristos. Sau din viața aceasta ce se numește după altă înțelegere „adînc" pentru adîncul păcatelor lumești ce se tulbură și se învăluiesc de duhurile patimilor rele.
Marginal: Viața oamenilor adînc se numește.
Că de acolo Antihrist, ce va purta în sine pe Satana spre pierderea omenească va veni mergînd la pieire în veacul viitor.

Verset: 8

„Și se vor mira cei care locuiesc pe pămînt ale căror nume nu sînt scrise de la întemeierea lumii în cartea vieții, văzînd pe fiară că era și nu este, dar se va arăta".

Tîlcuire:

Și se vor mira, zice întru venirea fiarei pentru minunile ei cele mincinoase, cei ce nu s-au scris în cartea celor ce viază în veci și cei ce n-au învățat din această prorocie gîndind cum că iarăși va lua tirania cea de demult.

Verset: 9

„Aici trebuie minte care are înțelepciune".

Tîlcuire:

Duhovniceşte fiind cele înţelese, zice că şi înţelegerea trebuie să fie duhovnicească, iar nu lumească ca să se înţeleagă cele zise.

Versetele: 9, 10

„Cele şapte capete sînt şapte munţi deasupra cărora şade femeia. 10. — Dar sînt şi şapte împăraţi".

Tîlcuire:

Prin „şapte capete" şi „şapte munţi" socotim că se înţeleg şapte oraşe, care au mărire şi cu puterea cea lumească întrec pe alte oraşe, peste care ştim că prin multe vremi s-a întărit puterea şi împărăţia lumească. Însă cea dintîi (Fac. 10, 22) este împărăţia Asirienilor care s-a început în Ninive (Paralip. 1, 16). A doua este împărăţia Mezilor în Ecbatana care au stăpînit pe Arvac, pe Arieni, ucigînd Arvac pe Sardanapan împăratul lor, precum spune istoria.

Iar după aceia Babilonul a luat împărăţia Caldeilor (Ist. Cart. 9) peste care a stăpînit Nabucodonosor (Ieremia 28). Apoi a luat împărăţia perşilor în Susa prin Kir (Paralip. 36, Justin 10, Marcu 1, 3; Daniil 7, 6) şi aceasta a fost stricată de Alexandru, urmînd împărăţia macedonenilor. Iar apoi în Roma cea veche stăpînia romanilor a urmat sub August Cezarul, după împăraţii cei mai dinainte de el şi voievozii şi judecătorii, care au stăpînit (Numeri 24, Daniil 11, 13) şi de păgîni condusă pînă la marele Constantin. Apoi după ce s-a stins tiranul s-au mutat podoabele (Socrate, Istoria Bisericii, Cartea II, 13) împărăteşti prin iubitorii de Hristos împăraţi în Roma cea nouă (C-pol) (Nichifor, Cartea 8, Cap. 4). Aici socotim şi şapte împăraţi că se înţeleg de vreme ce schimbarea neamurilor nu va face împiedicare la această înţelegere, pentru că şapte capete în neamul (genul) femeiesc (feminin) şi şapte munţi în neamul de mijloc închipuiesc şapte împăraţi în neamul bărbătesc (genul masculin). Că de multe ori în locul numelor femeieşti în Scriptură se pun nume bărbăteşti şi împotrivă ca şi Efrem, juninca zglobie şi fugară, Efrem spune porumbiţă ce nu are inimă. După Ioan evanghelistul trei mărturisesc (I Ioan 5) lui Hristos, sîngele, apa şi Duhul, şi aceşti trei una sînt. Şi după Solomon, ţapul şi cocoşul şi împăratul, însă prin şapte capete aşază la greci cetate numită cu numele feminin. Prin şapte munţi, şapte anatematisme (înălţimi) arată în neam de mijloc, şapte căpetenii sau împăraţi mai înalţi decît alte trupuri ce stăpînesc şi au stăpînit în vremile cele trecute, nu cu starea locului, ci cu vrednicia măririi, care au avut fiecare împărăţie deosebit cum au avut Nil al Asirienilor, Arvac al Midenilor, Nabucodonosor al Babilo-

menilor, Kir al perşilor, Alexandru al Macedonenilor, Romul al Romei celei vechi, Constantin al Romei celei noi (C-pol).

Verset: 10

„Cinci au căzut, unul mai este, celălalt încă n-a venit, iar cînd va veni are de stat puţină vreme".

Tîlcuire:

Prin cei cinci împăraţi ce au căzut din cei şapte împăraţi, fericitul Ipolit a socotit să fie veacurile acestea din care cinci au trecut şi al şaselea trece cînd a văzut apostolul acestea. Iar al şaptelea care încă după şase veacuri nu venise, încă dacă va veni, puţină vreme va sta. Fericitul Irineu zice că precum şapte zile s-au făcut aşa şi şapte ceruri şi şapte îngeri care sînt mai sus decît ceilalţi.

Aici se mai înţeleg şi şapte împărăţii de la începutul lumii pînă acum mai vestite. Din care cinci au căzut, iar a şasea, în timpul căreia a avut sfîntul Ioan descoperirea încă stătea în Roma cea veche, iar a şaptea încă nu venise, care a fost în Roma cea nouă (C-pol). Şi bună este înţelegerea ca să punem stăpînia Vavilonului a toată lumea, pînă la venirea lui Antihrist, să fie o cetate împărăţind, iar cea mai de pe urmă este tirania lui Antihrist, care va stăpîni puţină vreme, de vom privi la stăpîniile cele dintîi. De vreme ce unele din ele au stăpînit cinci sute de ani, iar altele o mie. Însă tot numărul anilor puţin este, în asemănare cu împărăţia sfinţilor ce va fi fără de sfîrşit.

Versetele: 11, 12

„Şi fiara care era şi nu este — este al optulea, deşi este dintre cei şapte şi merge spre pieire. — 12. Şi cele zece coarne pe care le-ai văzut sînt zece împăraţi, care încă n-au luat împărăţia, dar care vor lua stăpînire de împăraţi, un ceas, împreună cu fiara".

Tîlcuire:

„Fiara" Antihrist este, iar „al optulea" căci după şapte împăraţi spre amăgirea şi pustiirea pămîntului se va arăta, se va scula.

Marginal: Antihrist al optulea împărat este, unul din cei şapte.

Iar din cei şapte zice că este, căci ca unul dintr-înşii va răsări. Pentru că nu din alt neam, ci ca un împărat roman spre pustiirea şi pierzarea celor ce se vor supune lui va veni.

Marginal: S-a zis la Cap. 13, verset 2, că va veni un împărat roman, dar nu din Roma. Însă ca un împărat roman, dar nu din Roma, ci din părţile răsăritului va veni, din sămînţa lui Dan . . .

Şi după aceia în pieire în gheena va merge. Cele „zece coarne“ zece împăraţi sînt care n-au luat împărăţia încă, ci putere ca nişte împăraţi un ceas vor lua cu fiara şi zece coarne.

Şi Daniil a văzut cele ce vor întîmpina pe Antihrist, din care vedem trei rădăcini, iar celelalte le va supune luişi căzutul. Iar un „ceas“ scurtarea vremii o înţelegem sau vreme de un an adică înconjurarea soarelui în trei luni, întru carele se vor supune lui Antihrist celui ce va stăpîni.

Versetele: 13, 14

„Aceştia au un singur cuget şi puterea şi stăpînirea lor o dau fiarei. — 14. Ei vor porni război împotriva Mielului, dar Mielul îi va birui, pentru că este Domnul domnilor şi Împăratul împăraţilor şi vor birui şi cei împreună cu El — chemaţi şi aleşi şi credincioşi“.

Marginal: Adică vor birui pe fiară (Mielul cu sfinţii).

Tîlcuire:

Aceasta o vor avea cu adevărat pentru că nimeni nu poate sluji la doi domni. Pentru aceasta cei ce se vor uni şi se vor face una cu Antihrist şi se vor supune lui şi i se vor făgădui, nu vor putea să-i stea împotrivă adevăratului Hristos, luptîndu-se cu El, ci-i va birui pe ei, Mieluşelul lui Dumnezeu, Cel junghiat pentru noi. Că nu i s-a luat lui împărăţia şi domnia cea peste toate după ce s-a făcut om, ca să-i facă părtaşi pe cei aleşi la Împărăţia Sa.

Versetele: 15, 16, 17, 18.

„Şi mi-a zis: Apele pe care le-ai văzut şi deasupra cărora şade desfrînata, sînt popoare şi gloate şi neamuri şi limbi. — 16. Şi cele zece coarne pe care le-ai văzut şi fiara vor urî pe desfrînată şi o vor face pustie şi goală şi carnea ei vor mînca-o şi pe ea vor arde-o cu foc. — 17. — Pentru că Dumnezeu a pus în inimile lor să facă voia Lui şi să se întîlnească într-un gînd şi să dea fiarei împărăţia lor, pînă se vor împlini cuvintele lui Dumnezeu. — 18. Iar femeia pe care ai văzut-o este cetatea cea mare care are stăpînire peste împăraţii pămîntului“.

Tîlcuire:

Şi mi-a zis mie „apele pe care le-ai văzut“. Tîlcuind îngerul acestea luminat şi adevărate pe deplin şi adevărată este tîlcuirea. Însă mie-mi vine a mă minuna în ce chip diavolul este vrăjmaş şi pedepsitor, de vreme ce va ajuta celor zece coarne stăpînite de el să se lupte şi să dea război împotriva iubitorului de bine şi iubi-

torului de bunătăţi Hristos şi să pustiiască cetatea cea cu mulţi oameni ce au rătăcit de la poruncile lui Dumnezeu şi au slujit desfătărilor lui şi ca o fiară sorbitoare de sînge se va sătura de sînge. Socotind arderea ei a fi pricină veseliei şi tăierea trupurilor omeneşti a fi hrană lui şi în ce chip cel ce se bucură pururea de certuri şi de neuniri, va dărui celor zece coarne potrivnice unire între sine.

Marginal: Cel ce a slujit desfătăciunile omeneşti rea plată-şi va lua.

Prin femeia ce s-a văzut se înţelege cetatea cea mare ce are stăpînire peste împăraţii pămîntului, aceasta fără îndoială o face pentru că proroceşte de patimile stăpînirii aceleia, de a cărui ispită izbăvindu-ne pe noi iubitorul de oameni Dumnezeu, să ne facă părtaşi Mitropoliei celei cereşti şi Ierusalimului celui de sus, în care toate întru toate vor fi aceiaşi după zisa Apostolului. Cînd se va strica stăpînia cea potrivnică, domnia şi puterea şi pe cei ce i-au slujit lui cu credinţă aici şi înţelepţeşte îi va pune să şadă şi le va sluji lor punîndu-le înainte toată desfătarea bunătăţilor veşnice cele întemeiate mai înainte de întemeierea lumii. De care desfătări Dumnezeu să ne învrednicească şi pe noi în Hristos Mîntuitorul şi răscumpărătorul sufletelor noastre, cu care împreună Tatălui îi este puterea şi mărirea întru tot Sfîntului şi de viaţă făcătorului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

Capitolul 18

AL DOILEA ÎNGER A ARĂTAT CĂDEREA BABILONULUI ŞI DESPRE GLASUL CE ZICEA SĂ FUGĂ DIN CETATE ŞI DESPRE PIEIREA CELOR FRUMOASE CE AU CÎŞTIGAT MAI ÎNAINTE

Verset: 1

„După acestea, am văzut alt înger, pogorîndu-se din cer, avînd putere mare, şi pămîntul s-a luminat de slava lui,".

Tîlcuire:

De aceia se arată lumina şi strălucirea sfintelor puteri, care biruieşte cu multă măsură lumina şi strălucirea stelelor şi frumuseţea lor.

Versetele: 2, 3

„Şi a strigat cu glas puternic şi a zis: A căzut Babilonul cel mare şi a ajuns locaş demonilor (Isaia, 27, 19) închisoare tuturor

duhurilor necurate, și colivie tuturor păsărilor spurcate și urîte (Ieremia, 21, 8). Pentru că din vinul aprinderii desfrînării ei au băut toate neamurile".

Marginal: Straja a tot duhul necurat, adică duhul necurat îl păzește.

Tîlcuire:

Despre cetatea caldeilor, de Babilon, ce au luat-o Cirus și Perșii și Isaia la fel cu aceștia a prorocit, că se va umple de duhuri necurate, pentru pustiirea sa cea de istov. Că fiarele și dracii au obicei să umble prin locuri pustii după rînduiala lui Dumnezeu, care-i izbăvește pe oameni de bîntuiala lor, ce-o fac din pizma lor împotriva oamenilor. În ce chip a adăpat Babilonul toate neamurile cu vinul curviei sale a mîniei sale trimițîndu-le daruri cetăților supuse lui, el fiind călcător de lege și puternicii cetății vrăjmași adevărului și dreptății fiind ca și el.

Verset: 3

„Și împărații pămîntului s-au desfrînat cu ea și neguțătorii lumii din mulțimea desfătărilor ei s-au îmbogățit".

Tîlcuire:

Și pentru că mulțimea bogăției ei este din nedreptate, întinzîndu-și mîinile mai mult decît la cele de lipsă și mîndrindu-se și alergînd spre dobînzi nedrepte negustorii au fost pricină cîștigului, negustorii pămîntului.

Versetele: 4, 5

„Am auzit, apoi, alt glas din cer, zicînd: Ieșiți din ea, poporul meu, ca să nu vă împărtășiți din păcatele ei și să nu luați din pedepsele ei. — 5. Fiindcă păcatele ei au ajuns pînă la cer și Dumnezeu și-a adus aminte de nedreptățile ei".

Tîlcuire:

„Ieșiți din ea poporul meu" precum i-a zis și Lui Lot ce era în Sodoma: „Mîntuind mîntuiește-ți sufletul tău" (Fac. 9; Ieșire, 16, Isaia 50, 11) Și la Isaia: „Ieșiți din ea și vă despărțiți și de cei necurați să nu vă atingeți". Zice aceasta aici că se cuvine a se despărți de petrecerea și de viața celor ce au fapte spurcate și care în toate zilele întărîtă pe Dumnezeu.

Versetele: 6, 7

„Dați-i înapoi, precum v-a dat și ea și, după faptele ei, cu măsură îndoită, îndoit măsurați-i; în paharul în care v-a turnat,

turnați-i de două ori. — 7. Pe cît s-a mărit pe sine și a fost în desfătări, tot pe atîta dați-i chin și plîngere".

Tîlcuire:

„Dați-i îndoit după faptele ei".

Marginal: Îndoite zice Domnul, să-i dea Babilonului după faptele lui.

Acestea le zice sau către cei nevinovați din ea, din cetatea care a pătimit munci cumplite de la cei ce o stăpîneau pe ea și au răbdat dureri și au suferit cazne, sau arată trecerea de la niște fețe la alte fețe, adică de la cei ce au pătimit strîmbătate, către niște sfinte puteri oarecare muncitoare, care pentru dragostea lui Dumnezeu, au socotit ca și cum ar fi ale lor necazurile ce le-au suferit frații lor. Zice „pahar îndoit" sau pentru că se vor munci foarte greu păcătoșii și călcătorii de lege și aici și în veacul veacului viitor, sau pentru că și sufletul și trupul dimpreună se vor munci pentru faptele ce le-au făcut dimpreună. Sau pentru că păcatul nu numai prin munca cea dinafară se va răsplăti ci și pentru cea dinlăuntru, care vine de la cunoștința păcatelor.

Însă aici amîndouă pentru noianul iubirii de oameni a lui Dumnezeu se vor deosebi de singură dreptatea lui Dumnezeu cea neamestecată.

Verset: 7

„Fiindcă în inima ei zice: Șed ca împărăteasă și văduvă nu sînt și jale nu voi vedea nicidecum".

Tîlcuire:

„Și jale nu voi vedea". Pentru că au obicei unii care viețuiesc în voie bună și în odihnă de n-au frica lui Dumnezeu în ei de zic: „Nu mă voi clătina în veac" (Psalm 29, 6). Care cuvînt îl zice și desfrînata.

Verset: 8

„Pentru aceia într-o singură zi vor veni pedepsele peste ea: moarte și tînguire și foamete și focul va arde-o de tot, căci puternic este Domnul Dumnezeu, Cel Care o judecă".

Tîlcuire:

„Într-o zi" sau arătînd scurtarea vremii cînd sabia și pieirea și foametea va veni peste ea și plîngerea și se va strica cu foc și va arde; sau în cursul zilei aceleia în care proroceşte că va pătimi acestea o arată. Căci atunci cînd vor înconjura vrăjmașii cetatea va fi de ajuns și necazul și muncile ce se vor aduce peste cei biruiți necazul dintr-o singură zi, și vor fi loviți cu moarte. Că toate le

poate Dumnezeu precum a-i mîntui pe cei ce fac voia Lui spre plăcere, tot aşa şi a-i munci pe cei ce greşesc fără de pocăinţă.

Versetele: 9, 10

„Iar împăraţii pămîntului, care s-au desfrînat cu ea şi s-au dezmierdat cu ea, se vor jeli şi se vor bate în piept pentru ea, cînd vor vedea fumul focului în care arde. — 10. Stînd departe, de frica chinurilor ei şi zicînd: Vai! Vai! cetatea cea mare, Babilonul, cetatea cea tare, că într-un ceas a venit judecata ta!".

Tîlcuire:

În acest loc prin împăraţii pămîntului socotesc că se înţeleg domnii şi ispravnicii pămîntului, precum zice psalmistul pentru Ierusalim: „Stătut-au aproape împăraţii pămîntului şi domnii s-au adunat la un loc" (Psalm, 2, 2) şi în Psalm 47; 4: „Că iată împăraţii pămîntului s-au adunat" şi aceia ca cei ce au lucrat în el curvia, rătăcind de la poruncile lui Dumnezeu, zice că vor plînge văzînd sau auzind arderea şi pustiirea ei a cetăţii acesteia şi înfricoşîndu-se de grabnica scăpare a ei, că într-o clipeală de ochi s-a făcut schimbarea ei.

Versetele: 11, 12

„Şi neguţătorii pămîntului plîng şi se tînguiesc asupra ei, căci nimeni nu mai cumpără marfa lor, (Lc. 16, 19). — 12. Marfă de aur şi de argint, pietre preţioase şi mărgăritare, vison şi porfiră mătasă şi stofă stacojie, tot felul de lemn bine mirositor şi tot felul de lucruri de fildeş, de lemn de mare preţ şi marfă de aramă şi de fier şi de marmoră."

Tîlcuire:

„Neguţătorii pămîntului vor plînge" cei ce se strică în boierii şi în desfătări, negustoria celora ce este prisositoare şi agoniseală rea.

Versetele: 13, 14

„Şi scorţişoară şi balsam, mirodenii şi mir, tămîie şi vin, untdelemn şi făină de grîu curat, grîu şi vite, oi, cai şi căruţe, trupuri şi suflete de oameni. — 14. Şi roadele cele dorite de sufletul său s-au dus de la tine şi toate cele grase şi strălucite au pierit de la tine şi niciodată nu le vor mai găsi".

Tîlcuire:

Pe lîngă aceştia se aude că nimeni nu va cumpăra. Se cade să socotim noi unele ca acestea de oamenii care fac cîştig din cele de prisos din desfătarea fără de măsură, adică din cai şi căruţe şi

din robi, celor ce zic că roada lor este în plus. „Suflete de oameni", cu sufletele oamenilor zice nu vei mai face negustorie, robind pe cei slobozi, nici nu vei mai avea desfătarea celor de demult și luminate și grase.

Versetele: 15, 16, 17

„Iar neguțătorii de aceste lucruri, care s-au îmbogățit de pe urma ei, vor sta departe de frica chinurilor ei, plîngînd și tînguindu-se, — 16. Și zicînd: Vai! Vai! Cetatea cea mare, cea înveșmîntată în vison și în porfiră și în stofă stacojie și împodobită cu aur și cu pietre scumpe și cu mărgăritare! Că într-un ceas s-a pustiit atîta bogăție. — 17. Și toți cîrmacii și toți cei care plutesc pe mare și corăbierii și toți cîți lucrează pe mare stăteau departe".

Tîlcuire:

Vai, Vai! cetatea cea mare. — Aici aduce patimile acestui Babilon înaintea ochilor și prin tînguirile pentru el arătăm măririle relelor nevoie și ale necazurilor care le va pătimi cetatea, că s-a mîndrit mai înainte în conducerea împărăției.

Versetele: 18, 19

„Și strigau, uitîndu-se la fumul focului în care ardea și ziceau. Care cetate era asemenea cu cetatea cea mare! — 19. Și își puneau țărînă pe capetele lor și strigau plîngînd și tînguindu-se și zicînd: Vai! Vai! cetatea cea mare, în care s-au îmbogățit din comorile ei toți cei care țin corăbii pe mare, că într-un ceas s-a pustiit".

Tîlcuire:

„Care țin corăbii pe mare", deși „mare" după alt înțeles s-a numit viața de acum care este cu multe valuri că are în ea negustorii înotînd ca niște pești în mare și sînt purtați de valurile lumești. Adevărat este că și cetatea ce va păzi acestea este vecină cu marea cea înțelegătoare și ea va fi pricină de tînguire pentru pustiirea ei. Acestea le vor pătimi și negustorii Babilonului a toată lumea, care înseamnă amestecare și tulburare la sfîrșitul acestora ce se văd și se vor tîngui fără de mîngîiere, despărțindu-se fără de voie de dulcețile vieții acesteia și împunși fiind de fapte de cunoștința faptelor lor.

Verset: 20

„Veselește-te de ea, cerule, și voi sfinților, și voi apostolilor, și voi prorocilor, pentru că Dumnezeu v-a făcut dreptate, în judecata ce ați avut cu ea".

Tîlcuire:

Marginal: **Adică pentru Babilonul ce a căzut. Despre cetatea Babilonului.**

Prin „cer" sau îngeri se înţeleg sau sfinţii ce locuiesc în el, cu care se porunceşte apostolilor şi prorocilor să se veselească dimpreună.

Marginal: **Prin „ceruri" cereştii îngeri se înţeleg, Apostolii, prorocii, mucenicii şi alţi sfinţi.**

Căci aşa au biruit în strîmbătăţi şi defăimări. Sau despre aceasta vorbesc strigînd fără de auzire locuitorii acestei cetăţi după slobozirea de la Dumnezeu, pentru călcarea dumnezeieştilor porunci, sau pentru că au fost junghiaţi peste tot pămîntul pentru Dumnezeu din cauză că au ascultat cuvintele Lui.

Însă prorocii de evrei au fost omorîţi, iar Apostolii de păgîni, cărora mai vîrtos li s-a propoveduit cuvîntul. Iar se bucură, nu că le-ar părea bine de venirea necazurilor, ci avînd dorul aprins pentru tăierea păcatului, ca cei ce sînt robi păcatului, să dobîndească o muncă mai uşoară în veacul viitor, prin aceste munci din parte. **(Mai uşoare dar veşnice).**

Marginal: Sfinţii se bucură în cer, pentru cei ce iau munci, nu părîndu-le bine de muncile lor, **ci pentru că se vor munci mai puţin pentru muncile ce iau din parte, adică nu desăvîrşit.**

Versetele: 21, 22, 23, 24.

„Iar un înger puternic a ridicat o piatră, mare cît o piatră de moară şi a aruncat-o în mare, zicînd: Cu astfel de repeziciune va fi aruncat Babilonul, cetatea cea mare, şi nu se va mai afla. — 22. Şi glasul celor care zic din chitară şi din gură, din flaut şi din trîmbiţă nu se va mai auzi de acum înainte şi nici un meşteşugar de orice fel de meşteşug nu se va mai afla în tine şi huruit de mori nu se va mai auzi în tine niciodată!. — 23. Şi niciodată lumina lămpii nu se va mai ivi în tine; şi glasul de mire şi de mireasă nu se vor mai auzi în tine niciodată, pentru că neguţătorii tăi erau stăpînitorii lumii şi pentru că toate neamurile s-au rătăcit cu fermecătoria ta. — 24. Şi s-a găsit în ea sînge de proroci şi de sfinţi şi sîngele tuturor celor înjunghiaţi pe pămînt".

Tîlcuire:

Aşa cu pornire se va arunca Babilonul cetatea cea mare, în ce chip se afundă piatra de moară în mare, aşa va fi de grăbită căderea Babilonului încît nici urmă nu se va mai vedea din el. Că aceasta însemnează lipsa şi stingerea lăutarilor şi cîntăreţilor, că a amăgit toate neamurile cu dulceaţa cîntărilor şi cu otrăvitoarele farmece. Că a fost primitoare de sîngele prorocilor şi al tuturor

sfinţilor. Prin toate acestea şi necredinciosul Babilon cel de la Perşi se închipuieşte, că sîngele multor prinţi prin diferite vremi pînă acum au pătimit în el, căci pururea a fost bucuros să amăgească neamurile cu vrăji şi cu farmece şi cu înşelăciuni. Trebuie să ne rugăm ca acesta ce se poartă pe sine şi aceste prorocii să-şi ia răsplătirea mîndriei ce o aveau împotriva lui Iisus Hristos.

Mi se pare că se împotriveşte ceva acestei socoteli, aceia ce au zis învăţătorii bisericii cei de demult, de aceste prorocii împotriva Babilonului, socotind că cele zece coarne ce s-au văzut la fiară, al patrulea să fie împărăţia Romei, din care răsărind un corn le va dezrădăcina pe cele trei şi pe altele le va supune şi aşa va veni ca un împărat roman, prin făţărie şi prin meşteşug ascuns, ca iarăşi să aşeze şi să înnoiască şi să prefacă şi să crească împărăţia lor.

Marginal: **Adică trei împărăţii: grecească ce se închipuieşte prin Pardos, persească închipuită prin urs, a Babilonenilor ce se închipuie prin leu peste care va stăpîni Antihrist, ce va veni ca un împărat roman, precum s-a zis la Cap. 13, 12.** Babilonul cel de taină este împărăţia a toată lumea.

Iar mai degrabă cu adevărat să-i facă împărăţie de istov acelei împărăţii. Însă cum s-a mai zis, nu va greşi cel ce va tîlcui a fi împărăţia aceia ce a stăpînit ca şi cum ar fi într-un trup, de la începutul lumii pînă acum, ca ceia ce cu adevărat a vărsat sîngele mucenicilor, prorocilor şi apostolilor, că precum o ceată şi o oaste şi o cetate se numeşte deşi se schimbă cei din care se împlinesc acestea, aşa şi o împărăţie se poate zice, deşi se împarte şi se taie în mai multe locuri.

Capitolul 19

PENTRU CÎNTAREA SFINŢILOR ŞI PENTRU ÎNTREITUL ALILUIA, PE CARE-L CÎNTĂ SFINŢII PENTRU PRĂPĂDIREA BABILONULUI

Versetele: 1, 2, 3, 4

„După acestea, am auzit, în cer, ca un glas puternic de mulţime multă zicînd: Aliluia! Mîntuirea şi slava şi puterea sînt ale Dumnezeului nostru. — 2. Pentru că adevărate şi drepte sînt judecăţile Lui! Pentru că a judecat pe desfrînata cea mare, care a stricat pămîntul cu desfrînarea ei, şi a răzbunat sîngele robilor Săi, din mîna ei! — 3. Şi a doua oară au zis: Aliluia! Şi fumul focului în care arde ea se suie în vecii vecilor. 4. — Iar cei douăzeci şi patru de bătrîni şi cele patru fiinţe au căzut şi s-au închi-

nat lui Dumnezeu, Celui Care șade pe tron, și au zis: Amin! Aliluia".

Tîlcuire:

„Aliluia" închipuiește lauda lui Dumnezeu, iar „Amin" Adevărat, sau „fie" închipuiește. Care cuvinte de către puterile cerești îngerești și de către oamenii cei asemenea cu îngerii i se aduc lui Dumnezeu cel în Treime (Troiță), adică Dumnezeirii în trei staturi: Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh. Că și sîngele robilor săi din mîinile Babilonului l-a izbăvit și a cetățenilor lui, prin muncă le-a făcut bine, lucrîndu-le tăierea păcatelor.

Marginal: Întreitul Aliluia i se aduce lui Dumnezeu în Treime, adică laudă întreită, însă de obște (împreună) de către puterile îngerești, prin care le arată cînd zice versetul 1 că a auzit Aliluia, iar de către oameni, verset. 4, unde zice și au căzut cei 24 de bătrîni și cele patru fiare.

Iar prin fumul cetății ce se înalță în vecii vecilor, arată necontenirea bătăilor ce au venit asupra ei întru neîncetații vecii aceștia, sau că adesea au luat munci pe măsură și veșnice în veacul viitor fiind muncită. (Iad veșnic).

Verset: 5

„Și un glas a ieșit din tron, zicînd: Lăudați pe Dumnezeul nostru toți slujitorii Lui, cei care vă temeți de El, mici și mari".

Tîlcuire:

Scaunul lui Dumnezeu sînt Heruvimii și Serafimii, de la care se dă poruncă să laude pe Dumnezeu nu numai cei mici întru fapte, ci și cei mici fiecare după mărimea puterii lui. Însă mi se pare că și ceia ce sînt acum mici în vîrstă, adică pruncii ce mor și nu-s desăvîrșiți, în vîrstă mare înviind, vor lăuda pe Dumnezeu, făcătorul de lucruri mari.

Versetele: 6, 7

„Atunci am auzit ca un glas de mulțime multă și ca un vuiet de valuri fără număr și ca un bubuit de tunete puternice zicînd: Aliluia! Pentru că Domnul Dumnezeul nostru, Atotțiitorul este împărat. — 7. Să ne bucurăm și să ne veselim și să-I dăm slavă, căci a venit nunta Mielului și mireasa Lui s-a pregătit".

Tîlcuire:

Glas de mulțime multă și de popor mult și de ape multe și de tunete arată străbaterea și lăudătorul vers întru cîntări al tuturor puterilor celor fără de număr, îngerești și cerești, pe care unii au înțeles să fie apele cele mai presus de ceruri, de care zice proro-

cul David: „Şi apele cele mai presus de cer să laude numele Domnului, cu care împreună şi toată adunarea drepţilor măreşte pe făcătorul“ (Ps. 148). Însă Iisus Hristos împărăţeşte peste îngeri, după fiinţă ca un Făcător. Iar peste cei drepţi, după iubirea de oameni împărăţeşte, sau stăpîneşte după fireasca sa putere sau după stăpînia ce i se cuvine, ca judecătorului. Iar prin nunta Mielului, adunarea bisericii şi amestecarea cu Hristos se înţelege, ai cărei ispravnici sau logoditori au fost dumnezeieştii apostoli. Prin care i s-a dat logodna cea duhovnicească, căci ei au luat-o atunci faţă către faţă, curata amestecare şi adevărata amestecare cu Hristos.

Marginal: De nunta cea de taină şi de cina Mielului.

Versetele: 8, 9

„Şi s-a dat ei să se înveşmînteze cu vison curat, luminos, căci visonul sînt faptele cele drepte ale sfinţilor. — 9. Apoi mi-a zis: Scrie, Fericiţi cei chemaţi la cina nunţii Mielului! Şi mi-a zis iar: Acestea sînt adevăratele cuvinte ale lui Dumnezeu“. (Mt. 22, 2; Lc. 14, 16).

Tîlcuire:

Marginal: Îmbrăcămintea femeii în vison curat arată îmbrăcămintea bisericii cea luminată întru fapte bune şi subţire întru cunoştinţă şi înaltă întru vederea lui Dumnezeu şi în gîndurile întru Dînsul, căci cu acestea se ţes dreptăţile dumnezeieşti. Iar Cina lui Hristos este prăznuirea celor mîntuiţi şi veselia cea alcătuită cu bună cuviinţă, pe care fericiţi vor fi acei ce o vor dobîndi şi vor intra cu Mirele cel sfînt al sufletelor curate în cămara cea veşnică, că nemincinos este cel ce a făgăduit, însă multe fiind bunătăţile veacului viitor şi întrecînd cugetul (covărşind) întreg pentru aceia şi împărtăşirea cu acestea cu multe nume se răspunde şi slăveşte în Scriptură. Apoi se zice Împărăţia cerului pentru slava şi cinstea ei.

Marginal: Adică împărtăşirea cu bunătăţile veşnice, că împărtăşirea cu bunătăţile veşnice cu multe nume se numeşte. Apoi, rai, pentru masa cea îndestulată plină de tot felul de bucate şi de hrana bunătăţilor, sau pentru ospăţul cel cu totul cinstit. Sau, sînul lui Avraam se zice, pentru odihna cea de acolo a celor răposaţi. Sau, cămară şi nuntă, nu numai pentru veselia cea fără de sfîrşit, ci şi pentru amestecarea cea curată şi adevărată şi negrăită a lui Dumnezeu cu robii Săi. Care amestecare atîta va covîrşi şi va întrece pe acea împreunare a trupurilor unul cu altul, pe cît întrece lumina întunericul şi pe cît se deosebeşte mireasma de putoare.

Verset: 10

„Şi am căzut înaintea picioarelor lui, ca să mă închin lui. Iar el mi-a zis: Vezi să nu faci aceasta! Sînt împreună slujitor cu tine şi cu fraţii tăi care au mărturia lui Iisus. Lui Dumnezeu închină-te, căci mărturia lui Iisus este duhul prorociei".

Tîlcuire:

Să nu faci aceasta, împreună slujitor cu tine sînt. Adică nu mi te închina mie îi zice dumnezeiescul înger, gîndind tu că doar de la mine le spun acestea, ci cele le spun eu despre cele viitoare le grăiesc. Pentru că mărturisirea, adică mărturia lui Iisus Hristos, aceasta este darea duhului prorociei.

Marginal: **Va să zică, cuvintele ce le spun eu mai înainte mărturisind pe Hristos, acestea sînt ale Duhului de prorocie, care** ni se împărtăşeşte şi nouă îngerilor şi vouă oamenilor.

În alt chip aşa se poate înţelege, ca şi cum ar zice îngerul, că pentru aceasta este prorocia ca să se vestească mărturia de Hristos şi să se mărturisească credinţa prin sfinţi. Pentru aceea păzeşte-te nu mi te închina mie, că împreună slujitor sînt, ci te închină Aceluia ce are stăpînie peste toate. Ca Făcătorului să i se închine lui, şi nu ca unei făpturi. De aici putem cunoaşte mintea cea smerită a sfinţilor îngeri, cum că nici într-un chip nu voiesc să li se dea lor cinstea şi mărirea **cea dumnezeiască, precum au făcut domnii cei răi şi ucigaşi (diavolii) ci aceasta i se aduce singur Stăpînului. Facă Dumnezeu aceasta ca şi noi, cu minte smerită, strălucind împreună, să plinim cuvîntul Stăpînului: ce zice: „Învăţaţi-vă de la Mine, că sînt blînd şi smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre" şi să dobîndim odihnă în veacul viitor, de unde a fugit toată durerea şi grija şi suspinul, unde este locaşul tuturor celor ce se veselesc şi să ne luminăm cu lumina feţei lui Hristos, căruia I se cuvine toată mărirea, cinstea şi închinăciunea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, făcătorul de viaţă, acum şi pururea şi în vecii vecilor.**

Versetele: 11, 12

„Şi am văzut cerul deschis şi iată un cal alb, şi Cel Care şedea pe el se numeşte Credincios şi Adevărat şi judecă şi Se războieşte întru dreptate. — 12. Iar ochii Lui sînt ca para focului şi pe capul Lui sînt cununi multe".

Tîlcuire:

Deschiderea cerului arată că din cer va fi venirea judecătorului şi aceia va fi fără întîrziere, precum şi aici pe pămînt strîn-

gera şi închiderea cărţii şi deschiderea ei închipuieşte judecata şi răspunsul de pierzare al judecătorului împotriva celor vinovaţi.

Marginal: **Precum prin unele locuri fac judecătorii cînd dau pe cineva spre pierzare, pentru vina lor ce au făcut (verset 18).**

Iar „cal alb" închipuieşte lumina sfinţilor şi veselia ce va să fie şi Cel Care şedea pe el, arată că va fi întru toate cuvintele sale credincios şi întru fapte adevărat. Şi acesta este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care întru dreptate va judeca neamurile, cu ochii Săi ca para focului fiind, adică cu puterea Sa cea de departe *văzătoare şi cu amănuntul socotitoare, împărţind para focului,* care pe cei drepţi îi va lumina şi nu-i va arde, iar pe păcătoşi îi va arde şi nu-i va lumina. Iar stemele cele multe sau împărăţia lui Hristos peste toate cîte sînt în cer şi pe pămînt închipuiesc că atîtea sînt, cîte sînt între îngeri cete şi pe pămînt sceptruri şi între sfinţi oameni, adunări mulţime. Sau închipuiesc biruinţa Lui în toate isprăvile ce le va face pentru noi păcătoşii prin îndelungă răbdarea Sa, cum zice David" Şi vei birui cînd vei judeca Tu".

Verset: 12

„Şi are nume scris pe care nimeni nu-l înţelege decît numai El".

Tîlcuire:

Neştiinţa numelui Lui închipuieşte necuprinderea fiinţei Lui, căci pentru isprăvile şi grijile Lui se numeşte cu alt nume, adică bun, păstor, soare, lumină, viaţă, dreptate, sfinţenie, răscumpărare, nestricat, fără de moarte, nevăzut, neschimbat (Mt. 7, Isaia 40, 10), însă după fiinţă este fără de nume, neapropiat însuşi prin sine împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt cunoscut.

Marginal: Hristos după fiinţă nu are nume.

Verset: 13

„Şi este îmbrăcat în veşmînt stropit cu sînge (Ioan, 1, 5; Isaia 63, 1, 2, 3) şi numele Lui se chiamă Cuvîntul lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Prin haina aceasta a Cuvîntului lui Dumnezeu, prea cinstit şi nestricat trupul Lui cu adevărat se închipuieşte, care în patima cea de bunăvoie s-a muiat în sîngele Său, iar acum cel fără de nume şi de nimenea văzut se numeşte aici Cuvînt.

Marginal: **Hristos se numeşte Cuvînt al lui Dumnezeu. Sau spre arătarea fiiască a naşterii din Tatăl cea fără de patimă. Precum şi Cuvîntul nostru iese din mintea noastră; sau că El întru Sine ţine cuvîntul tuturor celor ce sînt, sau că este vestitor şi arătător de înţelepciunea şi de puterea Tatălui.**

Verset: 14

„Şi oştile din cer veneau după El, călare pe cai albi, purtînd veşminte de vison alb, curat".

Tîlcuire:

Prin oştile cereşti, care mergeau după Dînsul, se înţeleg cetele cereşti care prin subţierea firii şi prin înălţarea minţilor şi prin luminarea faptelor bune sînt luminate şi strălucite şi prin urmarea adică nedepărtarea de Dumnezeu sînt cinstite cu apropierea de Dumnezeu lipită şi nedeosebită.

Verset: 15

„Iar din gura lui ieşea sabie ascuţită, ca să lovească pe păgîni cu ea. Şi El îi va păstori cu toiag de fier şi va călca teascul vinului aprinderii mîniei lui Dumnezeu, Atotţiitorul".

Tîlcuire:

Sabia arată munca ce se va aduce necredincioşilor şi păcătoşilor, după dreptatea judecăţii şi după răspunsul ce va ieşi din gura lui Dumnezeu, prin care se vor paşte cu toiag vîrtos de fier de munci, ca să nu mai lucreze răutăţi de multe feluri. De care toiag sfinţii vor rămîne necertaţi. Că nu va lăsa Domnul toiagul păcătoşilor peste soarta dreptăţilor, după cuvîntul Psalmistului (Psalm 124).

Marginal: **Iar drepţii nu se vor bate cu toiagul de fier.**

Şi jghiabul mîniei lui Dumnezeu va călca, că Tatăl nu va judeca pe nimeni, ci toată judecata a dat-o lui Hristos după omenire, pe care judecată după Fiinţă ca un fiu o avea mai înainte de veci.

Verset: 16

„Şi pe haina Lui şi pe coapsa Lui are nume scris: Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor".

Tîlcuire:

Numele „Împăratul împăraţilor" arată nedespărţirea dumnezeieştii întrupări (mai sus Cap. 7, v. 14) de vreme ce Dumnezeu fiind a pătimit cu trupul şi om fiind este împărat împăraţilor celor ce s-au făcut împăraţi peste patimi şi Domn domnilor celor ce au dobîndit cu ajutorul lui Hristos domnie şi stăpînie peste păcat şi al celor care vor împărăţi cu El în veacul viitor.

PENTRU ANTIHRIST ŞI PENTRU CEI CE SE VOR ARUNCA CU EL ÎMPREUNĂ ÎN GHEENĂ

Verset: 17

„Apoi am văzut un înger stînd în soare; şi a strigat cu glas puternic, grăind tuturor păsărilor care zboară spre înaltul cerului: veniţi şi vă adunaţi la ospăţul cel mare al lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Şi îngerul acesta socotim să fie unul din cei ce au stăpînie peste îngerii ceilalţi, care vesteşte veselie pentru munca păcătoşilor şi pentru pierderea păcatului. Şi „păsări" pe îngeri i-a numit pentru zburarea lor cea de pe sus şi pentru înălţarea în văzduh, spre îndreptarea **noastră şi învăţătura, a căror hrană urmînd pe Hristos este plinirea voii lui Dumnezeu. Iar „spre înaltul cerului" zboară ca să le facă şi oamenilor celor ce sînt întocmai cu îngerii suirea la cer împărtăşită şi veselia cea zisă mai sus, a căror solire îi înalţă pe cei de jos şi prin care sfinţii se vor răpi întru întîmpinarea Domnului. „Veniţi la ospăţul cel mare".**

Verset: 18

„Ca să mîncaţi trupurile împăraţilor şi trupurile căpeteniilor şi trupurile celor viteji, şi trupurile cailor şi ale călăreţilor lor, şi trupurile tuturor celor slobozi şi celor robi, şi celor mici şi celor mari".

Tîlcuire:

Voia lui Dumnezeu se înţelege în două feluri. Întîi voia lui Dumnezeu cea întîmpinătoare **care şi bunăplăcerea Lui şi cină dorită Lui este ca să mîntuiască pe toţi oamenii şi să vie la cunoştinţa adevărului** şi să se întoarcă şi să fie vii. **A** doua voie **este ca să** se muncească **cei ce şi-au cîştigat muncă. Voia Tatălui, Hristos mîncarea sa a numit-o, iar aici aceasta o numeşte cina lui Dumnezeu. Că vor lua cele ce** au **dorit fiecare prin fapte, sau împărăţia, sau munca. Iar prin „mîncarea trupurilor" se închipuieşte pierderea tuturor celor trupeşti şi stingerea numelor pe pămînt. Iar de cai a făcut pomenire, nu că doar caii vor învia sau judeca, ci pe cai îi înţeleg sau pe iubitorii de muieri, adică pe cei spurcaţi sau pe cei amăgitori sau pe acestea amîndouă. Iar pe cei ce încalecă pe cai îi înţeleg pe cei puternici în răutăţi, care au fost arătaţi şi mai jos zicînd: „Şi cărnurile tuturor celor slobozi şi ale robilor şi ale celor mici şi ale celor mari". Însă prin cei slobozi şi**

prin cei mari înțelege mai vîrtos pe cei ce greșesc fiind întru stăpînire. Iar prin „robi" și prin cei „mici" înțelege pe cei ce greșesc mai puțin, sau din neștiință sau după vîrstă sau din neputință.

Verset: 19

„Am văzut fiara și pe împărații pămîntului, oștirile lor adunate, ca să facă război cu Cel Care șade pe cal cu oștirea Lui".

Tîlcuire:

Prin numărul de multe oști îi numește pe cei ce împreună cu diavolul se luptă împotriva lui Hristos și a sfinților Lui, pentru mulțimea păcatului cea vătămătoare și de multe feluri și pentru priceperea întru sfaturi și întru dosădire a multor lucruri deși se numește oaste cu numărul de unul, pe partea cea mai mică a puterilor îngerești și a oamenilor celor întocmai cu îngerii o arată care-l urmează pe Hristos prin unirea voii și a îngăduinței sfatului către Dumnezeu Cuvîntul.

Verset: 20

„Și fiara a fost răpusă, și cu ea proorocul mincinos, cel care făcea înaintea ei semne cu care amăgise pe cei care au purtat semnul fiarei și pe cei care s-au închinat chipului ei. Amîndoi au fost aruncați de vii în iezerul de foc, unde arde pucioasă".

Tîlcuire:

„Și a fost răpusă fiara și cu ea proorocul mincinos" deși împotriva Mîntuitorului Hristos au fost, fiara și cu prorocul împreună cu împărații și domnii care i-au ascultat pe ei, însă amîndoi au fost biruiți și prorocul cel mincinos care amăgea cu minuni și semne pe cei mai simpli i-a ajuns mînia și s-au aprins de vii de mînia lui Dumnezeu, și au fost aruncați amîndoi în iezerul cel de foc ce arde cu iarbă pucioasă. Nu vor muri aceștia cu moarte obișnuită, ci într-o clipeală de ochi omorîți vor fi și cu moartea a doua osîndiți, vor fi aruncați în iezerul cel de foc, precum zice Apostolul de alții că nu vor adormi (muri) (Cor. 10) ci se vor schimba în clipirea ochiului și aceia întocmai cu ceilalți vor merge la judecată. Iată acești doi necurați și potrivnici lui Dumnezeu nu vor merge la judecată ci la osîndă, deși unora li se pare a nu fi aceasta așa, de vreme ce a zis Apostolul că va fi omorît Antihrist cu Duhul prorociei lui Dumnezeu.

Un dascăl oarecare a zis că se vor afla unii vii, cei fericiți cu Daniil, iar aceștia doi (prorocul și Antihrist) întru nestricat după stricarea stăpînilor vor fi dați de Dumnezeu focului gheenei, care gheenă le va fi lor ucidere și moarte cu porunca lui Hristos cea dumnezeiască.

Verset: 21

„Iar ceilalţi au fost ucişi cu sabia care ieşea din gura Celui Care şedea pe cal şi toate păsările s-au săturat din trupurile lor".

Tîlcuire:

„Iar ceilalţi au fost ucişi cu sabia". Două morţi sînt, cea dintîi este despărţirea sufletului de trup, iar a doua trimiterea în gheenă. **Deci urmînd vorba care spune că-i va întîmpina moartea dintîi a trupului cu saba lui Dumnezeu, adică cu porunca Lui, pe cei ce se vor lupta împreună cu Antihrist împotriva lui Hristos şi a sfinţilor lui. Apoi îi va ajunge moartea a doua şi aceştia şi cu cei ce i-au amăgit pe ei se vor împărtăşi de moartea a doua şi de munca de veci. Cînd zice că se vor sătura păsările de cărnurile lor aceasta s-a spus mai sus. Precum îi grăieşte Dumnezeu lui Isaia, că v-aţi făcut mie întru saţiu, aşa şi sfinţilor le este urîtă orice patimă a trupului şi le este grea.** Pe îngeri îi numeşte păsări.

Capitolul 20

SATANA A FOST LEGAT LA RĂSTIGNIREA LUI HRISTOS, PÎNĂ LA VREMEA SFÎRŞITULUI ŞI PENTRU O MIE DE ANI

Versetele: 1, 2, 3

„Apoi am văzut un înger, coborîndu-se din cer, avînd cheia adîncului şi un lanţ mare în mîna lui. — 2. Şi a prins pe balaur, pe şarpele cel vechi, care este diavolul şi satana, şi l-a legat pe o mie de ani. — 3. Şi l-a aruncat în adînc şi l-a închis şi a pecetluit deasupra lui, ca să nu mai amăgească popoarele, pînă ce se vor sfîrşi cei o mie de ani. După aceea, trebuie să fie dezlegat cîtăva vreme".

Tîlcuire:

Aici surparea şi pierderea diavolului o spune, care s-a făcut pe vremea patimilor Stăpînului, în care vreme pe diavolul cel ce se socotea a fi tare l-a judecat ca să nu mai arunce pe nimeni în prăpastie. Şi aceasta se vede de la dracii care-L rugau pe Iisus să nu-i trimisă în adînc.

Marginal: Gheena le este înfricoşată şi dracilor.

Iar cum că s-a legat este semnul pierderii slujirii idolilor şi sfărîmarea capiştilor idoleşti şi încetarea jertfelor celor sîngeroase şi plinirea voii lui Dumnezeu şi cunoştinţa Lui de către toată lumea.

Marginal: **Încetat-a slujirea idolilor după ce s-a legat diavolul.**

Marele Justin zice că ştia diavolul de la început că a fost judecat să meargă în prăpastie şi în focul gheenii pe vremea venirii lui Hristos. Şi poruncă de pierzare asupra diavolului este de la Hristos. Înger numeşte pe cel ce a slujit unei porunci ca aceia ca să arate pe diavolul că este mai slab în putere, decît puterile cele slujitoare şi cum că în zadar îndrăzneşte el asupra stăpîniei care stăpîneşte toate.

Marginal: Îngerii şi cei din cinul cel mai de jos, biruiesc pe diavolul cu puterea.

Iar lanţ numeşte după cunoştinţa noastră, cu care l-a legat şi a prins puterea cea vicleană a lui. Iar o mie de ani atîta trebuie înţeles cu numărul.

Marginal: O mie de ani să fie legat diavolul se închipuieşte.

Că şi cuvîntul spus de David (Ps. 104) cuvîntul poruncit în mii de noroade, nu putem spune să fie zece sute, ci mulţime multă. Aşa şi aici socotim că acest număr este însemnare a mulţi ani. Însă mulţimea aceasta a anilor (Mt. 26, 28) se înţelege pînă cînd se va propovădui pretutindeni în toată lumea Evanghelia şi se va înrădăcina în ea sămînţa bunei credinţe. Iar anii cei închipuiţi cu număr desăvîrşit, se înţeleg aceia în care din viaţa cea pruncească ne-am schimbat întru bărbat desăvîrşit şi am fost chemaţi la plinirea vîrstei plinirii lui Hristos. O mie de ani este şi vremea de la întruparea lui Hristos pînă la venirea lui Antihrist, sau după cum s-a tîlcuit zece sute să fie mia ce s-a zis, sau mai mult sau mai puţin, precum singur Dumnezeu ştie, cel ce ştie anii fiecăruia din noi şi a judecat a fi de folos îndelunga răbdare şi lungimea vieţii. Iar după aceia, va tulbura toată lumea Antihrist, luînd în sine lucrarea Veliarului începătorul răutăţii şi vărsînd drojdiile răutăţii sale celei otrăvite între oameni, ştiindu-şi nesfîrşirea muncii sale, de ale căruia fapte rele să ne izbăvească pe noi Atotmilostivul Dumnezeu şi să ne ferească de munca cea gătită lui şi slugilor lui şi să ne arate părtaşi veşnicelor bunătăţi celor gătite celor ce vor sta împotriva lui pînă la vărsarea sîngelui lor. Că Aceluia i se cuvine mila spre cei ce nădăjduiesc în El şi de la toate sfintele puteri îngereşti şi de la oamenii cei de pe pămînt, mulţumită, închinăciune împreună cu Tatăl şi cu Duhul cel de viaţă făcător, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

PENTRU SCAUNELE CELE GĂTITE CELOR CE AU PĂZIT MĂRTURISIREA LUI HRISTOS NESCHIMBATĂ

Verset: 4

„Şi am văzut tronuri şi celor care şedeau pe ele li s-a dat putere ca să facă judecată. Şi am văzut sufletele celor tăiaţi pentru

mărturia lui Iisus și pentru cuvîntul lui Dumnezeu, care nu s-au închinat fiarei și nu au primit semnul ei pe fruntea și pe mîna lor. Și ei au înviat și au împărățit cu Hristos o mie de ani".

Tîlcuire:

Li s-au dat Sfinților Apostoli scaune de învățătură prin care s-au luminat neamurile și li se va da după dumnezeiasca făgăduință și în veacul cel viitor spre osîndirea celor ce au lepădat propovăduirea Evangheliei, după David (Psalm, 121) că acolo s-au suit semințiile, semințiile Domnului, mărturisirea lui Israil. Acolo s-au așezat scaunele spre judecată. Sfinților care n-au primit semnele fiarei adică mucenicilor și celorlalți sfinți li s-a dat putere de judecată, **putere să judece,** cu care precum vedem îi judecă pe draci, **pînă acum, sfinții fiind proslăviți împreună cu Hristos și pînă la sfîrșitul veacului acesta de acum de împărații creștinești și de credincioșii domni fiind închinați.** Și arată apoi puterea cea dată de Dumnezeu împotriva a toată boala trupească și puterea diavolească. **Se arată apoi că se unesc în fapte și în cuvinte diavolul cu Antihrist și cu prorocul cel mincinos, se vede și din nume.**

Marginal: Antihrist și diavolul și prorocul cel mincinos și în fapte și în nume se unesc.

Din care fiecare se numește fiară și tot cu un fel de îmbrăcăminte e împodobit și se arată, pentru că și balaurul sau Satana, șapte capete și zece coarne cu atîtea steme purtînd se vede și fiara ce a ieșit din mare, adică Antihrist cu asemenea îmbrăcăminte îmbrăcat se arată. Și prorocul cel mincinos le mărturisește lor același sfat și înțelegere și lucrare și putere spre pieirea celor ce se vor amăgi, de care pierdere cei ce vor scăpa vor împărăți cu Hristos așa cum s-a spus mai sus, pînă la a doua venire a Lui, iar după aceia vor moșteni mai mari făgăduinți dumnezeiești. **(Sfinții vor împărăți cu Hristos o mie de ani este vremea de la începutul creștinismului pînă la sfîrșitul lumii. Iar pe urmă vor împărăți în veci).**

CARE ESTE ÎNVIEREA CEA DINTÎI ȘI CARE ESTE A DOUA MOARTE

Versetele: 5, 6

„Iar ceilalți martori nu înviază pînă ce nu se vor sfîrși cei o mie de ani. Aceasta este învierea cea dintîi. — 6. Fericit și sfînt este cel care are parte de învierea cea dintîi. Peste aceștia moartea cea de a doua nu are putere, ci vor fi preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos și vor împărăți cu El o mie de ani".

Tîlcuire:

Cum că sînt două vieţi şi două morţi din dumnezeiasca Scriptură învăţăm. Este viaţa cea dintîi după călcarea poruncii în trupul cel trecător, singură paza dumnezeieştilor porunci. A doua este viaţa veşnică cea făgăduită sfinţilor. **Morţi sînt tot două,** una trupească trecătoare care se va duce pentru răsplătirea de păcate în veacul cel viitor, iar alta veşnică, care este focul gheenii. **Şi deosebirea morţilor o ştim, unii adică sînt cei osîndiţi de care zice Isaia (26) „Morţii viaţă nu vor vedea" şi adevărat este că aceia sînt care duc cu ei faptele cele rele şi înţelepciunea lor le este moarte rea. Alţii sînt cei lăudaţi, care-şi omoară întru Hristos faptele lor cele trupeşti şi se răstignesc împreună cu Hristos şi mor lumii. Iar unii sînt morţii cei lepădaţi şi vrednici de plîngere (Rom. 6, 3, Gal. 3; Colos. 2, 12) care nu se îngroapă şi nici nu se scoală împreună cu Hristos prin botez. Petrecînd în moartea păcatelor nu viază împreună cu El, pînă cînd se va sfîrşi şi acea mie de ani, adică numărul cel desăvîrşit.** Care ţine de la venirea cea dintîi (a lui Hristos) **pînă la slăvita Lui cea de-a doua venire, cum s-a spus mai sus. Ci din pămînt numai născîndu-se (din trup) iar nu din Duh (Botez) se întorc în pămînt. Că moartea lor le este lor începerea muncii celei viitoare, iar cei ce au purtat învierea cea dintîi, adică scularea din gîndurile cele omorîtoare şi din faptele cele moarte, aceia sînt fericiţi, că nu va avea peste ei biruinţă moartea cea de-a doua, adică munca cea fără de sfîrşit a iadului.** Şi preoţesc şi împărăţesc cu Hristos, în mia de ani după înţelegerea noastră pînă la dezlegarea satanii să amăgească toate neamurile.

Marginal: **Sfinţii măcar că şi împărăţesc acuma cu Hristos, dar încă nu desăvîrşit, precum romanii înţeleg. Nu că doar atunci se vor lipsi de împărăţie ci mai adevărat şi mai întărită şi mai stătătoare împărăţie vor dobîndi. Că după ce va trece vremea de acum, vor moşteni cele veşnice, că puţină va fi vremea după dezlegarea diavolului pînă la răspunsul împotriva lui ca să meargă în gheenă în muncă. Pentru aceia cînd zice că vor preoţi lui Dumnezeu, vor fi preoţi şi lui Hristos, trebuie a înţelege luarea din nou a anilor celor dintîi, de vreme ce minunile sfinţilor ce se văd acum cu dovedirea şi cu plinirea lucrurilor şi răsplătirile isprăvilor încă viitoare erau atunci cînd le-a văzut evanghelistul cum s-a zis.**

Însă de vreme ce sînt două morţi şi învieri, două trebuie să fie.

Marginal: **Care sînt morţi două şi învieri două?**

Cea dintîi este moartea trupească după pedeapsă, adică a trupului pedeapsă, pentru călcarea poruncii: a doua moarte, munca de veci. **Iar învierea cea dintîi este învierea din faptele cele moar-**

te, iar cea de a doua este aducerea din stricăciunea trupului la nestricăciune. (Învierea dintîi trecerea din păcat la faptele în Duhul, iar învierea a doua va fi la sfîrșitul lumii).

DESPRE GOG ȘI MAGOG

Versetele: 7, 8

„Și cînd se vor sfîrși cei o mie de ani, satana va fi dezlegat din închisoarea lui. — 8. Și va ieși să amăgească neamurile, care sînt în cele patru unghiuri ale pămîntului, pe Gog și pe Magog, și să le adune la război; iar numărul lor este ca nisipul mării."

Tîlcuire:

Vremea de o mie de ani nu știm cum au primit-o unii și au tîlcuit-o să fie trei jumătăți de ani de la botezul lui Hristos, pînă la înălțarea lui la cer. După care vreme au înțeles ei că se va dezlega diavolul. Alții au zis că după plinirea a șase mii de ani li s-a dat singuri sfinților învierea cea dintîi din morți, ca să se desfăteze cu dulcețuri și cu măriri o mie de ani pe acest pămînt, pe care au răbdat munci și după aceia va fi învierea cea de obște nu numai a drepților ci și a păcătoșilor. Nici aceasta n-a primit-o Biserica. Noi, dar auzind pe Dumnezeu (Mt. 22) zicînd către Saduchei, că precum sînt îngerii lui Dumnezeu în cer așa vor fi și drepții și pe Apostol (Rom. 14, 17) ce zice: „Că nu este împărăția lui Dumnezeu mîncare și băutură". Drept aceia mia de ani, vremea propovăduirii Evangheliei a fi am luat și am tîlcuit, că precum s-a zis mai sus nu trebuie a se înțelege cu numărul acea mie de ani.

Că nici ceea ce zice la Cîntarea Cîntărilor (8, 12): „Omul va aduce întru roada ei o mie de arginți" și „O mie lui Solomon și 100 celor ce păzesc roada ei", număr desăvîrșit a însemnat, ca și la Matei „Celor ce păzesc roada ei" că și mulțimea întru aducerea de roadă desăvîrșită este.

Marginal: Sămînța ce a căzut pe pămînt bun a dat roadă, una 100, iar alta 60, alta 30.

Precum și aici roada cea preadesăvîrșită a credinței o arată aici prin o mie de ani. În care vreme fiul pierzări (II Tes. 3) omul fărădelegii va veni, ca să ia judecată, toți cei ce n-au crezut adevărului ci au voit întru nedreptate, după spusa Apostolului și după cuvîntul Stăpînului ce le-a zis: „Eu am venit în numele Tatălui Meu și nu M-ați primit, iar altul va veni în numele său și pe acela îl veți primi" (Ioan 5, 3), că atunci precum s-a zis se va dezlega

satana (Ioan 16, 3) din temnița sa și va amăgi toate popoarele și pe Gog și pe Magog îi va tîrî la război spre pustiirea a toată lumea. Li se pare unora că Gog și Magog sînt neamul Schitenilor cel mai dinspre miazănoapte și mai de departe care se numesc Gunii. Care sînt oameni mai mulți și mai viteji în război decît toate popoarele precum vedem. Dar se opresc și se țin de singură mîna lui Dumnezeu, ca să nu cuprindă toată lumea, pînă la dezlegarea diavolului. Iar alții tîlcuiesc din limba evreiască să se înțeleagă Gog: adunător sau adunare, iar Magog: înălțat sau înălțare, așa cît și prin numele acestea sau adunare de neamuri sau mîndrie închipuiește. Că și Iezechiil a prorocit (Iez. 2, și 39, 1, 6) că aceste neamuri în vremile cele de apoi vor să vie cu putere grea în pămîntul lui Israil și șapte ani vor cădea de armele acelora și atîtea arme vor fi încît vor aprinde foc mare cu ele. (IV Regi, Iov, 1; Sirah 48). Năvala asirienilor cu Senaherib în zilele lui Iezechia, care a fost cu mulți ani înainte de prorocia lui Iezechiil (Isaia 10, 37, I Mac. 7, II Mac. 8, 15). Iar alții au tîlcuit să fie spre pierderea neamurilor ce au căzut asupra celor ce voiau să zidească și să înnoiască Ierusalimul după robia Babiloneană. Întîi a poruncit Cirus să zidească, iar apoi Darius împăratul Asirienilor. Iar alții au luat să fie asupra puterilor lui Antioh (I Esdra 1, 1 și 4, 24; Daniil 5, 31) ce s-a biruit de Macabei. Mai bine se potrivește să fie venirea acelora în anii cei de apoi, arătat este că nicăiri nu este scris să ridice atunci neamurile Schitenilor, război asupra Iudeii, că singure neamurile ce locuiesc împrejurul lor îi pizmuiesc pe ei pentru bună petrecerea lor. A doua: că este scris (16, 3) pentru că în zilele cele de demult se gătește și în vremile cele de apoi va veni. A treia: Că în Apocalipsul acesta ce proroceşte cele viitoare, scrie că Gog și Magog vor veni la sfîrșitul veacului.

Versetele: 9, 10

„Și s-au suit pe fața pămîntului, și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită. Dar s-a coborît foc din cer și i-a mistuit. — 10. Și diavolul care-i amăgise a fost aruncat în iezerul de foc și de pucioasă, unde este și fiara și prorocul cel mincinos, și vor fi chinuiți acolo, zi și noapte, în vecii vecilor".

Tîlcuire:

Ca niște fiare sălbatice din niște culcușuri, așa zice că vor ieși din locurile lor, fiind purtați de diavolul și de dracii ce vor fi cu ei și se întind pe pămînt, vrînd să robească și să strice tabăra sfinților (adică Biserica lui Hristos) cea așezată pe patru margini ale lumii, neștiind că nu numai un înger, ci mulți se luptă împrejurul celor ce se tem de Dumnezeu, după cuvîntul Psalmistului (Psalm 8) încă voind să ia și să supună și noul Ierusalim, cetatea

cea iubită, din care a ieşit dumnezeiasca lege prin Apostoli în lume, **unde zic că şi Antihrist în Biserica lui Dumnezeu va şedea sau în cea evreiască, care de demult era a lui Dumnezeu, iar acum este stricată prin îndrăzneala evreilor împotriva lui Hristos.**

Marginal: Din Ierusalim legea a ieşit.

Care nădăjduiau evreii, luptători împotriva lui Dumnezeu, că o va drege Hristos (Co. 2, 4). Sau cu adevărat în Biserica lui Dumnezeu, adică cea sobornicească în ea va şedea făcîndu-şi luişi prieteni pe cei străini şi arătîndu-se pe sine a fi Dumnezeu, precum zice Apostolul. Dar nu va sta mult împărăţia lui Antihrist, **că foc din cer pogorîndu-se îl va mistui pe el, ori văzut simţitor va fi acel foc ca pe vremea lui Ilie care a ars de două ori cîte cincizeci de oameni (IV Regi 1, 5) cu căpeteniile lor, ori slăvită venirea lui Hristos care cu Duhul gurii Sale îl va omorî pe el. Încă şi pe neamurile ce s-au zis mai sus focul le va mînca şi pe căpetenia lor diavolul, împreună cu Antihrist şi cu prorocul cel mincinos îi va arunca în iezerul (lac) cel de foc, unde se vor munci în vecii vecilor.**

Marginal: **Ozia împăratul Samariei i-a trimis pe aceia să-l aducă pe Ilie la sine şi i-a ars cu foc.**

Iar noi învăţînd de la Mîntuitorul Hristos să ne rugăm să nu intrăm în ispită neîncetat şi cu deadinsul (Mt. 6, 9; Lc. 11, 2) de aceasta să ne rugăm, cunoscînd neputinţa noastră să scăpăm de ispitele ce s-au prorocit şi să ne apere, ca nici venirea lui Antihrist să n-o vedem, nici năvălirea acelor limbi ce s-au zis mai sus, nici nevoia cea aducătoare de moarte care-i va sili pe oameni să părăsească credinţa cea mîntuitoare. (Cetatea cea iubită a lui Dumnezeu este Biserica ortodoxă).

Păzind după putinţă mărturisirea cunoştinţei nevătămată şi neclintită şi dragostea arzătoare către Hristos Cel ce ne-a răscumpărat şi pe noi cu scump sîngele Său, arătînd prin fapte bune că credem, să credem că vom lua îndulcirea veşnicelor bunătăţi, de aceasta nădăjduind în îndurările lui Dumnezeu cele bogate, care dea Dumnezeu să le dobîndim prin singur Mîntuitorul şi Răscumpărătorul nostru Hristos, cu care împreună Tatălui şi Sfîntului Duh de viaţă Făcătorul, îi este mărirea, puterea, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

PENTRU CEL CE ŞEDEA PE SCAUN, PENTRU ÎNVIEREA DE OBŞTE ŞI DESPRE JUDECATĂ

Verset: 11

„Am văzut apoi, un tron mare alb şi pe Cel Care şedea pe tron, iar dinaintea feţei Lui pămîntul şi cerul au fugit şi loc nu s-a mai găsit pentru ele".

Prin „Tronul alb" se arată odihna lui Dumnezeu, care odihnă, o va avea în sfinţii cei luminaţi cu bunătăţile şi va şedea pe dînşii.

Marginal: **Scaunul alb, moartea şi învierea lui Hristos închipuieşte.**

Iar fuga cerului şi a pămîntului închipuieşte mutarea **lor şi schimbarea la chip mai bun, unde nu se va mai afla loc de schimbare.**

Marginal: **Adică în cer şi în pămînt nu se va afla loc de întoarcere la chipul cel dintîi — precum este acum.**

Că de vreme ce făptura pentru noi s-a supus stricăciunii (Rom, 8, 20) se va preface împreună cu noi întru slobozenia fiilor măririi lui Dumnezeu înviindu-se şi schimbîndu-se la chip mai vesel şi mai frumos. Făptura nu se va strica de tot, ci se va înnoi. Nu va pătimi pierdere de tot, **precum dumnezeiescul Irineu (Irineu Cartea 5, cap. 36) şi Antipa şi alţi sfinţi au învăţat. Zice dumnezeiescul Irineu:** Statul şi fiinţa făpturii nu se va strica, nici nu va pieri, **căci credincios şi adevărat este cel ce a alcătuit-o şi zidit-o pe ea,** ci chipul lumii acesteia va trece **adică chipul în care s-a făcut călcarea poruncii de vreme ce îmbătrînise omul într-însul. Pentru aceia chipul acesta este făcut pînă la o vreme mai înainte ştiind Dumnezeu toate.**

Marele Metodie în Cuvîntul său despre Înviere aşa zice: Nu este lucru **plăcut nici acesta a zice că cu totul din temelii vor pieri toate şi pămîntul şi văzduhul şi cerul nu va fi,** că va arde spre curăţire şi înnoire, după zisa Marelui Vasile, toată lumea cu foc, ca cu potop curăţindu-se, dar nu va trece întru pieire de tot şi întru stricăciune. **Zice şi Pavel luminat despre descoperirea fiilor lui Dumnezeu, aceasta o aşteaptă făptura, că deşertăciunii s-a supus făptura spre nădejde, că se va slobozi din robia stricăciunii spre slobozenia măririi fiilor lui Dumnezeu. Şi Sfîntul David a grăit: „Trimite-vei Duhul Tău şi se vor zidi şi vei înnoi faţa pămîntului" (Ps. 103, 31).**

Şi Isaia zice: „Se va face cer nou şi pămînt nou **şi nu vor pomeni** cele mai dinainte, **şi nu va veni în inima lor durere, ci veselie şi bucurie vor afla" (Isaia, 65, 17). Pentru mărirea veseliei celei fără de sfîrşit şi pentru mărimea darurilor de plată, vor uita luptele şi războaiele şi durerile ce au avut fiind aici jos în lume. Şi iar zice: „În ce chip cerul nou şi pămîntul nou ce-l fac Eu, va rămînea înaintea Mea, aşa va fi sămînţa voastră şi numele vostru".** Pentru aceasta dar, făptura ce s-a făcut pentru noi, împreună cu noi va lua schimbare la chip mai bun, netrecînd întru neființă, precum nici noi nu vom trece după moarte.

Verset: 12

„Şi am văzut pe morţi, pe cei mari şi pe cei mici, stînd înaintea tronului şi cărţile au fost deschise (Ioan 5, 45 şi 12, 48; Rom. 2, 12) şi altă carte a fost deschisă, care este cartea vieţii, şi morţii au fost judecaţi din cele scrise în cărţi (Apoc. 5, 3; 13, 8) potrivit cu faptele lor".

Tîlcuire:

„Morţi" îi numeşte sau pe toţi oamenii, căci pătimesc moartea trupului sau îi numeşte pe cei morţi în păcate. Iar „mari şi mici" aceia se numesc sau cei ce sînt aşa cu vîrsta sau cei ce au făcut fapte de moarte mari sau mici şi după întocmirea şi asemănarea faptelor vor lua muncă. Sau şi aceasta, mari îi numeşte pe drepţi, iar mici cu adevărat pe păcătoşii cei netrebnici pentru micşorarea lor cea sufletească ce le vine din păcate. Cărţile cele deschise închipuiesc, faptele fiecăruia şi cunoştinţa de păcate a fiecăruia. Iar o carte, precum acelaşi zice, este a vieţii, în care sînt scrise numele sfinţilor.

Verset: 13

„Şi marea a dat pe morţii cei din ea şi moartea şi iadul au dat pe morţii lor, şi judecaţi au fost, fiecare după faptele sale".

Tîlcuire:

Aici zice că fiecare trup întru cele ce se dezleagă şi se dă pămîntului sau mării, din acelea se va şi da şi se va alcătui.

Marginal: Trupul din stihii este alcătuit şi iar în stihii se dezleagă şi la înviere iarăşi dintru aceleaşi stihii se va alcătui (trupul se desface în pămînt, apă şi alte stihii şi din acestea se va reface din nou).

Moartea şi iadul nu sînt însufleţite precum scriu unii, ci moartea este despărţirea sufletului de trup, iar iadul este un loc nearătat şi neştiut, adică de noi nevăzut, care primeşte sufletele ce merg în el de la noi de aici din lume.

Iar sufletele cele moarte se numesc cele ce au făcut fapte de moarte că sufletele drepţilor sînt în mîna lui Dumnezeu, după spusa înţeleptului: „Şi nu se va atinge de ele munca" (Înţelepc. III).

Versetele 14, 15

„Apoi moartea şi iadul au fost aruncate în rîul de foc. Aceasta e moartea cea de a doua: iezerul cel de foc. — 15. Iar cine n-a fost aflat scris în cartea vieţii, a fost aruncat în iezerul de foc".

Tîlcuire:

Cînd spune că „moartea și iadul" au fost aruncate în iezerul cel de foc arată sau aceia ce este scris: „Și vrăjmașul cel mai de pe urmă, moartea, se va surpa" (I Cor. 15, 26) sau pe cei răi ce primesc vicleneIe puteri ale morții păcatului, cărora le este iadul lăcaș al lor și de acolo se vor trimite în foc să se muncească, că precum „cetate" locuitorii din ea se numesc, așa și „moarte și iad" locuitorii din ele, cei supuși lor se numesc, însă toți de Dumnezeu sînt făcuți și care sînt buni, pe unii ca aceia nu-i va mînca nu-i va mistui focul acela, că scris este că Dumnezeu moarte n-a făcut și prin aceasta se arată că moarte și stricăciune nu va mai fi, ci nestricăciunea și nemurirea va împărăți. Iar cum că toți cei nescriși în cartea vieții se vor arunca în iezerul cel de foc, nu trebuie să ne mirăm de loc de aceasta.

Marginal: Morții cei buni ce sînt scriși în cartea vieții nu se vor munci în foc, iar cei nescriși se vor arunca în iezerul de foc.

Că precum sînt multe lăcașuri la Tatăl, gătite celor ce se mîntuiesc, așa și acolo (în iad) multe feluri de munci și de locuri vor fi, unele adică mai iuți, iar altele mai ușoare, în care se vor munci cei ce n-au fost vrednici să fie scriși în cartea vieții. (Cei ce nu au multe fapte bune vor merge în iad dar se vor munci mai ușor).

Capitolul 21

DESPRE CERUL CEL NOU ȘI PĂMÎNTUL CEL NOU CE VOR FI ȘI DESPRE IERUSALIMUL CEL DE SUS

Verset: 1

„Și am văzut un cer nou și un pămînt nou. Căci cerul cel dintîi și pămîntul cel dintîi au trecut; iar marea nu mai este".
(Isaia 65, 17 și 66, 21, 2, 3, 13).

Tîlcuire:

Aici nu arată neștiința făpturii, ci înnoirea la chip mai bun, după spusa apostolului: „Pentru că și făptura însăși se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să se bucure de libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu" (Rom, 8, 21). Și Psalmistul spune: „Toate ca o haină se vor învechi și ca un veșmînt le vei înfășura și se vor schimba" (Psalm 101, 27). Unde învechirea care se va înnoi nu închipuiește stricarea și pierderea ființei, ci lepădarea bătrînețelor și a zbîrciturilor. Noi avem obicei de a zice pentru oameni, cum sînt unii buni venind din alții răi, unul din altul s-a făcut, adică s-a schimbat.

Marginal: Din cei răi mulţi îs buni şi din cei buni răi, aceasta este schimbarea.

Cînd zice de cer şi de pămînt că au trecut, se înţelege că s-au schimbat, **precum şi noi vom lua schimbarea** stării **dintîi şi alcătuirea şi mutarea la soarta cea mai bună sau la un sfîrşit mai fericit. Cînd zice „mare nu mai este" că la ce va folosi marea dacă oameni nu mai sînt să lucreze pe ea cu poveri grele în hotare depărtate. După aceia şi viaţa tulburată şi cu valuri,** însemnează marea, **de aceia nu va mai trebui, căci nici o urmă de tulburare sau de frică nu va mai rămînea atunci între sfinţi. Şi Marele Vasile o spune aceasta, comentînd pe Isaia: „Cel ce zice adîncului te vei pustii şi toate rîurile tale le voi usca" (Isaia 44).**

Verset: 2

„Şi am văzut cetatea sfîntă, noul Ierusalim, pogorîndu-se din cer de la Dumnezeu, gătită ca o mireasă, împodobită pentru mirele ei".

Tîlcuire:

Vederea cetăţii celei sfinte, Ierusalimul cel nou, arată cunoştinţa prefacerii şi a schimbării la mai luminat şi mai vesel chip, pe care-l va dobîndi Ierusalimul cel de sus, ce se va pogorî de sus, de la cei fără de trup pînă la oameni (Efeseni 5, 23) căci Hristos este cap al amîndurora. (Vezi că făptura nu merge în nefiinţă ci se va înnoi). Această cetate se alcătuieşte din sfinţi de care scrie: „Pietrele cele sfinte se tăvălesc pe pămînt, piatra din capul unghiului fiind Hristos". Se numeşte „Cetate" ca un lăcaş al Împăratului Dumnezeu în Treime, că El locuieşte în ea şi umblă precum s-a făgăduit (II Cor. 6, 16). Iar „Mireasă" se numeşte, că este lipsită de Stăpînul iar acum se uneşte cu El prin unire şi amestecare desăvîrşită şi nedepărtată. Împodobită pe dinlăuntru după zisa psalmistului (Psalm 44) avînd mărire şi podoabă întru multe feluri de bunătăţi.

Versetele: 3, 4

„Şi am auzit, din tron, un glas puternic care zicea: Iată, cortul lui Dumnezeu este între oameni şi va sălăşlui cu ei şi vor fi poporul Lui şi Însuşi Dumnezeu va fi cu ei. — 4. Şi va şterge orice lacrimă din ochii lor şi moarte nu va mai fi; nici plîngere nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintîi au trecut". (Isaia 25, 8; 6, 17).

Tîlcuire:

Evanghelistul sfînt învaţă din cer că „cortul" acesta este cu adevărat acela al cărui chip i l-a arătat Dumnezeu lui Moisi şi mai

mult o închipuire a chipului, care era chipul bisericii de acum. În acest cort nefăcut de mînă, nu va fi nici plîngere, nici lacrimă pentru că Dătătorul de bucurie veşnică le va da tuturor sfinţilor ca să vadă veselia neîncetată şi fără de sfîrşit. „Nu va mai fi durere" după spusa lui Isaia: „Unde a fugit durerea şi grija şi suspinarea" (Isaia 25, 1). Cînd spune că „cele dintîi au trecut" arată că patima cea grea a sfinţilor şi mîndria necredincioşilor au luat sfîrşit.

DESPRE CELE SPUSE DE CEL CE ŞEDEA PE TRON

Versetele: 5, 6

„Şi Cel Care şedea pe tron a grăit: Iată, noi le fac pe toate. Apoi a zis: Scrie, fiindcă aceste cuvinte sînt credincioase. — 6. Şi iar mi-a zis: Făcutu-s-a, Eu sînt Alfa şi Omega, Începutul şi Sfîrşitul . . . ".
(Isaia, 43, 19, II Cor. 5, 17) — mai sus Apoc. Cap. 1, v. 8, 10; mai jos Cap. 22, 13).

Tîlcuire:

Cuvintele acestea sînt adevărate că au ieşit din singurul Adevăr şi nu cunosc cu mişcare dovediri, ci numai cu adeverirea lucrului. Începutul şi Sfîrşitul este Iisus Hristos, căci ca Întîi este pentru Dumnezeire şi mai pe urmă pentru omenire. Sau pentru că de la făptura cea dintîi fără de trup, pînă la oamenii cei mai de pe urmă îşi întinde purtarea sa de grijă.

Verset: 6

„Celui care însetează îi voi da să bea, în dar, din izvorul apei vieţii"

Tîlcuire:

„Celui însetat" de dreptate i se făgăduieşte că-i va da darul de viaţă Făcătorului Duh, care în Evanghelie (Isaia 12, 3, 8; Ioan 7, 37 şi 4, 1) l-a făgăduit celor ce cred în El. Iar în dar (Rom. 8, 18) căci nevrednice sînt pătimirile vremii de acum pentru mărirea ce li se va arăta sfinţilor că nu se pot dobîndi acestea cu avuţii, ci numai cu fapte bune şi cu iubirea de oameni a Celuia ce dă.

Verset: 7

„Cel care va birui va moşteni acestea (Efes. 6, 11; Ioan 5, 4) şi-i voi fi lui Dumnezeu şi el Îmi va fi Mie fiu".

Tîlcuire:

„Cel care va birui" îl numeşte pe cel ce face război împotriva nevăzuţilor draci, care le va dobîndi aceste bunătăţi, făcîndu-se fiul lui Dumnezeu şi se va îndulci de bunătăţile cele duhovniceşti şi se va desfăta în ele.

Verset: 8

„Iar partea celor fricoşi şi necredincioşi şi spurcaţi şi ucigaşi şi desfrînaţi şi fermecători şi închinători de idoli şi a tuturor celor mincinoşi este în iezerul care arde, cu foc şi cu pucioasă, care este moartea a doua."

Tîlcuire:

Dumnezeu Cel se însetează de mîntuirea noastră din toate părţile, spre moştenirea bunătăţilor celor de la Sine şi cu cele bune şi de veselie ne învaţă şi cu cele de plîngere pe noi ne învaţă şi ne îndeamnă, aducînd înaintea noastră şi Lumina Ierusalimului celui de sus şi mîhnirea cea întunecată şi cu durere a focului gheenii şi amărăciunea, că ori pentru dorirea măririi celei veşnice, ori pentru groaza ruşinii celei fără de sfîrşit noi să facem bine, pînă avem vreme. De vreme ce a spus că ceilalţi blestemaţi şi fricoşi şi cei fără vitejie în războiul cu diavolul, cu moartea a doua vor fi omorîţi. Fie-ne dar nouă celor ce cu fapte bune facem milostiv pe Cel ce voieşte mila, nu moartea păcătosului ci întoarcerea, ca să dobîndim Darurile Lui de care ne-a învăţat nu numai cu cuvintele sale ci şi prin patimi ne-a îndemnat (ale Sale). Că vrednic lucru îi era Lui să se îndestuleze la îndemnarea cu cuvîntul prin învăţături îndemnîndu-ne la bine şi să ne întoarcem de la rău şi după aceia sau să-i dea la muncă pe cei vrednici de ea, sau pe cei vrednici să-i ducă la mărire, dar El a şi pătimit pentru noi, nu s-a socotit nevrednic să-şi piardă puterea cea singură, nici n-a vrut să arate că ar trece cu vederea vindecarea şi îndreptarea noastră ci s-a jertfit pentru noi. Să nu luăm dar în zadar darul lui Dumnezeu, ci să facem facerile Lui de bine lucrătoare prin întoarcerea noastră şi prin arătarea faptelor bune făcîndu-le, ca bunătăţile cele făgăduite nouă să le dobîndim în singur Hristos, Dumnezeul nostru cu Carele împreună Tatălui şi Sfîntului Duh i se cuvine mărirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Despre îngerul ce i-a arătat lui cetatea sfinţilor şi care a măsurat pereţii ei şi porţile.

Verset: 9

„Apoi a venit unul din cei şapte îngeri, care aveau cele şapte cupe pline cu cele şapte pedepse de apoi, şi a grăit către mine, zicînd: Vino, să-ţi arăt mireasa, femeia Mielului".

Tîlcuire:

Prin aceasta se arată că îngerii nu aduc numai **bătăi rele** asupra **noastră, ci ca şi doftorii cei isteţi** care **taie** părţile cele stricate, iar **pe cele mai bune şi mai uşoare** doftorii le tămăduiesc cu ierburi punîndu-le pe răni. **Pentru că cel ce aducea bătaie mai înainte peste cei vrednici de bătaie, acum arată fericirea Bisericii. Şi bunăprimirea Sa de către Miel (Apoc. 19, 8) femeie o numeşte**, că **atunci cînd a fost junghiat ca un miel Hristos, atunci a logodit-o pe ea cu sîngele Său pentru Sine.Că precum dormind Adam i** s-a **luat coasta din care a fost zidită femeia lui, aşa şi Hristos** pe Cruce de bunăvoie **dormind, prin moarte cu vărsarea sîngelui din coasta Lui Biserica s-a alcătuit şi cu Cel rănit pentru noi s-a împreunat Fac. 2, 22, 23; Fapte 20, 28; I Cor. 6, 20).**

Versetele: 10, 11

„Şi m-a **dus pe mine, cu duhul, într-un** munte **mare** şi **înalt** şi **mi-a arătat cetatea cea sfîntă, Ierusalimul, pogorîndu-se din** cer, de **la Dumnezeu — 11. Învăluită în slava lui Dumnezeu".**

Tîlcuire:

Zicînd că l-a dus cu Duhul, arată că de pe pămînt a fost ridicat cu înţelepciunea Duhului, spre cunoştinţa celor cereşti. Prin „munte mare" arată viaţa sfinţilor cea înaltă şi mai presus de lume, în care femeia **Mielului, Ierusalimul cel de sus, de la Dumnezeu** se va înfrumuseţa şi se va proslăvi.

Verset: 11

„Lumina ei era asemenea **cu piatra cea de** mare **preţ**, cu **piatra de iaspis, limpede cum e cleştarul".**

Tîlcuire:

Luminătorul Bisericii este **Hristos, prin iaspis în chipul** cleştarului **ce este verde** şi în multe **chipuri** şi feţe **Hristos este** asemănat, ca **Cel ce** este de-a pururea şi **de multe** feluri de bunătăţi dătător **şi Curat**, deşi alţii în alt chip o închipuiau, că nici cu o arătare nu se poate descrie, **pentru** închipuirea **a multe feluri** de bunătăţi dătător şi curat, deşi **alţii în alt chip o închipuiesc, că** nu se poate descrie cu arătarea nici unui chip că multe bunătăţi şi felurite **le dă El** spre noi.

Verset: 12

„Şi avea zid mare şi **înalt şi avea douăsprezece porţi, iar la porţi doisprezece îngeri şi nume scrise deasupra, care sînt numele celor douăsprezece seminţii ale fiilor lui Israel" (Isaia 26, 1; Zaharia 2, 4; Paralip. 18, 10).**

Tîlcuire:

Zidul cel mare și înalt al Bisericii și care păzește cele ce sînt în Sfînta Cetate este Hristos, în care porți 12 sînt sfinții Apostoli prin care aducere și intrare la Tatăl am luat.

Marginal: În Hristos sînt Apostolii.

Și acelora împreună lucrători ajutători îngeri 12, mai mari și mai vîrtos sînt mai aproape de Dumnezeu, li s-a dat după însoțire ceea ce au întru vedere și întru sfințenie.

Marginal: Apostolilor li s-au dat 12 îngeri ajutători spre propovăduirea Evangheliei.

Că de vreme ce credem că fiecărui credincios îi urmează un înger păzitor, cu mult mai mult trebuie să știm că temeliile Bisericii și semănătorilor cuvîntului Evangheliei, cei mai mari dintre îngeri le-au fost ajutători, pentru propovăduirea Evangheliei. **Iar numele neamurilor Ierusalimului celui înțelegător** sînt scrise pe porți, adică pe Apostoli.

Marginal: Numele a 12 seminții ale lui Izrail sînt scrise pe Apostoli **care nume erau săpate peceți în pietre 12 și cusute în engolpion.**

De vreme ce și pe engolpionul lui Aaron Arhiereul pe vremea aceia era scrisă scrisoarea aceasta a numelor celor ce acuma mărturisesc (Ieșire 39, 12, II Cor. 6, 11) purtarea de grijă a Apostolilor de cei credincioși. Precum zice Apostolul că avea purtare de grijă de toate bisericile și inima lui se lărgise și în ea încăpeau toți pe care i-a născut prin evanghelia sa.

Verset: 13

„Spre răsărit trei porți și spre miazănoapte trei porți și spre miazăzi trei porți și spre apus trei porți".

Tîlcuire:

Chipul senin dinspre patru pereți al porților și întreita lor arătare închipuiește cunoștința Sfintei Treimi celei închinate din patru părți a lumii, pe care am luat-o din Crucea cea de viață făcătoare **și s-a tîlcuit așa.**

Marginal: **Care cunoștință a închinării Sfintei Treimi (Troițe) o am luat închinarea crucii.**

Pentru că chipul cel asemenea cu crucea (III Regi 7, 23; II Paralip. 4, 2) al rînduirii porților este asemănarea a 12 boi ce-i făcuse Solomon de aramă ce purtau marea, care închipuiește împătrirea Apostolilor cea întreită propovăduitoare a Sfintei Treimi și trimiterea a patru Evanghelii în patru margini ale pămîntului, cu marea cea înțelegătoare a Sfîntului Botez se curățește lumea de

păcate după asemănarea mării celei făcute de Solomon care închipuieşte aceasta.

Verset: 14

„Iar zidul cetăţii avea douăsprezece pietre de temelie şi în ele douăsprezece nume, ale celor doisprezece apostoli ai Mielului". (Sf. Apostoli sînt şi uşi şi temelii ale Ierusalimului celui de sus).

Tîlcuire:

Temeliile zidului (după spusa Apostolului — Efes. 2, 19, 20) sînt dumnezeieştii Apostoli, pe care este zidită Biserica lui Hristos, ale căror nume sînt scrise ca pe nişte table, spre mai lesne deprindere şi învăţarea celor ce citesc.

Verset: 15

„Şi cel care vorbea cu mine avea măsură o trestie de aur, ca să măsoare cetatea şi porţile ei şi zidul ei".

Tîlcuire:

„Trestia de aur" arată cinstea îngerului ce măsura, pe care l-a văzut în chip de om. „Cetatea" măsurată, al cărei perete Hristos ar fi am tîlcuit, n-a fost măsurată de oameni, ci de îngeri pentru curăţia şi înţelepciunea fiilor celor mai presus de lume.
Marginal: Cetatea cea cerească, pentru că s-a măsurat de la înger nu de la oameni.
Ştiut este care îi este mărirea şi podoaba cetăţii celei de sus. Însă aici socotim că peretele şi îmbrăcămintea dumnezeiască sau înconjurarea împrejur şi acoperămîntul se înţeleg în care vor fi păziţi sfinţii.

Verset: 16

„Şi cetatea este în patru colţuri şi lungimea ei este tot atîta cît şi lăţimea. Şi a măsurat cetatea cu trestia: douăsprezece mii de stadii. Lungimea şi lărgimea şi înălţimea ei sînt deopotrivă".

Tîlcuire:

Cetatea este pusă în patru unghiuri şi aşa este întărită şi întocmită şi aşezată făptura ei. Pentru că lucrul făcut în patru unghiuri, înălţimea şi lungimea şi lăţimea şi lărgimea ei, adică făptura în patru unghiuri îl numesc, ca şi cum s-ar zice o turlă (Turn) în patru unghiuri. Iar 12 mii de stadii ai cetăţii, socotesc că închipuie mărimea ei. Că mai mult decît nisipul se înmulţesc locuitorii ei, după David. Mi se pare că şi pentru numărul celor 12 apostoli, prin care s-a făcut locuită şi pentru numărul al şaptelea, ce este lucru de taină. Cu o socoteală oarecare pun înainte ceea ce

zice, că din miile de stadii ce s-au zis, 1 700 plinesc 14 semne ale milei ce se zice. Din care 1 000 arată săvîrşirea vieţii celei fără de sfîrşit, iar 700 arată săvîrşirea în odihnă. Iar 14 îndoita sîmbătă a sufletului şi a trupului, că de două ori şapte 14 este.

Marginal: Săvîrşirea, adică întregimea cea fără de sfîrşit. Sîmbătă, adică odihnă. Vezi aici pune 7 000 şi din 5 000 face de şapte ori cîte 700 unde 7 000 şi 7 şeptiuri de sute fac 17 semne ale milei de unde arată îndoirea sîmbetei.

Verset: 17

„Şi a măsurat şi zidul ei: o sută patruzeci şi patru de coţi (144), după măsura omenească, dar şi după măsura îngerului".

Tîlcuire:

Măsura adîncului zidului este de 144 de coţi, că douăsprezece ori 12 îmbinînd, numărul acesta arată învăţătura celor 12 Apostoli.

Marginal: Mai sus arată lungimea şi lărgimea şi înălţimea zidului, iar aici adîncul zidului, în pămînt, de douăsprezece ori cîte 12 fac 144.

Verset: 18

„Şi zidăria zidului ei este de iaspis, iar cetatea este de aur curat, ca sticla cea curată".

Tîlcuire:

„Zidăria zidului de iaspis" arată viaţa sfinţilor, ceea ce este pururea vărateca (verde) şi neveştejită, cum s-a spus de multe ori, iar „aurul cel curat ca sticla" închipuieşte viaţa cea luminată şi scumpă şi strălucitoare a locuitorilor ei.

Verset: 19

„Temeliile zidului cetăţii sînt împodobite cu tot felul de pietre scumpe . . . "

Tîlcuire:

Sînt douăsprezece temelii ale cetăţii din douăsprezece pietre scumpe, care erau cusute în engolpionul arhiereului şi le purta pe deasupra şi erau în patru cornuri şi îndoit cusute, ca să se arate unirea legii Noi cu Legea cea Veche.

Marginal: Din engolpionul ce-l purta arhiereul Aaron pe umerile lui în care erau cusute pietri 12.

Iar strălucirea din engolpion a pietrilor scumpe, era lucrul covîrşitor ce se va arăta prin Apostoli, că Apostolii s-au împodobit cu toată facerea de bine.

Versetele: 19, 20

„Întîia piatră de temelie este din iaspis, a doua de safir, a treia de calcedoniu, a patra de smarald. — 20. A cincea de sardonix, a șasea de sardiu, a șaptea de hrisolit, a opta de beril, a noua de topaz, a zecea de hrisopras, a unsprezecea de iachint, a douăsprezecea de ametist".

Tîlcuire:

TEMELIA CEA DINTÎI: IASPIS — APOSTOLUL PETRU

Prin iaspis ce este verde în chipul smaraldului (Dioscor Cartea 5, Pliniu, Cartea 36, cap. 19, 10) adevărat este că se închipuiește verhovnicul Petru, ca cel ce a purtat moartea lui Hristos în trupul său și a arătat pururea dragoste verde și văratecă către El, prin credința sa cea caldă.

TEMELIA A DOUA: SAFIR — SFÎNTUL APOSTOL PAVEL

Prin piatra aceasta, ce este asemenea cu trupul ceresc din care zic că se fac și lazurul, socotesc că dumnezeiescul Pavel este închipuit, ca cel ce a fost răpit pînă la al treilea cer și fiindu-i mintea cu totul în cer acolo i-a tras pe cei ce i se plecau lui. (II Cor. 3, 4).

Marginal: **Precum safirul este asemenea cu cerul așa și mintea lui Pavel.**

TEMELIA A TREIA: CALCEDONIU — APOSTOLUL ANDREI

Această piatră nu era cusută în engolpionul arhiereului, ci antrax, care aici nu este pusă, însă trebuie socotită prin calcedoniu, antrax, a însemnat sfîntul, căci își sînt asemenea în față și se poate numi și antrax, adică cărbune, fericitul Andrei Apostolul este însemnat, ca cel ce a fost aprins cu focul Duhului.

Marginal: **Antrax era cusută, în engolpion. Antraxul este la față ca și calcedoniul.**

TEMELIA A PATRA: SMARALD — IOAN APOSTOLUL

Prin smarald (Pliniu, Cartea 57, cap. 5) care este cu față verde și cu untdelemn se hrănește și din el își ia lumina și frumusețea, socotim că propoveduirea lui Ioan Evanghelistul închipuiește.

Marginal: **Care cu untdelemnul cel dumnezeiesc risipește mîhnirea și slăbiciunea inimii, ce ne vine nouă din păcate și cu darul**

cel scump al teologiei ne dă nouă puterea credinței care crește totdeauna.

TEMELIA A CINCEA — SARDONIX — APOSTOLUL IACOB

Cu dovedire credem că prin această piatră (Pliniu, Cartea 37, cap. 6) ce luminare arată fața unghii omului, se însemnează Iacob, ca cel ce mai înainte de ceilalți de toți, a luat pentru Hristos moartea trupească (Fapte 14, 1) care însemnează unghia, de vreme ce aceasta nu simte durere cînd se taie.

TEMELIA A ŞASEA: SARDIU — APOSTOLUL FILIP

Prin sardiu, care este roșietică întunecată (Pliniu, Cartea 37, cap. 7) asemănîndu-se cu para focului și luminată are putere de vindecă umflăturile și rănile cele din tăietura fierului, mi se pare că se însemnează podoaba bunătății fericitului Filip, cea luminată cu focul dumnezeiescului Duh și care vindecă rănile cele sufletești ale celor amăgiți, pe care le-au luat cei răniți de la diavolul.

TEMELIA A ŞAPTEA — HRISOLIT — APOSTOLUL VARTOLOMEU, NATANAIL

Prin Hrisolit care cu luminare și cu față gălbinicioasă (Pliniu, Carte 37, cap. 9) se aseamănă cu aurul și se pare că închipuiește pe Vartolomeu (Natanail), cel strălucit cu multe feluri de bunătăți și cu dumnezeiasca propoveduire.

TEMELIA A OPTA: BERIL — APOSTOLUL TOMA

Prin aceasta ce are firea mării și a văzduhului și se apropie cu asemănarea și de iachint (Pliniu, Cartea 37, Cap. 5) cu dreptate se poate închipui Toma, cel trimis de Dumnezeu prin lunga călătorie pe mare, pînă în India pentru mîntuirea acelora.

TEMELIA A NOUA: TOPAZ — APOSTOLUL MATEI

Prin topaz piatră roșie și asemenea cu antraxul (Pliniu, Cartea 37, cap. 59) și slobozește din sine sudoare, adică umezeală în chipul laptelui, care le este spre folos celor bolnavi de ochi și-i izbăvește de durere, sufletul fericitului Matei se poate închipui, cel aprins de dragoste dumnezeiască și împodobit cu vărsarea sîngelui său pentru Hristos, care-i curățea și tămăduia prin buna ves-

tire pe cei orbi la inimă și hrănea cu lapte pe cei născuți de curînd prin credință.

TEMELIA A ZECEA: HRISOPRAS — APOSTOLUL IUDA TADEU

Prin hrisopras care era fața aurului mai presus decît aurul, socotesc că se închipuiește (Pliniu, Cartea 37) fericitul Iuda Tadeu care lui Avgar împăratul Edesei i-a vestit împărăția lui Hristos cea arătată prin aur și moartea lui e însemnată prin pras.
Marginal: **Eusebiu istoricul Bisericii, Cartea I, Cap. 1.**

TEMELIA A UNSPREZECEA: IACHINT — APOSTOLUL SIMON CANANITUL

Prin iachint, care este la față albastru în chipul văzduhului, cuvios lucru este a se închipui Simon ca un rîvnitor de darurile lui Hristos și ca cel ce a avut înțelepciune cerească.

TEMELIA A DOUĂSPREZECEA: AMETIST — APOSTOLUL MATIA

Prin ametist care este în chipul roșu și în chipul focului, socotesc că se închipuiește Matia, care s-a învrednicit focului celui dumnezeiesc la împărțirea limbilor (Pogorîrea Duhului Sfînt) și pentru dorirea cea aprinsă după Dumnezeu Cel ce l-a ales pe el să-i facă voia luînd locul lui Iuda celui căzut și acestea din cele ce le-a zis Sfîntul Epifanie de pietrile acestea și cu căpeteniile neamurilor lui Izrail le-a asemănat le-am adus la știință, spre învățarea celor ce vor citi acestea, care ca o vorbă întunecată arată adevărul întreg, și-i lasă lui Dumnezeu singur știința să facă dovedite aceste lucruri.

Apostolii sînt cu adevărat temelii și pietre scumpe, însă unul mai presus decît altul, și toți laolaltă mai presus decît toți păzindu-și deosebirea și înălțarea în cele frumoase. Pentru aceia mă rog să lipsească bănuiala pentru înțelegerile ce s-au pus ca și cum ar fi fost puse prin multă nevoie și prin milă. Pentru că în deosebirea bunătății fiecărui Apostol obștea lor și însoțirea lor a unuia cu altul n-a tăiat-o, ci cu deosebirea cea singuratică toată, uniciunea lor, unirea lor ne-am silit a arăta, căci se țin unul pe altul ca o funie.
Marginal: **Adică îndoirea și părerea, că atîtea deosebiri se zic în Apostoli, că ei întru lucrările Duhului una sînt.**

Verset: 21

„Iar cele douăsprezece porți sînt douăsprezece mărgăritare; fiecare din porți este dintr-un mărgăritar. Și piața cetății este de aur curat, și străvezie ca sticla".

Tîlcuire:

Cu o arătare și asemănare nu poate pune înainte dovedirea și adeverirea bunătăților Ierusalimului de sus, de aceia a văzut piața cetății ca aurul străveziu pentru mulțimea prețului și podoaba chipului ei. Curăția ca sticla luminată sau ca cristalul, acestea la noi nu se pot uni într-una, și acestea toate le-a văzut sfîntul pe cît a putut el. Cunoștința cea adevărată a Ierusalimului celui de sus, întrece și auzul și vederea și cugetul. Aurul și sticla luminată nu se pot uni într-una — Marginal.

Verset: 22

„Și templu (Biserică) n-am văzut în aceasta, pentru că templul ei este Domnul Dumnezeu, Atotțiitorul, și Mielul".

Tîlcuire:

„Și templu (Biserică) n-am văzut în aceasta". Că de ce folos este biserica celui ce are luiși pe Dumnezeu de lăcaș și acoperiș, întru care viem și ne mișcăm și sîntem că aceasta este biserica sfinților (I Cor. 6, 19; Isaia. 19; I Cor. 3, 17; Levitic 26, 19, mai jos. Apoc. Cap. 22) și lăcașul care viază și locuiește și umblă într-înșii precum S-a făgăduit. Și Mielul, Mielul lui Dumnezeu Cel junghiat pentru noi, cu care cu adevărat după Ființă și Duhul cel de viață făcător S-a unit pe Care pe pămînt L-a arătat la rîul Iordanului.

Verset: 23

„Și cetatea nu are trebuință de soare, nici de lună, ca s-o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o și făclia ei este Mielul".

Tîlcuire:

„Cetatea nu are nevoie de soare" că unde luminează Soarele Dreptății cel înțelegător, nu este de nici o treabă lumina obișnuită, că El însuși este și mărirea ei și lumina, și neamurile cele ce s-au mîntuit întru lumina Lui vor umbla, de care zice în cele ce urmează.

Versetele: 24, 25

„Și neamurile vor umbla în lumina ei, iar împărații pămîntului vor aduce la ea mărirea lor. — 25. Și porțile cetății nu se vor mai închide ziua, căci noapte nu va mai fi acolo".

Tîlcuire:

Şi neamurile cele ce s-au mîntuit după cum s-a zis, întru Lumina Lui vor umbla. Şi cei ce au împărăţit pe pămînt peste patimi, mărirea şi cinstea faptelor lor cele bune o vor aduce şi neîngrijirea de nimic de către locuitorii ei şi nemurirea şi neschimbarea, sau aceasta, că acolo porţile cele dumnezeieşti ale apostoleştii învăţături vor fi deschise tuturor spre deprinderea celor mai desăvîrşite. Zicînd „Ziuă va fi acolo“ iar nu noapte, că noaptea păcătoşilor se va deosebi ca soartă (Iadul).

Versetele: 26, 27

„Şi vor aduce în ea slava şi cinstea neamurilor. — 27. Şi în cetate nu va intra nimic pîngărit şi nimeni care este dedat cu spurcăciunea şi cu minciuna, ci numai cei scrişi în Cartea vieţii Mielului“ (Filip. 4, 3).

Tîlcuire:

„Slava şi cinstea neamurilor“ adică cei ce au făcut plăcerea lui Hristos (Sirah 13, 1, 20; II Cor. 6, 14) vor aduce în cetatea aceia roade şi tot ce e spurcat şi pîngărit nu va intra acolo, că ce împărtăşire are lumina cu întunericul?

Capitolul 22

DESPRE RÎUL CEL CURAT CE IESE DE LA TRONUL LUI DUMNEZEU

Versetele: 1, 2

„Mi-a arătat apoi, rîul şi apa vieţii, limpede cum e cleştarul şi care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului. — 2. Şi în mijlocul pieţei din cetate“.

Tîlcuire:

Rîul ce este în această viaţă închipuieşte botezul naşterii celei de-a doua ce iese din Biserica ce se lucrează cu Duhul Sfînt, **care-i face pe cei botezaţi curaţi şi luminaţi mai mult decît zăpada şi cristalul (Iezechiel 37, 65). Iar în Ierusalimul cel de sus,** rîul lui Dumnezeu cel plin de ape multe este Duhul cel de viaţă **făcător,** care iese de la **dumnezeiescul Tată şi prin Mielul în mijlocul puterilor celor prea înalte, care se numesc tronul lui Dumnezeu, ce umplu uliţele cetăţii, adică mulţimea lor (îngerilor) după Psalmist (Psalm. 138, 18; 47, 1, 2) mai mult decît nisipul se înmulţesc.**

Verset: 2

„De o parte şi de alta a rîului creşte pomul vieţii, făcînd rod de douăsprezece ori pe an, în fiecare lună dîndu-şi rodul"...

Tîlcuire:

Rîul acesta îi adapă pe cei răsădiţi lîngă el, care se numesc pomi ai vieţii după altă închipuire, după împărtăşirea şi urmarea pomului vieţii care este Hristos. Zice că face douăsprezece roade, adică fac rodire şi creştere neîncetată de roade. Că nu va mai fi acolo iarna păcatului ca să-i silească pe pomii vieţii să-şi lepede frunzele, precum vedem că fac în viaţa aceasta. Ci cu totul desăvîrşit şi deplin va fi în veacul în care vor aduce roadă sfinţii, care aici se numeşte de douăsprezece luni iar după obiceiul nostru de un an şi pentru propoveduirea celor 12 Apostoli. Se poate tîlcui locul acesta şi în alt chip prin rîul acela, se pot înţelege darurile Duhului cel de viaţă făcător şi întru tot Sfînt, care prin scaunul Tatălui şi a Fiului, adică prin cetele Heruvimilor, pe care Dumnezeu şade pe uliţa cetăţii (piaţa), adică peste mulţimea cea cu oameni, iese şi de acolo la cele mai dintîi cete, la cele de-a doua dîndu-se, se varsă după frumoasă rînduială şi bun aşezămînt.

Marginal: Darurile Duhului Sfînt, ies pe sfinţi (Peste ei) dîndu-li-se prin Heruvimi. Adică sfintele ierarhii, căpetenii prin Hristos. **(Prin ele.)**

Iar „pom al vieţii" pe Hristos îl însemnează, Care în Duhul Sfînt şi împrejurul Duhului Sfînt se înţelege, că în El Duhul şi Acela în Duhul este închinat şi este dătător de Duh. Şi prin Hristos 12 roade ale cetei apostoleşti ce fac roadă neîmpuţinată de cunoştinţa lui Dumnezeu ni se dăruiesc nouă. Prin care vesteşte acum anul Domnului cel primit şi ziua răsplătirii cea mai înainte propoveduită de prorocul.

Verset: 2

„Şi frunzele pomului sînt spre tămăduirea neamurilor".

Tîlcuire:

„Frunzele pomului" ale pomului vieţii Hristos, închipuieşte cunoştinţele judecăţilor lui Dumnezeu, cele prea subţiri şi prea înalte şi prea luminate, precum şi roadele lui sînt cunoştinţa cea mai desăvîrşită ce se va descoperi în veacul viitor. Frunzele acestea cu adevărat spre vindecare vor fi, adică spre curăţirea neştiinţei acelor neamuri (I Cor. 15, 41) care în lucrarea bunătăţilor sînt mai de jos. De vreme ce alta e slava soarelui şi alta e slava lunii şi alta slava stelelor şi multe lăcaşuri sînt la Tatăl (Ioan, 14,

2), adică unii mai puțină, iar alții mai multă lumină vor avea, **după măsura și întocmirea faptelor fiecăruia. (Rai).**

Alt înțeles, Pom al vieții ce face roade 12 se înțelege și ceata Apostolilor, după împărtășirea pomului vieții celui adevărat Hristos, Care ne-a rînduit nouă prin întruparea Sa împărtășire cu Dumnezeirea Sa.

Roadele lor sînt roditoare cîte 100, iar frunzele cîte 60 și altele cîte 30 de tămăduiri și sănătăți vor aduce, adică străluciri de la luminile dumnezeiești, pe care le-au luat prin cei ce au adus roade cîte 100.

Marginal: **Roadele Apostolilor cîte 100 sînt învățăturile lor, iar frunzele cîte 60 și 30, sînt luminile cunoștinței de Dumnezeu, pe care le-au dat ei celor ce au crezut.**

Căci cîtă deosebire este între frunze și roade, atîta va fi și atunci între cei ce se mîntuiesc, unii adică mai mult, iar alții mai puțin vor fi proslăviți. **De se va scrie pom în număr de unul în loc de mulți pomi arată petrecerea sfinților cea unită și dimpreună. Are obicei și Scriptura în multe locuri, în loc de lemne multe a numi în număr de unul un lemn și în loc de altele a da tot nume singuratice.**

Verset: 3

„Nici un blestem nu va mai fi“.

Tîlcuire:

„Nici un blestem“, adică katothema, surpare nu va mai fi acolo, pentru că prin katathema sau kathanatema îndoită anatema, care punere de blestem se înțelege.

Marginal: **Kathatema închipuiește îndoită anatemă, anatema de mulți nu se poate lipi, adică de cei drepți, iar asupra păcătoșilor și numai asupra diavolului este pusă.**

Adică, acea anatemă ca ceia care de mulți nu se poate lipi și de singur Dumnezeu este pusă. Iar aceasta, adică Kathathema, ca ceia ce de toată făptura și de toate sfintele puteri nu se poate atinge, ci asupra diavolului este pusă și numită pentru înstreinarea lui cea neamestecată cu binele. De aceia socotim că s-a zis Kathatema, adică surpare. Că, kathatema nu este punere de blestem, ci surpare de tot, care este rînduită asupra diavolului spre călcarea lui cea de osîndă.

Marginal: **Pentru înstreinarea de bine și surparea diavolului.**

Versetele: 3, 4

„Și tronul lui Dumnezeu și al Mielului va fi într-însa și slujitorii Lui îi vor sluji Lui. — 4. Și vor vedea fața Lui și numele Lui va fi pe frunțile lor“.

Tîlcuire:

Sfinţii sînt tronul lui Dumnezeu prin odihna ce o are Dumnezeu în ei, iar sfinţii locuitori ai cetăţii aceleia vor fi. „Şi vor vedea faţa Lui" (Matei 17, 2; Mc. 9, 2; Lc. 9, 9) nu prin cunoştinţă neluminată, ci faţă către faţă, în ce chip a fost văzut de Sfinţii Apostoli în Sfîntul Munte Tabor, precum zice Dionisie.

Marginal: Sfinţii vor vedea pe Dumnezeu, faţă către faţă.

Şi vor avea în loc de tăbliţa de aur pe care o purta arhiereul, nu numai pe frunţile lor numele lui Dumnezeu, ci şi în inimile lor va fi scris, care va arăta dragostea lor cea mare, neîndoită şi slobodă şi nemutată, ce o vor avea în El. Că scrisoarea din frunte, podoaba slobodă a îndrăznirii o arată.

Verset: 5

„Şi noapte nu va mai fi; şi nu au trebuinţă de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină şi vor împărăţi în vecii vecilor".

Tîlcuire:

De vreme ce drepţii după spusa lui Iisus Hristos, vor străluci ca soarele cum să le mai trebuiască lumînare sau lumină de soare, celor ce vor avea pe Domnul măririi, lumină şi împărat, care fără de sfîrşit va împărăţi în vecii vecilor peste dînşii, şi mai mult vor împărăţi cu El (I Tim. 2, 12) după zisa Apostolului, că Hristos este Lumina lor.

Verset: 6

„Şi îngerul mi-a zis: Aceste cuvinte sînt credincioase şi adevărate **şi Domnul — Dumnezeul duhurilor prorocilor — a trimis pe îngerul Său să arate robilor Săi cele ce trebuie să se întîmple în curînd".**

Tîlcuire:

„Credincioase şi adevărate" sînt cuvintele acestea, că ele ies din adevăr. Pînă aici sînt vedeniile îngerului iar de aici înainte despre faţa sa grăieşte Apostolul. De vreme ce Hristos este Dumnezeul prorocilor Care l-a trimis pe îngerul Său ca prin vedeniile lui Ioan, să le arate slugilor Sale cele ce vor fi.

Marginal: Hristos după Dumnezeire este Dumnezeul prorocilor, iar după omenire i s-a dat descoperirea, **Apoc. cap. 1,** verset 1.

Cu adevărat după rînduiala omenirii s-a spus că Fiului I s-a dat descoperirea după trup. Că Dumnezeul prorocilor fiind, de **vreme ce-i trimetea pe îngeri ca pe nişte duhuri slujitoare la robii Săi, ca să le arate lor cele viitoare, arătat că nimic nu se tăi-**

nuiește de către El, nici nu este cum că n-ar ști ziua și ceasul sfîrșitului, ca și cum ar învăța aici prin Tatăl că are ascunse toate vistieriile înțelepciunii și ale științei ca un Dumnezeu, a cărui față luînd-o evanghelistul, trece acum la cele ce urmează zicînd:

Verset: 7

„Că iată vin curînd. Fericit cel care păzește cuvintele prorociei acestei cărți".

Tîlcuire:

Prorocii au obicei în multe locuri ca să arate cuvîntul lui Dumnezeu ca din partea lor. Ceea ce zice: „Iată vin curînd" este sau arătarea scurtării vremii de acum cu întocmirea veacului viitor, sau scurtarea cea grabnică a sfîrșitului fiecăruia, pentru că la fiecare om sfîrșitul este mutarea lui de aici. De vreme ce nu știm în ce ceas vine furul (Lc. 12, 35) ni s-a poruncit nouă să priveghem și să avem mijloacele noastre incinse și făcliile aprinse, adică să avem viața noastră arzînd după Dumnezeu și luminînd pe cei de aproape. Pentru aceia să nu încetăm a-l ruga pe Dumnezeu întru umilința inimii ca să ne izbăvim de toți ce ne prigonesc pe noi ca nu cumva fiind noi supuși acestora (Psalm 7, 6) cînd vor vrea îngerii să ia sufletele noastre să ni le răpească pe ele negata, ca și cum nu ar fi cine să izbăvească, nici cine să ne mîntuiască. Ca nu cumva sufletul fiecăruia din noi fiind încurcat cu legăturile ce ies din lucrurile cele pămîntești și dezlegarea din acelea nesuferind și fiind silit de îngeri să lase acelea și de porunca lui Dumnezeu să-și plîngă fără de folos lipsa lor de grijă pentru vremea trecută, ci totdeauna cîntînd prorocia lui David (Psalm 118, 60; Mt. 25, 21) „Gătitu-m-am și nu m-am tulburat a păzi poruncile Tale „să luăm în loc de plată pentru paza acestora mărire de la Dumnezeu, adică aceasta: „Bine slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului tău" cu Carele împreună Tatălui și Sfîntului Duh i se cuvine mărirea, cinstea și stăpînia acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

DESPRE ADEVERIREA CELOR VĂZUTE DE APOSTOL

Versetele: 8, 9

„Și eu, Ioan, sînt cel care am văzut și am auzit acestea. Iar cînd am auzit și am văzut, am căzut să mă închin înaintea picioarelor îngerului care mi-a arătat acestea. — 9. Dar el mi-a zis: Vezi să nu faci aceasta! Căci sînt împreună slujitor cu tine și cu frații

tăi, proorocii, şi cei care păstrează cuvintele cărţii acesteia. Lui Dumnezeu închină-te!“

Tîlcuire:

Aceasta este adeverirea sufletului Apostolului. Că precum a făcut în Evanghelie şi cele ce a văzut a mărturisit şi credincioasă este mărturia lui, aşa şi aici spunînd cele ce a văzut a adeverit, că singur a auzit şi singur a văzut cele ce a prorocit. Şi a arătat şi frica lui Dumnezeu în faţa îngerului ce i-a arătat vedenia căci îngerul nu i-a primit închinarea, arătîndu-se că este împreună slujitor, ci cu bună socoteală închinăciunea aceia celui de obşte şi deosebit i-a dat-o.

CUM I S-A PORUNCIT LUI SĂ NU PECETLUIASCĂ, CI SĂ PROPOVĂDUIASCĂ DESCOPERIREA

Verset: 10

„Apoi mi-a zis: Să nu pecetluieşti cuvintele proorociei acestei cărţi, căci vremea este aproape“.

Tîlcuire:

Pînă aici a arătat spusele îngerului, iar de aici trece spre faţa lui Hristos ce stăpîneşte zicînd: „Să nu pecetluieşti cuvintele proorociei acestei cărţi“ pentru că este vrednică citirea de către cei credincioşi şi cu munca cea gătită păcătoşilor şi cu odihna cea făgăduită sfinţilor îndeamnă spre viaţa de veci pe cei ce citesc.

Versetele: 11, 12

„Cine este nedrept, să nedreptăţească înainte. Cine este spurcat, să se spurce şi mai greu. Cine este drept, să facă dreptate mai departe. Cine este sfînt să se sfinţească şi mai mult. — 12. Iată, vin curînd şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia, după cum este fapta lui“.

Tîlcuire:

Nu doar că îndeamnă spre nedreptate şi spre facere de strîmbătate şi spre stricăciune şi spurcăciune zicînd acestea, să nu fie, ci vrea să arate voia cea slobodă şi să o păzească spre a nu fi silită. Ca şi cum ar zice, fiecare ce-i place aceia să facă, nu silesc voia cea slobodă, arătînd că după fiecare faptă urmează sfîrşit cuvios, cînd voi veni voi da plată după fapte.

Marginal: Dumnezeu nu sileşte pe nimeni să facă bine sau rău, că omul are voie slobodă.

Verset: 13

„Eu sînt Alfa și Omega, Cel dintîi și Cel de pe urmă, Începutul și Sfîrșitul“.

Marginal: **Adică nici mai înainte de Mine, nici după Mine, nu este alt Dumnezeu.**

Tîlcuire:

„Alfa și Omega“ arată că nimic nu are nici început nici sfîrșit în afară de Dumnezeu (Isaia 41, 4) nici împărăția Lui și puterea nu va avea sfîrșit. Mai sus s-a zis că prin Alfa și Omega se înțelege sau Hristos ca cel dintîi după Dumnezeire, iar prin Omega cel de-al doilea după omenire.

Verset: 14

„Fericiți cei care spală veșmintele lor ca să aibă stăpînire peste pomul vieții și prin porți să intre în cetate!“.

Marginal: **Sau ceia ce-și spală hainele lor în sîngele Mielului, precum se află în alte cărți.**

Tîlcuire:

Cu adevărat vrednici de fericire sînt cei ce fac poruncile lui Dumnezeu, că vor avea biruință în veacul cel fără de sfîrșit și se vor odihni în pomul vieții Hristos Dumnezeul nostru și se vor sătura și se vor îndestula și se vor desfăta la vederea Lui și nici o putere demonică nu-i va mai sminti. Și prin porțile Apostolilor, adevărat prin învățăturile lor, adică prin poarta cea adevărată (Ioan 10, 9) vor intra în cetatea cea de sus, nesărind pe aiurea ca păstorii cei năimiți, fiind povățuiți de portarul vieții (Hristos).

Marginal: **Prin învățăturile Apostolilor poarta este Hristos, prin El va fi intrare în cer.**

Verset: 15

„Afară cîinii și vrăjitorii și desfrînații și ucigașii și închinătorii la idoli și toți cei care lucrează și iubesc minciuna!“.

Tîlcuire:

Aici „cîini“ se numesc nu numai cei fără de rușine și necredincioși și făcători de rele, pe care Apostolul (Pilde 28, 12; II Petru 2, 22) i-a plîns, ci și pe cei ce s-au întors după botez la a lor borîciune. Pentru aceia curvarii și ucigătorii vor fi înstreinați de Ierusalimul cel de sus.

BISERICA ȘI DUHUL CE ESTE ÎN EA, CHIAMĂ SLĂVITA ARĂTAREA LUI HRISTOS ȘI DESPRE BLESTEMUL LA CARE SE VOR SUPUNE CEI CE VOR STRICA CARTEA ACEASTA

Verset: 16

„Eu, Iisus, am trimis pe îngerul Meu ca să mărturisească vouă acestea, în fața Bisericilor. Eu sînt rădăcina și sămînța lui David, steaua strălucitoare cea de dimineață".

Tîlcuire:

Aici arată vrednicia Stăpînului ce l-a trimis pe îngerul Său.
Marginal: Puterea lui Hristos peste îngeri se arată cînd îi trimite pe îngeri.
Rădăcina lui David este Hristos după Dumnezeire, iar „sămînța lui" după trup, din care a răsărit.
Hristos este steaua luminoasă și de dimineață, ca Cel ce de dimineață a treia zi ne-a răsărit nouă și încă după noaptea vieții de acum, în dimineața învierii celei de obște li se va arăta sfinților și le va aduce lor ziua cea fără de sfîrșit.

Verset: 17

„Și Duhul și mireasa zic: Vino. Și cel care aude să zică: „Vino. Și cel însetat să vină și cel care voiește, să ia în dar apa vieții".

Tîlcuire:

Mireasa, adică Biserica și Duhul (Mc. 14, 3; Rom. 8, 15) ce locuiește intrarea strigă întru inimile noastre (Galat. 4, 6) Avva Părinte, și venirea a Unuia Născut, Fiului lui Dumnezeu să se roage lui Dumnezeu și Tatălui zicînd: „Vie împărăția Ta".
„Și cel însetat să vină" pentru că trebuie să aibă însetare cel ce vrea să bea apa veții spre dobîndirea ei cea adevărată și tare, și mai mult că și în dar se dă nu celor ce socotesc a fi nevrednici pentru mărire și singură cunoștința cea bună și dreaptă, ci celor ce aduc osteneală trupească în loc de aur și de argint.

Versetele: 18, 19

„Și eu mărturisesc oricui ascultă cuvintele proorociei acestei cărți. De va mai adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu va trimite asupra lui pedepsele ce sînt scrise în cartea aceasta; — 19. Iar de va scoate cineva din cuvintele cărții acestei proorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieții și din cetatea sfîntă și de la cele scrise în cartea aceasta".

Tîlcuire:

Groaznic blestem este asupra celor ce strică Scriptura cea dumnezeiască, de vreme ce şi voia lor şi năravul cel rău este îndrăzneţ, care-i înstrăinează pe cei îndrăzneţi ce fac de capul lor şi precum le place lor cu bunătăţile veacului viitor.

Marginal: Cel ce strică Scriptura dumnezeiască, groaznic blestem îşi pune asupra sa.

Pentru a nu pătimi blestemul de aceia ni le spune nouă acestea celor ce auzim, ca nici să nu adăugăm, nici să nu scădem ceva, ci precum este ea Scriptura cea dumnezeiască, aşa să o socotim că este mai vrednică de crezut şi mai cinstită decît învăţăturile aticeşti (greceşti). Pentru că în cele multe se află cele ce nu sînt după pravilă şi după adevărul legii, ci se lasă în credinţa scornitorilor de noutăţi a scriitorilor acelora. Cîtă deosebire este între cele ce sînt la noi şi cele ce sînt la slăviţii aceia, nu ne putem dumiri, nici mintea nu poate să le cuprindă, că mi se pare că mai mult este decît deosebirea între întuneric şi lumină.

Marginal: Multă deosebire este între scriitorii cei de afară şi între teologii Bisericii.

Versetele: 20, 21

„Cel care mărturiseşte acestea zice: Da, vin curînd. — Amin! Vino Doamne Iisuse! — 21. Harul Domnului Iisus Hristos, cu voi cu toţi. Amin!“.

Tîlcuire:

„Cel care mărturiseşte acestea“, zic eu (Ioan) la tine viaţa voi veni şi Tu însuţi vino, Doamne!

Marginal: **Eu, zice sfîntul după faţă.**

Sau şi în alt chip, după faţa lui Hristos s-a zis aceasta, cela ce mărturiseşte de aceasta, adică cu cel ce împreună mărturisesc, voi veni curînd.

Marginal: **Sau după faţa Sa zice Iisus Hristos cel ce mărturiseşte, Eu adică Hristos, Cel ce mărturisesc, voi veni, căci le este dorită sfinţilor venirea lui Hristos.**

Iar după faţa Apostolului urmează aceasta, adică: „Vino, Doamne Iisuse“ că dorită le este sfinţilor venirea lui Hristos, că va da plată multă din belşug de prisosit.

De unde şi această carte sfîntă şi de Dumnezeu insuflată, înseamnă pe cititori spre sfîrşitul şi odihna cea fericită. Amin.

COMENTAR EXTRAS LA CARTEA APOCALIPSEI A SFÎNTULUI AMBROZIE EPISCOPUL MILANULUI ITALIA — (340-397)

Traducere din limba latină,
Colecția Migne, Seria Latină,
de la pag. 846 la 1058.
de diacon Gheorghe Băbuț,
nemonah, păcătosul.

VIAŢA SFÎNTULUI AMBROZIE EPISCOPUL MILANULUI

Bunătatea, blîndeţea, iubirea, vor face totdeauna pe un sfînt episcop să intre în vederile aproapelui, cînd este vorba de lucruri indiferente; dar dacă este vorba de a se opune răului, va asculta numai de glasul datoriei înarmîndu-se cu mare curaj. Sfîntul Ambrozie a fost un model de tărie şi nici un păstor al Bisericii n-a dus-o aşa departe ca el de la apostoli. Tatăl său anume Ambrozie, era prefect pretoriului Galiei şi jurisdicţia sa cuprindea mai toată partea apuseană a Europei. El născu trei copii: Marcelina, Satir şi Ambrozie, care s-a născut pe la anul 340.

Paulin spune, că ceia ce s-a zis de Platon, se poate zice de Ambrozie, cînd era copil. Încă din pruncie pierdu pe tatăl său şi mama sa se duse la Roma, unde se îngrijea serios de educaţia copiilor. Ambrozie a făcut progrese însemnate şi fu îndemnat la evlavie de exemplul mamei, surorii sale şi altor fecioare creştine, cu care vieţuia în aceiaşi casă.

Cunoscînd binişor limba greacă se deprindea la poezie şi la oratorie. Însoţit de fratele său Satir, trecu de la Roma la Milan, care era scaunul pretoriului. Scrierile sale ce ne-au rămas, arată cu cît foc se apleca la artele frumoase. Terminîndu-şi studiile îşi făcu reputaţie însemnată. Persoanele cele mai însemnate ale imperiului căutau prietenia lui. Din numărul lor fu Ariciu Prob şi Simaca, Ambrozie pledă cîteva cauze la curte cu atîta succes, că fu numit asesor prefectorial. După aceia Guvernator al Liguriei şi Emiliei. Despărţindu-se de el prefectul Prob, îi zise: „Du-te şi lucrează mai mult ca un episcop, decît ca judecător". Credincios sfatului acestuia, care se potrivea şi cu caracterul său, se distinse prin probitate, veghere şi bunătate.

Axentie, arian furios, care uzurpase scaunul Milanului după exilul Sf. Dionisie, muri în anul 374. În timp de 20 de ani persecută pe creştini cu violenţă şi răutate.

Cînd fu vorba de a alege pe un nou episcop, oraşul se împărţi în două: unii cereau un arian, alţii un ortodox. Frămîntarea spiritelor făcea de temut o tulburare. Ambrozie ca s-o previe se duse la Biserica unde se ţinea adunarea: făcu o cuvîntare plină de înţelepciune şi de moderaţie, în care îi sfătuia pe cei ce compuneau adunarea, să treacă la alegere într-un spirit paşnic şi fără zgomot. Pe cînd vorbea astfel, un copil strigă: „Ambrozie episcop". Zgo-

motul îndată încetă, ortodocşii şi arienii se mirară şi proclamară în unanimitate pe Guvernator Episcop al Milanului.

Alegerea aceasta, la care nu se aştepta nimeni, surprinse pe Ambrozie. Întrebuinţă toate mijloacele posibile, ca să scape; dar poporul şi preoţii rămaseră în alegerea lor. Ambrozie ieşi din oraş pe timpul nopţii, cu scop de a se duce la Pavia, dar rătăcind toată noaptea, a doua zi dimineaţa se afla la porţile Milanului. Aflîndu-se de aceasta i se dădu o pază și i s-a spus împăratului de tot ce s-a petrecut, pentru că consimţămîntul lui era necesar spre a ridica la episcopat un slujitor ataşat serviciului său.

Ambrozie scrise din partea sa lui Valentinian ca să-l roage, să nu consimtă la alegerea sa. Împăratul răspunse poporului și clerului că vede cu plăcere, că s-a crezut vrednic de episcopat acel ales de el să-l administreze şi să-l judece. În acelaşi timp porunci vicarului său Guvernatorului Italiei, să vegheze ca alegerea să fie îndeplinită. Ambrozie fugi și se ascunse în casa lui Leontie unul din senatorii ce purta titlul Clarisimi; dar vicarul publicînd un ordin sever contra celor ce ascundeau pe sfînt, sau care cunoscînd locul retragerii sale, nu l-ar descoperi. Leontie declară unde se afla. Ambrozie se văzu deci în imposibilitatea de a se împotrivi mai mult; dar arătă, că este oprit de canoane a primi în cler pe un catehumen. I se răspunse, că Biserica poate în cazuri extraordinare să dispenseze de observarea Canoanelor. Astfel după ce primi botezul şi pe rînd toate treptele ierarhice, a fost hirotonit episcop la 7 Decembrie 374. Era în vîrstă de 34 de ani.

Cînd a fost aşezat în scaunul episcopal nu se privi ca un om din lumea aceasta; şi spre a rupe toate legăturile care-l ţineau, împărţi ceia ce avea aur și argint Bisericii și săracilor; asemenea făcu şi cu moşiile, oprindu-şi ceva pentru întreţinerea surorii sale Marcellina. Rugă pe fratele său Satir să poarte grijă de ea, pentru ca să se poată ruga în linişte și să se ocupe cu grijile episcopale. Se lepădă de lume aşa de mult, că nu mai era ispitit de bogăţii şi de onoruri.

Cîtva timp după hirotonia sa se plînse lui Valentinian contra unor judecători şi magistraţi, dar epistola sa era în termeni cam aspri. Împăratul răspunse: „De mult cunosc libertatea cu care te exprimi. Dar am consimţit la hirotonia ta. Urmează a da păcatelor noastre doctoria prescrisă de legea lui Dumnezeu". Ambrozie primi o epistolă din partea Sf. Vasile prin care felicita biserica pentru alegerea sa şi-l îndemna a se lupta contra arienilor.

Sf. Ambrozie începu a citi Sfînta Scriptură cu autorii bisericeşti, mai ales Origen şi Sf. Vasile sub conducerea lui Simplician, care-i şi urmă în scaun.

Cu toată silința ce-și dădea la studiu, încă de la începutul episcopatului său, se arăta zelos întru învățarea poporului. Curăți eparhia sa de aluatul arienilor, așa că în 385, nimeni nu mai era infectat de erezia aceasta la Milan, afară de un mic număr de goți, și cîteva persoane alipite de familia imperială. Învățăturile sale erau bine primite din cauza sfințeniei, a zelului pastoral și ajunării sale (nemîncare). Punea masa numai Sîmbăta și Dumineca, mare parte din zi și noapte se ruga, și pe fiecare zi aducea jertfa cea fără de Sînge (Sf. Liturghie), pentru poporul său. Nevoile turmei îl preocupau mai mult decît toate. Petrecerile erau necunoscute de el și nu-și permitea altă recreație, decît aceia ce provenea din deosebirea ocupațiilor sale. Ușura pe săraci și mîngîia pe cei bolnavi, asculta pe toți cu bunătate și dragoste, așa că tot poporul se minuna de el și-l iubea. Se făcu o lege a nu se amesteca în afacerile temporale și a nu mijloci la curte pentru nimic. Dar plin de compătimire cum era, se îndura de cei condamnați. Plîngea cu cei întristați și se bucura cu cei veseli. Cuvîntările sale erau așa de plăcute, că veneau din toate părțile să-l asculte. Abia trecuse doi ani de la hirotonie și sora sa Marcellina îl rugă să pună pe hîrtie ceea ce spusese în Biserică. Astfel compuse el cele 3 cărți Despre fecioare (377). Lucrarea este admirabilă pentru eleganța ei și plină de ungere. În cele două cărți arată înălțimea fecioriei și foloasele ei duhovnicești.

Autorul insistă asupra virtuților Sfintei Fecioare Maria pe care o propune ca model celor ce au îmbrățișat starea aceasta. Laudă pe Sfînta Agnes și Tecla. În cartea a treia vorbește despre datoria fecioarelor: le spune să nu bea vin, să nu primească vizite și să zăbovească la rugăciune și meditare, citind Psalmi seara și dimineața, începînd cu Simbolul, care era prescurtarea și sigiliul credinței noastre. Voește ca fecioarele să trăiască în stare de tristeță, care lucrează mîntuirea. Sfîntul ne spune că la Bolognia erau douăzeci de fecioare, care se țineau de lucrul mîinilor și le mai rămînea și pentru săraci. Sora sa Marcellina deși călugăriță trăia în familie la Roma, cum făceau și altele la Roma pe vremea aceia. În Biserică aveau un loc deosebit, iar pe zidurile Bisericii erau scrise părți din Scriptură pentru învățătura lor.

Sfîntul Ambrozie scrise un Tratat pentru văduve, sfătuindu-le să păzească curăția.

Cartea lui Ambrozie despre Instituția unei Fecioare, îl combate pe Bonos, care reînnoia greșala lui Elvidius, care zicea că, Maica Domnului n-a fost pururea Fecioară. Autorul arată datoriile unei fecioare, zicînd că singurătatea, tăcerea, umilința și rugăciunea sînt scăparea lor. Descrie ceremoniile întrebuințate. Fecioara venea la treptele Altarului și făcea profesiunea sa înaintea

poporului; episcopul după învățăturile cuvenite, îi dădea vălul care o distingea de alte fecioare, dar nu le tăia părul ca la preoți și călugări. În fine, roagă pe mirele ceresc să ia parte la nunta spirituală și să primească mireasa care se jertfește lui din toată inima.

Împăratul Valentinian I, care locuia și la Milan muri în Panonia la 17 Noiembrie 375 în vîrstă de 55 de ani. El și-a asociat la imperiu pe Grațian, fiul mai mare, care-l avea de la prima soție Severa. Valentinian fratele lui Grațian se găsea cu mama sa Iustina în marginea Panoniei. Armata tatălui său îl proclamă împărat deși avea numai patru ani. Grațian confirmă această demnitate și promise a-i ține loc de părinte cedîndu-i Italia, Africa, Iliria, dar își rezervă administrația generală, pînă ce Valentinian va fi în stare să administreze singur.

Fritigern, regele Goților năvălind în pămîntul romanilor, în Tracia și Panonia, Grațian voi să treacă în Orient cu o armată, spre a ajuta pe Valens, unchiul său; dar se hotărî în același timp a se păzi de cursele arienilor, a căror protector era Valens. În vederea aceasta l-a rugat pe Sf. Ambrozie, pentru care avea o deosebită stimă, să-i dea scris oarecare învățături contra arienilor. Sfîntul compuse în 377, Tratatul său de credință lui Grațian despre Treime. Se împarte în 5 cărți, din care cele trei de la urmă fură scrise în anul 379. Este o minunată combatere a arianismului. Autorul stabilește dogma cu destulă putere și soliditate și dă răspunsurile cele mai satisfăcătoare obiecțiunilor. Stilul cărților despre Sfîntul Duh este mai puțin concis și mai simplu. Sfîntul mai scrie o carte Despre Întrupare, spre a răspunde la unele obiecțiuni ale arienilor.

Valens muri în lupta contra Goților și se consideră ca o pedeapsă pentru persecuția ridicată contra ortodocșilor și mai ales pentru măcelul său făcut în Antiohia.

Prin moartea lui Valens, Grațian se făcu stăpîn peste imperiul din Orient. Fiindcă barbarii îl atacau din toate părțile, el le opuse pe viteazul Teodosie, care împreună cu tatăl său cîștigă victorii însemnate în Britania și în Africa. Grațian dădu purpura lui Teodosie și Sirmun la 16 Ianuarie 379, drept recunoștință că au învins pe Goți și-l declară coleg al său în guvernarea imperiului de Orient, dîndu-i în special Tracia și Iliria orientală cu capitala Tesalonic.

Goții făcură mai multe incursiuni prin Tracia și Iliria pînă la Alpi. Ambrozie răscumpără mulți creștini de la Goți și mai ales arieni, care la urmă se lepădară de erezia lor. În 379 muri fratele său Satir, lăsînd toată averea sa fratelui și surorii sale, cu rugămintea de a dispune de ea oricum vor voi. Ambrozie și Marcellina

le împărţiră la săraci. Sfîntul ţinu o predică la mormîntul lui Satir şi după 7 zile alta, în care vorbea Despre înviere.

În anul 381 Ambrozie ţinu un sinod la Milan contra ereziei lui Apolinarie. Mai luă parte la un sinod la Aquilea, unde se condamnară arienii Paladie şi Secundin. În anul următor luă parte la un sinod ţinut la Roma unde a vindecat pe o paralitică.

Murind Graţian la 25 august 383, Maxim luă purpura şi voia să vie contra lui Valentinian II. Iustina mama sa trimise pe Ambrozie, care opri pe uzurpator în mersul său şi încheie un tratat favorabil. Petrecînd iarna anului 384 la Treve, avu curajul de a nu comunica cu uzurpatorul Maxim îndemnîndu-l la pocăinţă. Păgînii din Roma încercară iarăşi a restabili superstiţiile lor. Ei aveau în frunte pe înţeleptul Simaca, care se bucura de mare cinste. În toamna anului 384, cerură de la Valentinian să restabilească altarul Victoriei şi să dea veniturile vechi preoţilor şi vestalelor.

Sfîntul Ambrozie scrise două apologii către Valentinian. Nu numai că apăra religia creştină, dar se părea superior lui Simaca, care se considera primul orator al timpului său. Aceste două apologii fiind citite în consiliul împăratului, răspunse păgînilor, că nu le poate împlini cererea.

Împărăteasa Iustina se dădu pe faţă în favoarea arienilor, şi ceru lui Ambrozie ca să le dea Biserica Porciană, ce era afară din cetate. Sfîntul răspunse: „De mi s-ar cere averea mea, nu m-aş împotrivi, cu toate că este menită săracilor: dar nimeni n-are drept asupra casei Domnului. Voiţi moşia mea, luaţi-o; de cereţi corpul meu, sînt gata să vi-l dau; de aveţi gîndul să mă omorîţi nu mă împotrivesc; nu mă voi pune sub scutul poporului, nici nu voi alerga la picioarele altarelor, ci-mi voi jertfi viaţa pentru dînsele". Toată ziua o petrecu în Biserică şi a doua zi de dimineaţă ducîndu-se o găsi înconjurată de soldaţi. El ţinu o cuvîntare aşa de pătrunzătoare despre răbdare, luînd ocazie de la cartea lui Iov ce se citea atunci, încît soldaţii se rugară împreună cu preoţii. Aflîndu-se de la curte aceasta, s-a trimis un ofiţer care avea să-i spună că lucrează contra împăratului, ca un tiran. Ambrozie răspunse: „Maxim, care se plîngea că l-am oprit pe cale, cînd venea în Italia nu zice că sînt tiran faţă de Valentinian. Episcopii nu sînt tirani ci suferă din partea tiranilor". Iustina nu vedea cu ochi buni alipirea poporului de Ambrozie şi puse pe fiul său să facă o lege, care să autorizeze adunările religioase ale arienilor. Legea aceasta a fost publicată la 23 Ianuarie 386 şi scrisă de Mercurin, care în calitatea sa de episcop arian luă numele de Auxenţiu II. Fiindcă era oprit sub pedeapsă de moarte de a tulbura adunările ereticilor, trebuia să se împiedice de a avea o biserică. Iustina reînnoi

cererea pentru a li se da Biserica porciană. Sfîntul răspunse: „Nabot n-a voit să dea moştenirea părinţilor săi şi eu să dau moştenirea lui Iisus Hristos? Ferească Dumnezeu să las eu moştenirea părinţilor mei, a lui Dionisie, care a murit în exil pentru apărarea credinţei, a Sf. Eustoghiu Mărturisitorul, a Sf. Marcela şi a tuturor sfinţilor episcopi înaintaşii mei". Dalmatie tribun şi notar, veni din partea împăratului invitîndu-l să-şi aleagă arbitrii care să cerceteze cauza în prezenţa împăratului, adăugînd că de nu va face aceasta, să se retragă şi să lase locul lui Auxenţiu. Ambrozie adunînd clerul şi cîţiva episcopi ce se găseau la Milan în care zicea între altele şi aceasta:

„Cine nu ştie că episcopii sînt judecătorii împăraţilor, cînd e vorba de credinţă? Cum dar să judece împăratul pe episocpi? Voiţi să aleg judecători laici, care să fie exilaţi sau condamnaţi la moarte, pentru că au apărat credinţa adevărată? Trebuie oare să-i expun la necazuri, sau chinuri? Persoana lui Ambrozie nu este atît de importantă pentru ca preoţia să se necinstească din cauza lui. Viaţa unui om nu trebuie să se compare cu demnitatea tuturor episcopilor. Dacă este vorba de o conferinţă pentru credinţă, episcopii trebuie s-o ţie. Aşa s-au petrecut lucrurile sub Constantin, care-i lăsa pe episcopi de judecători ai învăţăturii".

Cînd i-a trimis răspuns împăratului, Ambrozie se afla în Biserică, apărat de popor. În curînd veniră soldaţii, care nu mai lăsau pe nimeni să iasă. Sfîntul ţinu mai multe cuvîntări, între care şi aceia: Că nu trebuie să se dea Bisericile. „Credeţi voi că aş putea să vă părăsesc, ca să-mi scap viaţa? Din răspunsul meu aţi văzut, că nu voi lăsa biserica, pentru că mă tem mai mult de Domnul lumii, decît de împăratul. De mă vor scoate cu sila din Biserică, vor lua corpul, dar sufletul nu se va despărţi de ea. Dacă împăratul lucrează contra mea ca principe, voi şti să sufăr ca episcop. De ce dar vă tulburaţi? Nu vă părăsesc de bunăvoie, dar nu pot să mă împotrivesc violenţei, pot să plîng, n-am altă armă contra soldaţilor şi sabiei, episcopii n-au altă rezistenţă. Dar dacă este vorba să fug şi să-mi părăsesc Biserica, nu mă voi face vinovat de asemenea laşitate, cu tot respectul ce-l am către împăratul. Pot să mă schingiuiască nu mă tem de relele ce mă ameninţă ... Unde să mă duc? Peste tot voi afla plîngeri şi lacrimi, pentru că s-a dat poruncă a alunga pe episcopii ortodocşi, să omoare pe acei ce se vor împotrivi. Să ceară tribut şi nu ne împotrivim: averile bisericii pot să contribuie la sarcinile statului. Voieşte averile noastre, să le ia; nimeni nu se va împotrivi. Eu nu le dau, dar nici nu le refuz, contribuţiile poporului sînt suficiente pentru ajutorul săracilor. Ni se impută că dăm bani la săraci. Da, aşa este. Ei mă apără cu rugăciunile lor. Orbii, şchiopii, bătrînii sînt

mai puternici decît vitejii luptători. Noi dăm Cezarului, ceia ce este al Cezarului, biserica este a lui Dumnezeu. Împăratul este în biserică, dar nu mai presus de biserică."

Arienii îi imputau că învață greșeli prin imne. Pe timpul acestei persecuții sfîntul îndemna poporul să cînte imne și antifoane compuse de el. Cît despre Psalmi, ei s-au cîntat totdeauna în Biserică. Se pare că Ambrozie a fost cel dintîi, care după exemplul răsăritenilor, puse să cînte două coruri alternative.

În mijlocul acestor tulburări avu o mare mîngîiere sufletească. Făcuse două Biserici și n-avea sfinte Moaște. Săpînd lîngă biserică, găsi moaștele sfinților Mucenici Ghervasie și Protasie. Cu ocazia aceasta s-au făcut mai multe minuni, ceea ce puse capăt persecuției în anul 386.

Maxim fiind recunoscut ca coleg de Valentinian și Teodosie, scrise celui dintîi să nu mai persecute biserica. Poate că din cauza aceasta, Maxim voia să ocupe Italia. Împăratul văzîndu-se în pericol, trimise pe Ambrozie să-l îmblînzească. Acesta uitînd persecuțiile se duse, dar nu izbuti. Atunci Valentinian trimise pe Domnin, care fu primit bine și asigurat că va trimite un corp de oștire, care să apere pe împăratul. Dar armata aceasta ocupă strîmtorile pînă ce veni Maxim și apoi porni contra lui Valentinian, care se afla la Tesalonic. Acesta alergă la ajutorul lui Teodosie, care și veni și se oferi a-i scăpa domnia dacă se va lăsa de arianism. Valentinian căindu-se pentru greșeala lui, Teodosie spre a-l încredința și mai mult de bunăvoința lui, luă în căsătorie pe Gala, sora împăratului și declară război lui Maxim în primăvara anului 388. Atacîndu-l cu multă prudență, îl învinse pe malurile Savei, cum și pe Marcelin fratele tiranului, la rîul Drava. După ce a trimis în Galia pe Arbogaste, general al barbarilor, care servea în armata sa uzurpatorul fiind prins, a fost decapitat în 28 iulie 388, după ce a domnit cinci ani.

Creștinii din Calinic în Mesopotamia, insultînd pe iudei într-o procesiune, le dărîmară templul. Împăratul ordonă să se pedepsească aspru episcopul și creștinii, zidind cu cheltuiala lor altă sinagogă. Judecata aceasta pătrunse de durere pe episcopii orientali; ei scriseră Sf. Ambrozie să intervie. Ambrozie scrise împăratului, dar fără succes. În biserică ținu o cuvîntare, în care amenința că nu se va duce la Altar pînă nu va obține iertarea cerută. Teodosie se înduplecă în fine și-i iertă.

Venind o deputație din Roma, Teodosie intră în triumf alături de Valentinian. Era așa de iubit de popor, încît adesea ieșea singur. Cu toate încercările păgînilor în frunte cu Simaca, de a se restabili altarul victoriei și ceremoniile păgîne, Teodosie rămase neînduplecat. El se întoarse la Milan și încredințînd imperiul apu-

sean lui Valentinian îi dădu sfaturi cu adevărat părintești, pe care le păzi în toată viața, cinstind și pe Ambrozie ca pre un tată.

În Tesalonic făcîndu-se o tulburare, din cauza unui vizitiu de circ, ucise poporul, un număr mare de ofițeri și pe Buterie comandantul trupelor din Iliric. Împăratul auzind aceasta se umplu de mînie; dar după mijlocirea lui Ambrozie era gata să-i ierte, cînd vestitul Rufin împreună cu alți curteni, arătă împăratului pericolul în care se afla, dacă n-ar pedepsi aspru asemenea apucătură. Se trimise poruncă comandantului Iliricului de a ucide 7 mii de oameni în Tesalonic. Ordinul se execută cu cea mai mare barbarie, soldații găsind pe oameni în circ, uciseră tot ce le ieșea înainte. În timp de 3 ore pieriră 7 mii de oameni.

Scena aceasta pătrunse de durere pre Ambrozie și alți episcopi. Împăratul nu era atunci în Milan. Ambrozie plecă și el după ce-i scrie o scrisoare în care declara că, nu va putea primi darul său, nici să facă Sfînta Liturghie în prezența lui, pînă ce nu se va satisface dreptatea divină. Adăugă că respectă pe împăratul, dar trebuie mai întîi să iubească pe Dumnezeu.

Vrînd împăratul să intre în Biserică, Ambrozie ieșind înainte, îi zise: „Doamne, se pare că nu simți încă enormitatea măcelului săvîrșit din porunca ta. Strălucirea purpurei nu trebuie să te împiedice a cunoaște slăbiciunea corpului acestuia acoperit așa de măreț. Ești zidit din aceiași humă ca și supușii tăi; numai unul este Domnul, Stăpînitorul lumii. Cu ce ochi vei privi tu templul Său? Cu ce picioare vei călca sanctuarul său? Îndrăzni-vei oare, rugîndu-te, să ridici aceste mîini mînjite de sîngele vărsat pe nedreptul? Retrage-te și să nu mai îngreuiezi crima de care ești vinovat. Primește cu supunere jugul ce-ți impune Domnul; este aspru, dar bun pentru că dă vindecare sufletului". Împăratul răspunse, că și David a greșit. Episcopul răspunse, că deoarece l-a imitat păcătuind, să-l imite și în pocăință. Teodosie se supuse și primi pocăința canonică ce i se impuse. Se retrase în palatul său și au trecut 8 luni fără să meargă la Biserică. Apropiindu-se sărbătoarea Nașterii, împăratul era foarte mîhnit; atunci Rufin îl mîngîie zicînd, că n-a făcut altceva decît a pedepsit pe vinovați. Împăratul vărsînd lacrimi zise: „Rufine, de ce cauți să mă amăgești? Cît de puțin cunoști tu pedeapsa pe care o simțesc eu! Plîng starea mea tristă. Biserica este deschisă cerșetorilor și sclavilor; dar porțile ei și prin urmare ale cerului, îmi sînt închise; căci Domnul a zis: „Orice veți lega pe pămînt, va fi legat și în ceruri!" Să mă duc la episcop să vă dezlege, zise Rufin. Nu vei izbuti, răspunse împăratul. Cunosc dreptatea sentinței date în contra mea; știu că Ambrozie este neîmblînzit, cînd este vorba de datoria sa, și că nu va face nimic contra legii lui Dumnezeu, din respect pen-

tru maiestatea imperială. Aflase că el preferă să-și împlinească timpul de pocăință decît să zică cum că s-a grăbit. Rufin stăruind i s-a permis a se adresa la episcop. Îndată ce Ambrozie zări pe Rufin, îi zise. „Cum de îndrăznești să crezi una ca asta? Tu ai îndemnat la măcel și tu ceri iertare? Ești dezbrăcat de rușine și nu-ți amintești de crima cea mare ce s-a adus chipului lui Dumnezeu!" Rufin îi răspunse că împăratul va veni îndată. „Dacă este așa, răspunse Ambrozie, declar că nu-l voi lăsa să intre în tinda Bisericii. Dacă va veni cu putere și va lucra ca un tiran, sînt gata să sufăr moarte. Singur mă voi pleca sabiei călăului". Rufin văzîndu-l neîmblînzit, trimise la împăratul să-i spuie să nu iasă din palat, dar fiind pe cale, Teodosie zise: „Mă voi duce și voi primi înfruntarea ce o merit". Episcopul fiind în sala de audiență, îl chemă și-l rugă să nu-i refuze dezlegarea. „Ce! Zise Ambrozie, vii aici în disprețul legilor sfinte a lui Dumnezeu?"

Respect, zise împăratul, nu voi călca regulele intrînd în vestibul, dar te rog să rupi legăturile acestea și să nu-mi închizi poarta pe care Dumnezeu a deschis-o tuturor credincioșilor. — Ce pocăință ai făcut după ce te-ai văzut vinovat de o asemenea crimă? — Tu trebuie să-mi spui ce să fac și să pui doctoria cuvenită boalei sufletului meu, iar eu trebuie să mă supun și să împlinesc ceea ce-mi vei porunci. Ambrozie îi porunci să se pună în biserică printre penitenți.

Sozomen ne spune, că Împăratul făcu o mărturisire publică și fiind plecat la pămînt zise cu profetul David: „Lipitus-a sufletul meu de pămînt, viază-mă după cuvîntul Tău". (Ps. 118, 25). Înainte de a-i da dezlegare, Ambrozie îi impuse să facă o lege, care să suspende pe timp de 30 de zile executarea judecăților privitoare la viața și averea cetățenilor. Teodosie semnă legea și promise a o respecta. Teodoret mai istorisește un fapt întîmplat în biserica din Milan. Teodosie aducînd darul la Altar, rămase acolo. Ambrozie îl întrebă dacă mai voiește ceva. Teodosie răspunse că dorește să asiste la Sf. Liturghie și să se împărtășească. Arhidiaconul îi zise din partea episcopului: „Doamne, numai preoții au dreptul să fie în altar; trebuie să ieși și să fii în rîndul credincioșilor. Purpura face principi, nu preoți". Împăratul răspunse că nu dorește să fie despărțit de credincioși, dar a crezut că poate să rămînă acolo. Cînd s-a întors la Constantinopol după ce a adus darul său, se retrase în rîndul credincioșilor. Patriarhul Nectarie îndată trimise și-l rugă să-și ia locul său obișnuit. „Cunosc acum deosebirea ce este între preoție și împărăție. Sînt înconjurat de lingușitori și numai un om am găsit, care să-mi spuie adevărul. Numai un episcop cunosc pe lume: este Ambrozie.

Arbogaste, comandantul oştilor din Galia, ucise pre Valentinian în 15 Mai 392 şi puse în locu-i pe Eugenie, care-i era cu totul devotat. Acesta învăţase retorica şi se considera ca cel mai învăţat. Zicea că este creştin dar nu-şi îndeplinea datoriile. Ei se duseră în Italia şi voiră să cîştige pre Ambrozie. Eugenie trimise ambasadori la Teodosie, dar acesta nici nu voi să audă şi porni o armată puternică contra uzurpatorului pe care după mai multe lupte îl învinse. Apoi ducîndu-se la Aquilea se întîlni cu Sfîntul Ambrozie. Amîndoi îşi făcură închinăciuni pînă la pămînt şi se înţeleseră asupra mijloacelor de a restabili ortodoxia. După aceia se duse la Milan şi simţind că i se apropie sfîrşitul, încredinţă pe cei doi fii ai săi lui Ambrozie şi zise: „Iată adevărurile ce m-ai învăţat şi pe care m-am silit să le pun în practică. Tu le vei transmite familiei şi vei învăţa pe aceşti tineri împăraţi pe care ţi-i recomand". Teodosie muri în 17 Ianuarie şi fu înmormîntat cu mare cinste în anul 395 în vîrstă de 50 de ani. Ambrozie făcu cuvîntarea funebră. Tot în anul acesta Ambrozie descoperi moaştele Sf. Nazarie şi Chelsie, cu care ocazie se săvîrşiră mai multe minuni. Reputaţia sfîntului era aşa de mare, că Perşii trimiseră doi deputaţi să-l întrebe asupra multor lucruri interesante. O zi întreagă vorbi cu ei printr-un interpret şi se întoarseră foarte mulţumiţi.

Înainte de moarte îi veni o delegaţie de la Fritigila, regina Marcomanilor, care auzind de Ambrozie voia să primească botezul de la el împreună cu tot poporul său. Dar venind la Milan nu-l mai găsi în viaţă. În ziua morţii avea mîinile ridicate cruciş şi buzele sale mişcînd mereu, dădea a înţelege, că a murit rugîndu-se. Închise ochii în noaptea de Vineri spre Sîmbăta Mare (a Paştilor) în 4 aprilie 397, find în vîrstă de 57 de ani.

În cursul vieţii sale a scris şi un Comentar la Apocalipsă, din care redăm mai jos, nu în întregime, ci numai un extras din el, spre a putea vedea adîncimea minţii şi a rugăciunii Sfîntului Ambrozie, care îndemnat de Duhul Sfînt, pe cînd Biserica era una, scrie această frumoasă operă de interpretare a Apocalipsei arătînd că Apocalipsa este bucurie şi nu este un fel de tragedie universală aşa cum au obicei să comenteze unii.

Capitolul 1

Verset: 1

„Descoperirea lui Iisus Hristos pe care I-a dat-o Dumnezeu — ca să arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă în curînd — iar El, prin trimiterea îngerului Său, a destăinuit-o robului Său Ioan."

Tîlcuire:

Cuvîntul „Apocalipsa“ se interpretează prin arătare, descoperire. Această revelație I-a dat-o Tatăl, Fiului ca dar, căci s-a făcut om și prin însuși Fiul Său, vor cunoaște oamenii dumnezeirea cu care S-a înălțat. Că această carte nu este numai a viitorului, ci este istorisirea și a celor trecute și care s-au petrecut, că putem spune că aceasta singură a slujit ca să descopere viitorul Domnului nostru Iisus Hristos, că de bună seamă se văd cele prezente ca un vis, cele petrecute și auzite se fac ușor înțelese. Viitorul însă nu se poate vedea decît din învățăturile dumnezeieștilor Scripturi, sau se cunosc din revelație. Iar El prin trimiterea îngerului Său, i-a descoperit robului său Ioan. În acest loc așa înțeleg eu: Domnul nostru Iisus Hristos a trimis pe îngerul Său și prin aceasta i-a descoperit robului său Ioan, ceea ce va urma să fie.

Verset: 2

„Care a mărturisit cuvîntul lui Dumnezeu și mărturia lui Iisus Hristos, toate cîte a văzut“.

Tîlcuire:

Acest loc ne arată că nu un alt Ioan, ci aceluia ce a scris și Evanghelia, care și la Cină s-a plecat pe pieptul Domnului, în care erau așezate toate tezaurele științei și înțelepciunii ascunse (Col. 2, 3) din care a izvorît uriașa fîntînă a înțelepciunii, același Ioan este.

Eu am primit mărturia cuvîntului lui Dumnezeu cînd am spus: „La început era Cuvîntul . . .“ (Ioan 1, 1). Căci și în ceea ce urmează vorbește de același lucru și despre mărturia lui Iisus Hristos, toate cîte le-a văzut le-a arătat.

Această mărturie i se atribuie lui Iisus Hristos, pe care L-am văzut precum însuși a spus în Evanghelie. Căci Iisus a făcut multe minuni și mari semne în prezența ucenicilor Săi, care nu sînt scrise în cartea aceasta. Ci mărturia i-o atribuie lui Iisus Hristos pe care L-am văzut de bună seamă predicînd mulțimilor, toate cele ce se spun despre Iisus Hristos și despre minunile pe care le-am văzut istorisindu-le și în același fel scrise, pentru ca cei ce vor urma să poată prevedea viitorul.

Verset: 3

„Fericit este cel care citește și cei care ascultă (și păstrează) cuvîntul acestei proorocii și păstrează cele scrise în aceasta! Căci vremea este aproape“.

Tîlcuire:

Trei clase de fericiţi pot să fie, căci două nu sînt, dacă a treia lipseşte; că nu sînt fericiţi cei ce citesc cuvîntul lui Dumnezeu sau îl ascultă dar nu-l păstrează, deşi citesc şi-l ascultă. Căci mulţi sînt care citesc şi ascultă prorociile că nimic nu-i foloseşte pe aceştia, care sînt prezenţi cu trupul, dar cu mintea sînt absenţi. Putem să-l compătimim pe profet: „Cu urechile veţi auzi, dar nu veţi înţelege şi cu ochii veţi vedea, dar nu veţi pricepe" (Is. 69). Căci nu sînt fericiţi cei ce propovăduiesc Scriptura dumnezeiască din iubire faţă de lume, dar nu din dragoste pentru Dumnezeu. De aceea zice profetul: „Înţelepţi spre a face rău, bine să facă însă n-au ştiut" (Ier. IV. 4, 22; Lc.8, 14). Fericiţi sînt cei care studiază această profeţie a lui Dumnezeu şi o ascultă, şi o păstrează în minte. Acestea le păstrează în minte ca să umple lucrurile, acestea umplu lucrurile ca să obţină fericirea veşnică căci vremea este aproape. De bună seamă timpul judecăţii, căci dacă timpul de la venirea Domnului şi pînă la sfîrşitul lumii ni-l pune în faţă şi se arată a fi lung, însă în comparaţie cu primele timpuri este scurt.

Verset: 4

„Ioan, celor şapte Biserici, care sînt în Asia: Har vouă şi pace de la Cel Care este şi Cel Care era şi Cel Care vine şi de la cele şapte duhuri, care sînt înaintea scaunului Lui."

Tîlcuire:

Prin cele şapte Biserici, desemnează o singură Biserică Universală, de bună seamă arătînd cele 7 daruri ale Duhului Sfînt, care sînt răspîndite în lume. Asia înseamnă „măreţ" din care a făcut şi adus Hristos mulţime de creştini întărind Biserica Sa. Numărul 7 arată că sînt 7 biserici la care se referă cele scrise, precum 7 candelabre, 7 stele, 7 lămpi, 7 coarne ale Mielului, 7 ochi, 7 sigile, 7 îngeri cu trîmbiţe de argint, 7 tunete, 7 îngeri cu jertfele.

Căci şi dracul desemnează pe diavolul şi fiara pe Antihrist, ca avînd 7 capete; la fel şi fiara asupra căreia se vede stînd femeia cea desfrînată; se înţelege adversarul, toate acestea se disting în cele 7 viziuni:

— Prima: **cele 7 epistole sînt destinate celor 7 biserici şi celelalte pe care le conţine;**

— A doua: **În ceea ce stă figura Bisericii în cer putem s-o vedem şezînd şi deasupra neamului lui Hristos;**

— A treia: **Cartea Mielului şi peceţile acesteia apar;**

— A patra: **Cei 7 îngeri cu cele 7 trîmbiţe de argint;**

— A cincea: **7 îngeri avînd cele 7 cupe ale mîniei;**

— A șasea: Învierea;

— A șaptea: Starea sfinților din Ierusalimul ceresc se arată coborînd.

Verset: 5

„Și de la Iisus Hristos, Martorul cel credincios, Cel întîi născut din morți, și Domnul împăraților pămîntului. Lui, care ne iubește și ne-a dezlegat pe noi din păcatele noastre prin sîngele Său".

Tîlcuire:

Aici se arată toată Treimea, prin Cel ce era și este și care va veni, pe Tatăl îl arată. Era înainte de facerea lumii fiind fără de început, este după facerea lumii, stăpînind toate pe care le-a creat și conducîndu-le; și va veni cu Fiul și cu Duhul Sfînt, ca să împărățească cu sfinții Săi în vecii vecilor. Prin cele 7 duhuri se înțelege Duhul Sfînt acesta care este septiform. „Și de la Iisus, Martorul cel credincios" care nu știe minți, care a promis și a ales mila Sa și a îndeplinit-o fără îndoială, căci cel ce va da un pahar de apă rece, nu-și va pierde plata sa, ale cărui cuvinte rămîn neschimbate și mai ușor este să treacă cerul și pămîntul în nimic, decît să se schimbe ceva din cele ce a făcut și a prezis. „Cel întîi născut din morți" — fiind primul născut din rîndul morților, căci Însuși este primul și capul tuturor aleșilor Săi. — „Stăpînul împăraților pămîntului", regii cei ce domnesc, prin regi îi înțelegem pe apostoli și ceilalți sfinți care au stăruit și s-au înălțat pînă la înnoirea lumii, prin pămînt se desemnează Biserica.

Verset: 6

„Și ne-a făcut pe noi împărăție — preoți lui Dumnezeu și Tatălui Său — Lui fie slava și puterea, în vecii vecilor. Amin!".

Tîlcuire:

„Împărăția lui Dumnezeu" spun că e Biserica lui Dumnezeu, împărăția lui Dumnezeu făcută de Dumnezeu din umanitatea lui Hristos-Dumnezeu cînd a făcut-o El Însuși pe aceasta, în care s-au învrednicit să locuiască Tatăl și Duhul Sfînt. Căci cei desemnați prin regi sînt aceia și prin preoție: preoții sînt cei aleși de Dumnezeu, aceștia care sînt membri ai celui mai sublim Preot, despre care spune Psalmistul: „Tu ești preot în veac după rînduiala lui Melchisedec" (Ps. 54, 4). Pot și alții să fie aleși ca preoți ai lui Dumnezeu de către Dumnezeu: aceia care pretutindeni și întotdeauna și în cuvîntări, îi aduc lui Dumnezeu ca și ceilalți lucruri bune, că zice psalmistul: „Jertfa lui Dumnezeu, e duhul umilit" (Ps. 50). Este și jertfa de laudă pe care Biserica Sfîntă i-o oferă

zilnic lui Dumnezeu. Profetul spune: „Aduceţi Domnului jertfă de laudă, jertfa de laudă Îmi place Mie".

Verset: 7

„Iată, El vine cu norii şi orice ochi îl va vedea şi-L vor vedea şi cei care L-au împuns şi se vor jeli, din pricina Lui, toate seminţiile pămîntului. Aşa. Amin!"

Tîlcuire:

În ce fel îl vor vedea pe Acesta toţi, căci zice Sfînta Scriptură: „Păcătoşii să nu vadă mărirea lui Dumnezeu"? Va veni pe norii cerului la judecată, zice Scriptura (Evanghelia). Cei nedrepţi îl vor vedea ca prin ceaţă, însă nu în ceea ce este Dumnezeu, drepţii însă Îl vor vedea în strălucire, şi-L vor vedea în continuare şi după sfîrşitul lumii. Îl vor vedea iudeii necredincioşi care L-au răstignit pe acesta. „Vor plînge toate neamurile" se vor plînge pe sine, că au dispreţuit poruncile Domnului, că dimpotrivă, bucuria în lume este scurtă şi apoi vor dobîndi tristeţea nesfîrşită (iadul). „Iată El vine cu norii" se pot înţelege apostolii şi ceilalţi propoveduitori, şi-L vor vedea ochii care L-au văzut încă în viaţă (Lc. 10, 23) şi necredincioşii iudei vor avea ochi, însă nu de văzut pe Dumnezeu. Şi cei ce L-au străpuns sînt cei ce L-au persecutat pe El şi pe membrii Trupului Său, printre care se află şi Apostolul Pavel. Prin toate neamurile pămîntului, seminţiile, se înţeleg mulţimea neamurilor care s-au întors, care s-au depărtat de Hristos, care zilnic în Biserica lui Dumnezeu puteau să-şi plîngă păcatele lor, de ar fi venit la Dumnezeu, ar fi rămas liberi şi tari.

Verset: 8

„Eu sînt Alfa şi Omega, zice Domnul Dumnezeu, Cel Care este, Cel Care era şi Cel Care vine, Atotţiitorul".

Tîlcuire:

În termenul nostru Creator, Mîntuitorul este începutul, El este creatorul neamului omenesc şi autorul mîntuirii, sfîrşitul însă este sfîrşitul legii, sfîrşitul morţii, al tuturor nedreptăţilor. De la El începe dreptatea: Cel ce este, Cel ce era şi Cel ce vine. Este felul în care Biserica Sa împărăţeşte în lume, care era înainte de formarea lumii rămînînd veşnică cu Tatăl; a venit spre judecată, ca să judece lumea cu dreptate.

Verset: 9

„Eu Ioan, fratele vostru şi împreună cu voi părtaş la suferinţa şi la împărăţia şi la răbdarea, care sînt întru Iisus, fost-am în insula ce se chiamă Patmos, pentru cuvîntul lui Dumnezeu şi pentru mărturia lui Iisus".

Tîlcuire:

Ucenicul se numeşte frate, că sîntem răscumpăraţi cu sîngele Domnului nostru Iisus Hristos şi sîntem născuţi de o mamă: Biserica. Părtaş la persecuţia lui Domiţian care a tulburat Biserica, părtaş era la împărăţie, fiind membru al Bisericii şi însuşi era ţinut în insula Patmos, pentru iubirea lui Hristos.

Verset: 10

„Am fost în duh în zi de duminică şi am auzit, în urma mea, glas mare de trîmbiţă".

Tîlcuire:

„În duh" a fost, că atîtea taine care au urmat nu le-a putut vedea cu ochii carnali, ci cu ochii spirituali. „Trupul omului nu înţelege ceea ce este Dumnezeu". Duminica desemnează timpul evangheliei şi despre care timp vorbeşte Apostolul. „Iată timpuri vrednice, iată ziua mîntuirii" (II Cor. 6, 2), în care timp i se descopereau poporului tainele divine, şi a auzit glas . . . Dumnezeu strigă în urma noastră şi noi nu vrem să răspundem. Trîmbiţa slujeşte la chemarea la luptă, la fel şi cuvintele noastre despre Dumnezeu ne chiamă la lupta contra diavolului ca să-l învingem şi să-l biruim.

Verset: 11

„Care zicea: Ceea ce vezi scrie în carte şi trimite celor şapte Biserici: la Efes şi la Smirna şi la Pergam şi la Tiatira şi la Sardes şi la Filadelfia şi la Laodiceea".

Tîlcuire:

Efes înseamnă „sfat". Smirna „cîntarea acelora". Pergam „două coarne" despărţite: binele şi răul. Împărţirea coarnelor cînd discernem răul de bine. Cînd cădem în păcat ne aruncăm în întuneric, iar cînd facem binele sîntem în lumină. Tiatira înseamnă „iluminare". Cînd ne iluminăm facem binele. Sardes — „Începutul frumuseţii"; sfinţii au înfrumuseţat viaţa şi au fost săltaţi pînă la fericirea veşnică. Filadelfia „Care a salvat moştenirea Domnului". Moştenirea Mea este Israel (Isaia 19, 25). Laodiceea înseamnă „poporul, neamul iubit de Dumnezeu". Acest neam fiind mulţimea aleşilor, care este Biserica, care prin alungarea viciului şi prin lucrarea virtuţilor se numeşte neamul iubit de Dumnezeu.

Verset: 12

„Şi m-am întors să văd al cui este glasul care vorbea cu mine şi, întorcîndu-mă, am văzut şapte sfeşnice de aur".

Tîlcuire:

Ne dă exemplu, ca noi să ne întoarcem la Dumnezeu care ne vorbeşte ca să auzim numele Bisericii. Pe mulţi îi vedem părăsind lumea şi prin viaţa contemplării cîştigînd viaţa veşnică, însă cine ştie asprimea vieţii, cade subit (mort).

Verset: 13

„Şi în mijlocul sfeşnicelor pe Cineva asemenea cu Fiul Omului, îmbrăcat în veşmînt lung pînă la picioare şi încins pe sub sîn, cu un brîu de aur".

Tîlcuire:

7 candele, 7 biserici; cele 7 biserici o arată pe una singură şi universală. Aur arată sau persecuţiile care pe sfinţi i-a trecut în veacul cel de sus, sau înţelepciunea care i-a luminat pe sfinţi. În mijloc stătu Hristos: „Iată, Eu cu voi ..." (Mt. 28, 20).

Versetele: 14, 15, 16

„Capul Lui şi părul Lui erau albe ca lîna albă şi ca zăpada, şi ochii Lui, ca para focului. — 15. Picioarele Lui erau asemenea aramei arse, iar glasul Lui era ca vuietul apelor mării. — 16. În mîna Lui cea dreaptă avea şapte stele; şi din gura Lui ieşea o sabie ascuţită cu două tăişuri, iar faţa Lui era ca soarele, cînd străluceşte în puterea lui".

Tîlcuire:

Prin „cap" legea se înţelege, prin „păr" adevărul, care iese din cap, mulţimea acelora care au fost arătaţi prin lege o desemnează aici. Prin „flăcările focului" îi arată pe cei ce i-a luminat Duhul Sfînt, spre a contempla tainele cereşti. Prin „picioare" arată pe apostoli şi pe cei ce au crezut dintre iudei. Profetul zice: „Cît de frumoase sînt picioarele celui ce vesteşte pacea" (Is. 3, 7). Prin vocile a multor ape desemnează mulţimea neamurilor, care vor alerga la credinţa în Hristos. Prin „sabie" îi arată pe aleşii care sînt născuţi la sfîrşitul lumii şi se vor lupta împotriva lui Antihrist. Şi care vor îndemna neamurile să se întoarcă la cultul lui Hristos, căci atunci îl vor adora pe Antihrist pe faţă ca pe un Dumnezeu, şi vor fi întorşi de la această rătăcire, aceştia sînt sabia. Prin „faţă" arată Biserica, unirea va deveni desăvîrşită după înviere, căci atunci vor vedea pe Dumnezeu faţă către faţă. Drepţii faţă către faţă îl vor vedea pe Dumnezeu, „Atunci drepţii vor străluci ca soarele" (Mt. 13, 43).

Verset: 17

„Şi cînd L-am văzut, am căzut la picioarele Lui ca un mort. Şi El a pus mîna dreaptă peste mine, zicînd: Nu te teme! Eu sînt Cel dintîi şi Cel de pe urmă".

Tîlcuire:

Fiecare sfînt văzînd măreţia lui Dumnezeu şi cunoscînd micimea noastră, cade mort. L-a atins cu mîna: zice că i-a atins simţurile.

Verset: 18

„Şi Cel Care sînt viu. Am fost mort, şi iată, sînt viu, în vecii vecilor şi am cheile morţii şi cheile iadului."

Tîlcuire:

„Am fost mort şi sînt viu" aceasta este arătarea lui Hristos. Prin „chei" înţelegem puterea Fiului lui Dumnezeu. Cheile morţii şi ale iadului le posedă şi pe cel ce vrea îl slobozeşte de la osîndirea morţii continue prin milă, şi pe care vrea, cu aceiaşi osîndire grozavă prin dreapta judecată îl duce în iad.

Verset: 19

„Scrie, deci, cele ce ai văzut şi cele ce sînt şi cele ce au să fie după acestea".

Tîlcuire:

Aici arată că nu este vorba numai de cele prezente şi viitoare ci şi de profeţiile ce s-au împlinit.

Verset: 20

„Taina celor şapte stele, pe care le-ai văzut în dreapta Mea şi a celor şapte sfeşnice de aur; cele şapte stele sînt îngerii celor şapte Biserici, iar sfeşnicele cele şapte sînt şapte Biserici".

Tîlcuire:

Prin cei 7 îngeri cîrmuitori, trebuie să le înţelegem cele 7 Biserici. Prin cele 7 Biserici, una înţelegem; prin cei 7 cîrmuitori îi înţelegem pe toţi cîrmuitorii bisericilor.

Capitolul 2

Verset: 1

„Scrie îngerului Bisericii din Efes: Acestea zice Cel Care ţine cele şapte stele în dreapta Sa, Cel Care umblă în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur":

Tîlcuire:

Prin „dreapta" lui Dumnezeu, înțelegem puterea lui Dumnezeu. Episcopii, cei ce predică cuvîntul lui Dumnezeu și sfinții sînt ținuți în starea de vestitori ai cuvîntului lui Dumnezeu de către mîna lui Dumnezeu (In. 15, 14).

Verset: 2

„Știu faptele tale și osteneala ta și răbdarea ta și cum că nu poți suferi pe cei răi și ai cercat pe cei ce se zic pe sine apostoli și nu sînt și i-ai aflat mincinoși".

Tîlcuire:

Scriptura ne învață să tolerăm răul, și aleargă spre lauda care nu poate fi oprită de rău. Căci dacă ura se naște se va vedea de fapt în cele mai apropiate lucruri, dacă le va putea cuprinde. Dacă în tine este zelul lui Dumnezeu, de aleargă ochii tăi spre diferite întunecimi ale diavolului, dorind răul, oare mai poți vedea binele dorind răul, atunci te va cuprinde nu binele, ci răul. Adunarea ereticilor (sectari) trebuie s-o evite cît poate Păstorul Bisericii, ca nu cumva prin ocaziunea familiarității, veninul inimilor acelora simple să strice curăția sa. Aceștia ce-și zic apostoli, sînt osîndiți de Sfîntul Pavel (Mt. 7, 15) „Luați seama de falșii profeți, care vin la voi în veșminte de oaie".

Versetele: 3, 4

„Stăruiești în răbdare și ai tras necazuri pentru numele Meu și nu te-ai lăsat prins de oboseală. — 4. Dar am împotriva ta faptul că de dragostea cea dintîi te-ai lepădat".

Tîlcuire:

„Lepădat de dragostea cea dintîi" la începutul întoarcerii există o înfocare spre a-i sluji lui Dumnezeu, apoi se poate răci ca la Efes.

Verset: 5

„Drept aceea, adu-ți aminte de unde ai căzut și te pocăiește și fă faptele de mai înainte; iar de nu, vin curînd la tine și voi mișca sfeșnicul tău din locul lui, dacă nu te vei pocăi".

Tîlcuire:

Dacă ai pierdut dragostea ai pierdut pe Dumnezeu (Ioan, 4, 16). Prin candelabru înțelegem Biserica, de aceea pentru păcatul păstorilor, Biserica își va pierde locul său. Nu vor muri părinții pentru fii (Ierem. 31, 29—30). Prin „loc" înțelegem plata păstorilor. Păstorii să se pocăiască.

Verset: 6

„Ai însă partea bună că urăşti faptele nicolaiţilor, pe care le urăsc şi Eu".

Tîlcuire:

Urăşte pe nicolaiţi care sînt urîţi de Dumnezeu.

Verset: 7

„Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor: Celui care va birui îi voi da să mănînce din pomul vieţii, care este în raiul lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

În Rai erau doi pomi: Pomul vieţii şi Pomul cunoştinţei binelui şi al răului. Cine mănîncă din primul nu mai moare, din al doilea trebuie să moară. Paradisul — Raiul, înseamnă Biserica — bunul adevăratei vieţi; în mijlocul Paradisului este Hristos în mijlocul Bisericii Sale. Lemnul vieţii binelui şi al răului, înseamnă diavolul care nu alege între credincioşi. Lemnul vieţii aleşilor, lemnul ştiinţei binelui şi răului „celor potrivnici". Fructul pomului vieţii dă viaţă celor aleşi ca să trăiască în veci; cei ce păzesc poruncile evanghelice trăiesc în veci. Cei ce gustă din lemnul cunoaşterii, ascultă sfaturile diavolului: plăceri, pofte, şi primesc pedeapsa veşnică. Primii îngeri cunoşteau numai binele, cînd au cunoscut răul au ajuns diavoli.

Versetele: 8, 9

„Iar îngerului Bisericii din Smirna scrie-i: Acestea zice Cel dintîi şi Cel de pe urmă, Cel Care a murit şi a înviat: — 9. Ştiu necazul tău şi sărăcia ta (tu însă eşti bogat) şi hula din partea celor care se zic pe sine Iudei şi nu sînt, ci sinagogă a satanei".

Tîlcuire:

Iudeii care-l hulesc pe Dumnezeu sînt ai satanei.

Versetele: 10, 11

„Nu te teme de cele ce ai să pătimeşti. Că iată diavolul va să arunce dintre voi în temniţă, ca să fiţi ispitiţi, şi veţi avea necaz zece zile. Fii credincios pînă la moarte şi îţi voi da cununa vieţii. — 11. Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor: Cel care biruieşte nu va fi vătămat de moartea cea de a doua".

Tîlcuire:

Cununa vieţii este mărirea cea veşnică.

Verset: 12

„Iar îngerului Bisericii din Pergam, scrie-i: Acestea zice Cel Care are sabia ascuţită de amîndouă părţile".

Tîlcuire:

Sabia ascuţită de amîndouă părţile: una care s-a făcut prin potop, prin apă (potopul lui Noe) iar alta care se va face prin foc la sfîrşitul lumii.

Verset: 28

„Şi-i voi da lui steaua cea de dimineaţă" (Num. 24, 7).

Capitolul 3

Verset: 21

„Celui care biruieşte îi voi da să şadă cu Mine pe scaunul Meu, precum şi Eu am biruit şi am şezut cu Tatăl Meu pe scaunul Lui".

Tîlcuire:

„Celui care biruieşte îi voi da". Hristos l-a învins pe diavol, îl vor învinge şi sfinţii Lui; Hristos prin sine iar aceştia prin Hristos. A dat Dumnezeu Tatăl, Fiului puterea a doua ca om, ca să şadă pe tronul Lui. Şi Iisus le va da sfinţilor puterea ca să şadă cu El pe tronul Lui. Fiul stă la dreapta Tatălui, sfinţii stau nu la dreapta Fiului ci în scaunul Lui, aşa le spune Domnul în evanghelie celor 12 Apostoli.

Capitolul 4

Verset: 1

„După acestea, m-am uitat şi iată o uşă era deschisă în cer şi glasul cel dintîi — glasul ca de trîmbiţă, pe care l-am auzit vorbind cu mine — mi-a zis: Suie-te aici şi îţi voi arăta cele ce trebuie să fie după acestea".

Tîlcuire:

Prin „uşă" se înţelege Hristos, care zice: „Eu sînt uşa" (In. 10). Că uşa era deschisă arată că toţi care doresc pot să vină la El, chiar de suferă multe necazuri, uşa milei sale nu le-o închide, că Însuşi a spus în Evanghelie: „Veniţi la Mine..." (Mt. 2, 28). Prin care desemnează Biserica, căci toţi cei ce intră pe uşă în

staulul oilor, înseamnă că intră în sfînta Biserică. Ce va însemna intrarea celor pe care-i cuprinde sfînta Biserică? Despre aceasta zice Domnul „Cine nu intră pe uşă . . . este fur“ (Ioan, 10, 1). Este vorba de cei ce s-au botezat, dar n-au păzit după ce au făgăduit, şi n-au intrat pe uşa oilor, ci pe alături.

Glasul cel dintîi este ca de trîmbiţă. Primul glas este al Vechiului Testament, iar eu îl înţeleg pe cel al lui Ioan Botezătorul despre care a scris: „Şi, tu, pruncule, prooroc al Celui Preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feţei Domnului, ca să găteşti căile Lui“ (Lc. 1, 76). Că însuşi Ioan zice: „Eu sînt glasul celui ce strigă în pustie“ (In. 1, 23; Is. 40, 3). Căci chiar vocea pe care-o auzim zice: „Suie-te aici şi îţi voi arăta cele ce trebuie să fie după acestea!“ Aceasta îi este porunca dată pămîntului, celui pămintesc şi sufletului să se înalţe la cele cereşti. În acest loc Ioan evanghelistul chiamă persoana celor care prin botezul lui Ioan au crezut în Hristos, căci Ioan le spunea ascultătorilor săi că nu este el Hristosul, ci altul care va veni apoi, zicînd: „Acela trebuie să crească şi eu să mă micşorez“ (In. 3, 30). Şi-ţi voi arăta cele ce trebuie să fie după acestea — Dacă vei ieşi din inima ta, aceasta este, dacă vei urma pe Hristos în credinţă, pe care eu îl arăt, şi-ţi va fi chiar El însuşi învăţător şi o să poţi cunoaşte cu uşurinţă.

Verset: 2

„Îndată am fost în duh; şi iată, un tron era în cer şi pe tron şedea Cineva“.

Tîlcuire:

„Îndată am fost în duh“ aceasta este: dacă îl crezi pe Hristos de cap, cele carnale se fac spirituale. Prin cer se desemnează Biserica, scaunul adevărat este pus în cer, inimile sfinte sînt desemnate prin amintire, prin pomenirea lor în Biserică. Cel adevărat care şedea deasupra tronului şi a fost văzut, este Dumnezeu, care locuieşte în inimile sfinţilor Săi şi şade cum zice Sf. Apostol: „Sfinţii sînt templul lui Dumnezeu“ (1 Cor. 3, 17).

Verset: 3

„Şi Cel Care şedea semăna la vedere cu piatra de iasp şi de sardiu iar de jur împrejurul tronului era un curcubeu, cu înfăţişarea smaraldului“.

Tîlcuire:

Iaspisul este de culoare verde, sardiul roşu (rubin). Prin culoarea verde a iaspisului, înţelegem Dumnezeirea Mîntuitorului nostru, prin roşeala sardiului se desemnează umanitatea lui Iisus.

Mîntuitorul conţine în sine culoarea verde a iaspisului, căci prin Dumnezeire este egal cu Tatăl: roşeala sardiului, arată că avea natură umană perfectă, Dumnezeu desăvîrşit şi om desăvîrşit, avînd suflet uman raţional şi carne omenească (Sfîntul Atanasie). În jurul tronului era un curcubeu cu înfăţişarea Ierusalimului. Curcubeul este semn pe cer (Fac. 9, 13). Jur împrejur este cerul pe care şade Dumnezeu, această Biserică pe care o cuprinde, căci mila Lui ne înconjoară, ne apără de duşmani şi ne conduce; de duşmanii văzuţi şi nevăzuţi: „Căci în El trăim, ne mişcăm şi sîntem" (Fapte 17, 28). Smaraldul este foarte verde, de culoarea cea mai frumoasă. Prin verdeaţa smaraldului se desemnează mila Domnului, care este atît de mare încît nu poate nici un om cu minte sănătoasă să o posede. Această milă a Domnului ne eliberează de moartea cea veşnică.

Verset: 4

„Şi douăzeci şi patru de scaune înconjurau tronul şi pe scaune douăzeci şi patru de bătrîni, şezînd, îmbrăcaţi în haine albe şi purtînd pe capetele lor cununi de aur".

Tîlcuire:

24 de bătrîni — patriarhii Vechiului Testament sînt desemnaţi, care stau pe 24 de scaune, căci dacă şed înseamnă că nu lucrează. Prin 24 de scaune — cele 24 de cărţi ale Vechiului Testament, căci stau deasupra celor 24 de scaune. Sînt văzuţi cei 24 de bătrîni care au lucrat şi au parcurs această lume în citirea şi meditarea cărţilor divine pe care le-au avut. Biserica este tronul pe lîngă care sînt puse cele 24 de scaune. În acelaşi fel procedează Biserica împotriva ereticilor şi a păgînilor care vreau să distrugă credinţa în Hristos, iar duşmanii credinţei au fost aruncaţi şi respinşi încă de atunci. Prin veşmintele albe înţelegem viaţa curată, iar prin cununi de aur, înţelegem faptele cele bune.

Verset: 5

„Şi din tron ieşeau fulgere şi glasuri şi tunete; Şi şapte făclii de foc ardeau înaintea tronului, care sînt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Fulgerele, sînt minunile pe care le-a lucrat Dumnezeu prin Sfinţii Săi, prin glasuri, arată propovăduirea, prin tunete — adevăratele suferinţe ale focului gheenei, pe care sfinţii propovăduitori le-au alungat prin iubire faţă de patria cerească, înlăturînd patimile, opunîndu-se pedepselor veşnice, care sînt pregătite celor necredincioşi, căci prin blîndeţe au trecut peste suferinţe şi patimi.

Înaintea tronului ard şapte lămpi: sînt cele 7 duhuri ale Domnului. Sînt cele 7 daruri ale Duhului Sfînt, pe care profetul Isaia le-a văzut revărsate prin Domnul şi se vor arăta „Şi va fi peste acesta Duhul Domnului, Duhul înţelepciunii, Duhului Sfatului şi al Puterii, Duhul Ştiinţei şi al evlaviei“ (Is. 2, 22). Aceste 7 lămpi sînt cele 7 daruri ale Duhului Sfînt înaintea scaunului, arată că în Biserica Sa ard, şi spunînd că ard, arată că fără lumina Harului virtuţilor, nu putem în noaptea acestei lumi să ajungem la calea vieţii, care duce la patria cerească. Prin Hristos s-au revărsat aceste 7 daruri ale Duhului Sfînt, umanităţii Acestuia îi aparţin tainele. Căci fără divinitatea Lui nu se poate cîştiga nimic. Căci chiar Iisus Hristos a coborît din fericirea aceia cerească, în care era egal cu Tatăl, S-a coborît pe pămînt ca să-l ridice pe om la prima demnitate şi a vrut să fie numai cu puţin mai mic decît îngerii pe care El însuşi i-a creat. N-a luat fără voinţa Sa aceste 7 daruri, coborîndu-se, ci a împlinit voia Tatălui, smerindu-se şi învoindu-se pînă la moarte. S-a smerit pe Sine pînă la moartea pe Cruce (Filip. 2, 8).

Duhul înţelepciunii şi al ştiinţei s-a coborît asupra Sa, numindu-se pe Sine Cuvîntul lui Dumnezeu. Duhul înţelegerii — cînd a fost sălăşluirea tuturor virtuţilor „Iisus sporea cu înţelepciunea şi cu vîrsta şi cu harul, la Dumnezeu şi la oameni“ (Lc. 2, 52).

Duhul sfatului: Hristos este sfătuitorul nostru, El este sfatul prin care scăpăm de pedepsele veşnice şi ne scapă de pericolul veşnic. Acest Duh s-a descoperit cînd vorbeşte prin Evanghelie.

Duhul Puterii: cînd s-a luptat cu cel rău şi l-a legat (Lc. 2, 21—22). Ştiinţele au în ele şi răul şi binele. Singura ştiinţă care coboară de la Hristos nu poate să aibă decît binele: „În El sînt ascunse toate bogăţiile înţelepciunii şi ale ştiinţei“ (Col. 2, 2—3).

Duhul evlaviei: Cine este atît de evlavios ca El, care n-a făcut nici un păcat (I Petru 2, 22). Cum s-a putut elibera de puterea morţii Sale, dacă pentru neamul omenesc a fost lăsat să fie scuipat, lovit, legat de stîlp, flagelat şi răstignit?

Verset: 6

„Şi înaintea tronului, ca o mare de sticlă, asemenea cu cristalul. Iar în mijlocul tronului şi împrejurul tronului patru fiinţe, pline de ochi dinainte şi dinapoi“.

Tîlcuire:

În templul lui Solomon era o mare. Prin mare desemnează legea lui Moise unde era marea în care se spălau preoţii şi jertfele: prin mare înţeleg istoria, sticla — este inteligenţa morală. Prin cristal desemnează inteligenţa spirituală. Patru fiinţe: cei patru evanghelişti şi toţi învăţătorii Bisericii. „Stăteau în mijloc

şi împrejur" însemnează că învăţătorii Bisericii păzesc poporul de duşmanii văzuţi şi nevăzuţi cît le stă în putere. „Pline de ochi dinainte şi dinapoi". Ochi dinainte, în ziua judecăţii spre pedeapsa necredincioşilor, văzînd mărirea drepţilor. Ochi dinapoi, care au întărit, au urmat viaţa Părinţilor de demult şi au stăruit să-i imite şi au pus viaţa şi învăţăturile înaintea ascultătorilor şi ei înşişi i-au imitat.

Verset: 7

„Şi fiinţa cea dintîi era asemenea leului, a doua fiinţă asemenea viţelului, a treia fiinţă avea faţă ca de om, iar a patra fiinţă era asemenea vulturului care zboară".

Tîlcuire:

Prin leu — Marcu; prin viţel — Luca; prin om — Matei; prin vultur — Ioan.

Marcu începe cu deşertul Sfîntului Ioan Botezătorul. Luca cu preoţia iudeilor, Matei cu neamul lui Iisus Hristos, Ioan în adevăr începe cu dumnezeirea lui Hristos. Leul e regele animalelor; Iisus este regele oamenilor şi al îngerilor.

Verset: 8

„Şi cele patru fiinţe, avînd fiecare din ele cîte şase aripi, Sînt pline de ochi, de jur împrejur şi pe dinăuntru, şi odihnă nu au, ziua şi noaptea zicînd: Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel Care era şi Cel Care este şi Cel Care vine".

Tîlcuire:

Sfinţii pe pămînt au suferit iar în cer îl laudă pe Dumnezeu. Mai bun este cel ce se roagă, decît cel ce este în lume şi face bine fiind plin de păcate.

Versetele: 9, 10

„Iar cînd cele patru fiinţe dădeau slavă, cinste şi mulţumită Celui Care şade pe tron, Celui Care este viu în vecii vecilor, — 10. Atunci cei douăzeci şi patru de bătrîni cădeau înaintea Celui Care şedea pe scaun şi se închinau Celui Care este viu în vecii vecilor, şi aruncînd cununile lor înaintea tronului, ziceau:".

Tîlcuire:

Sfinţii auzind învăţăturile evangheliei s-au smerit pe sine în contemplarea lui Dumnezeu şi i s-au închinat. Aruncau cununile înaintea tronului, înseamnă că le recunoşteau ca fiind un dar de la Dumnezeu. „Cine se laudă în Domnul să se laude" (2 Cor. 10, 17).

Verset: 11

„Vrednic eşti, Doamne şi Dumnezeul nostru, să primeşti slava şi cinstea şi puterea, căci Tu ai zidit toate lucrurile şi prin voinţa Ta ele erau şi s-au făcut".

Tîlcuire:

Dacă îi daţi lui Dumnezeu, de la El veţi primi.

Capitolul 5

Verset: 1

„Am văzut apoi, în mîna dreaptă a Celui Care şedea pe tron, o carte scrisă înăuntru şi pe din afară pecetluită cu şapte peceţi".

Tîlcuire:

Cartea scrisă pe dinăuntru şi pecetluită pe dinafară este Vechiul Testament şi Noul Testament. Noul Testament în cel Vechi se ascunde.

Verset: 2

„Şi am văzut un înger puternic, care striga cu glas mare: Cine este vrednic să deschidă cartea şi să desfacă peceţile ei?".

Tîlcuire:

Îngerul sînt Patriarhii Vechiului Testament care predicau pe Hristos. Întrebarea îngerului însemnează dorinţa Sfinţilor să-l vadă pe Hristos în carne şi să audă cuvintele Acestuia, Acela care ştie toate tainele Vechiului Testament, descoperindu-se pe Sine: „Amin zic vouă, mulţi profeţi şi regi au vrut să vadă ceea ce vedeţi voi şi n-au văzut" (Lc. 10, 24).

Verset: 3

„Dar nimeni în cer, nici pe pămînt, nici sub pămînt nu putea să deschidă cartea, nici să se uite în ea".

Tîlcuire:

Nici un înger din cer, nici un drept de pe pămînt, nici din cei ce sînt în iad şi ar încerca.

Versetele: 4, 5

„Şi plîngeam cu amar că nimeni n-a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite în ea. — 5. Şi unul dintre bătrîni mi-a zis: Nu plînge. Că iată, a biruit Leul din seminţia lui Iuda, rădăcina lui David, ca să deschidă cartea şi cele şapte peceţi ale ei".

Tîlcuire:

Leul din tribul lui Iuda este Hristos.

Verset: 6

„Atunci am văzut, la mijloc — între tron și cele patru ființe și bătrîni — stînd un Miel, ca junghiat, și Care avea șapte coarne și șapte ochi, care sînt cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu, trimise în tot pămîntul".

Tîlcuire:

Prin tron, cele 4 ființe și bătrînii — desemnează Biserica cu toate treptele ei. Mielul ca junghiat a trecut prin moarte.

Verset: 7

„Și a venit și a luat cartea, din dreapta Celui Care ședea pe tron".

Tîlcuire:

Cel din dreapta este Hristos.

Verset: 8

„Și cînd a luat cartea, cele patru ființe și cei douăzeci și patru de bătrîni au căzut înaintea Mielului, avînd fiecare alăută și cupe de aur, pline cu tămîie, care sînt rugăciunile sfinților".

Tîlcuire:

Alăutele — înfrînarea cărnii arată. Cupe cu tămîie sînt inimile sfinților pline de rugăciune.

Verset: 9

„Și cîntau o cîntare nouă, zicînd: Vrednic ești să iei cartea și să deschizi pecețile ei, căci ai fost înjunghiat și ai răscumpărat lui Dumnezeu, cu sîngele Tău, oameni din toată seminția și limba și poporul și neamul".

Tîlcuire:

Poporul nou cînta cîntare nouă: cîntarea noilor cîntări este Evanghelia. Vrednic ești Doamne — aceasta i se adresează umanității Sale, căci divinitatea nu poate primi nimic, că le are pe toate totdeauna. Că ai fost mort. Aceasta arată că Biserica este formată în sine din toate neamurile.

Verset: 10

„Și i-ai făcut Dumnezeului nostru împărăție și preoți, și vor împărăți pe pămînt".

Tîlcuire:

Dacă sfinţii lui Dumnezeu sînt împărăţia lui Dumnezeu, în ce fel se spune că Biserica este împărăţia care se întinde peste tot pămîntul? Sfinţii sînt lucrul lui Dumnezeu, sînt împărăţia lui Dumnezeu, căci în ei împărăţeşte Dumnezeu; şi regi sînt că vor împărăţi la Înviere. Chiar preoţi îi numeşte, căci ei sînt pretutindeni şi mereu în flăcările iubirii care nu se sting, prin străpungerea inimii şi prin lucrurile pe care le aduc lui Dumnezeu (Ps. 50, 19).

Verset: 12

„Zicînd cu glas mare: Vrednic este Mielul cel înjunghiat ca să ia puterea şi bogăţia şi înţelepciunea şi tăria şi cinstea şi slava şi binecuvîntarea".

Tîlcuire:

Îngerii sînt puşi să păzească Biserica lui Dumnezeu.

Verset: 13

„Şi toată făptura care este în cer şi pe pămînt şi sub pămînt şi în mare şi toate cîte sînt în acestea le-am auzit, zicînd: Celui Care şade pe tron şi Mielului fie binecuvîntarea şi cinstea şi slava şi puterea în vecii vecilor!"

Tîlcuire:

Creatura din cer — îngerii; de pe pămînt — oamenii; de sub pămînt cei datori morţii, cei din iad.

Capitolul 6

Versetele: 1, 2

„Şi am văzut cînd Mielul a deschis pe cea dintîi din cele şapte peceţi, şi am auzit pe una din cele patru fiinţe, zicînd cu glas ca de tunet: Vino şi vezi! — 2. Şi m-am uitat şi iată un cal alb şi cel care călărea pe el avea un arc; şi i s-a dat lui cunună şi a pornit ca un biruitor, ca să biruiască."

Tîlcuire:

Prin calul alb se arată drepţii dinainte de potop. Prin arc îi arată pe cei ce au fost omorîţi, săgetaţi.

Versetele: 3, 4

„Cînd a deschis pecetea a doua, am auzit, zicînd, pe a doua fiinţă: Vino şi vezi! — 4. Şi a ieşit alt cal, roşu ca focul; şi celui care călărea pe el i s-a dat să ia pacea de pe pămînt, ca oamenii să se junghie între ei; şi o sabie mare i s-a dat".

Tîlcuire:

Se vor separa drepţii de nedrepţi.

Verset: 5

„Şi cînd a deschis pecetea a treia, am auzit pe a treia fiinţă, zicînd: Vino şi vezi! Şi m-am uitat şi iată un cal negru şi cel care călărea pe el avea un cîntar în mîna lui".

Tîlcuire:

Învăţătorii legii — Calul negru, care învăţau: ochi pentru ochi.

Verset: 6

„Şi am auzit în mijlocul celor patru fiinţe, ca un glas care zicea: Măsura de grîu un dinar, şi trei măsuri de orz un dinar. Dar de untdelemn şi de vin să nu te atingi".

Tîlcuire:

Cei ce înţeleg Vechiul Testament în chip spiritual sînt grîul, dinarul este Domnul, aceştia sînt vrednici să primească divanul vieţii veşnice. Prin înfrînarea de vin înţelegem viaţa activă, prin untdelemn viaţa contemplativă. Pe aceştia zice, care Ţi s-au dat Ţie prin faptele vieţii active şi contemplative nu-i vei lăsa să vină la judecată.

Verset: 7

„Şi cînd a deschis pecetea a patra, am auzit glasul fiinţei a patra, zicînd: Vino şi vezi!"

Tîlcuire:

Se referă la profeţii care au suferit pînă la venirea lui Hristos şi pînă la înviere, care chiamă neamurile (Regi, 17, 34, 36). David simbolizează pe Hristos. Prin leu şi prin urs înţelegem pe persecutorii bisericii. Prin leu, împăraţii şi ceilalţi principi ai pămîntului, prin urs pe iudeii care au persecutat biserica lui Dumnezeu.

Verset: 8

„Şi m-am uitat şi iată un cal galben vînăt şi numele celui care călărea pe el era moartea. Şi iadul se ţinea după el şi li s-a dat lor puterea peste a patra parte a pămîntului, ca să ucidă cu sabie şi cu foamete, şi cu moarte şi cu fiarele de pe pămînt".

Tîlcuire:

Calul galben vînăt este Antihrist. Prin cele patru părţi ale pămîntului înţelegem pămîntul lui Israel.

Verset: 9

„Şi cînd a deschis pecetea a cincea, am văzut sub jertfelnic, sufletele celor înjunghiaţi pentru cuvîntul lui Dumnezeu şi pentru mărturia pe care au dat-o".

Tîlcuire:

Pecetea a cincea, sub jertfelnic sufletele celor înjunghiaţi. Altarul este Hristos Dumnezeu; sufletele sfinţilor sînt sub altar, căci membrele sînt supuse capului, ca să fie unite; de aceea şi sufletele sfinţilor sînt cuprinse în mărirea cerească, sînt subiectele mîntuirii lui Hristos, aşa precum este legătura membrelor.

Versetele: 10, 11, 12

„Şi strigau cu glas mare şi ziceau: Pînă cînd, Stăpîne sfinte şi adevărate, nu vei judeca şi nu vei răzbuna sîngele nostru, faţă de cei care locuiesc pe pămînt. — 11. Şi fiecăruia din ei i s-a dat cîte un veşmînt alb şi li s-a spus ca să stea în tihnă, încă puţină vreme, pînă cînd vor împlini numărul şi cei împreună slujitori cu ei şi fraţii lor, cei care aveau să fie omorîţi ca şi ei. — 12. Şi m-am uitat cînd a deschis pecetea a şasea şi s-a făcut cutremur mare, soarele s-a făcut negru ca un sac de păr şi luna întreagă s-a făcut ca sîngele".

Tîlcuire:

Scriptura zice: „Nu vei răsplăti răul cu rău" (Rom. 17, 17) iar în evanghelie: „Rugaţi-vă pentru vrăjmaşii voştri" (Mt. 5, 44). Ce este această strigare a sfinţilor în locaşurile lor? Condamnarea celor ce au vărsat sîngele lor este; va fi în ziua judecăţii, acelora ce au dorit să comită ucideri. Aceştia vor fi pedepsiţi în ziua judecăţii Domnului, aceasta este dorinţa pedepselor Sale.

„Li s-au dat veşminte albe" aceasta este mărirea sufletelor sfinţilor, căci acum numai sfinţii Domnului poartă veşminte albe, care şi-au chinuit trupul pe pămînt, ca să ajungă sufletul în mărirea şi fericirea cea veşnică. Vor primi al doilea veşmînt, atunci după învierea sufletelor cînd li se va da mărirea cerească fără trup şi trupurilor. „Să stea în tihnă pînă se va împlini numărul". Sfinţii doresc judecata lui Dumnezeu în care şi trupurile lor vor primi plata ostenelii, de aceea li se porunceşte să mai aştepte un timp scurt, pînă ce se va împlini numărul celor aleşi. Aici îi înţelegem pe toţi martirii şi sufletele drepţilor (Col. 3, 3). „Că sînteţi morţi şi viaţa voastră este ascunsă cu Hristos (2 Tim. 3, 12) (Gal. 6, 14, 7). Eu m-am răstignit. Toţi care vor să trăiască cucernic în Hristos vor fi prigoniţi . . ."

Prin pămînt, în acest loc îi desemnează pe iudei, s-a făcut „cutremur mare" cînd a fost distrus acest neam de către romani anul

70. Soarele îl desemnează pe acelaşi popor al iudeilor, Soarele s-a făcut negru ca un sac de păr, căci poporul iudeilor, care împotriva cunoaşterii lui Dumnezeu şi a păzirii Legii, a acoperit Soarele în lume, răspîndindu-se în lume între celelalte neamuri şi s-au făcut nesuferiţi tuturor oamenilor din cauza nedreptăţii lor. Sacul este acoperămîntul de pocăinţă şi arată că sînt păcătoşi. Soarele avea saci negri căci toate neamurile au fost năpădite de iudei. „Şi luna întreagă s-a făcut ca sîngele" aceiaşi semnificaţie are şi luna ca şi soarele, arătînd de altfel sinagoga. Luna prevestind schimbarea sîngelui, ceea ce este a lor, că iudeii au vărsat sîngele lui Hristos şi au vărsat sîngele sfinţilor Acestuia.

Verset: 13

„Şi stelele cerului au căzut pe pămînt, precum smochinul îşi leapădă smochinele sale verzi, cînd este zguduit de vijelie".

Tîlcuire:

Prin stele desemnează pe mai marii preoţilor, cărturari şi farisei. Smochinul este pămîntul lui Israil, mare adevăr, arborele acesta-i lepădat cu fructe fără rod, ca de un vînt puternic. Smochinul era bătut de vînt adesea şi fructele inutile sînt aruncate jos, şi pămîntul iudeilor a fost inundat de romani şi neamul inutil şi fără folos şi de Dumnezeu urît l-a distrus, ca să rămînă cei credincioşi. Stelele au căzut în număr mare pe pămînt, căci pe aceştia chiar doctrina legii, poporul i-a considerat ca pe nişte stele şi au primit aceiaşi pedeapsă ca şi celelalte mulţimi.

Verset: 14

„Iar cerul s-a dat în lături, ca o carte de piele pe care o faci sul şi toţi munţii şi toate insulele s-au mişcat din locurile lor".

Tîlcuire:

Prin cer se desemnează Vechiul Testament, căci a apărut adevărul, care l-a eliberat pe acesta, căci însăşi Scriptura l-a ascuns prin intuiţie, închipuire. Cartea sînt faptele iudeilor, care prin înţelegerea spirituală a V. T. îl arată pe Hristos, cine poate să înţeleagă... Cerul acesta se strînge liber, căci V. T. îi părăseşte pe iudei şi trece la neamuri. „Şi toţi munţii şi toate insulele s-au mişcat de la locul lor". Şi chiar pămîntul iudeilor a devenit întunecos. Prin munţi îi înţelegem pe cei din cetăţi, prin insule pe cei ce locuiesc în cîmp. Cei ce s-au mutat din loc, au fost cei omorîţi sau duşi în captivitate.

Versetele: 15, 16, 17

„Atunci împărații pămîntului și domnii și căpeteniile și bogații și cei puternici și toți robii și toți slobozii s-au ascuns în peșteri și în stîncile munților. — 16. Strigînd munților și stîncilor: Cădeți peste noi și ne ascundeți pe noi de fața Celui Care șade pe tron și de mînia Mielului. — 17. Că a venit ziua cea mare a mîniei Lor, și cine are putere ca să stea pe loc?".

Tîlcuire:

Prin regi, principi și tribuni, îi înțelegem pe cei ce conduc neamurile, pe bogați și puternici, robi și sclavi. Slobozi — înțelegem cealaltă mulțime. „S-au ascuns în crăpăturile pămîntului" descrie căderea Ierusalimului (anul 70). Iosif Flaviu o descrie în cartea „Despre războiul iudaic". S-au ascuns toți din cauza foametei, fricii și mizeriei ce era. Se vor ascunde de fața lui Hristos Dumnezeu, căci și Domnul pe cînd pătimea le-a zis femeilor ce-l plîngeau: „Fiice ale Ierusalimului nu mă plîngeți pe Mine". Dacă lemnul cel verde le strigă celor cu adevărat uscate și le zice: Dacă pe mine care sînt lemn după umanitate, însă verde după dumnezeire, aceasta este: Dumnezeu și Om, aceasta mi-o faceți, atunci acelora ce sînt lemne uscate și fără de verdeață „ce le va fi?"

Capitolul 7

Verset: 1

„După aceasta, văzut-am patru îngeri, stînd la cele patru unghiuri ale pămîntului și ținînd cele patru vînturi ale lui, ca să nu sufle vînt pe pămînt, nici peste mare, nici peste vreun copac".

Tîlcuire:

Arată că Biserica se va aduna din cele patru unghiuri ale pămîntului. Prin cei 4 îngeri desemnează 4 împărați: al Siriei, al Perșilor, al Macedonenilor și al Romanilor. Căci cele patru vor trece sub cea a romanilor. Prin cei 4 îngeri, cei 4 soli romani se înțeleg, care își vor cîștiga cele 4 regate. Prin cei patru îngeri toate neamurile le arată.

Prin vînturi se pun norii în mișcare, care udă fața pămîntului spre roadă. Prin cei 4 îngeri care țin cele 4 vînturi se desemnează romanii care vor stăpîni pămîntul și vor răspîndi groază și moarte și vor omorî și vor face să se așeze liniștea tuturor oamenilor.

Verset: 2

„Am văzut, apoi, alt înger care se ridica de la răsăritul soarelu și avea pecetea Viului Dumnezeu. Îngerul a strigat cu glas

puternic către cei patru îngeri; cărora li s-a dat să vatăme pămîntul şi marea".

Tîlcuire:

Acest înger Hristos este, despre care este scris: „Vouă care vă ţineţi de Mine vă va răsări Soarele dreptăţii" (Maleahi 4, 2). De la răsărit a venit soarele Hristos, care nu s-a născut din carne omenească, ci din carnea Fecioarei a fost născut. Semnul adevăratului Dumnezeu este divinitatea, căci S-a aşezat în carne avînd semnul viului Dumnezeu, căci chiar faptele Sale l-au arătat ca Fiu Unic al lui Dumnezeu „Căci lucrurile pe care le fac Eu . . ." (In. 10, 25).

Verset: 3

„Zicînd: Nu vătămaţi pămîntul, nici marea, nici copacii, pînă ce nu vom pecetlui, pe frunte, pe robii Dumnezeului nostru".

Tîlcuire:

Strigarea lui Dumnezeu s-a făcut, căci înainte de venirea Sa, romanii au cucerit tot neamul omenesc şi s-a făcut pace prin toate oraşele lumii: „Răsări-va în zilele lui pacea şi dreptatea, cît va fi luna" (Ps. 71, 7), pînă cînd se va sparge sămînţa credinţei prin toate neamurile, şi cei ce se vor pecetlui cu semnul credinţei, sînt cei ce au fost orînduiţi pentru viaţa veşnică.

Verset: 4

„Şi am auzit numărul celor pecetluiţi: o sută patruzeci şi patru de mii de pecetluiţi, din toate seminţiile fiilor lui Israel".

Tîlcuire:

Prin cei 144 000 desemnează prezenţa Bisericii prin cei aleşi. Toţi cei ce au păzit credinţa apostolilor şi i-au imitat vor fi aşezaţi în acest loc. Cîţi vor fi cei care vor crede dintre neamuri, dacă dintre iudei sînt 144 000? În numărul celor 12 seminţii ale lui Israil se înţeleg toţi aleşii.

Versetele: 5, 6, 7, 8

„Din seminţia lui Iuda, douăsprezece mii de pecetluiţi; din seminţia lui Ruben, douăsprezece mii; din seminţia lui Gad, douăsprezece mii. — 6. Din seminţia lui Aşer, douăsprezece mii; din seminţia lui Neftali, douăsprezece mii; din seminţia lui Manase, douăsprezece mii; — 7. Din seminţia lui Simeon, douăsprezece mii; din seminţia lui Levi, douăsprezece mii; din seminţia lui Isahar, douăsprezece mii. — 8. Din seminţia lui Zabulon, douăsprezece mii; din seminţia lui Iosif, douăsprezece mii; din seminţia lui Veniamin douăsprezece mii de pecetluiţi".

Tîlcuire:

Iuda este prima seminţie, Veniamin le este tuturor superior.

Versetele: 9, 10

„După acestea, m-am uitat şi iată mulţime multă, pe care nimeni nu putea s-o numere, din tot neamul şi seminţiile şi popoarele şi limbile, stînd înaintea tronului şi înaintea Mielului, îmbrăcată în veşminte albe şi avînd în mînă ramuri de finic. — 10. Şi mulţimea striga cu glas mare, zicînd: Mîntuirea este de la Dumnezeul nostru, Care şade pe tron, şi de la Mielul".

Tîlcuire:

Mulţimea din faţa tronului sînt cei aleşi, care au lucrat numai în Biserică în timpul vieţii. Prin hainele albe arată curăţia sufletelor, iar prin ramurile de finic, că sînt biruitori; sînt martirii şi aleşii, care în lume au luptat împotriva duşmanilor văzuţi şi nevăzuţi, şi rămînînd nevătămaţi au primit împărăţia cerurilor. Mîntuirea este de la Dumnezeu; sfinţii lui Dumnezeu nu se opresc de a-l lăuda pe Dumnezeu; nu este mare lucru a-l lăuda pe Dumnezeu pe cît le este sfinţilor de dulce a-l vedea pe Dumnezeu, că îl şi laudă pe Dumnezeu.

Versetele: 11, 12

„Şi toţi îngerii stăteau împrejurul tronului bătrînilor şi al celor patru fiinţe şi au căzut înaintea tronului, pe feţele lor, şi s-au închinat lui Dumnezeu, — 12. Zicînd: Amin! Binecuvîntarea şi slava şi înţelepciunea şi mulţumirea şi cinstea şi puterea şi tăria — Dumnezeului nostru, în vecii vecilor. Amin!"

Tîlcuire:

Îngerii aceştia nu pot fi număraţi şi se spune că stau în jurul tronului. Putem să-i înţelegem aici pe îngerii superiori. Îi înţelegem pe aceia care sînt rînduiţi în lume la diferite slujiri, însă pe cei fără număr îi înţelegem pe aceia care vorbesc cu Dumnezeu în cer. Aceasta arată că Dumnezeu ţine lumea sub conducerea Sa, dacă şi îngerii aceia se întreţin cu Dumnezeu.

Versetele: 13, 14

„Iar unul dintre bătrîni a deschis gura şi mi-a zis: Aceştia care sînt îmbrăcaţi în veşminte albe, cine sînt şi de unde au venit? — 14. Zis-am către el: Doamne, Tu ştii. El mi-a răspuns: Aceştia sînt cei care vin din strîmtoarea cea mare şi şi-au spălat veşmintele lor şi le-au făcut albe în sîngele Mielului".

Tîlcuire:

A întreba şi a învăţa, prin Bătrîni se arată învăţătura Bisericii, iar prin Ioan înţelegem ascultătorul adevărat. Minţile acestora sînt îndreptate spre iubirea patriei cereşti şi mi-a zis: „Aceştia sînt cei care vin din strîmtorare . . . " Aceasta arată că cei aleşi şi cei ce au lucrat în viaţă trebuie să sufere pentru a putea ajunge în patria cerească în viaţa cerească şi pentru a rămîne cu Dumnezeu. „Şi-au spălat veşmintele lor" adică sufletele lor în această viaţă de toate păcatele ce îi înconjura. Prima dată prin Botez, apoi prin pocăinţă (Spovedanie) adevărată şi cu lacrimi, prin facerea milosteniei şi prin celelalte lucruri bune. Ba chiar în sîngele Mielului s-au albit, căci sufletele sfinţilor care înainte erau negre de păcate fără de voie, prin răscumpărarea sîngelui lui Hristos, s-au înălţat peste patimile arzătoare.

Verset: 15

„Pentru aceea sînt înaintea tronului lui Dumnezeu, slujind ziua şi noaptea în templul Lui; şi Cel Care şade pe tron înălţa-va cortul Lui asupra lor".

Tîlcuire:

Adevăratul templu al lui Dumnezeu este cerul, care chiamă la slujirea lui Dumnezeu prin iubire faţă de El. Tronul lui Dumnezeu sînt sfinţii lui Dumnezeu, ei sînt pe care şade Dumnezeu, locuieşte Dumnezeu deasupra Sfinţilor Săi, căci pe aceştia i-a luminat cu lumina Sa, cei care au fost dispreţuiţi şi omorîţi.

Verset: 16

„Nu vor mai flămînzi, nici nu vor mai înseta, nici nu va mai cădea soarele peste ei şi nici o arşiţă".

Tîlcuire:

Nu vor mai flămînzi nici nu vor mai înseta de dreptate: Domnul zice: „Fericiţi cei care flămînzesc şi însetoşază de dreptate, că aceia se vor sătura" (Mt. 5, 6), văzînd că cei nedreptăţiţi însetoşau după dreptatea veşnică. Sufletele Sfinţilor nu mai flămînzesc, nici nu însetează, că dacă ar flămînzi, înseamnă că ar trebui să moară pentru a primi viaţa cea veşnică. Nu va mai cădea soarele asupra lor, nici o arşiţă. Prin soare înţelegem suferinţele de la oameni pe care le-au primit sfinţii. Prin arşiţă înţelegem ispitele diavolului, sau poftele cărnii. Chiar sfinţii în această viaţă au suferit cu răbdare şi au învins împotrivirile oamenilor nedrepţi, au trecut peste ispitele diavolului, au învins dorinţele cărnii în sinea lor, s-au aşezat în fericirea cerească unde nu mai este luptă, ci bucurie nesfîrşită, continuă.

Verset: 17

„Căci Mielul, Cel Care stă în mijlocul tronului, îi va paşte pe ei şi-i va aduce la izvoarele apelor vieţii şi Dumnezeu va şterge orice lacrimă din ochii lor".

Tîlcuire:

Căci Mielul ce stă în mijlocul tronului e Dumnezeu, e regele sfinţilor. Izvorul vieţii este Hristos (Ioan 2, 6), căci cine este fără El este mort, cine este în El este viu. La izvoarele vieţii îi duce însuşi Hristos pe sfinţii Săi, şi i-a dus totdeauna, ca să fie una cu El. Prin apele acelea îi înţelegem pe sfinţi, ei înşişi din fîntînile vieţii, căci în ei este toată sfinţenia celor aleşi: „Fără Mine nu puteţi face nimic" (In. 15, 3).

Capitolul 8

Verset: 1

„Şi cînd Mielul a deschis pecetea a şaptea, s-a făcut tăcere în cer, ca la o jumătate de ceas".

Tîlcuire:

Desfacerea peceţii a şaptea se referă la naşterea lui Hristos. Dumnezeu a lucrat 6 zile iar în a 7-a s-a odihnit. Aşa că Iisus este odihna sfinţilor. Şi chiar aceia care sînt înfloriţi din naşterea lui Hristos obţin o naştere spirituală. Cele 7 peceţi prin desfacerea lor îl arată pe Hristos, iar învăţaţii Bisericii au arătat-o prin inspiraţia Duhului Sfînt.

Prin „tăcerea" care s-a făcut, arată că S-a născut sub Octavian August care este „pacea". S-a făcut tăcere o jumătate de ceas, acea pace pe care a avut-o Biserica din partea păgînilor, care a rămas scurt timp. Căci prin împăratul Nero s-a întrerupt pacea şi Petru şi Pavel au fost omorîţi şi încep toate persecuţiile creştine.

Verset: 2

„Şi am văzut pe cei şapte îngeri, care stau înaintea lui Dumnezeu şi li s-au dat lor şapte trîmbiţe".

Tîlcuire:

Rînduiala îngerilor celor şapte este împărţită, căci sînt trimişi să meargă înaintea îngerilor, să anunţe naşterea, care vor anunţa venirea Acestuia.

Verset: 3

„Şi a venit alt înger şi a stat la altar, avînd cădelniţă de aur, şi i s-a dat lui tămîie multă, ca s-o aducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinţilor, pe jertfelnicul de aur dinaintea tronului."

Tîlcuire:

Îngerul acesta îl simbolizează pe Hristos, care a apărut în lume prin întruparea tainică. Prin altar o desemnează pe Biserica cea de aur. A stat înaintea altarului arată că acolo este Dumnezeu şi Biserica, care este formată din apostoli şi credincioşi, îi cuprinde atunci pe toţi. Aveau cădelniţe: Sufletele apostolilor erau în mîna lui Dumnezeu. De pe altarul cel de aur se înălţau rugăciunile sfinţilor şi credinţa credincioşilor.

Verset: 4

„Şi fumul tămîiei s-a suit, din mîna îngerului, înaintea lui Dumnezeu, împreună cu rugăciunile sfinţilor".

Tîlcuire:

Prin fumul aromatelor nu se arată numai rugăciunile credincioşilor, ci şi faptele bune care urcă din Biserică înaintea lui Dumnezeu. Că fumul din mîinile îngerilor se înălţa, arată că tot ce fac credincioşii buni, faptele lui Dumnezeu le fac (2 In. 19, 5).

Verset: 5

„Apoi îngerul a luat cădelniţa şi a umplut-o din focul jertfelnicului şi a aruncat pe pămînt; şi s-au pornit tunete şi glasuri şi fulgere şi pămîntul s-a cutremurat".

Tîlcuire:

Prin foc se înţelege Duhul Sfînt, îngerul este Hristos, cădelniţa este inima sfinţilor, se umplu din focul altarului, se umplu de Duhul Sfînt, cînd după înălţarea Sa la 10 zile ne-a trimis pe Duhul Sfînt şi a umplut inimile ucenicilor, dîndu-le ştiinţa tuturor limbilor. Prin „tunete" se arată virtuţile apostolilor, prin glasuri — predica. Prin tunete focul cel veşnic mai arată, prin pămînt putem înţelege întoarcerea iudeilor la credinţă, care s-au întors prin predica Sf. Apostol Petru. Aceste flăcări sînt Duhul Sfînt, care este pururea deasupra noastră a celor ce sîntem pe pămînt demni de mila lui Dumnezeu a Domnului nostru Iisus Hristos, ca să facem din cele trupeşti pe cele spirituale. Harul Domnului nostru Iisus Hristos se răspîndeşte.

Versetele: 6, 7

„Iar cei șapte îngeri, care aveau cele șapte trîmbițe, s-au gătit ca să trîmbițeze. — 7. Și a trîmbițat întîiul înger, și s-a pornit grindină și foc amestecat cu sînge și au căzut pe pămînt; și a ars din pămînt a treia parte, și a ars din copaci a treia parte, iarba verde a ars de tot".

Tîlcuire:

Cei 7 îngeri se pregătesc să trîmbițeze, se arată începutul trîmbițării a predicării. Prin „grindină și foc" arată ceea ce lovește, cuvintele sfinților bărbați, care au lovit inimile oamenilor. Prin foc îl arată pe Duhul Sfînt care locuiește în Sfinții Săi, care le arată ce să vorbească. Prin sînge: Legea lui Hristos o arată și pe Hristos îl înțelegem. Prin a treia parte din pămînt: îi înțelegem pe aceia ce au fost mîntuiți prin învățăturile și exemplele oamenilor buni, căci focul iubirii lui Dumnezeu prin teamă s-a sălășluit în ei, i-a alimentat și i-a eliberat. Prin copaci îi înțelegem pe cei aleși. Prin iarba verde: cei aleși care vor fi, dar și pe cei pierduți, ce vor, fi pierduți. Prin iarba verde înțelegem pe cei ce au fost totdeauna verzi, tari în credință.

Verset: 8

„A trîmbițat, apoi, al doilea înger, și ca un munte mare încins de flăcări s-a prăbușit în mare și a treia parte din mare s-a prefăcut în sînge.

Tîlcuire:

Al doilea înger a trîmbițat, acesta este Moise. Și ca un munte mare s-a prăbușit în mare — prin munte desemnează legea lui Moise.

Verset: 9

„Și a murit a treia parte din făpturile cu viață în ele, care sînt în mare, și a treia parte din corăbii s-a sfărîmat".

Tîlcuire:

Prin sînge se curățau de păcate în legea veche. Prin mare se arată mulțimea păcătoșilor. Cei drepți vor ieși din apele păcatelor. Prin Botez sau Pocăință (Spovădanie) îl vor omorî pe diavol, ca să trăiască în Dumnezeu. Prin corăbii care au apele sub ele, se desemnează conducătorii neamurilor. A treia parte din aceia au murit, aici îi arată pe aceia care au fost drepți dintre ei, care vor fi drept răsplătiți, aceia în care a murit păcatul și trăiește numai Dumnezeu.

Verset: 10

„Şi a trîmbiţat al treilea înger, şi a căzut din cer o stea uriaşă, arzînd ca o făclie, şi a căzut peste a treia parte din rîuri şi peste izvoarele apelor".

Tîlcuire:

Steaua care arde sînt profeţii. A căzut peste rîuri şi peste izvoare — cele 12 seminţii ale lui Israel, a treia parte din ei sînt pentru viaţa veşnică. A căzut peste a treia parte a fluviilor, acei care au primit învăţăturile profeţilor şi le-au păstrat în inimile lor fiind rînduiţi pentru viaţa veşnică.

Verset: 11

„Şi numele stelei se chiamă Absintos. Şi a treia parte din ape s-a făcut ca pelinul şi mulţi dintre oameni au murit din pricina apelor, pentru că se făcuseră amare".

Tîlcuire:

Absintul este amar. Prin absint se desemnează anunţurile profeţilor, care iritau poporul păcătos, vestindu-le că, dacă nu se vor pocăi vor fi daţi spre pedepsirea duşmanilor şi vor fi duşi în robie. De nu se vor pocăi vor fi pedepsiţi cu moarte veşnică. A 3-a parte din ape s-a făcut ca şi pelinul. Amărăciunea pocăinţei aici sînt cei aleşi ce au simţit-o. Şi mulţi dintre oameni au murit. Prin amărăciunea pocăinţei au murit ca să fie salvaţi de la moarte.

Verset: 12

„Şi a trîmbiţat al patrulea înger; atunci a treia parte din soare a fost lovită şi a treia parte din lună şi a treia parte din stele, ca să fie întunecată a treia parte a lor şi ziua să-şi piardă din lumină a treia parte şi noaptea tot aşa".

Tîlcuire:

Al 4-lea înger este Hristos şi apostolii Săi. A fost lovită a treia parte din soare. Soarele este poporul iudeu, luna este sinagoga, iar stelele mai marii preoţilor şi fariseii. A treia parte din soare, sînt cei ce au crezut în Iisus din poporul iudeu. Ca să-şi piardă lumina a treia parte, luna şi stelele întunecate; cei dintîi dintre arhierei, pe preoţi şi pe farisei care vor crede în Hristos îi arată aici. Căci chiar ei au fost întunecaţi de diavolul ca să nu poată crede în Hristos.

Verset: 13

„Şi am văzut şi am auzit un vultur, care zbura spre înaltul cerului şi striga cu glas mare: Vai, vai, vai celor care locuiesc pe

pămînt, din pricina celorlalte glasuri ale trîmbiţei celor trei îngeri, care sînt gata să trîmbiţeze!".

Tîlcuire:

Prin cer se arată Biserica. În acest loc vulturul este Hristos cu apostolii Săi. Vulturul zboară în înaltul cerului. Hristos este primul la iudei, iar apostolii prin Evanghelie în întreaga lume. Primii luptători cu Biserica sînt ereticii (sectarii) apoi păgînii, iar al treilea luptător este Antihrist la sfîrşitul lumii, cu care se va lupta poporul lui Dumnezeu. Vai vouă celor ce locuiţi pe pămînt, căci necredincioşii nu ştiu nimic altceva decît numai pămîntul, locuitorii pămîntului vor chema pe Judecătorul. Drepţii însă care doresc cele cereşti, vor dori să locuiască în cer. (Filip. 3, 20).

Capitolul 9

Verset: 1

„Şi a trîmbiţat al cincilea înger, şi am văzut o stea căzută din cer pe pămînt şi i s-a dat cheia fîntînii adîncului".

Tîlcuire:

Îngerul al 5-lea este apărătorul credinţei celei adevărate, cînd va lucra pentru apărarea credinţei în orice chip. Ereticii (sectarii) sînt desemnaţi prin steaua care a căzut, vor cădea înaintea învăţaţilor şi a înţelepţilor Bisericii. Cheia fîntînii adîncului; — ereticii sînt desemnaţi prin cheia fîntînii adîncului, prin voinţa lor liberă şi nestabilă. Adînc — inima acelor eretici o arată. Prin fîntînă desemnează gura acelora. Li s-a dat ereticilor acelora cheia fîntînii adîncului, prin care Dumnezeu îngăduie să fie eretici: „Trebuie să fie între voi crezii" (1 Cor. 9. 19).

Verset: 2

„Şi a deschis fîntîna adîncului şi fum s-a ridicat din fîntînă, ca fumul unui cuptor mare, şi soarele şi văzduhul s-au întunecat de fumul fîntînii."

Tîlcuire:

Steaua care a căzut a deschis fîntîna adîncului, căci ereticii mărturisind cele rele ce zac în inimile lor şi-au deschis gura lor. Ca fumul unui cuptor mare. Fumul — învăţătura ereticilor o arată, căci fumul îl suflă vîntul, la fel şi doctrina ereticilor. Prin învăţătura Sfinţilor Părinţi, piere ca fumul erezia. Prin cuptor; inimile necredincioşilor le arată (Osea, 7, 4). Şi soarele şi văzdu-

hul s-au întunecat de fumul fîntînii. Prin Soare Hristos se înțelege. În acest loc însă membrele Lui, aceștia sînt propovăduitorii sfinți. Prin aer este desemnat poporul credincios care este ținta ereticilor. Se vor întuneca dacă nu vor putea învăța poporul adevărul, căci nu se ascunde lumina sub obroc.

Verset: 3

„Și din fum au ieșit lăcuste pe pămînt și li s-a dat lor putere precum au putere scorpiile pămîntului".

Tîlcuire:

Fumul este învățătura ereticilor, se va naște mare mulțime de eretici. Și li s-a dat lor putere ca și scorpiilor. Dumnezeu îngăduie răul ereziei acestora, ca din răul lor să se vadă binele. Prin scorpioni îi înțelegem pe demoni, veninul lor îl vor introduce în corpul oamenilor. Puterea lăcustelor; este a ereticilor și este la fel cu puterea scorpionului și ei sînt demoni.

Verset: 4

„Și li s-a poruncit să nu vatăme iarba pămîntului și nici o verdeață și nici un copac, fără numai pe oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu pe frunțile lor".

Tîlcuire:

Iarba sînt primii aleșí din primele timpuri, iar prin copaci pe adevărații învățători ai Bisericii îi arată. Dumnezeu nu le permite să vatăme iarba și copacii. Fără numai pe oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu. Pecetea este iubirea (Dumnezeu este iubire — Ioan, 4, 8). Frunțile — prin ele înțelegem mintea sănătoasă, căci ereticii nu au semnul Bunului Dumnezeu, adică în inima lor nu este iubirea Sa.

Verset: 5

„Și nu li s-a dat ca să-i omoare, ci ca să fie chinuiți cinci luni; și chinul lor este la fel cu chinul de scorpie, cînd a înțepat un om".

Tîlcuire:

Nici oamenii nu pot omorî dacă nu le îngăduie Dumnezeu. Prin cinci luni se înțelege tot timpul vieții prezente, căci ea constă din cinci etape: 1. — Etapa neputinței; 2. — Copilăria; 3. — Adolescența; 4. — Tinerețea; 5. — Bătrînețea, căci spune Sf. Grigorie: că cele 6 vîrste ale lumii — Creația — sînt conforme cu vîrsta oamenilor. Bătrînețea se împarte în două părți. Timp de cinci luni,

tot timpul vieţii vor fi chinuiţi nu numai singuri ereticii, ci şi toţi necredincioşii. Prin cinci luni înţelegem tot timpul acestei lumi.

— Prima lună: De la Crearea lumii pînă la potop;
— A doua lună: De la Potop la Moise;
— A treia lună: De la Moise la David;
— A patra lună: De la David la Hristos;
— A cincea lună: De la Hristos pînă la sfîrşitul lumii. În această perioadă vor muri toţi cei care au născocit răul, rătăcirile. Prin scorpie înţelegem demonii, căci scorpia înţeapă corpul şi apoi introduce veninul, la fel şi diavolul prin mînie sau prin mîndrie sau prin linguşire sau prin altă mîngîiere trupească omoară mintea, ca prin această rană să ucidă sufletul.

Verset: 6

„Şi în zilele acelea vor căuta oamenii moartea şi nu o vor afla şi vor pofti să moară: moartea însă va fugi de la ei".

Tîlcuire:

„Şi în zilele acelea vor căuta oamenii moartea". Se referă la cei aleşi. În zilele Evangheliei, Harul va străluci pe întreg pămîntul. Pavel urma moartea luptînd împotriva Bisericii. Au fost şi alţii care şi-au căutat moartea luptînd împotriva Bisericii lui Dumnezeu, făcînd alt rău şi-ar fi găsit moartea, dacă n-ar fi fugit de la ei, căci prin predicile lor sfinţii sînt chemaţi la viaţă. Vedem pe oarecare om părăsind mănăstirea şi întorcîndu-se în lume, şi punîndu-se în serviciul oarecărui om ca să-şi adune bogăţii pămînteşti. Dar pe acestea nu le-a primit şi nu l-au mulţumit şi dacă această dorinţă nu şi-a putut-o împlini, părăseşte iar lumea şi se întoarce la mănăstire şi îşi sfîrşeşte viaţa cu bine. Iată că-şi căuta moartea şi nu venea şi-ar fi cumpărat moartea şi moartea a fugit de acesta (Osea 2, 6—7). Iubiţii noştri sînt poftele cărnii. Mila lui Dumnezeu nu ne lasă să ajungem la dorinţele noastre rele şi nefolositoare.

Verset: 7

„Iar înfăţişarea lăcustelor era asemenea unor cai pregătiţi de război. Pe capete aveau cununi ca de aur, şi feţele lor erau ca feţele omeneşti".

Tîlcuire:

Prin „cai" sînt desemnaţi propovăduitorii sfinţi. Avacum ne spune aceasta (Avacum 3, 15). Prin predicarea tuturor virtuţilor, sfinţii îl vor învinge pe diavol, îl vor ucide. Prin „aur" se desem-

nează înțelepciunea care va fi deasupra lor. Se desemnează înțelepciunea veacului acestuia, pe care o vor avea ereticii. (1 Cor 3, 19). Fața lor era ca fața oamenilor. Omul rațional este trupesc, prin fața oamenilor putem înțelege Scripturile dumnezeiești, pe care ereticii le studiază în felul lor simplu cu care le înțeleg. Că aveau față ca a oamenilor, însemnează că aveau Scripturile dumnezeiești, însă se îndepărtează de adevăr căci nu le înțeleg după dreptate.

Verset: 8

„Aveau păr ca femeile și dinții lor erau ca dinții leilor".

Tîlcuire:

„Aveau păr ca femeile", părul este oarecare înțelepciune lumească. Prin femei înțelegem diferitele biserici. Aveau păr ca femeile, vor avea turmele lor ca și sfintele Biserici a lui Dumnezeu (și se vor aduna la oarecare sărbători) căci Biserica are adevăratele timpuri pentru săvîrșirea jertfei divine, la fel vor avea și ereticii un popor nesănătos, care se va aduna în diverse locuri, dar nu la tainele divine, ci la sărbători diavolești. „Dinții lor erau ca dinții leilor". Prin dinți și prin lei îi înțelegem pe persecutorii Bisericii, prin lei pe împărați, prin dinți pe acei ce se vor lupta împotriva împărăției lui Dumnezeu (împărăția sfinților lui Dumnezeu). Dinții ereticilor erau ca ai leilor, și vor persecuta Biserica la fel ca și păgînii și dacă vor putea se vor deda și la teroare și la chinuri, căci își vor asocia oameni care să persecute Biserica lui Dumnezeu.

Verset: 9

„Aveau, apoi, platoșe ca platoșele de fier, iar vuietul aripilor lor era la fel cu vuietul unei mulțimi de care și de cai care aleargă la luptă".

Tîlcuire:

Vuietul predicilor sfinților se va ridica împotriva diavolului, vor sparge învățătura falsă a ereticilor, alungîndu-l pe diavol.

Versetele: 10, 11

„Și aveau cozi și bolduri asemenea scorpiilor; și puterea lor este în cozile lor, ca să vatăme pe oameni cinci luni. — 11. Și aveau ca împărat al lor pe îngerul adîncului, a cărui nume, în evreiește, este Abbadon, iar în elinește are numele de Apollion".

Tîlcuire:

Abbadon înseamnă ucigaşul, împăratul ereticilor, fiind însuşi diavolul. Ucigaşul a tot binele este acesta.

Versetele: 12, 13

„Întîiul „vai“ a trecut: iată vine încă un „vai“ şi încă unul, după acestea. — 13. Şi a trîmbiţat al treilea înger. Atunci am auzit un glas, din cele patru cornuri ale jertfelnicului de aur, care este înaintea lui Dumnezeu“.

Tîlcuire:

Al şaselea înger însemnează pe morţi. Prin coarnele jertfelnicului, este desemnată Biserica. 4 Coarne sînt cele 4 Evanghelii, o singură voce a celor 4 evanghelii cu o singură învăţătură.

Verset: 14

„Zicînd către îngerul al şaselea, cel care avea trîmbiţa: Dezleagă pe cei patru îngeri care sînt legaţi la rîul cel mare, Eufratul“.

Tîlcuire:

Cei 4 îngeri sînt cele 4 împărăţii.

Verset: 15

„Şi au fost dezlegaţi cei patru îngeri, care erau gătiţi spre ceasul şi ziua şi luna şi anul acela, ca să omoare a treia parte din oameni.“

Tîlcuire:

Cei 4 îngeri au fost dezlegaţi, care au luat pacea şi au început să persecute pe poporul lui Dumnezeu. Erau pregătiţi — îi arată pe oamenii necredincioşi cu voinţa lor. A 3-a parte sînt cei aleşi.

Verset: 16

„Şi numărul oştilor era de douăzeci de mii de ori cîte zece mii de călăreţi, căci am auzit numărul lor“.

Tîlcuire:

Prin oştiri îi arată aici pe persecutori.

Verset: 17

„Şi aşa am văzut, în vedenie, caii şi pe cei care şedeau pe ei: călăreţii aveau platoşe ca faţa focului şi a iachintului şi a pucioasei, iar capetele cailor semănau cu capetele leilor şi din gurile lor ieşea foc şi fum şi pucioasă“.

Tîlcuire:

Prin „cai" îl arată aici pe poporul nesănătos, cei ce şedeau pe ei sînt conducătorii pămînteşti. Prin capetele cailor îi desemnează pe împăraţii romani, care sînt capul tuturor persecuţiilor. Foc, fum şi pucioasă — sînt învăţăturile necredincioase ale acestora. Prin pucioasă — se arată hulele împotriva împărăţiei lui Hristos.

Verset: 18

„De aceste trei plăgi: de focul şi de fumul şi de pucioasa care ieşea din gurile lor, a fost ucisă a treia parte din oameni".

Tîlcuire:

Din aceste trei plăgi iese mulţimea martirilor, a 3-a parte.

Verset: 19

„Pentru că puterea cailor este în gura lor şi în cozile lor; căci cozile lor sînt asemenea şerpilor, avînd capete, şi cu acestea vatămă".

Tîlcuire:

Puterea cailor este în gura lor. Dreapta doctrină a filozofilor o aseamănă cu a şerpilor. Prin doctrina filozofilor au vrut să distrugă creştinismul.

Versetele: 20, 21

„Dar ceilalţi oameni, care n-au murit de plăgile acestea, nu s-au pocăit de loc de faptele mîinilor lor, ca să nu se mai închine demonilor şi idolilor de aur şi de argint şi de aramă şi de piatră şi de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble. — 21. Şi nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de fermecătoriile lor, nici de desfrînarea lor, nici de furtişagurile lor".

Tîlcuire:

Cei salvaţi sînt cei aleşi. Ceilalţi ce nu s-au pocăit sînt păgînii.

Capitolul 10

Verset: 1

„Şi am văzut alt înger puternic, pogorîndu-se din cer, învăluit într-un nor şi pe capul lui era curcubeul, iar faţa lui strălucea ca soarele şi picioarele lui erau ca stîlpii de foc".

Tîlcuire:

Domnul este cel ce a coborît din cer prin norul Întrupării. Capul Lui — este dumnezeirea Lui înainte de întrupare. Fața Lui strălucea ca soarele — prin Soare, arată pe Dumnezeu, căci Soarele este văzut de toată lumea de toată creatura Sa. Prin cele văzute se arată cele nevăzute. În inima sfinților Hristos este Soarele. Picioarele Lui ca stîlpii de foc. Picioarele Lui sînt Biserica, căci Duhul Sfînt răspîndește focul. Cele două picioare sînt poporul; iudeii sînt un picior, iar neamurile al doilea picior — și acestea două fac o Biserică. Două picioare sînt două Testamente (Vechiul Testament — iudeii, iar Noul Testament sînt neamurile).

Verset: 2

„Și în mînă avea o carte mică, deschisă. Și a pus piciorul lui cel drept pe mare, iar pe cel stîng pe pămînt".

Tîlcuire:

Prin piciorul cel drept îl arată pe Noul Testament, prin stîngul pe Vechiul Testament. Prin mare înțelegem neamurile, iar prin pămînt îi înțelegem pe iudei care păzind Legea au dat roade, și prin Lege s-au eliberat de carne. Piciorul drept pus pe mare: Evanghelia pe care au respins-o iudeii, dar ea a fost dată neamurilor. Piciorul stîng pus pe pămînt, cînd le-a dat Dumnezeu evreilor legea Vechiului Testament, care este umbra celui Nou.

Verset: 3

„Și a strigat cu glas puternic, precum răcnește leul. Iar cînd a strigat cele șapte tunete au slobozit glasurile lor".

Tîlcuire:

A strigat Hristos prin lege, la fel ca leul, i-a vorbit casei lui Israel, apoi a strigat prin Evanghelie cum răcnește leul, în toată lumea a răsunat vocea Lui. A strigat Hristos prin lege, cele 7 tunete au fost auzite. A strigat prin Evanghelie, sînt auzite cele 7 virtuți. Cele 7 tunete prin ele vrea să ne arate sublimitatea celor 7 virtuți prin învățătura Evangheliei.

Verset: 4

„Și cînd au vorbit cele șapte tunete, voiam să scriu, dar am auzit o voce care zicea din cer: Pecetluiește cele ce au spus cele șapte tunete și nu le scrie".

Tîlcuire:

Vocea din cer este Iisus Hristos care a scris și a predicat. Să nu scrie vocea celor 7 tunete. Apostolii sînt desemnați prin cer, primii vestitori ai virtuților și practicanții acestora.

Versetele: 5, 6, 7

„Iar îngerul pe care l-am văzut stînd pe mare şi pe pămînt, şi-a ridicat mîna dreaptă către cer, — 6. Şi s-a jurat pe Cel care este viu în vecii vecilor, Care a făcut cerul şi cele ce sînt în cer şi pămîntul şi cele ce sînt pe pămînt şi marea şi cele ce sînt în mare, că timp nu va mai fi. — 7. Ci, în zilele cînd va grăi al şaptelea înger — cînd va fi să trîmbiţeze — atunci săvîrşită este taina lui Dumnezeu, precum bine a vestit robilor Săi, proorocilor."

Tîlcuire:

S-a jurat Hristos care este viu, că în cei 7 îngeri se cuprind tainele lui Dumnezeu (ca săvîrşire), căci o evanghelie s-a prezis şi prin profeţi. „S-a săvîrşit" căci a fost completat numărul aleşilor.

Verset: 8

„Iar glasul din cer, pe care-l auzisem, iarăşi a vorbit cu mine şi a zis: Mergi de ia cartea cea deschisă din mîna îngerului care stă pe mare şi pe pămînt".

Tîlcuire:

Vocea aceasta i-a îndemnat pe toţi apostolii, Duhul Sfînt i-a insuflat pe ei, ca să aleagă pe oamenii care vor urma pe Hristos şi vor primi învăţătura Evangheliei.

Versetele: 9, 10

„Şi m-am dus la înger şi i-am zis să-mi dea cartea. Şi mi-a răspuns: Ia-o şi mănînc-o şi va amărî pîntecele tău, dar în gura ta va fi dulce ca mierea. — 10. Atunci am luat cartea din mîna îngerului şi am mîncat-o; şi era în gura mea dulce ca mierea, dar, după ce am mîncat-o, pîntecele meu s-a amărît".

Tîlcuire:

„Ia-o şi mănînc-o". Prin aceasta înţelegem inimile Apostolilor, prin pîntece înţelegem că toate spurcăciunile păcatelor le va distruge din trup. Ioan înainte de a scrie evanghelia era în Patmos. Adevărata carte: scrisul celor divine, în gura lui era dulce, mintea se va îndulci. Pîntecele însă este amar, aici se înţelege că, carnea trebuie să se distrugă. Căci bărbaţii sfinţi s-au dedicat meditării Scripturilor dumnezeieşti, meditare care a îndulcit mintea lor, dar a făcut-o amară trupului lor, supunîndu-l prin post şi priveghere; se arată şi celelalte răstigniri şi chinuri prin care au supus carnea.

Verset: 11

„Şi apoi mi-a zis: Tu trebuie să proroceşti, încă odată, la popoare şi la neamuri şi la limbi şi la mulţi împăraţi".

Tîlcuire:

Trebuia să predice după ce se va întoarce din exil. Sfinţii Părinţi arată că după întoarcerea din exil, Ioan evanghelistul a predicat în Efes.

Capitolul 11

Verset: 1

„Apoi mi-a dat o trestie, asemenea unui toiag, zicînd: Scoală-te şi măsoară templul lui Dumnezeu şi jertfelnicul şi pe cei care se închină în el".

Tîlcuire:

Prin „trestie" se măsoară Evanghelia pe care a scris-o, care i s-a dat de la Domnul. Trestia: Evanghelia este toiagul pe care se sprijină disciplina creştinilor. Prin „templu" înţelegem Biserica, pe „cei ce se închină în ceea ce a învăţat Biserica".

Verset: 2

„Iar curtea cea dinafară a templului, scoate-o din socoteală şi n-o măsura, pentru că a fost dată păgînilor, care vor călca în picioare cetatea sfîntă patruzeci şi două de luni".

Tîlcuire:

Această curte a fost călcată de păgîni (adică de evrei) o vor călca în picioare 42 de luni. Este vremea lui Antihrist, 3 ani şi jumătate. Aici arată că la predica lui Ilie şi a lui Enoh la sfîrşitul lumii, aceşti iudei se vor întoarce la credinţa în Iisus Hristos. „Cetatea sfîntă" este Biserica, Antihrist şi slujitorii lui o vor călca.

Versetele: 3, 4

„Şi voi da putere celor doi martori ai mei şi vor prooroci, îmbrăcaţi în sac, o mie două sute şi şaizeci de zile. — 4. Aceştia sînt cei doi măslini şi cele două sfeşnice care stau înaintea Domnului pămîntului".

Tîlcuire:

Cei doi martori ai Domnului sînt Ilie şi Enoh; ei vor fi trimişi în lume înainte de a doua venire a Domnului. „Aceştia sînt cei

doi măslini şi cele două sfeşnice . . ." Măslinul oferă ulei, care este pus în candelă ca să lumineze pe cei din casă (Mt. 5, 15). Prin ulei înţelegem înţelepciunea duhovnicească pe care au obţinut-o prin contemplarea Harului dumnezeiesc, căci pe aceia i-a umplut (Mt. 6, 34). Candelabrele adevărate se fac, cînd s-au umplut de ceea ce zice Domnul în Evanghelie: „Să vadă faptele bune şi să preamărească pe Dumnezeu" (Mt. 5, 16) de aceste candelabre zice Domnul (Mt. 5, 15). Lumina pusă deasupra sfeşnicului, cînd arată slujba sfinţilor bărbaţi de a predica, căci luminile pe care le predică arată flăcările lucrurilor bune. Lucirea adevărului se pune sub obroc, cînd prin slujba predicării comite oarecare greşeli, care ar transforma bunurile cele predicate în rău. Cei doi măslini şi cele două sfeşnice stau în faţa Domnului: sînt puse pe pămînt, ca prin slujba predicării lor să-i salveze pe cei datori morţii.

Verset: 5

„Şi dacă voieşte cineva să-i vatăme, foc iese din gura lor şi mistuieşte pe vrăjmaşii lor: deci dacă ar voi cineva să-i vatăme, acela va trebui să fie ucis".

Tîlcuire:

Duhul Sfînt vorbeşte prin gura sfinţilor (Mt. 10, 20). Foc iese din gura lor şi mistuie pe vrăjmaşii lor, care vor distruge doctrina acelora care sînt cu Antihrist. Şi Enoh şi Ilie îi vor scoate de sub mîna lui Antihrist şi a slugilor lui şi îi vor face pe oameni cu mintea sănătoasă.

Verset: 6

„Aceştia au putere să închidă cerul, ca ploaia să nu plouă în zilele prooroociei lor, şi putere au peste ape să le schimbe în sînge şi să bată pămîntul cu orice fel de bătaie, ori de cîte ori vor voi".

Tîlcuire:

Citim în lege că rugăciunea făcută de Ilie a deschis cerul şi l-a închis. Şi Moise l-a făcut în sînge. Nu se poate ca Ilie să aibă putere mai mică, decît în timpul acela cînd vorbea cu oamenii. Prin cer: arată Biserica; ploile — cuvîntul sfinţilor este, va închide Biserica celor necredincioşi le va da după inimile lor. Departe este inima poporului acestuia (Is. 6, 10). A închis Ierusalimul duşmanilor săi — nu va propăşi nedreptatea lor (Ier. 18, 23). Şi Moise putea închide cerul; Lasă-mă ca să dau drumul mîniei . . . (Ieşire, 32, 10). Sfinţii aceştia Ilie şi Enoh vor închide cerul, ca să nu coboare mila lui Dumnezeu peste slujitorii lui Antihrist, ca să vadă oamenii că nu pot scăpa de greşelile lui Antihrist. Asupra lor va ploua cînd va vrea Dumnezeu, căci apa şi ploaia apar pre-

făcută în sînge, cînd neamurile se vor întoarce de la credința lui Hristos și vor fi condamnate la moarte veșnică hotărîndu-și și atrăgîndu-și judecata Sa.

Verset: 7

„Iar cînd vor isprăvi cu mărturia lor, fiara care se ridică din adînc va face război cu ei, și-i va birui și-i va omorî".

Tîlcuire:

Fiara va face război cu ei și-i va omorî. Fiara aceasta îl arată pe Antihrist. Îl vor învinge pe Antihrist prin cuvinte și-l vor ucide.

Verset: 8

„Și trupurile lor vor zăcea pe ulițele cetății celei mari, care se chiamă duhovnicește, Sodoma și Egipt, unde a fost răstignit și Domnul lor".

Tîlcuire:

Și trupurile lor, după ce îi vor ucide vor zăcea pe ulițele cetății: Sodoma și Egipt. În mijlocul cetății unde a fost Domnul răstignit — în Ierusalim, căci cei ce sînt mădulare ale diavolului l-au ucis pe Hristos și la fel îi vor ucide și pe Enoh și pe Ilie.

Versetele: 9, 10

„Și din popoare, din seminții, din limbi și din neamuri vor privi la trupurile lor trei zile și jumătate și nu vor îngădui ca ele să fie puse în mormînt. — 10. Iar locuitorii de pe pămînt se vor bucura de moartea lor și vor fi în veselie și își vor trimite daruri unul altuia, pentru că acești doi prooroci au chinuit pe locuitorii de pe pămînt".

Tîlcuire:

Trei zile și jumătate — arată trei ani și jumătate în care cei doi profeți Ilie și Enoh vor predica, amintindu-le de mormîntul Celui care l-au omorît (Maleahi 4, 5, 6). Iată Eu trimit pe Ilie ... Și după trei zile și jumătate vor sta pe picioare — aici putem să înțelegem învierea pentru un timp, care va avea loc după trei timpuri (veacuri) și jumătate, atunci vor fi în apropiere. Vor sta pe picioarele lor, cînd după învierea scurtă a lor, cei necredincioși vor arăta cît de multe au fost virtuțile acelora și măreția lor. Va cădea frică mare asupra dușmanilor acestora, pentru că în ziua judecății îi vor vedea pe acești doi, vor vedea mărirea lor și-i vor face să se tulbure de frică. „Aceștia sînt pe care noi îi luam în rîs ..." (Înțelepciune, 5, 2, 5).

Versetele: 11, 12, 13

„Însă după trei zile şi jumătate, duh de viaţă de la Dumnezeu a intrat în ei şi au stat pe picioarele lor şi frică mare a căzut peste cei care se uitau la ei. — 12. Şi din cer au auzit glas puternic, zicîndu-le: Suiţi-vă aici! Şi s-au suit la cer, în nori, şi au privit la ei duşmanii lor. — 13. Şi în ceasul acela s-a făcut cutremur mare şi a zecea parte din cetate s-a prăbuşit şi au pierit în cutremur şapte mii de oameni, iar ceilalţi s-au înfricoşat şi au dat slavă Dumnezeului cerului“.

Tîlcuire:

Pămîntul se va cutremura — mulţi prin predica lui Ilie şi a lui Enoh se vor întoarce la pocăinţă şi la credinţă. Prin căderea celei de-a 10-a părţi din cetate, îi înţelegem pe evrei păzitorii legii, care prin predica lui Ilie se vor întoarce la Hristos şi va cădea cetatea diavolului. Prin cei 7 000 de oameni înţelegem că sînt cei care au murit faţă de diavolul ca să trăiască în Dumnezeu, care vor lăuda pe Dumnezeu pentru întoarcerea evreilor.

Verset: 14

„Al doilea „vai“ a trecut; al treilea „vai, iată, vine degrabă“.

Tîlcuire:

Al 3-lea ‚vai“ se referă la rău, diavolul s-a făcut Antihrist care va duce lumea spre zilele judecăţii, şi care înaintea persecuţiilor lui Antihrist, vor începe să predice începutul judecăţii, pe aceste zile vrea să le pună Ioan înainte.

Verset: 15

„Şi a trîmbiţat al şaptelea înger şi s-au pornit, în cer, glasuri puternice care ziceau: Împărăţia lumii a ajuns a Domnului nostru şi a Hristosului Său şi va împărăţi în vecii vecilor“.

Tîlcuire:

Prin al 7-lea înger se desemnează sfinţii, care vor propovădui şi se vor naşte la sfîrşitul lumii. Cer este Biserica; glasurile sînt vocile sfinţilor, vor veni să anunţe judecata. (Lc. 21, 28).

Versetele: 16, 17, 18

„Şi cei douăzeci şi patru de bătrîni, care şed înaintea lui Dumnezeu, pe scaunele lor, au căzut cu feţele la pămînt şi s-au închinat lui Dumnezeu. — 17. Zicînd: Mulţumim Ţie, Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, Cel Care eşti şi Cel Care erai şi Cel Care vii, că ai luat puterea Ta cea mare şi ai început să împărăţeşti. — 18. Şi păgînii s-au întărîtat, dar a venit mînia Ta şi vremea celor

morţi, ca să fie judecaţi şi să răsplăteşti pe robii Tăi, pe prooroci şi pe sfinţi şi pe cei care se tem de numele Tău, pe cei mici și pe cei mari, şi să prăpădeşti pe care prăpădesc pămîntul".

Tîlcuire:

A venit să răsplătească pe profeţi şi pe sfinţi (Mt. 25, 34). Vor fi pedepsiţi cei ce prăpădesc pămîntul (Mt. 25, 41).

Verset: 19

„Și s-a deschis templul lui Dumnezeu, cel din cer, şi s-a văzut în templu chivotul legămîntului Său și au fost fulgere şi vuiete și tunete și cutremur și grindină mare".

Tîlcuire:

Prin templul lui Dumnezeu — FECIOARA MARIA este înţeleasă, chivotul adevăratului Testament al lui Hristos, care s-a înălţat din carnea Ei. Templul lui Dumnezeu, nu acela deschis, ci pîntecele Fecioarei Maria, care a fost deschis de Cuvîntul Domnului. Care a fost Fecioară înainte de Naștere, Fecioară în Naștere și Fecioară după Naștere. Prin aceasta ni s-a făcut văzut Domnul nostru Iisus Hristos. Prin voce arată propovăduirea Sa.

Capitolul 12

Verset: 1

„Și s-a arătat în cer un semn mare: O femeie înveșmîntată cu soarele, și luna era sub picioarele ei și pe cap purta cunună din douăsprezece stele.

Tîlcuire:

Această Femeie desemnează Biserica, cum a fost înainte și după propovăduirea lui Hristos. Prin cer putem înţelege lumea aceasta; prin semn mare mîntuirea cea mare pe care a deschis-o și predicat Hristos lumii. Prin Soare îl arată pe Hristos: profetul spune: „Soarele Dreptăţii" (Maleahi 4, 2). Femeia era îmbrăcată cu soarele, aici îi arată pe credincioșii din care este compusă Biserica, fiind îmbrăcaţi cu Hristos prin Botez (Gal. 3, 27). Prin „luna de sub picioare" arată lumea aceasta care crește și descrește, pe care calcă Biserica, ca slobozind-o s-o întindă spre cele cerești. Fiindcă luna luminează noaptea — Scriptura luminează întunericul acestei lumi. De această lumină zice Psalmistul: (Ps. 118, 105) „Făclie picioarelor mele este legea Ta". Luna sub picioare — Biserica are ca fundament Scriptura. „Cununa de pe

cap de douăsprezece stele" — Capul Bisericii este Hristos, iar cele 12 stele sînt cei doisprezece Apostoli.

Verset: 2

„Şi era însărcinată şi striga, chinuindu-se şi muncindu-se ca să nască".

Tîlcuire:

Biserica în pîntecele ei îi naşte şi pe cei necredincioşi hrănindu-i cu predica Sa, pînă ce iau formă umană, pînă ce cred în Hristos şi primesc darurile duhovniceşti, care li se dau prin Botez şi se fac fiii lui Dumnezeu. Strigă Biserica prin predica Sa, chemîndu-i la mîntuire. Se chinuie să-i nască, să-i scoată din pîntecele în care au fost aruncaţi (Gal. 4, 19; Fap. Ap. 20, 31).

Versetele: 3, 4

„Şi alt semn s-a arătat în cer: iată, un balaur mare, roşu, avînd şapte capete şi zece coarne, şi pe cap şapte cununi împărăteşti. — 4. Iar coada lui tîra a treia parte din stelele cerului şi le-a aruncat pe pămînt. Şi balaurul stătea înaintea femeii, care era să nască, pentru ca să înghită copilul, cînd îl va naşte".

Tîlcuire:

Balaurul este diavolul. Prin culoarea roşie îl arată pe diavol. Prin 7 capete, arată că întreg neamul omenesc este sub stăpînirea lui. Este rege peste fiii întunericului. Cele 7 coarne ale Mielului îi arată pe toţi cei aleşi, răspîndiţi în cele 7 părţi. Prin 7 capete ale diavolului pe toţi cei ce dispreţuiesc împărăţia lui Dumnezeu (via Lui) şi sînt potrivnici îi arată. Coada care este partea ultimă a corpului, îl arată pe Antihrist. Trăgea a 3-a parte din stelele cerului, căci Antihrist pe mulţi din aceia care puteau fi oameni aleşi şi care în Biserică erau puşi să fie ca stelele pe cer, urmînd ştiinţa şi înţelegerea lui s-au cufundat în focul pierzării. „Şi balaurul stătea înaintea femeii". Prin femeie în acest loc putem înţelege pe Fecioara Maria, care este Mama Bisericii, căci ea L-a născut pe Cel ce este Capul Bisericii. Copiii sînt membrele Bisericii, căci Iisus Hristos este capul acelora. Stătea să devoreze copilul — Hristos de la naştere este urmărit de Irod (Mt. 2, 16). Stătea înaintea Bisericii ca să-i piardă prin rău, pe cei ce s-au născut prin Botezul lui Dumnezeu.

Verset: 5

„Şi a născut un copil de parte bărbătească şi el avea să păstorească toate neamurile cu toiag de fier. Şi copilul ei a fost răpit la Dumnezeu şi la tronul Lui".

Tîlcuire:

„Şi a născut un copil de parte bărbătească" — Copilul este Iisus Hristos, de parte bărbătească este Domnul. Unul este bărbatul pe care L-a născut Maria şi Biserica îl naşte în fiecare zi, căci Iisus Hristos în mădularele cele multe este Unul ca să păstorească neamurile cu toiag de fier. „Şi a fost răpit copilul la Dumnezeu". Aceasta s-a împlinit la 40 de zile după Înviere, cînd s-a Înălţat la cer. Fiii lui Dumnezeu, mădularele lui Iisus Hristos, vor fi răpiţi la tron, la cele cereşti, după moarte.

Verset: 6

„Iar femeia a fugit în pustiu, unde avea loc pregătit de Dumnezeu, ca să o hrănească pe ea acolo, o mie două sute şi şaizeci de zile".

Tîlcuire:

„Femeia a fugit în pustie" — Pustiu numeşte pe Hristos, care a venit în mijlocul pustiului la ai Săi (In. 1). Femeia fuge în pustiu — chiar apostolii şi ceilalţi ucenici din care era formată Biserica, părăsind pe diavolul, au urmat toate lucrurile lui Hristos, ca să poată fi ai lui Hristos. 1260 de zile=3 ani şi jumătate a învăţat Hristos pe Apostoli şi pe ucenicii Săi şi le-a dat Evanghelia prin care sînt păstoriţi de Domnul.

Verset: 7

„Şi s-a făcut război în cer: Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul. Iar balaurul şi îngerii lui au stat în luptă".

Tîlcuire:

Mihail Arhanghelul — simbolizează pe Hristos, care pentru mîntuirea tuturor s-a luptat cu diavolul. Dracul şi îngerii lui s-au luptat cu Mihail, cînd demonii evreilor s-au luptat împotriva lui Hristos ca să-L omoare. Îngerii lui Mihail sînt apostolii Domnului, care au fost persecutaţi de evrei şi de păgîni pînă ce i-au omorît.

Verset: 8

„Dar aceştia n-au izbutit, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer"

Tîlcuire:

N-a putut diavolul să-l învingă pe Hristos şi pe apostolii acestuia căci a fost învins de Hristos. Hristos l-a putut învinge prin moartea Sa, ca din moartea Sa numele acelora (apostolilor) să fie cunoscut în lume. Prin predica apostolilor şi a celorlalţi au fost alungaţi diavolii.

Verset: 9

„Şi aruncat a fost balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se chiamă diavol şi satana, cel care înşală toată lumea, aruncat a fost pe pămînt şi îngerii lui aruncaţi au fost cu el".

Tîlcuire:

Diavolul este numit şarpe, căci pe primul om din lume l-a înşelat fiind şarpe. A înşelat lumea diavolul şí a fost aruncat cu îngerii săi pe pămînt. Pămîntul însă cei aleşi l-au descoperit.

Verset: 10

„Şi am auzit glas mare, în cer, zicînd: Acum s-a făcut mîntuirea şi puterea şi împărăţia Dumnezeului nostru şi stăpînirea Hristosului Său, căci aruncat a fost pîrîşul fraţilor noştri, cel care îi pîra pe ei înaintea Dumnezeului nostru, ziua şi noaptea".

Tîlcuire:

Vocea mare din cer este vocea îngerilor păzitori ai mîntuirii oamenilor (Lc. 15, 17). Mare bucurie este în cer pentru întoarcerea unui păcătos. Printr-un păcătos înţelegem neamurile, 99 de drepţi sînt evreii (Evrei, 7, 29). Diavolul este acuzatorul nostru la judecată, că ne va arăta faptele cele rele. Dacă ne va acuza în faţa lui Dumnezeu că am păcătuit se va scuza pe sine, căci el este mereu păcătos.

Verset: 11

„Şi ei l-au biruit prin sîngele Mielului şi prin cuvîntul mărturiei lor şi nu şi-au iubit viaţa lor, pînă la moarte".

Tîlcuire:

Sîngele lui Iisus Hristos este cel ce învinge răul din suflete.

Verset: 12

„Pentru aceasta, bucuraţi-vă ceruri şi cei care locuiţi în acestea. Vai însă, pămîntule şi mare, fiindcă diavolul a coborît la voi, avînd mînie mare, căci ştie că timpul lui este scurt".

Tîlcuire:

Bucuraţi-vă ceruri şi cei ce locuiţi în acestea. Biserica se desemnează prin cer. Vai însă pămîntului.

Versetele: 13, 14

„Iar cînd a văzut balaurul că a fost aruncat pe pămînt, a prigonit pe femeia care născuse pruncul. — 14. Dar femeii i s-au dat cele două aripi ale marelui vultur, ca să zboare în pustiu, la locul

ei, unde este hrănită acolo o vreme şi vremuri şi jumătate de vreme, departe de faţa şarpelui".

Tîlcuire:

„Dar femeii i s-au dat cele două aripi". Vulturul este Iisus Hristos, iar aripile sînt Vechiul Testament şi Noul Testament. Biserica singură le are pe cele două Testamente. Bisericii i s-a dat împărăţia cerurilor.

Verset: 15

„Atunci şarpele a aruncat din gura lui, după femeie, apa ca un rîu ca s-o ia rîul".

Tîlcuire:

„Atunci a aruncat şarpele". Fluviu — rîu sînt dorinţele cărnii prin care diavolul persecută Biserica.

Verset: 16

„Şi pămîntul i-a venit femeii în ajutor, căci pămîntul şi-a deschis gura sa şi a înghiţit rîul pe care-l aruncase balaurul, din gură".

Tîlcuire:

Pămîntul sub picioarele femeii este Iisus Hristos, Biserica.

Verset: 17, 18

„Şi balaurul s-a aprins de mînie asupra femeii şi a pornit să facă război cu ceilalţi din seminţia ei, care păzesc poruncile lui Dumnezeu şi ţin mărturia lui Iisus. — 18. Şi a stat pe nisipul mării".

Tîlcuire:

Moştenitorii din sămînţa Bisericii sînt cei aleşi (sfinţii), care se vor naşte la sfîrşitul lumii.

Capitolul 13

Verset: 1

„Şi am văzut ridicîndu-se din mare o fiară, care avea zece coarne şi şapte capete şi pe coarnele ei zece steme şi pe capetele ei nume de hulă".

Tîlcuire:

„Şi am văzut ridicîndu-se din mare". Acesta este numele lui Antihrist. Prin cele 10 coarne arată neamurile care i se vor su-

pune lui Antihrist. „Duhul cel rău, după cei iese din om umblă prin locuri fără de apă“ (Mt, 12, 43—45).

Verset: 2

„Şi fiara pe care am văzut-o era asemenea leopardului, picioarele ei erau ca ale ursului, iar gura ca a leilor. Şi balaurul i-a dat fiarei puterea lui şi scaunul lui şi stăpînire mare“.

Tîlcuire:

Prin leopardul care are multe culori arată ipocrizia lui Antihrist.

Verset: 3

„Şi unul din capetele fiarei era ca înjunghiat de moarte, dar rana ei cea de moarte a fost vindecată şi tot pămîntul, minunat, se uita după fiară“.

Tîlcuire:

Prin pămînt sînt arătaţi păcătoşii.

Versetele: 4—10

„Şi s-au închinat balaurului, fiindcă i-a dat fiarei stăpînirea; apoi sau închinat fiarei, zcînd: Cine este asemenea fiarei şi cine poate să se lupte cu ea! — 5. Şi i s-a dat ei gură să grăiască semeţii şi hule şi i s-a dat putere să lucreze timp de patruzeci şi două de luni. — 6. Şi şi-a deschis gura sa spre hule asupra lui Dumnezeu, ca să hulească numele Lui şi cortul Lui şi pe cei care locuiesc în cer. — 7. Şi i s-a dat să facă război cu sfinţii şi să-i biruiască şi i s-a dat ei stăpînire peste toată seminţia şi poporul şi limba şi neamul. — 8. Şi i se vor închina ei toţi cei care locuiesc pe pămînt, ale căror nume nu sînt scrise, de la întemeierea lumii, în cartea vieţii Mielului celui înjunghiat. — 9. Dacă are cineva urechi — să audă! — 10. Cine ia pe alţii robi, de robie are parte; cine cu sabia va ucide, trebuie să fie ucis de sabie. Aici este răbdarea şi credinţa sfinţilor“.

Tîlcuire:

Aici arată răbdarea sfinţilor în timpul persecuţiei lui Antihrist.

Versetul: 11

„Am văzut apoi altă fiară, ridicîndu-se din pămînt, şi avea două coarne asemenea mielului, dar grăia ca un balaur“.

Tîlcuire:

Diavolul-Antihrist, va vorbi prin slujitorii săi. Se vor aşeza şi în templu, poate al Bisericii. Va fi foarte cunoscut lumii.

Verset: 16

„Şi-i sileşte pe toţi, pe cei mici şi pe cei mari, şi pe cei bogaţi şi pe cei săraci, şi pe cei slobozi şi pe cei robi, ca să-şi pună semn pe mîna lor cea dreaptă sau pe frunte".

Tîlcuire:

Îşi va avea caracterul în mîna dreaptă, căci îşi va răspîndi doctrina sa Antihrist. Prin semnul din frunte, înţelegem mintea, arătînd neînţelegerea sa.

Verset: 17

„Încît nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, decît numai cel care are semnul, adică numele fiarei, sau numărul numelui fiarei".

Tîlcuire:

Slujitorii lui Antihrist vor face ca şi în timpul de faţă să se creadă că creştinismul este o slujire învechită (ocultă-întunecată).

Capitolul 14

Verset: 1

„Şi m-am uitat şi iată Mielul stătea pe Muntele Sionului şi cu El o sută patruzeci şi patru de mii, care aveau numele Lui şi numele Tatălui Lui, scris pe frunţile lor".

Tîlcuire:

Mielul stătea, adică Hristos, deasupra adevăratului Sion, care este în cer.

Versetele: 2, 3

„Atunci am auzit sunet din cer, ca vuiet de ape multe şi ca bubuitul unui tunet puternic, iar glasul pe care l-am auzit ca glasul celor care cîntă cu alăutele lor. — 3. Şi cîntau o cîntare nouă, înaintea tronului şi înaintea celor patru fiinţe şi înaintea bătrînilor; şi nimeni nu putea să înveţe cîntarea decît numai cei o sută patruzeci şi patru de mii, care fuseseră răscumpăraţi de pe pămînt".

Tîlcuire:

Cei 144 000 feciorelnici, sînt cei ce nu s-au căsătorit, copiii şi cei ce şi-au păstrat viaţa în feciorie (călugării). Apostolii au fost din ei căsătoriţi deci, din rîndul celor 144 000 sînt şi din Apostoli cei necăsătoriţi. Cîntecul cel nou este cel al Noului Testament.

Verset: 4

„Aceştia sînt care nu s-au întinat cu femei, care sînt feciorelnici. Aceştia sînt care merg după Miel ori unde se va duce. Aceştia au fost răscumpăraţi dintre oameni, pîrgă lui Dumnezeu şi Mielului“.

Tîlcuire:

Aceştia sînt cei care nu s-au întinat cu femei căci sînt feciorelnici. Sînt cei ce nu s-au căsătorit niciodată, păstrîndu-şi neatinsă curăţenia, viaţa nepătată.

Verset: 5

„Iar în gura lor nu s-a aflat minciună, fiindcă sînt fără prihană“.

Tîlcuire:

„În gura lor nu s-a aflat minciună“. Care s-au abţinut toată viaţa prin post. Aceştia sînt cei ce au dobîndit şi ceea ce au promis prin botez n-au tăgăduit după aceea.

Versetele: 9, 10

„Şi al treilea înger a venit după ei, strigînd cu glas puternic: Cine se închină fiarei şi chipului ei şi primeşte semnul ei pe fruntea, sau pe mîna lui. — 10. Va bea şi el din vinul aprinderii lui Dumnezeu, turnat neamestecat, în potirul mîniei Sale, şi se va chinui în foc şi în pucioasă, înaintea sfinţilor îngeri şi înaintea Mielului“.

Tîlcuire:

Vinul mîniei este ultima pedeapsă a lui Dumnezeu faţă de cei necredincioşi.

Versetele: 12, 13

„Aici este răbdarea sfinţilor, care păzesc poruncile lui Dumnezeu şi credinţa lui Iisus. — 13. Şi am auzit un glas din cer zicînd: Scrie: Fericiţi cei morţi, cei care de acum mor întru Domnul! Da, grăieşte Duhul, odihnească-se de ostenelile lor, căci faptele lor vin cu ei“.

Tîlcuire:

Fericiţi cei ce mor în Domnul . . . Au murit veacului de acum, apoi şi cărnii (trupului) (Gal. 6, 12). Arată şi pe cei ce vor fi omorîţi în Domnul de către Antihrist.

Versetele: 14, 15, 16 17, 18, 19

„Şi am privit şi iată, un nor alb şi Cel Care şedea pe nor era asemenea Fiului Omului, avînd pe cap cunună de aur şi în mînă

seceră ascuţită. — 15. Şi alt înger a ieşit din templu şi a strigat cu glas mare Celui Care şedea pe nor: Trimite secera şi seceră, că a venit ceasul de secerat, fiindcă s-a copt secerişul pămîntului. — 16. Atunci Cel Care şedea pe nor a aruncat pe pămînt secera Lui şi pămîntul a fost secerat. — 17. Apoi alt înger a ieşit din templul ceresc, avînd şi el seceră ascuţită. 18. — Şi încă un înger a ieşit din altar, avînd putere asupra focului şi a strigat cu glas mare celui care avea secera ascuţită şi a grăit: Trimite secera ta cea ascuţită la cules strugurii viei pămîntului căci boabele ei s-au copt. — 19. Atunci îngerul a aruncat, pe pămînt, secera lui şi a cules via pămîntului şi ciorchinii i-a aruncat în teascul cel mare al mîniei lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

„Secera" este focul care va cuprinde lumea la sfîrşitul ei, la fel ca la început potopul cu apă. Hristos este unul şi va fi o pedeapsă prin două seceri. Cele două seceri vor arde pe cei drepţi şi pe cei nedrepţi, pentru cei drepţi e răscumpărare, pentru cei nedrepţi este pedeapsă. Sfinţii văzînd nedreptatea acelor zile, vor chema să vină dreptatea lui Dumnezeu prin rugăciunile lor. Vinul înseamnează lumea care-i hrăneşte pe păcătoşi. Teascul mîniei lui Dumnezeu este iadul, căci mînia lui Dumnezeu se sfîrşeşte în el.

Verset: 20

„Şi teascul a fost călcat afară din cetate şi a ieşit sînge din teasc pînă la zăbalele cailor, în depărtare de o mie şase sute de stadii".

Tîlcuire:

Prin „călcare" înţelegem durerea necredincioşilor în iad. Prin „cetate" înţelegem Ierusalimul cel de sus, care este format din cei aleşi. În afara cetăţii este iadul (Mt. 13, 49). Prin „sînge" se desemnează pedeapsa necredincioşilor. 1600 de stadii — falşii creştini sînt numiţi (Mt. 7, 14). Prin „cai" îi arată pe falşii păstori ai Bisericii, care şi-au făcut slujire nu pentru iubire faţă de Dumnezeu, ci din iubire faţă de lume (bani). Prin „zăbalele cailor" (cu care se conduc caii) desemnează falsele învăţături ale lor. Falşii păstori au doctrină în gură, dar la slujbele pe care le fac se văd a fi nebuni, căci după exemplul fariseilor, ei zic şi nu fac. Şi care nu pot să înveţe ceva, dacă n-ar fi spus Evanghelia, şi în predicile, lor anunţă, ameninţă pe păcătoşi că numai pedepsele îi vor face răbdători, ca nu cumva să se îndrepteze: le va veni sîngele acestora care au pierit ca la cai zăbalele, căci i-au oprit pe păcătoşi de a se pocăi. Ei n-au putut să simtă îndreptarea dacă viciile lor (a preoţilor) nu le-au înlăturat.

Capitolul 15

Versetele: 1, 2, 3

„Am văzut, apoi, în cer, alt semn, mare și minunat: Șapte îngeri avînd șapte pedepse — cele de pe urmă — căci cu ele s-a sfîrșit mînia lui Dumenezeu 2. — Am văzut ca o mare de cleștar, amestecată cu foc, și pe biruitorii din ispită cu fiara și cu numărul numelui ei, stînd lîngă marea de cleștar și avînd alăutele lui Dumnezeu. — 3. Și ei cîntau cîntarea lui Moise robul lui Dumnezeu, și cîntarea Mielului, zicînd: Mari și minunate sînt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule! Drepte și adevărate sînt căile Tale, Împărate al neamurilor!"

Tîlcuire:

„Am văzut ca o mare de cleștar, amestecată cu foc". Marea de cleștar este focul mistuitor. Primitorii sînt cei ce s-au luptat cu Antihrist și sînt omorîți de acesta. „Alăutele lui Dumnezeu" înseamnă înfrînarea cărnii. Cîntarea lui Moise este Vechiul Testament, iar cîntecul Mielului este Noul Testament, au predicat cuvîntul Noului Testament și al Vechiului Testament.

Verset: 4

„Cine nu se va teme de Tine, Doamne, și nu va slăvi numele Tău? Că Tu singur ești sfînt și toate neamurile vor veni și se vor închina înaintea Ta, pentru că judecățile Tale s-au făcut cunoscute".

Tîlcuire:

„Toate neamurile vor veni și se vor închina înaintea Ta". Arătat este că după înălțarea Domnului, toate neamurile au venit la credința în Hristos. „Judecățile Tale s-au făcut cunoscute" în ziua judecății, în care se va arăta dreaptă judecata Judecătorului Dumnezeu. Căci judecății îi aparține eliberarea noastră de osîndire prin Răscumpărătorul nostru Iisus Hristos.

Verset: 5

„Și după aceasta, m-am uitat și s-a deschis templul cortului mărturiei din cer".

Tîlcuire:

S-a deschis templul Bisericii, templul adevăratei Biserici este Patria cerească. În acest loc dorea psalmistul să locuiască (Ps. 26, 4). Pe acest templu l-a deschis Hristos, că ne-a făcut pe toți credincioșii să trecem la împărăția cea cerească prin El însuși.

Verset: 6

„Şi au ieşit din templu cei şapte îngeri cu cele şapte pedepse, îmbrăcaţi în veşmînt de in curat, luminos şi încinşi pe sub sîni, cu cingători de aur".

Tîlcuire:

Prin cele 7 pedepse desemnează pe cele 7 vicii principale din care va răsări tot răul. Sfinţii le arată în ziua judecăţii pe cele 7 vicii din care a ieşit tot răul. Le vor avea în stăpînire ca prin judecata lor să fie pedepsiţi cu pedepse veşnice. 7 Pedepse sînt: 1 — De la facerea lumii la potop. 2 — Cei de după potop ce s-au închinat idolilor, 3 — cei de sub lege care n-au păzit porunca lui Dumnezeu, 4 — falşii profeţi care au rătăcit pe poporul lui Dumnezeu; 5 — credincioşii evrei care L-au omorît pe Hristos şi i-au persecutat pe apostoli; 6 — Persecutorii Bisericii care au vrut să distrugă credinţa lui Hristos; 7 — Slujitorii lui Antihrist care-l vor dispreţui pe Hristos şi care sînt sub scutul lui Antihrist. Acestea sînt cele 7 vicii de la începutul lumii pînă la sfîrşitul ei. Prin „cingătorile de sub sîni" îi arată pe propovăduitorii înţelepciunii. Prin aceste cingători sînt legate inimile sfinţilor între ele şi în afară de acestea ei nu pot ieşi decît prin greşeli.

Verset: 7

„Şi una din cele patru făpturi a dat celor şapte îngeri şapte cupe de aur, pline de mînia lui Dumnezeu, Celui Care este viu în vecii vecilor".

Tîlcuire:

„Una din cele patru făpturi" — Cupele de aur pline cu mînia lui Dumnezeu sînt predica sfinţilor, care vesteşte mînia lui Dumnezeu. Cele 4 făpturi sînt cele 4 evanghelii. Sfinţii vestesc mînia lui Dumnezeu, şi prin această predică vor grăbi venirea mîniei lui Dumnezeu.

Verset: 8

„Iar templul s-a umplut de fum, din slava lui Dumnezeu şi din puterea Lui, şi nimeni nu putea să intre în templu, pînă ce se vor sfîrşi cele şapte pedepse, ale celor şapte îngeri".

Tîlcuire:

Templul este patria cerească, fumul nu lasă să se vadă ceea ce este în casă. Templul este patria cerească plină de fum, cei aleşi pe aceasta au contemplat-o cu ochii minţii, văzînd ca în ghicitură, care este numită prin fumul întunecos. „Vedem acum ca în ghicitură ca în oglindă, ca prin oglindă în ghicitură, atunci însă faţă

către față" (1 Cor. 13, 12). Acum cunosc în parte, atunci voi cunoaște adevărul și voi fi cunoscut. Despre cele 7 plăgi, ultima plagă va fi Antihrist, care va înșela neamul omenesc cu rătăcirile sale. Sfîrșirea celor 7 plăgi de le examinăm vom vedea că sînt zilele judecății, cînd sfinții își vor lua corpurile lor, ca să locuiască fără de sfîrșit în patria cerească cu Dumnezeu. De aceasta zice Psalmistul: „Fericiți cei ce locuiesc în casa Domnului, că Te pot lăuda în vecii vecilor".

Capitolul 16

Verset: 1

„Și am auzit glas mare, din templu, zicînd celor șapte îngeri: Duceți-vă și vărsați pe pămînt cele șapte cupe ale mîniei lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

„Glasul mare" din templu este vocea Domnului. Propovăduitorii vor arunca cupele lor asupra pămîntului, anunțîndu-le păcătoșilor cuvîntul lui Dumnezeu.

Verset: 2

„Și s-a dus cel dintîi și a vărsat cupa lui pe pămînt. Și o bubă rea și ucigașă s-a ivit pe oamenii care aveau semnul fiarei și care se închinau chipului fiarei".

Tîlcuire:

Primul înger, sînt bărbații sfinți înainte de Lege, care i-au mustrat pe cei necredincioși. Caracterul diavolului sînt cei ce fac fapte rele. Prin imaginea fiarei înțelegem viciile, căci diavolul este ajutător la toate viciile (Filip. 3, 19): „A căror Dumnezeu este pîntecele . . . " (Col. 3, 5).

Verset: 3

„Și al doilea înger a vărsat cupa lui în mare, și marea s-a prefăcut în sînge ca de mort și orice suflare de viață a murit, din cele ce sînt în mare".

Tîlcuire:

Acest înger simbolizează înălțarea legii.

Verset: 4

„Iar cel de-al treilea a vărsat cupa lui în rîuri și în izvoarele apelor și s-au prefăcut în sînge".

Tîlcuire:

Îngerul acesta îi arată pe profeţi. Rîurile sînt cele 12 seminţii ale lui Israel. Prin doctrina profeţilor s-a înălţat amărăciunea pocăinţei. A aruncat cupa lui în rîuri şi în izvoare — Cînd sfinţii profeţi i-au anunţat poporului necredincios cuvîntul lui Dumnezeu, care i-au ucis pe slujitorii Cuvîntului lui Dumnezeu.

Versetele: 5, 6

„Şi am auzit pe îngerul apelor, zicînd: Drept eşti Tu, Cel ce eşti şi Cel ce erai, Sfinte Doamne, că ai judecat acestea. — 6. Fiincă au vărsat sîngele sfinţilor şi al prorocilor, tot sînge le-ai dat să bea. Vrednici sînt!"

Tîlcuire:

Este vorba de acel înger văzut de popor prin dreapta judecată, care l-a osîndit pe poporul nedrept. Care au vărsat sîngele profeţilor şi au băut sîngele: căci prin moarte vrednică omorîndu-i pe cei drepţi ei vor primi moarte veşnică (ucigaşii).

Verset: 7

„Şi am auzit din altar, grăind: Aşa, Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, adevărate şi drepte sînt judecăţile Tale!".

Tîlcuire:

Prin „altar" îi înţelegem pe sfinţii bărbaţi, care au fost în vremea aceia, care laudă dreaptă judecata lui Dumnezeu, care a scăpat de la osîndirea poporului pe Daniel şi pe cei 3 tineri.

Versetele: 8, 9

„Apoi al patrulea înger a vărsat cupa lui în soare şi i s-a dat să dogorească pe oameni cu focul lui. — 9. Şi oamenii au fost dogoriţi cu mare arşiţă şi au hulit numele lui Dumnezeu, Care are putere peste pedepsele acestea, şi nu s-au pocăit ca să-I dea slavă".

Tîlcuire:

Al 4-lea înger îl arată pe Hristos, pe apostoli şi pe ceilalţi propovăduitori. Soarele este poporul evreu. Prin a 3-a parte din soare din lună şi din stele îi arată pe credincioşii care vor crede în Hristos dintre evrei. Că îngerul al 4-lea a vărsat cupa în soare, arată că Hristos şi apostolii sînt legaţi de necredincioşii Iudei şi daţi romanilor. Prin aceştia arată foamea şi sabia, prin care au fost pedepsiţi toţi evreii. Romanilor li s-a dat de la Dumnezeu puterea să ucidă şi să ocupe ţara lor. Au hulit pe Hristos, căci dacă ei s-ar

fi pocăit de nedreptățile lor și ar fi crezut pe Hristos, înseamnă că ar fi păzit poruncile.

Verset: 10, 11

„Atunci al cincilea înger a vărsat cupa lui pe scaunul fiarei și în împărăția ei s-a făcut întuneric și oamenii își mușcau limbile de durere. — 11. Și au hulit pe Dumnezeul cerului din pricina durerilor și a bubelor lor, dar de faptele lor nu s-au pocăit".

Tîlcuire:

Al 5-lea înger simbolizează pe Sfinții Părinți, care s-au luptat împotriva ereticilor. Prin semnul fiarei îi arată pe eretici. Fiara este diavolul, căci în inimile lor locuiește diavolul. Sfinții Părinți au distrus greșelile ereticilor. Prin învățătura Sfinților Părinți S-a înlăturat întunericul învățăturii ereticilor. „Își mușcau limbile de durere". Fiecare și-a hotărît erezia sa și Arie și Sabelie și ceilalți. Durerile lor și bubele lor sînt hulele lor. Prin pocăință ar fi scăpat de erezia lor.

Verset: 12

„Și al șaselea înger a vărsat cupa lui în rîul cel mare al Eufratului și apele lui au secat, ca să fie gătită calea împăraților de la răsăritul soarelui".

Tîlcuire:

Al 6-lea înger îi arată pe martiri. Prin fluviul cel mare al Eufratului îi arată pe persecutorii Bisericii lui Dumnezeu. Au fost pedepsiți persecutorii Bisericii lui Dumnezeu prin lupta Împăratului Bisericii împotriva lor. Prin apă arată însăși persecuția. A secat apa, adică Sfinții Martiri au rămas stabili în vestirea cuvîntului lui Dumnezeu pînă ce au trecut toate persecuțiile și persecutorii au fost trimiși în iad, pe cînd credința creștea și se răspîndea pretutindeni. Să vină îngerul lui Hristos (Maleahi 3, 1—3). La Răsărit este Soarele Hristos, care îi va inspira să vină la El și vor veni la El. „Fără Mine nu puteți face nimic" (Ioan, 15, 5).

Verset: 13, 14

„Și am văzut ieșind din gura balaurului și din gura fiarei și din gura proorocului celui mincinos trei duhuri necurate ca niște broaște. — 14. Căci sînt duhuri demonicești, făcătoare de semne și care se duc la împărații lumii întregi, să-i adune la războiul zilei celei mari a lui Dumnezeu, Atotțiitorul".

Tîlcuire:

Au ieșit din gura fiarei 3 duhuri necurate. Chemarea neamurilor o descrie care vor veni să creadă în Hristos. Arătîndu-l pe

Antihrist care va veni aproape de sfîrşitul lumii, cele 3 duhuri necurate îi arată pe ucenicii lui Antihrist, care va veni aproape de sfîrşitul lumii. Ucenicii lui sînt propovăduitori prin toate oraşele lumii şi sînt numiţi duhuri ale diavolului, căci diavolul locuieşte în ei şi vorbeşte prin gura lor, care se vede ieşind din gura lui Antihrist şi a falşilor lui profeţi şi prin învăţătura lor sînt fiii diavolului. Broaştele sînt necurate şi trăiesc în lut, la fel şi ucenicii lui Antihrist nu se vor sfii să scoată nenumărate vicii şi urîţenii. Se duc la împăraţii lumii — prin regii lumii îl arată şi pe popor grăbindu-i pe ucenicii lui Antihrist la marea judecată a Atotputernicului Dumnezeu. Îi arată pe cei ce vor persecuta Biserica lui Dumnezeu şi le va fi dată în marea zi a judecăţii pedeapsă fără de sfîrşit. Căci s-au sfîrşit persecuţiile lui Antihrist şi s-a apropiat judecata lui Dumnezeu.

Verset: 15

„Iată, vin ca un fur. Fericit este cel care priveghiază şi păstrează veşmintele sale, ca să nu umble gol şi să se vadă ruşinea lui!".

Tîlcuire:

„Iată vin ca un hoţ" Se arată că va veni noaptea (I Tes. 5, 2—3). Fericiţi cei ce priveghiază. Necredincioşii vor rămînea în poftele lor stricăcioase şi ei nu vor putea prevedea răul ce va urma şi-şi vor zice că mai pot dormi „Deşteaptă-te cel ce dormi şi te scoală din morţi şi te va lumina Hristos" (Efes. 5, 14). Drepţii studiind vor prevedea răul care va urma, cei ce şi-au potolit poftele cărnii, care s-au luptat cu armele virtuţilor şi s-au luptat împotriva duşmanilor văzuţi ai lui Dumnezeu şi aşa au ajuns fericiţi. Veşmintele sufletelor noastre sînt faptele cele bune.

Versetele: 15, 16

„Şi i-au strîns la locul ce se chiamă evreieşte Har-Maghedon".

Tîlcuire:

Har-Maghedon este muntele rotund, ceia ce arată ziua judecăţii. Munte Rotund îi numeşte pe cei drepţi. Atunci cînd flăcările focului vor cuprinde întreaga lume: globul e rotund, de asemenea arată şi ridicarea drepţilor.

Verset: 17

„Al şaptelea înger a vărsat cupa lui în văzduh şi glas mare a ieşit din templul cerului, de la tron, strigînd: S-a făcut!"

Tîlcuire:

Prin al 7-lea înger îi arată pe sfinții propovăduitori, care vor fi în vremea lui Antihrist. Prin cer arată vanitatea oamenilor. Sfinții bărbați vor denunța vanitatea și necredința oamenilor, care sînt pedepsiți la pedepse veșnice. Glasul cel mare: este vocea sfinților vestitori. Prin templu se arată Biserica. Prin sfînta Biserică va ieși vocea sfinților propovăduitori, căci Biserica este tronul lui Dumnezeu și în El rămîne. „S-a făcut!" aceasta arată că au ajuns la sfîrșitul lumii în care se vor împlini toate cele prezise de Domnul și de sfinți.

Verset: 18

„Și s-au pornit fulgere și vuiete și tunete și s-a făcut cutremur mare așa cum nu a fost, de cînd este omul pe pămînt, un cutremur atît de puternic".

Tîlcuire:

Prin fulger arată minunile care s-au făcut prin sfinții lui Dumnezeu. Citim că cele mai multe semne s-au făcut de către Ilie și Enoh. Vuietele: arată predica sfinților. Tunetele sînt groaza focului veșnic. Cutremurul pămîntului arată cutremurarea inimilor înțelepților. Se înțelege și trecerea omului de la bine la rău și sînt evreii care vor crede în Hristos. Vor trece și alții de la bine la rău. Putem să-i înțelegem aici și pe cei ce n-au păzit credința în Hristos, ci au urmat rătăcirile lui Antihrist.

Verset: 19

„Și cetatea cea mare s-a rupt în trei părți și cetățile păgînilor s-au prăpădit și Babilonul cel mare a fost pomenit înaintea lui Dumnezeu, ca să-i dea paharul aprinderii mîniei Lui".

Tîlcuire:

„Cetatea cea mare" este cetatea diavolului, formată din toată mulțimea ce l-a aprobat. Prin cele 3 părți în care este împărțită, îi arată pe evreii ce n-au vrut să creadă în Hristos, pe păgîni și pe eretici, falșii creștini. Cetatea neamurilor atunci cade cînd va preceda focul venirea lui Dumnezeu la judecată, atunci vor plînge neamurile. „Foc înaintea Lui va merge și va arde pe vrăjmașii Lui" (Ps. 93, 6). Babilonul a fost pomenit înaintea lui Dumnezeu. La sfîrșitul lumii este vremea să stea înaintea Domnului și să dea seamă de faptele mîniei sale. Vinul aprinderii mîniei este pedeapsa cea veșnică, cînd prin facerea judecății, toți necredincioșii și autorii răului vor fi pedepsiți de diavolul.

Verset: 20

„Şi toate insulele au pierit şi munţii nu s-au mai aflat".

Tîlcuire:

Munţii şi insulele înseamnă cetatea neamurilor. Prin insule se arată neamul, prin munte conducătorii lor, care au pierit prin foc în ziua judecăţii.

Verset: 21

„Şi grindină mare cît talantul, s-a prăvălit din cer peste oameni. Şi oamenii au hulit pe Dumnezeu, din pricina pedepsei cu grindină, căci urgia ei era mare foarte".

Tîlcuire:

Talantul din Evanghelie (Mt, 25, 25). Prin grindina căzută peste oameni arată atotputernicia lui Dumnezeu, care îi va pedepsi pe păcătoşi şi îi va trimite în iad. Şi oamenii au hulit pe Dumnezeu din cauza grindinii. Prin hulă se arată ceea ce este ura potrivnicilor, pe care în acest fel o vor păstra în inimă şi pe care ei voiesc s-o arate.

Capitolul 17

Verset: 1

„Apoi a venit unul din cei şapte îngeri, care avea cele şapte cupe, şi a grăit către mine, zicînd: Vino să-ţi arat judecata desfrînatei celei mari, care sălăşluieşte pe ape multe".

Tîlcuire:

A venit unul din cei şapte îngeri, prin aceasta arată ziua judecăţii lumii. Cele 7 cupe sînt predica sfinţilor. Desfrînata cea mare este Roma, care a persecutat Biserica lui Dumnezeu. Stă pe ape şi ascultă — adică cuprinde neamuri multe.

Verset: 2

„Cu care s-au desfrînat împăraţii pămîntului, şi cei care locuiesc pe pămînt s-au îmbătat de vinul desfrînării ei".

Tîlcuire:

Cu ea s-au desfrînat toţi regii Romei. Vinul desfrînării ei — sînt diferitele greşeli şi crimele pe care le-a făcut cetatea necredinţei. Şi necredincioşii se vor desfrîna cu crimele diavoleşti ale

acesteia. Pămîntul — îi arată pe toţi locuitorii care au aprobat aceasta. Pînă ce va scoate din minţi frica de Dumnezeu, ca să arunce toate bunătăţile (Iov. 15, 16).

Verset: 3

„Şi m-a dus, cu duhul, în pustiu, şi am văzut o femeie şezînd pe o fiară roşie, plină cu nume de hulă, avînd şapte capete şi zece coarne".

Tîlcuire:

Prin pustie desemnează mulţimea tuturor necredincioşilor, că ei sînt lipsiţi de Dumnezeu şi sînt aruncaţi de la Dumnezeu. În pustiu va veni femeia desfrînată care este formată din multe cetăţi ale diavolului a nedreptăţilor. Fiara adevărată îl arată pe diavolul, că are vopsea roşie ca a sîngelui, prin sînge arată însăşi moartea, căci diavolul este sanguin, este autorul morţii şi al tuturor pierzărilor. Plină cu nume de hulă, este autorul hulelor.

Verset: 4

„Şi femeia era îmbrăcată în purpură şi în stofă stacojie şi împodobită cu aur şi cu pietre scumpe şi cu mărgăritare, avînd în mînă un pahar de aur, plin de urîciune şi de necurăţiile desfrînării ei".

Tîlcuire:

Purpura este ca sîngele, roşii sînt hainele regilor, arătînd puterea lumească a veacului. Prin sînge arată însăşi moartea. Prin veşmintele de purpură înţelegem şi lucrurile necredincioşilor, care vor fi condamnaţi la moarte veşnică. Împodobită cu aur, arată însăşi înţelepciunea. Femeia cea aurită avea înţelepciunea veacului acestuia, care este nebunie înaintea lui Dumnezeu. Pietre scumpe şi mărgăritare, arată elocvenţa acestui veac. Paharul de aur ce-l avea în mînă arată învăţătura filozofilor şi a poieţilor. Plin de urîciune şi de necurăţia desfrînării; învăţătura filozofilor şi a poieţilor era plină de minciună, cuprinzînd toate greşelile neamului omenesc.

Verset: 5

„Iar pe fruntea ei scris nume tainic: Babilonul cel mare, mama desfrînatelor şi a urîciunilor pămîntului".

Tîlcuire:

Prin frunte şi faţă îl arată pe om, de altfel şi necredincioşii din lucrările lor sînt cunoscuţi (Prov. 20, 2). Prin frunte şi faţă se arată lucrul necredincioşilor că se văd din lucrurile lor că sînt fiii diavolului, cetăţenii necredinţei.

Verset: 6

„Şi am văzut o femeie, beată de sîngele sfinţilor şi de sîngele mucenicilor lui Iisus, şi văzînd-o, m-am mirat cu mirare mare".

Tîlcuire:

Înseamnă că era nebună, dacă era beată de sînge. Deci faţă de mila lui Dumnezeu era nebună. Şi ne-am mirat: s-au mirat credincioşii văzînd şi pe alţi nebuni care s-au depărtat de frica lui Dumnezeu.

Verset: 7

„Şi îngerul mi-a zis: De ce te miri? Eu îţi voi spune taina femeii şi a fiarei care o poartă şi care are cele şapte capete şi cele zece coarne".

Tîlcuire:

Fiara aceasta este diavolul, care a fost înainte de venirea lui Hristos pe pămînt, stăpînind neamul omenesc. Fiara pe care ai văzut-o a fost şi nu mai este. Diavolul care a stăpînit neamul omenesc înainte de venirea lui Hristos este arătat aici.

Verset: 8

„Fiara pe care ai văzut-o era şi nu este şi va să se suie din adînc şi să meargă spre pieire. Şi se vor mira cei care locuiesc pe pămînt ale căror nume nu sînt scrise de la întemeierea lumii în cartea vieţii văzînd pe fiară că era şi nu este, dar se va arăta".

Tîlcuire:

„Se suie din adînc" arată venirea lui Antihrist, cînd va veni va ieşi satana din carcera sa, şi va seduce toate neamurile. Şi va fi pedepsit cu toţi sateliţii săi, spre pedeapsă veşnică. Şi se vor mira cei ce locuiesc pe pămînt. Locuitorii pămîntului trebuie înţeleşi cei ce s-au făcut mai mari ca Dumnezeu, pe care îi va cuprinde Antihrist. Se vor mira cei rînduiţi vieţii veşnice văzînd fiara, acestea sînt semnele făcute de diavol prin Antihrist şi adorînd în Antihrist pe diavol.

Verset: 9

„Aici trebuie minte care are înţelepciune. Cele şapte capete sînt şapte munţi deasupra cărora şade femeia".

Tîlcuire:

Aceasta arată că este mare întunecime şi sensul aceleia este ascuns. Şi noi să-l rugăm pe Dumnezeu să înlăture acest întuneric. Prin cele 7 capete vor stăpîni tot neamul omenesc.

Verset: 10

„Dar sînt şi şapte împăraţi: cinci au căzut, unul mai este, celălalt încă n-a venit, iar cînd va veni are de stat puţină vreme".

Tîlcuire:

Sînt 7 împăraţi, 5 au venit, celălalt încă n-a venit, mai este unul. Primul cap al diavolului a pierit prin potop (primul împărat). Fiii lui Dumnezeu mergeau înainte de potop în cloaca iadului. Al doilea cap după potop a fost pînă la darea Legii, în aceiaşi pierzare mergeau şi aceştia şi erau ţinuţi acolo. L-au omorît şi pe al 3-lea, căci poporul lui Dumnezeu după primirea Legii s-a închinat idolilor. În al 4-lea loc sînt falşii profeţi şi care au ajuns în acelaşi loc al pierzării, că au amăgit poporul lui Dumnezeu. În al 5-lea loc sînt nedrepţii iudei care au omorît pe Domnul Hristos şi i-au prigonit pe Apostoli, aceştia sînt puşi în locul al 5-lea. Cei 5 au căzut prin cucerirea romanilor. Unul mai este, păgînii care sînt persecutorii Bisericii lui Hristos şi sînt puşi pe locul 6, că au persecutat Biserica lui Dumnezeu, din care cauză şi acest Ioan era în Patmos. Celălalt încă n-a venit, acesta este Antihrist care va fi pus în locul 7 şi cînd va veni îi va rămînea timp scurt, căci Domnul nostru Iisus Hristos îl va ucide cu duhul gurii Sale, şi-l va omorî arătînd venirea Sa. Şi de n-ar scurta Domnul zilele acelea, zilele persecuţiei lui Antihrist, n-ar mai scăpa nici un trup (Mc. 13, 20), aici vorbeşte de cei aleşi.

Verset: 11

„Şi fiara care era şi nu este — este al optulea, deşi este dintre cei şapte şi merge spre pieire".

Tîlcuire:

Fiara a 8-a era diavolul, care stăpînea neamul omenesc înainte de venirea lui Hristos. Cele 7 părţi sînt toţi cei ce l-au urmat, iar a 8-a parte este diavolul cu ceilalţi diavoli şi merge spre pieire.

Verset: 12

„Şi cele zece coarne pe care le-ai văzut sînt zece împăraţi, care încă n-au luat împărăţia, dar care vor lua stăpînire de împăraţi, un ceas împreună cu fiara".

Tîlcuire:

Cele 10 coarne sînt cei zece îngeri, care vor distruge împărăţia romanilor. La început Asia şi-a obţinut partea, apoi turcii, apoi vandalii au ocupat Africa, goţii Spania, longobarzii Italia şi burgunzii Galia, ostrogoţii Germania. Stăpînirea de o oră, vor fi pri-

mii regi. Le va rămînea puţin ca să stăpînească asupra neamurilor singuri. Şi vor da partea lor fiarei.

Versetele: 13, 14

„Aceştia au un singur cuget şi puterea şi stăpînirea lor o dau fiarei 14. — Şi vor porni război împotriva Mielului, dar Mielul îi va birui, pentru că este Domnul domnilor şi Împăratul împăraţilor şi vor birui şi cei împreună cu El — chemaţi şi aleşi şi credincioşi".

Tîlcuire:

Un cuget şi o voinţă în rău. Se va lupta cu Mielul va porni luptă împotriva Bisericii lui Dumnezeu, omorînd poporul lui Dumnezeu. Este Domnul domnilor, este Regele regilor, este Regele Sfinţilor, aleşi şi credincioşi. Aleşii rămîn în veşnicie.

Verset: 15

„Şi mi-a zis: Apele pe care le-ai văzut şi deasupra cărora şade desfrînata, sînt popoare şi gloate şi neamuri şi limbi".

Tîlcuire:

Prin ape înţelegem neamurile pe care le-au stăpînit romanii.

Verset: 16

„Şi cele zece coarne pe care le-ai văzut şi fiara vor urî pe desfrînată şi o vor face pustie şi goală şi carnea ei vor mînca-o şi pe ea vor arde-o cu foc".

Tîlcuire:

Cele 10 coarne pe Roma cea desfrînată o arată, care pentru a-şi apăra pe falşii ei dumnezei l-a persecutat pe Dumnezeu creatorul său. Vor urî fiara — vor lua arma şi vor distruge imperiul roman. Vor mînca carnea ei — vor lua bogăţiile ei. Şi vor arde-o cu foc — Sub ocupaţia acestor neamuri au fost arse castelele romane.

Verset: 17

„Pentru că Dumnezeu a pus în inimile lor să facă voia Lui şi să se întîlnească într-un gînd şi să dea fiarei împărăţia lor, pînă se vor împlini cuvintele lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

„Dumnezeu a pus în inimile lor să facă voia Lui" adică i-a lăsat să distrugă cetatea Romei, se împlinesc profeţiile. Aceştia după ce au făcut cele prezise, au făcut voia lui Dumnezeu, apoi se vor deda la crime diavoleşti, supunîndu-se diavolului.

Verset: 18

„Iar femeia pe care ai văzut-o este cetatea cea mare care are stăpînire peste împărații pămîntului".

Tîlcuire:

Femeia este cetatea Imperiului roman. Ea a fost distrusă de cei necredincioși care stăpînesc neamul omenesc.

Capitolul 18

Verset: 1

„După acestea, am văzut alt înger, pogorîndu-se din cer, avînd putere mare, și pămîntul s-a luminat de slava lui".

Tîlcuire:

Îngerul este Hristos, care a coborit din cer pe pămînt, ca să-i ridice pe oameni la cer. Avea putere mare — ca și Tatăl, egal întru toate cu Tatăl. „Pămîntul s-a luminat de slava lui" prin învățarea credinței Lui, neamul omenesc a fost eliberat de sub stăpînirea întunericului a necredinței și a neștiinței.

Verset: 2

„Și a strigat cu glas puternic și a zis: A căzut! A căzut Babilonul cel mare și a ajuns locaș demonilor, închisoare tuturor duhurilor necurate, și colivie tuturor păsărilor spurcate și urîte".

Tîlcuire:

Glasul puternic este învățătura Evangheliei lui Hristos care strigă: A căzut Babilonul cel mare. Însuși Iisus a făcut să cadă Babilonul. A căzut prin propovăduirea Evangheliei care a ridicat mulțime de aleși, căci prin credința în Hristos s-a făcut cetatea sfîntă care este (Hristos) Biserica. A căzut a doua oară, căci în ultimele zile va lua pedeapsă veșnică. „ A ajuns locaș demonilor". Închisoarea tuturor duhurilor celor necurate — demonii sînt duhurile necurate. A ajuns locaș, închisoare, — îngerii cei buni îi păzesc pe cei aleși ca să nu mai păcătuiască și să piară. La fel și dracii îi păzesc pe necredincioși ca nu cumva să facă ceva în afară de nedreptățile lor și așa să se mîntuiască.

Verset: 3

„Pentru că din vinul aprinderii desfrînării ei au băut toate neamurile și împărații pămîntului s-au desfrînat cu ea și neguțătorii lumii din mulțimea desfătărilor ei s-au îmbogățit".

Tîlcuire:

Din vinul desfrînării ei au băut toate neamurile. Prin neguțătorii lumii îi înțelegem pe iubitorii acestui veac, care și-au vîndut sufletele lor pentru a-și aduna bogății. Sufletele lor sînt vanitoase căci s-au vîndut demonilor pentru a aduna bogății. În cei aleși însă se lucrează toată virtutea, ca să cîștige bogățiile cele cerești (Ierem. 9, 15)

Verset: 4

„Am auzit, apoi, alt glas din cer, zicînd: Ieșiți din ea, poporul meu, ca să nu vă împărtășiți din păcatele ei și să nu luați din pedepsele ei".

Tîlcuire:

În acest loc, cerul este Biserica, vocea din cer este vocea care iese din propovăduitorii Bisericii. „Ieșiți din ea poporul meu". Dumnezeu prn propovăduitorii Săi îi chiamă pe cei aleși să iasă din Babilon nu cu trupul, ci cu mintea. „Ca să nu vă împărtășiți din păcatele ei" că cei ce consimt să iasă din Babilon, vor arunca faptele rele ca ale unui nebun (Ps. 25, 4). „Să nu luați din pedepsele ei" prin pedepse le înțelegem pe cele ce sînt pregătite necredincioșilor.

Verset: 5

„Fiindcă păcatele ei au ajuns pînă la cer și Dumnezeu Și-a adus aminte de nedreptățile ei".

Tîlcuire:

Dumnezeu prevede în Atotputernicia Sa nedreptățile Babilonului și și-a adus aminte de nedreptățile lor și le va pedepsi veșnic.

Verset: 6

„Dați-i înapoi, precum v-a dat și ea și, după faptele ei, cu măsură îndoită, îndoit măsurați-i; în paharul în care v-a turnat, turnați-i de două ori".

Tîlcuire:

Cei aleși îi vor judeca pe cei necredincioși (Mt. 19, 28). „Cu măsură îndoită". Dubla măsură sînt persecuțiile duble ale Babilonului asupra celor aleși de Dumnezeu — asupra sufletului și asupra trupului. Dubla pedeapsă o vor primi îndoit măsurată, pedeapsa temporală și pedeapsa cea veșnică. „În paharul în care v-a turnat" prin pahar înțelegem suferințele prin care au trecut sfinții de la acești nedrepți.

Verset: 7

„Pe cît s-a mărit pe sine şi a fost în desfătări, tot pe atîta daţi-i chin şi plîngere. Fiindcă în inima ei zice: Şed ca împărătească şi văduvă nu sînt şi jale nu voi vedea nicidecum!".

Tîlcuire:

„Pe cît s-a mărit daţi-i chin" Pe cît s-a mărit, dîndu-se mai presus de toate viciile la care s-a dedat, pe atît de mari chinuri să ia. Fiindcă în inima ei zice — Babilonul este împărăţia, nu este văduvă de bunurile temporale şi de lucrul în care se desfătează. Cei necredincioşi ştiu că pentru crime sînt demni de condamnare şi îşi spun că nu vor vedea jale, vor înlătura amintirea din minte a morţii, ca să nu fie tulburaţi de tristeţea cugetului şi a minţii lor.

Verset: 8

„Pentru aceea într-o singură zi vor veni pedepsele peste ea: moarte şi tînguire şi foamete şi focul va arde-o de tot, căci puternic este Domnul, Cel Care o judecă".

Tîlcuire:

„Într-o singură zi vor veni pedepsele". În ziua judecăţii, va veni moartea care arată aici moartea a doua. Prin foame, tînguire şi foc arătînd neliniştea care îi va cuprinde şi focul cel veşnic care îi va arde (1 Cor. 10, 11). Prin „neguţătorii pămîntului" arată pe iubitorii veacului acestuia, prin ei înţelegem şi pe cei ce au adunat bogăţii ca să fie lăudaţi de oameni. Se poate înţelege şi aceia care vînd treptele bisericeşti, pe care îi condamnă Scriptura. Episcopii sînt desemnaţi, care trec sub tăcere adulterul preoţilor şi arhidiaconilor şi care prin autoritatea pe care au primit-o de la episcopi pot să continue. Sînt preoţii care pentru faptele lor temîndu-se că vor fi condamnaţi sînt mai sîrguincioşi în serviciul diaconilor decît în celelalte, sînt inimile preoţilor vîndute diavolului. Dacă este urît cel ce vinde pe alt om, cu atît mai mult sînt oamenii care vînd pe oamenii lui Hristos, care i-a răscumpărat cu sîngele Său, să-i vinzi diavolului este lucru ruşinos. Plata negustoriei lor este iadul.

Verset: 12, 13, 14

„Marfă de aur şi de argint, pietre preţioase şi mărgăritare, vison şi porfiră, mătase şi stofă stacojie, tot felul de lemn bine mirositor şi tot felul de lucruri de fildeş, de lemn de mare preţ şi marfă de aramă şi de fier şi de marmoră. — 13. Şi scorţişoară şi balsam, mirodenii şi mir, tămîie şi vin, untdelemn şi făină de grîu

curat, grîu şi vite, oi, cai şi căruţe, trupuri şi suflete de oameni. — 14. Şi roadele cele dorite de sufletul său s-au dus de la tine şi toate cele grase şi strălucite au pierit de la tine şi niciodată nu le vor mai găsi".

Tîlcuire:

În toate se condamnă avariţia şi luxul Babilonului. Aur, tămîie şi celelalte — vor merge în focul cel veşnic cei ce au ucis oameni sau au vîndut, au curvit şi preacurvit. Avariţia este regina lumii, iar fiica ei este luxul.

Verset: 15, 16, 17

„Iar neguţătorii de aceste lucruri, care s-au îmbogăţit de pe urma ei, vor sta departe, de frica chinurilor ei, plîngînd şi tînguindu-se. — 16. Şi zicînd: Vai! Vai! Cetatea cea mare, cea înveşmîntată în vison şi în porfiră şi în stofă stacojie şi împodobită cu aur şi cu pietre scumpe şi cu mărgăritare! Că într-un ceas s-a pustiit atîta bogăţie! — 17. Şi toţi cîrmacii şi toţi cei care plutesc pe mare şi corăbierii şi toţi cîţi lucrează pe mare stăteau departe".

Tîlcuire:

Neguţătorii vor sta departe de frica chinurilor. Prin mare înţelegem acest veac, prin cîrmaci pe conducătorii nedrepţi, pe cei ce navighează din loc, pe cei ce merg şi asupresc pe săraci şi se dedau la păcatele lor zilnice.

Versetele: 18, 19

„Şi strigau, uitîndu-se la fumul focului în care ardea şi ziceau: Care cetate e asemenea cu cetatea cea mare! — 19. Şi îşi puneau ţărînă pe capetele lor şi strigau plîngînd şi tînguindu-se şi zicînd: Vai! Vai! cetatea cea mare, în care s-au îmbogăţit din comorile ei toţi cei care ţin corăbii pe mare, că într-un ceas s-a pustiit!".

Tîlcuire:

Vor vedea focul, adică locul unde a fost Babilonul, căci ei înşişi au fost Babilonul. „Îşi puneau ţărînă pe cap". Prin cap arată înţelepciunea, mintea. Prin cenuşă arată păcatele. Îşi acopereau mintea cu cenuşa păcatului.

Verset: 20

„Veseleşte-te de ea, cerule, şi voi sfinţilor, şi voi apostolilor, şi voi prorocilor, pentru că Dumnezeu v-a făcut dreptate, în judecata ce aţi avut cu ea".

Tîlcuire:

„Veseleşte-te de ea cerule" Cerul — îngerii. Prin Apostoli îi arată pe Părinţii Noului Testament, iar prin profeţi pe Patriarhii Vechiului Testament. Se vor bucura în ziua judecăţii, cînd se vor pedepsi păcatele şi toate relele.

Verset: 21

„Iar un înger puternic a ridicat o piatră, mare cît o piatră de moară, şi a aruncat-o în mare, zicînd: Cu astfel de repeziciune va fi aruncat Babilonul, cetatea cea mare, şi nu se va mai afla".

Tîlcuire:

Îngerul este Iisus Hristos. Piatra de moară arată mulţimea necredincioşilor. Marea arată iadul, în care vor fi aruncaţi cei necredincioşi. Îngerul a aruncat piatra în mare — În ziua judecăţii Domnului nostru Iisus Hristos, va judeca cu judecată dreaptă toată mulţimea necredincioşilor şi-i va trimite în iad.

Verset: 22, 23

„Şi glasul celor care zic din chitară şi din gură, din flaut şi din trîmbiţă nu se va mai auzi de acum înainte şi nici un meşteşugar de orice fel de meşteşug nu se va mai afla în tine şi huruit de mori nu se mai auzi în tine niciodată! — 23. Şi niciodată lumina lămpii nu se va mai ivi în tine; şi glasul de mire şi de mireasă nu se vor mai auzi în tine niciodată, pentru că neguţătorii tăi erau stăpînitorii lumii şi pentru că toate neamurile s-au rătăcit cu fermecătoria ta".

Tîlcuire:

„Glasul celor ce zic din chitară" aceste glasuri sînt crimele Babilonului. Nu se vor mai auzi acestea în Babilon, deoarece au fost aruncate în iad. Lumina necredincioşilor se va stinge. „Neguţătorii ei erau stăpînii acestei lumi" — Biserica îşi are negustorii ei, iar Babilonul îi are pe ai săi. Neguţătorii vor lua tezaurele lor în cer, unde furii nu pot să le sape şi să le fure (Mt. 4, 20). Neguţătorii Babilonului şi-au luat plata pe pămînt, unde furii le sapă şi le fură. Prin fermecătoriile lor s-au rătăcit toate neamurile, care sînt diferitele greşeli prin care neamul omenesc este dezamăgit.

Verset: 24

„Şi s-a găsit în ea sînge de prooroci şi de sfinţi şi sîngele tuturor celor înjunghiaţi pe pămînt".

Tîlcuire:

„S-a găsit în ea sînge de prooroci şi de sfinţi". Sîngele sfinţilor sînt crimele prin care i-au ucis pe sfinţi, că zice Domnul către evrei înţelegînd pe toţi ucigaşii: „Ca să cadă asupra voastră tot sîngele drepţilor, răspîndit pe pămînt" (Mt. 23, 35).

Capitolul 19

Versetele: 1, 7

„După acestea, am auzit, în cer, ca un glas puternic de mulţime multă zicînd: Aliluia! Mîntuirea şi slava şi puterea sînt ale Dumnezeului nostru! — 7. Să ne bucurăm şi să ne veselim şi să-i dăm slavă, căci a venit nunta Mielului şi mireasa Lui s-a pregătit".

Tîlcuire:

„După acestea s-a auzit în cer Aliluia". Pentru că Domnul Dumnezeul nostru este Împărat. Aceasta este lauda cu care lăudăm pe Domnul, că a distrus împărăţia diavolului, pierzătorul nostru. Bucuria aceasta este mila pe care a revărsat-o prin Biserică, căci a venit nunta Mielului şi Mireasa s-a pregătit, vom fi ca un trup (Efes. 5, 31), căci Apostolul vorbeşte despre Hristos şi Biserică.

Verset: 8

„Şi i s-a dat ei să se înveşmînteze cu vison curat, luminos, căci visonul sînt faptele cele drepte ale sfinţilor".

Tîlcuire:

Mireasa este Biserica care este numită soţia Mielului. Visonul sînt faptele sfinţilor cu care a fost împodobită Biserica.

Verset: 9

„Apoi mi-a zis: Scrie: Fericiţi cei chemaţi la cina nunţii Mielului! Şi mi-a zis iar: Acestea sînt adevăratele cuvinte ale lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

„Cina nunţii Mielului" este acum cînd în Biserică se pasc din Evanghelie. Cina cea adevărată va fi, cînd după înviere se vor bucura de fericirea măririi celei veşnice. Prînzul de acum nu-i face pe toţi fericiţi, căci ei văd acum şi binele şi răul. Aceia vor fi cu adevărat fericiţi, care la Cina cea de după sfîrşitul lumii, vor fi părtaşi la Cina cea de atunci.

Verset: 10

„Şi am căzut înaintea picioarelor lui, ca să mă închin lui. Iar el mi-a zis: Vezi să nu faci aceasta! Sînt împreună slujtor cu tine şi cu fraţii tăi, care au mărturia lui Iisus. Lui Dumnezeu închină-te, căci mărturia lui Iisus este duhul proorociei".

Tîlcuire:

„Am căzut înaintea picioarelor lui". Mărturia lui Iisus Hristos este duhul profetic al Vechiului Testament şi duhul profetic pe care l-a avut Iisus Hristos.

Verset: 11

„Şi am văzut cerul deschis şi iată un cal alb, şi Cel Care şedea pe el se numea Credincios şi Adevărat şi judecă şi se războieşte întru dreptate".

Tîlcuire:

Va veni Hristos cu sfinţii Săi şi El însuşi îl va omori pe Antihrist şi pe slujitorii lui. Cerul este (Hristos) Biserica. Calul alb este Fiul lui Dumnezeu înălţat. Dumnezeu, la judecată, va aduce în faţa sa toate păcatele necredincioşilor şi crimele lor, şi fiind Dumnezeu drept, judecă cu dreptate şi pedepseşte.

Verset: 12

„Iar ochii Lui sînt ca para focului şi pe capul Lui sînt cununi multe şi are nume scris pe care nimeni nu-l înţelege decît numai El".

Tîlcuire:

„Ochii lui Dumnezeu" sînt Duhul lui Dumnezeu. „Cununile de pe cap" sînt mulţimea sfinţilor". Şi avea nume scris pe care nimeni nu-l putea înţelege numai El". Numele este Cuvîntul lui Dumnezeu. Ştim că Tatăl este fără de început, la fel şi Fiul şi în ce fel este aceasta n-o ştim. Numai El se ştie pe Sine.

Verset: 13

„Şi este îmbrăcat în veşmînt stropit cu sînge şi numele lui se chiamă Cuvîntul lui Dumnezeu".

Tîlcuire:

Prin „veşmînt" înţelegem trupul lui Iisus Hristos. Prin „Sînge" arată păcatele noastre, pentru care a fost omorît El. Prin veşmînt se mai poate înţelege şi mulţimea sfinţilor, iar prin sînge martirii.

Verset: 14

„Şi oştile din cer veneau după El, călare pe cai albi, purtînd veşminte de vison alb, curat".

Tîlcuire:

Prin „cer" înţelegem Biserica. Prin „oştile" ce-L urmau pe El, înţelegem pe sfinţii care se vor naşte la sfîrşitul lumii şi care se vor lupta împotriva lui Antihrist. Căci este timpul pe care ei îl vor stăpîni. Veşmintele sînt faptele lor.

Verset: 15

„Iar din gura Lui ieşea sabie ascuţită, ca să lovească pe păgîni cu ea. Şi El îi va păstori cu toiag de fier şi va călca teascul vinului aprinderii mîniei lui Dumnezeu, Atotţiitorul".

Tîlcuire:

„Gura Domnului" este propovăduirea acestuia. Prin „sabie" înţelegem Scripturile divine. A lovit Hristos cu sabia Sa neamurile, distrugînd prin învăţăturile Sale toate rătăcirile. „Îi va păstori cu toiag de fier", prin „toiag" înţelegem Evanghelia. Hristos domneşte cu toiag de fier peste neamuri, cînd prin doctrina sfinţilor şi pe evrei îi întoarce la credinţa Sa şi pe aleşii Săi îi apără de rătăcirile lui Antihrist. Va călca teascul vinului aprinderii mîniei lui Dumnezeu — este ultima pedepsire a necredincioşilor în iad.

Verset: 16

„Şi pe haina Lui şi pe coapsa Lui are nume scris: Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor".

Tîlcuire:

„Haina Lui" sînt sfinţii Lui. Prin „coapsă" arată originea omenească a Mîntuitorului. Prin Sfinţii Săi se cunoaşte El, ca fiind Dumnezeu adevărat, Rege al regilor (Sfinţilor). Prin coapsă mai putem înţelege şi pe Părinţii Vechiului Testament din care îşi trage originea omenească Hristos.

Verset: 17, 18

„Apoi am văzut un înger stînd în soare; Şi a strigat cu glas puternic grăind tuturor păsărilor care zboară spre înaltul cerului: Veniţi şi vă adunaţi la ospăţul cel mare al lui Dumnezeu. — 18. Ca să mîncaţi trupurile împăraţilor şi trupurile căpeteniilor şi trupurile celor viteji, şi trupurile cailor şi ale călăreţilor lor, şi celor mici şi celor mari".

Tîlcuire:

„Un înger stînd în soare" aceştia sînt propovăduitorii de la sfîrşitul lumii. Îngerul stătea în soare, adică în Hristos — sfinţii propovăduitori se vor întări în Hristos şi nici o persecuţie nu-i va putea clăti din credinţă. Grăind tuturor păsărilor — prin păsări sînt desemnaţi toţi credincioşii care vor fi în viitor. „Zboară în înaltul cerului" — locuiesc pe pămînt, însă mintea lor locuieşte în ceruri. Cerul este Biserica prin Biserică zboară sfinţii. Veniţi la „Ospăţul cel mare" Cina cea mare a Domnului care este alta decît osîndirea necredincioşilor. Drepţii văzînd pedepsirea păcătoşilor, se vor îndrepta spre fapte bune (Ps. 57, 11)

Verset: 19

„Am văzut fiara şi pe împăraţii pămîntului, oştirile lor adunate, ca să facă război cu Cel Care şedea pe cal cu oştirea Lui".

Tîlcuire:

„Fiara" este Antihrist, care va face război cu sfinţii. Este vremea cînd Antihrist şi mulţimea neamurilor fără de sfîrşit se vor deda la Persecutarea Bisericii lui Dumnezeu şi se vor strădui să stingă numele lui Hristos din lume.

Versetele: 20, 21

„Şi fiara a fost răpusă, şi cu ea prorocul mincinos, cel care făcea înaintea ei semne cu care amăgise pe cei ce au purtat semnul fiarei şi pe cei care s-au închinat chipului ei. Amîndoi au fost aruncaţi de vii în iezerul de foc, unde arde pucioasă. — 21. Iar ceilalţi au fost ucişi cu sabia care ieşea din gura Celui Care şedea pe cal şi toate păsările s-au săturat din trupurile lor".

Tîlcuire:

Va fi ucisă fiara şi falşii profeţi, cînd se vor împlini cele zise de Apostolul Pavel „Pe care Domnul Hristos îl va ucide cu Duhul gurii sale" cînd vor fi pedepsiţi în focul cel veşnic Antihrist şi falşii profeţi ai acestuia, vor fi trimişi în iezerul cel de foc. Aceasta arată că vor stărui în răutatea lor pînă la sfîrşitul vieţii. De moartea lui Antihrist se vor bucura nenumăraţi aleşi, pentru că i-a scăpat Dumnezeu de duşmanii cei răi, ucigînd pe toţi cei ce i-au persecutat pe sfinţi.

Capitolul 20

Verset: 1

„Apoi am văzu un înger, coborîndu-se din cer, avînd cheia adîncului şi un lanţ mare în mîna lui".

Tîlcuire:

Aici arată osîndirea diavolului. Trei sînt pedepsele cu care este osîndit diavolul. — 1. Osîndirea primă cînd a fost aruncat din cer, din fericirea cea mare din cauza nedreptății sale; — 2. A doua osîndire a fost aceasta, cînd prin moartea Lui Iisus Hristos pe Cruce, a fost legat în întuneric și neamul omenesc este scăpat de sub puterea lui. — 3. A treia osîndire va fi atunci cînd la Judecata din urmă va fi trimis în iad, cu toții necredincioșii, în chinurile cele veșnice. Îngerul acesta este Iisus Hristos, iar coborîrea din cer este Întruparea Lui. „Cheia adîncului" este însuși iadul, căci El permite să fie scoși din iad pe cei ce vrea El, și pe care vrea îi lasă să cadă în această pedeapsă și cu dreptate. „Prin Lanț" desemnează cît de mare este puterea lui Iisus.

Verset: 2

„Și a prins pe balaur, pe șarpele cel vechi, care este diavolul și satana, și l-a legat pe o mie de ani".

Tîlcuire:

„A prins pe balaur" Hristos l-a prins pe șarpele cel vechi pe diavol, cînd prin moartea Sa i-a distrus împărăția acestuia. Prin o mie de ani arată timpul de la venirea lui Hristos pînă la sfîrșitul lumii. Hristos l-a legat pe diavol nu cu puteri trupești, ci cu puterea legăturilor Sale uriașe. Prin aceasta arată inimile sfinților, care prin puterea virtuților divine, vor fi ținuți departe de diavol.

Verset: 3

„Și l-a aruncat în adînc și l-a închis și a pecetluit deasupra lui, ca să nu mai amăgească popoarele, pînă ce se vor sfîrși cei o mie de ani. După aceea trebuie să fie dezlegat cîtăva vreme".

Tîlcuire:

Legarea diavolului o putem înțelege în trei feluri. 1 — O putem înțelege simplu, că puterea lui Dumnezeu Atotputernicul îl va ține legat, pînă în vremea de dinaintea sfîrșitului lumii. 2 — Prin „adînc" înțelegem inimile necredincioșilor, care vor fi departe de a celor aleși, și vor fi ținute în inimile înguste ale dezamăgirii lor. În al 3-lea fel — diavolul nu dorește nimic altceva decît amăgirea oamenilor, pe cînd Dumnezeu cel Atotputernic nu va înceta să-i păzească și să-i apere pe aleșii Săi, ținîndu-i departe de această dezamăgire, de legăturile voinței celor necredincioși. „Popoarele" sînt cei aleși ai Săi. Vremea de la o mie de ani încolo definește vremea lui Antihrist, căci atunci păcatele făcute de oa-

meni îi vor da putere diavolului ca să distrugă toate virtuţile neamului omenesc.

Verset: 4

„Şi am văzut tronuri şi celor care şedeau pe ele li s-a dat putere să facă judecată. Şi am văzut sufletele celor tăiaţi pentru mărturia lui Iisus şi pentru cuvîntul lui Dumnezeu, care nu s-au închinat fiarei, nici chipului ei, şi n-au primit semnul ei pe fruntea şi pe mîna lor. Şi ei au înviat şi au împărăţit cu Hristos o mie de ani".

Tîlcuire:

Tronurile sînt patria cea cerească. Cei ce şed sînt sfinţii. Ei îi vor judeca pe cei ai întunericului. „Şi am văzut sufletele celor tăiaţi pentru mărturia lui Iisus". Sufletele celor tăiaţi sînt cei omorîţi pentru cuvîntul lui Dumnezeu. „Mărturia lui Iisus" sînt martirii din diferite timpuri. Pe cei ce n-au adorat fiara şi chipul acesteia, pe aceia care sînt omorîţi de Antihrist. Şi ei au învăţat şi au împărăţit cu Hristos o mie de ani. Arată timpul de la Întruparea lui Hristos pînă la sfîrşitul lumii, desemnat prin cei o mie de ani, cînd s-au socotit toţi cei aleşi, pentru ca în această mărire cerească să fie fără trupuri cu Domnul. Ştim că toţi aleşii sînt mădularele lui Hristos, şi din multe mădulare s-a făcut un trup şi de se slăveşte un mădular toate se bucură. Pe rugăciunea sfinţilor se întemeiază bucuria, rugăciunilor lor nu le va sta nimeni împotrivă, ei sînt cei ce se vor naşte la sfîrşitul lumii şi vor fi un trup cu cei ce se roagă, şi ei vor obţine ceia ce vor dori.

Verset: 5

„Iar ceilalţi morţi nu înviază pînă ce nu se vor sfîrşi cei o mie de ani. Aceasta este învierea cea dintîi".

Tîlcuire:

„Ceilalţi morţi" sînt duşmanii care nu învie şi după moarte nu mai vin la bucuria sufletelor sfinţilor din cer, ci ei se vor duce în iad. Aici arată moartea primă. Vor veni apoi la moartea veşnică. Aceasta este învierea cea dintîi. Patru sînt stările celor credincioşi: 1 — Starea rea; — 2. Bună şi rea; — 3. Adevărată; — 4. De care nu se poate lipi nici un rău.

1. Starea rea este înainte de Botez, care este cu totul rea.
2. Starea a doua bună şi rea: este după Botez, ce poate fi bună şi rea nici un credincios nu poate să-şi treacă viaţa fără păcat (I In. 1, 8): „De zice cineva că n-are păcat".
3. Ceea ce este cu totul bună, care se întinde de la Patimile lui Hristos pînă la sfîrşitul lumii, în care sfinţii fiind fără corpuri

cu Domnul, se îndulcesc de viaţa veşnică: aceasta se numeşte prima înviere. Timpul de la Patimile lui Hristos şi pînă la sfîrşitul lumii este prima înviere.

4. A patra va fi viaţa sfinţilor, după ce vor primi corpurile lor, starea fericită care nu se va sfîrşi niciodată. Nu se va lipi nici un rău de ei, avînd fericirea deplină, eternă.

Prima înviere a sfinţilor este prima moarte a necredincioşilor, cînd trecînd viaţa prezentă, merg în a doua pedeapsă. A doua moarte va fi după judecata din urmă, ultima osîndire. Fericiţi cei ce au parte de învierea cea dintîi.

Verset: 6

„Fericit şi sfînt este cel care are parte de învierea cea dintîi. Peste aceştia moartea a doua nu are putere, ci vor fi preoţi ai lui Dumnezeu şi ai lui Hristos şi vor împărăţi cu El o mie de ani".

Tîlcuire:

Numele de preoţi aici îi cuprinde pe toţi cei aleşi. Cei aleşi sînt suma tuturor preoţilor, cei ce prin faptele cele bune vor preamări pe Dumnezeu.

Verset: 7

„Şi cînd se vor sfîrşi cei o mie de ani, satana va fi dezlegat din închisoarea lui".

Tîlcuire:

Închisoarea este întunericul, iadul diavolului.

Verset: 8

„Şi va ieşi să amăgească neamurile, care sînt în cele patru unghiuri ale pămîntului, pe Gog şi pe Magog, şi să le adune la război; iar numărul lor este ca nisipul mării".

Tîlcuire:

Va ieşi să amăgească neamurile de pe tot pămîntul, fiind luminaţi cu doctrina necredinciosului Antihrist. Gog şi Magog sînt nume duhovniceşti căci Gog se interpretează „Acoperiş" figurat locuinţă, casă. Magog — din casă. Prin Gog arată pe acei ce înseamnă casă — desemnează pe acei ce îşi acoper răutăţile lor în inimă (le ascund). Fiind văzuţi de oamenii drepţi ca drepţi, căci viitorul le va arăta că în mintea lor sînt duşmani. Magog se interpretează „din casă, de sub acoperiş" îi arată pe aceia care din casa inimii lor vor scoate nenorocirile în mod clar. Aici se arată toţi necredincioşii. Căci cu atîta uşurinţă va înşela prin Antihrist însuşi diavolul. „Să le adune la război şi numărul lor

e ca nisipul mării". Ei se vor aduna ca să persecute Biserica lui Dumnezeu.

Verset: 9

„Şi s-au suit pe faţa pămîntului, şi au înconjurat tabăra sfinţilor şi cetatea cea iubită. Dar s-a coborît foc din cer şi i-a mistuit".

Tîlcuire:

Aici se arată că ucenicii lui Antihrist vor fi lăudătorii viciilor şi vor învăţa oamenii spre mîngîierile şi desfătările cărnii. „Pe faţa pămîntului" — arată cît de vaste sînt căile care duc la moarte. „Tabăra sfinţilor" — arată aici Biserica, tabăra sfinţilor este înconjurată adesea, că au persecutat Biserica lui Dumnezeu cu toată puterea, ca să şteargă numele lui Hristos din temelie, din lume. „S-a coborît foc din cer şi i-a mistuit". A ieşit foc din cer, arată venirea Domnului la judecată, căci focul Îl va preceda, ca să ardă nu numai trupele necredincioşilor, ci însăşi lumea să fie consumată prin foc. Zic Psalmii lui David: „Foc va merge înaintea Lui . . . " (Ps. 4, 3). Iată pămîntul, cerul şi marea şi celelalte stihii Consumate de foc (Rom. 8, 20) (Prov., 1, 26).

Verset: 10

„Şi diavolul, care-i amăgise a fost aruncat în iezerul de foc şi de pucioasă, unde este şi fiara şi prorocul mincinos, şi vor fi chinuiţi acolo, zi şi noapte, în vecii vecilor".

Tîlcuire:

Aceasta va împlini spusele Domnului: „Mergeţi blestemaţilor în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui" (Mt. 25, 41). „Şi vor fi chinuiţi zi şi noapte", de care chinuri noi sîntem eliberaţi prin răscumpărare de către Răscumpărătorul nostru, care vieţuieşte şi împărăţeşte cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh în vecii vecilor.

Verset: 11

„Am văzut apoi, un tron mare alb şi pe Cel Care şedea pe tron, iar dinaintea feţei Lui pămîntul şi cerul au fugit şi nu s-a mai găsit loc pentru ele".

Tîlcuire:

„Tronul" sînt sfinţii. Tron este şi mulţimea îngerilor şi a sfinţilor. Au fugit cerul şi pămîntul de foc, aceasta înseamnă înfăşurarea cerului şi a pămîntului, care prin foc îşi vor schimba faţa ca să poată fi refăcute cu mult mai bine şi mai frumoase. Locul lor nu s-a mai aflat — adică înfăţişarea lor s-a schimbat cu totul.

Verset: 12

„Şi am văzut pe morţi, pe cei mari şi pe cei mici, stînd înaintea tronului şi cărţile au fost deschise şi altă carte a fost deschisă, care este cartea vieţii, şi morţii au fost judecaţi din cele scrise în cărţi, potrivit cu faptele lor".

Tîlcuire:

„Morţii cei mari" cei care au fost mari în crimele lor. „Morţii cei mici" cei care au fost subiectul celor mari, dar au păcătuit mai puţin. „Cărţile au fost deschise" — Cartea vieţii. Cărţile sînt cei dispreţuiţi. Cartea Vieţii le aparţine celor aleşi. Neruşinaţii au multe cărţi, care sînt arătate prin multele greşeli, căci păgînii aveau mulţi zei, idoli, care i-au dus la multe rătăciri. La fel susţin ereticii învăţături multe şi urîte de Dumnezeu. Aceşti falşi creştini pe mulţi îi îndeamnă la multe crime. Cei rătăciţi au multe cărţi, iar cei aleşi au numai una, căci slujiesc pe un singur Dumnezeu, mărturisind o credinţă universală şi dreaptă şi sînt legaţi cu singură învăţătura iubirii. În Cartea Vieţii sînt numele ucenicilor Domnului: „Bucuraţi-vă, căci numele voastre sînt scrise în ceruri" (Lc. 10, 20; Rom. 8, 3), iar pe care i-a hotărît de mai înainte pe aceştia i-a şi chemat". „Morţii au fost judecaţi din cele scrise în cărţi" potrivit faptelor lor. Fiecare după greşelile sale proprii şi după dreapta calitate a crimelor sale, singur se va judeca. Altfel vor fi judecaţi ereticii, altfel păgînii, altfel falşii, însă fiecare după cît de adînc a fost înfipt în greşelile sale proprii atîta de aspru va fi judecat.

Verset: 13

„Şi marea a dat pe morţii cei din ea şi moartea şi iadul au dat pe morţii lor, şi judecaţi au fost, fiecare după faptele sale".

Tîlcuire:

„Vine vremea cînd toţi cei din morminte vor auzi glasul Fiului Omului . . . " (Ioan, 5, 28—29). Împărăţiei lui Dumnezeu îi va premerge ieşirea morţilor din morminte, căci trupurile tuturor morţilor prin primirea sufletelor vor fi vii, ieşind din mormintele lor. Cei ce au făcut răul vin la judecată, căci trupurile care au păcătuit trebuie să fie judecate, şi cei ce vor avea de însoţitori nedreptăţile lor, vor avea parte de pedeapsă. **Sfîntul Atanasie cel** Mare zice despre **Domnul: „La a doua venire, toţi oamenii îşi vor** lua corpurile lor pe care le-au avut, şi vor fi acuzaţi de faptele rele, de **propria lor conştiinţă". Prin cei „din mări" pe cei ce au** avut **Botezul şi au luat Harul Duhului Sfînt se înţeleg şi vor ieşi** în faţa **Creatorului toţi aleşii care nu s-au pătat. Prin „moarte"**

arată trupurile necredincioşilor care încă în viață fiind erau morți. Cei din iad — cei ținuți în iad. „Iadul a dat pe morții săi“ a căror suflete au fost devorate de moartea temporală, vor primi tot moarte, dar veşnică, cînd îşi vor lua din nou trupurile lor.

Versetele: 14, 15

„Apoi moartea şi iadul au fost aruncate în rîul de foc. Aceasta este moartea cea de a doua: iezerul cel de foc. — 15. Iar cine n-a fost aflat scris în cartea vieții, a fost aruncat în iezerul cel de foc“.

Tîlcuire:

„Moartea şi iadul au fost aruncate în rîul de foc“ aceasta înseamnă sufletul şi trupul. Putem să înțelegem şi moartea dracilor acelora care ei înşişi sînt autorii morții, care arată pe demoni şi pe ceilalți necredincioşi, care vor fi trimişi în iad.

Capitolul 21

Verset: 1

„Şi am văzut un cer nou şi un pămînt nou. Căci cerul cel dintîi şi pămîntul cel dintîi au trecut: iar marea nu mai este“.

Tîlcuire:

Cerul şi pămîntul şi celelalte elemente pe care le vedem vor fi consumate prin foc, nu ca ispăşire a pedepselor, ci pentru a dobîndi o stare mai bună, prin foc se vor separa. Zice psalmistul: „Acelea vor pieri, Tu însă vei rămîne şi toate ca un veşmînt se vor învechi ... “ (Ps. 101, 27). Primul cer şi primul pămînt, ne arată aici trecerea, prin schimbarea acestui cer şi pămînt. Înfățişarea lor se va schimba, nu conținutul.

„Iar marea nu mai este“ — cei necredincioşi fierb ca marea (Ps. 57, 20). Toată mulțimea necredincioşilor, cu demonii cu care i-au înşelat sînt aruncați în iad.

Verset: 2

„Şi am văzut cetatea cea sfîntă, noul Ierusalim, pogorîndu-se din cer de la Dumnezeu, gătită ca o mireasă, împodobită pentru mirele ei“.

Tîlcuire:

Cetatea Ierusalimului este Biserica, formată din toți drepții. Coboară din cer, căci Domnul vine la judecată, cu toată mulțimea

de sfinţi — (Is. 3, 14). „Domnul intră la judecată cu stăpînii poporului său ...“ (Prov. 31, 23). Mireasa împodobită este Biserica împodobită cu diferite virtuţi de către Creatorul ei, împodobită pentru Mirele ei.

Verset: 3

„Şi am auzit, din tron, un glas puternic care zicea: Iată, cortul lui Dumnezeu este între oameni şi va sălăşlui cu ei şi vor fi poporul Lui şi Însuşi Dumnezeu va fi cu ei“.

Tîlcuire:

Prin cetatea Ierusalimului şi prin cortul lui Dumnezeu se arată Biserica lui Dumnezeu. În Biserică locuieşte însuşi Dumnezeu. „Voi locui în aceia ...“ (Lev. 26, 12).

Verset: 4

„Şi va şterge orice lacrimă din ochii lor şi moarte nu va mai fi; nici plîngere, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintîi au trecut“.

Tîlcuire:

Va şterge Dumnezeu toate lacrimile din ochii sfinţilor, căci după înviere sfinţii nu mai pot fi trişti, unde lacrimile sînt transformate în bucurie. „Şi moarte nu va mai fi“. După înviere moarte nu va mai fi, căci diavolul cu ai lui a fost închis în iad, iar nemurirea primilor oameni, cea dinainte de păcat li se va da acestora. Biserica acum este în plîngere, pe aceia îi plînge care sînt înşelaţi de diavol. Pavel îi plînge pe cei ce păcătuiesc. Tristeţea aduce sau lacrimi, sau bucurie sau dorinţă de moarte. Strigăt — În Geneză îi spune Dumnezeu lui Avram „Glasul Sodomei şi al Gomorei a ajuns la Mine ...“ (Fac. 18, 20; Is. 3, 9). Unde nu este păcat cine să strige atunci? Nici cei ce-l fac pe acesta, deci nu va mai fi necesar nici un strigăt. „Nici durere nu vor mai fi“ este durerea trupului şi este şi durerea minţii. Aceste dureri sînt legate una de alta, şi una fără alta nu pot să fie. Durerea corpului se răsfrînge asupra minţii, la fel şi durerea minţii chinuieşte trupul. „Căci cele dintîi au trecut“. A trecut lumea aceasta, aleşii care au trecut această viaţă prin durere şi suferinţă, la sfîrşitul vieţii prezente vor primi bucurie veşnică.

Versetele: 5, 6

„Şi Cel Care şedea pe tron a grăit: Iată, noi le fac pe toate. Apoi a zis: Scrie, fiindcă aceste cuvinte sînt credincioase. — 6. Şi iar mi-a zis: Făcutu-s-a! Eu sînt Alfa şi Omega, Începutul şi Sfîrşitul. Celui care înseteazâ îi voi da să bea, în dar, din izvorul apei vieţii“.

Tîlcuire:

Aici arată înnoirea creaturilor. Prin „Izvorul apei vieții" trebuie să înțelegem apa cea vie care este Slava din patria cerească. „Le va da în dar", prețul vieții veșnice sînt faptele bune, căci acestea sînt din El însuși. Fără de Mine Cel Care a dat darul și s-a dat pe Sine însuși nu puteți face nimic.

Versetele: 7, 8

„Cel care va birui va moșteni acestea și-i voi fi lui Dumnezeu și el Îmi va fi Mie fiu. — 8. Iar partea celor fricoși și necredincioși și spurcați și ucigași și desfrînați și fermecători și închinători de idoli și a tuturor celor mincinoși este în iezerul care arde, cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua".

Tîlcuire:

Cel care îl va învinge pe diavol, va birui toate viciile și va stărui în fapte bune făcîndu-le acestea. Este învederat că aceștia vor bea din fîntîna vieții veșnice, care este mărirea cea veșnică. „Iar partea celor fricoși și a necredincioșilor și a tuturor mincinoșilor: moartea a doua". Este o teamă față de Dumnezeu și o teamă față de iad. Teama este bună cînd oamenii se tem de moartea a doua. Necredincioșii nu sînt numai aceia care nu cred, adică evreii și păgînii, ci și aceia care nu cred în înviere. „Spurcați" sînt acei care spurcă poruncile Scripturilor Dumenzeiești căutînd să păstreze bunurile oamenilor. „Ucigași" sînt nu numai aceia care ucid pe oarecare oameni, ci și cei ce poartă ură: „Toți cei ce urăsc pe frații lor sînt ucigași de oameni" (1 Ioan 3, 15). „Desfrînații" sînt cei ce au trecut peste căsătoria legitimă. Cine a desfrînat a păcătuit în trupul său (1 Cor. 6, 18). Există și o desfrînare a cugetului: „Cel ce a văzut femeie și a poftit-o . . . " (Mt. 5, 28). Profetul îi arată ca desfrînați pe cei ce au păcătuit părăsind pe Dumnezeu și care s-au închinat idolilor (Ezechiel, 12, 15—22). La fel și noi de primim îndemnurile diavolului. Fermecători — sînt cei ce introduc în corpul omului venin, cei ce seamănă neînțelegere între frați. „Închinători de idoli" sînt nu numai cei ce se închină lor, ci și zgîrciții (Col. 3, 5). Partea lor este iezerul care arde. Minciuna este de la cel rău. Aici arată moartea veșnică.

Verset: 9

„Apoi a venit unul din cei șapte îngeri, care aveau cele șapte cupe pline cu cele șapte pedepse de apoi, și a grăit către mine, zicînd: Vino să-ți arăt pe Mireasa, femeia Mielului".

Tîlcuire:

Soţia Mirelui este Biserica. Sf. Ioan Botezătorul zice: „Cel care are mireasă este mire" (In. 3, 29).

Verset: 10

„Şi m-a dus pe mine, cu duhul, într-un munte mare şi înalt şi mi-a arătat cetatea cea sfîntă, Ierusalimul pogorîndu-se din cer, de la Dumnezeu".

Tîlcuire:

Muntele cel mare este Hristos. Deasupra acestui munte este casa Domnului, care este Biserica (1 Cor. 3, 2). Şi ni s-a arătat cetatea sfîntă Ierusalimul, coborînd din cer. Prin Ierusalim arată Biserica ce va fi după sfîrşitul lumii.

Verset: 11

„Învăluită în slava lui Dumnezeu. Lumina ei era asemenea cu piatra cea de mare preţ, cu piatra de iaspis, limpede cum e cleştarul".

Tîlcuire:

Lumina este Biserica, piatra de mare preţ este Tatăl, cea de iaspis este Fiul, prin cleştar îl arată pe Duhul Sfînt.

Verset: 12

„Şi avea zid mare şi înalt şi avea douăsprezece porţi, iar la porţi doisprezece îngeri şi nume scrise deasupra, care sînt numele celor douăsprezece seminţii ale fiilor lui Israel".

Tîlcuire:

Iisus Hristos este zidul cel mare şi înalt. „Avea 12 porţi, poarta de răsărit este Fecioara Maria (Ezechiil 44, 1). Cei 12 îngeri sînt cei 12 apostoli, numărul seminţiilor lui Israel — sînt patriarhii Vechiului Testament, care nu s-au abătut de la credinţa în Sfînta Treime.

Verset: 13

„Spre răsărit trei porţi şi spre miazănoapte trei porţi şi spre miazăzi trei porţi şi spre apus trei porţi".

Tîlcuire:

Spre răsărit 3 porţi, spre miazănoapte 3 porţi, spre miazăzi 3 porţi, spre apus 3 porţi. Prin aceasta arată Sfînta Treime din cele 4 Evanghelii.

Verset: 14

„Iar zidul cetății avea douăsprezece pietre de temelie și în ele douăsprezece nume, ale celor doisprezece apostoli ai Mielului".

Tîlcuire:

Hristos este fundamentul apostolilor. Apostolii sînt temelia celor ce vor crede prin ei.

Verset: 15

„Și cel care vorbea cu mine avea măsură o trestie de aur, ca să măsoare cetatea și porțile ei și zidul ei".

Tîlcuire:

Prin „trestie" înțelegem disciplina celor 4 Evanghelii. Fierul este greu și dur — strîmtă este poarta și îngustă calea care duce la viață (Mt. 7, 14).

Verset: 16

„Și cetatea este în patru colțuri și lungimea ei este tot atîta cît și lățimea. Și a măsurat cetatea cu trestia: douăsprezece mii de stadii, lungimea și lărgimea și înălțimea ei sînt deopotrivă".

Tîlcuire:

Cetatea este în 4 colțuri, aici arată perfecțiunea Bisericii. Prin lungime ne arată măreția și slava veșnică, prin lățime arată însăși iubirea. Slava veșnică atîta este cît este și iubirea. Căci cu cît a fost un credincios mai mare în iubire, pe atît de mare slavă va lua în fericirea cea veșnică și cu cît iubirea a fost mai mică cu atît va fi și slava. 12. mii de stadii îi arată pe apostoli. Lungimea, lățimea, înălțimea — credința, nădejdea și dragostea. Nădejdea atîta este cîtă este credința și iubirea, cîte sînt lucrurile atîta este și iubirea, atîta este și slava.

Verset: 17

„Și a măsurat și zidul ei: o sută patru zeci și patru de coți, după măsura omenească, dar și după măsura îngerească".

Tîlcuire:

Măsura omenească este egală cu cea îngerească, căci sfinții bărbați sînt egali cu îngerii și cu aceiași măsură vor fi măsurați și vor avea aceiași slavă, căci zice Domnul în Evanghelie: „Căci la înviere nici nu se însoară nici nu se mărită, ci vor fi ca îngerii lui Dumnezeu în cer".

Verset: 18

„Şi zidăria zidului este de iaspis, iar cetatea este de aur curat, ca sticla cea curată".

Tîlcuire:

„Zidăria" sînt Sfinţii lui Dumnezeu. Ei n-au adunat aurul lumii. Aurul arată înţelepciunea lor şi diferite chinuri, căliţi ca aurul în foc. Prin sticlă îi arată pe îngeri, care n-au nici o pată a păcatului.

Verset: 19

„Temeliile zidului cetăţii sînt împodobite cu tot felul de pietre scumpe: întîia piatră de temelie este de iaspis, a doua de safir, a treia de calcedoniu, a patra de smarald".

Tîlcuire:

Întîia piatră de iaspis — sînt cei ce au imitat pe Dumnezeu fiind verzi ca iaspisul. A doua de safir — Dumnezeu este peste toate. A 3-a de calcedoniu — Aceia care au fost omorîţi pentru mărturia Sfintei Tremi şi au venit la martiriu. A 4-a de smarald — cei ce au semănat învăţăturile Evangheliei în multe locuri.

Verset: 20

„A cincea de sardonix, a şasea de sardiu, a şaptea de hrisolit, a opta de beril, a noua de topaz, a zecea de hrisopras, a unsprezecea de iachint, a douăsprezecea de ametist".

Tîlcuire:

A cincea de sardonix — cei ce se străduiesc cu sfintele din exterior, pe care le percep cu cele 5 simţuri ca să zidească cetatea Sfîntă, luînd locul al 5-lea. A 6-a de sardiu — cei ce au ajuns desăvîrşiţi, şi s-au încununat cu desăvîrşirea martiriului. A 7-a de hrisolit. A 8-a de beril — cei atenţi la cer şi care au dus o viaţă îngerească între oameni, ridicîndu-se la culmea perfecţiunii. A 9-a de topaz — cei ce au primit talantul şi l-au făcut dublu sau triplu. A 10-a de hrisopras — cele 10 porunci din Vechiul Testament şi în Noul Testament cu înţeles duhovnicesc. A 11-a de iachint. A 12-a de ametist — cei ce au propovăduit şi au făcut minuni pentru numele Domnului Dumnezeu.

Verset: 21, 22

„Iar cele douăsprezece porţi sînt douăsprezece mărgăritare; fiecare din porţi este dintr-un mărgăritar. Şi piaţa cetăţii este de aur curat şi străvezie ca sticla. — 22. Şi templu n-am văzut în aceasta, pentru că templul ei este Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, şi Mielul".

Tîlcuire:

În Biserică Iisus Hristos este templul.

Verset: 23

„Şi cetatea nu are trebuinţă de soare, nici de lună, ca s-o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, şi făclia ei este Mielul".

Tîlcuire:

Soarele este Noul Testament, iar Luna este Vechiul Testament. Prin aceste două lumini s-a condus sfînta Biserică în lumea aceasta a întunericului şi fericit este locul unde nu mai este întuneric. Lumina Vechiului şi a Noului Testament nu va mai fi necesară, căci lumina va fi Cel ce a luminat pe toţi sfinţii (In. 1, 9) — „Şi luminează pe toţi oamenii ce vin în lume".

Verset: 24

„Şi neamurile vor umbla în lumina ei, iar împăraţii pămîntului vor aduce la ea mărirea lor".

Tîlcuire:

Prin „neamuri" îi arată pe toţi aleşii. Vor umbla cu mintea nu cu trupul, prin lumina Bisericii vor umbla şi lumina-i va lumina — Dumnezeu. „Prin împăraţii pămîntului" îi desemnează pe apostoli şi pe ceilalţi propovăduitori. Mărirea şi cinstea lor o arată prin cei ce vor crede în ei, căci zice Sf. Ap. Pavel: „Voi sînteţi mărirea noastră în Domnul" (2 Cor. 1, 14).

Verset: 25

„Şi porţile cetăţii nu se vor mai închide ziua, căci noapte nu va mai fi acolo".

Tîlcuire:

În fericirea aceia nu mai sînt demoni şi nici nu mai pot să fie lucrători de ai acestora, care să mai introducă răul, desemnat prin noapte. Portarul acesta: mintea, nu va mai fi necesară pentru observare, căci acolo va fi ziuă continuă, Porţile sînt ochii (Is. 33, 15).

Verset: 26

„Şi vor aduce în ea slava şi cinstea neamurilor".

Tîlcuire:

Slava şi cinstea neamurilor sînt sfinţii. Îi vor aduce îngerii în ziua judecăţii pe sfinţi la Dumnezeu ca să-şi ia cunună (Mt. 26, 31).

Verset: 27

„Şi în cetate nu va intra nimic pîngărit şi nimeni care este dedat cu spurcăciunea şi cu minciuna, ci numai cei scrişi în Cartea Vieţii Mielului“.

Tîlcuire:

Nu vor intra cei ce au făcut rele, căci şi acelora ce n-au avut uleiul iubirii în vasele lor, li se va închide împărăţia cerurilor. „Amin — zic vouă că nu vă ştiu pe voi“.

Capitolul 22

Verset: 1

„Mi-a arătat, apoi, rîul şi apa vieţii, limpede cum e cleştarul şi care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului“.

Tîlcuire:

Rîul este mărirea sfinţilor, iar prin cleştar arată calitatea credinţei în faptele lor: „Stea de stea se deosebeşte în strălucire, la fel şi învierea morţilor“ (1 Cor. 15, 42). Izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului — Aceasta este slava sfinţilor care sînt autorii tuturor bunurilor.

Verset: 2

„Şi în mijlocul pieţei din cetate, de o parte şi de alta a rîului creşte pomul vieţii, făcînd rod de douăsprezece ori pe an, în fiecare lună dîndu-şi rodul; şi frunzele pomului sînt spre tămăduirea neamurilor“.

Tîlcuire:

„Prin mijlocul pieţii din cetate“ aceasta înseamnă că în inima sfinţilor se desfăşoară continuu dulceaţă. „Şi de o parte şi de alta creşte pomul vieţii făcînd rod de 12 ori“. Prin pom îl înţelegem pe Hristos, care este viaţa sfinţilor. „Creşte de o parte şi de alta a rîului“, înseamnă îngerii lui Dumnezeu şi-i arată şi pe oameni în acelaşi timp. De cele două părţi este lemnul vieţii — adică şi îngerii şi oamenii sfinţi îl au pe Hristos în mod egal. „Făcînd rod de 12 ori“. Fructul sînt cei 12 apostoli şi toţi care au luptat prin învăţătura lor şi în acea fericire este cuprinsă toată mulţimea credincioşilor. „În fiecare lună dîndu-şi rodul său“ Lunile sînt timpul de la începutul lumii pînă la sfîrşitul ei. În fiecare lună, adică toţi aleşii care au fost în timpuri trecute şi pînă la sfîrşit în acea fericire sînt o icoană vie a Tatălui. „Şi frunzele po-

mului sînt spre tămăduire neamurilor". Frunzele sînt cuvintele Evangheliei, care au însănătoşit multe neamuri. Şi toate neamurile care se vor mîntui prin doctrina Evangheliei de boala lor, vor fi puse în fericirea cerească.

Verset: 3

„Nici un blestem nu va mai fi. Şi tronul lui Dumnezeu şi al Mielului va fi într-însa şi slujitorii Lui îi vor sluji Lui".

Tîlcuire:

Arată că blestemele sînt destul de multe. Primul om a agonisit blestemul morţii, care a trecut la toţi oamenii. „Hristos s-a făcut blestem pentru noi" (Gal. 3, 13), blestemul este moartea care a luat-o pentru mîntuirea noastră. „Şi tronul lui Dumnezeu şi al Mielului va fi într-însa". Sfinţii care au ajuns nemuritori sînt scaunul (1 Cor. 15, 53). „Şi slujitorii Lui îi vor sluji Lui". Cei ce-L iubesc şi-L laudă aceia vor fi slujitorii Lui.

Verset: 4

„Şi vor vedea faţa Lui şi numele Lui va fi pe frunţile lor".

Tîlcuire:

Cît de mare şi de plăcută va fi slava sfinţilor, nu poate cuprinde mintea omenească. „Ceea ce ochii n-au văzut" (1 Cor. 2, 9). Dacă toată această dulceaţă este transcendentă, cum va fi cînd vor vedea sfinţii pe Dumnezeu faţă către faţă? Numele adevăratului Dumnezeu este Fiul lui Dumnezeu, acest nume era pe frunţile sfinţilor, căci se arată cum va fi înfăţişarea strălucită a fiilor lui Dumnezeu.

Verset: 5

„Şi noapte nu va mai fi; şi nu au trebuinţă de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină şi vor împărăţi în vecii vecilor".

Tîlcuire:

Noapte nu va mai fi — Dumnezeu este lumina. Nu va mai fi noapte — adică toţi demonii şi necredincioşii sînt în pîntecele iadului închişi pentru totdeauna. Şi nu au nevoie de lumina lămpii şi de lumina soarelui. Lumina îl arată aici pe Vechiul şi pe Noul Testament — „Pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină".

Verset: 6

„Şi îngerul mi-a zis: Aceste cuvinte sînt credincioase şi adevărate şi Domnul — Dumnezeul duhurilor prorocilor — a trimis

pe îngerul Său să arate robilor Săi cele ce trebuie să se întîmple în curînd".

Tîlcuire:

„Aceste cuvinte", cuvintele Scripturii acesteia sînt adevărate. Şi Domnul Dumnezeul duhurilor proorocilor a trimis pe îngerul Său — aici arată cele ce trebuie să fie. Acesta este Domnul Dumnezeu care a dat duhul profeţiei tuturor profeţilor sfinţi. „A trimis pe îngerul Său" aici arată că El însuşi vorbeşte şi că Ioan a arătat toate tainele care se cuprind în cartea aceasta, ca să le arate slujitorilor săi ce trebuie să se întîmple în curînd. Cele viitoare şi cele cunoscute de oameni, nu le putem cunoaşte decît prin descoperirea Duhului Sfînt sau prin descoperirea îngerilor. De altfel ceea ce noi ignorăm nu este viitorul, cum ar veni la inimile noastre cele ce sînt viitoare pe care nu le ştim? Aceasta învederează că Dumnezeu a rînduit ca să le ştim, căci nu ştiinţa aceasta care este rînduită este răul nostru, ci aceia care coboară din păcatul original.

Verset: 7

„Că iată vin curînd. Fericit cel care păzeşte cuvintele proorociei acestei cărţi".

Tîlcuire:

Aici vorbeşte Iisus Hristos în persoană, arătînd că trebuie să vină la judecată în curînd. „Fericit cel ce păzeşte . . . " Aceia păzesc cuvintele, care sînt poruncile lui Dumnezeu, care le împlinesc prin fapte şi sînt în meditaţie continuă, în legea Domnului e voia lor şi la legea Domnului vor cugeta ziua şi noaptea (Ps. 1, 2).

Versetele: 8, 9

„Şi eu, Ioan, sînt cel care am văzut şi am auzit acestea. Iar cînd am auzit şi am văzut, am căzut să mă închin înaintea picioarelor îngerului care mi-a arătat acestea. — 9. Dar el mi-a zis: Vezi să nu faci aceasta! Căci sînt împreună slujitor cu tine şi cu fraţii tăi, prorocii, şi cu cei care păstrează cuvintele cărţii acesteia. Lui Dumnezeu închină-te!"

Tîlcuire:

De două ori a vrut Ioan să i se închine îngerului şi de două ori i s-a arătat cît de legată este Biserica de Hristos. La sfîrşitul acestei vedenii se arată calitatea Bisericii acesteia după Înviere, întru slava lui Hristos, că Ea împărăţeşte în veşnicie cu Acela.

Verset: 10

„Apoi mi-a zis: Să nu pecetluieşti cuvintele prorociei acestei cărţi căci vremea este aproape".

Tîlcuire:

Pecetluită e Scriptura pe care n-o înţelegi. Adică să nu tacă ascunzînd întunecimile acesteia, ci arătîndu-le tuturor, care este voinţa ce trebuie să se arate. Că ziua judecăţii care este descrisă în această carte este aproape şi trebuie să avem inimă care să vadă pericolul care vine şi să nu ne ia ca hoţul şi să ne piardă. Ceea ce nu faci scriind, crezîndu-le pe acestea, să faci predicînd.

Verset: 11, 12

„Cine este nedrept, să nedreptăţească înainte. Cine este spurcat, să se spurce şi mai greu. Cine este drept, să facă dreptate mai departe. Cine este sfînt să se sfinţească şi mai mult. — Iată, vin curînd şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia, după cum este fapta lui".

Tîlcuire:

Aceasta n-o zice învăţînd şi ameninţînd. Îi mîngie pe oamenii săi ca să nu se îngrozească de vorbele ameninţătoare ale oamenilor acestui neam, aşa precum îi mîngîie profesorul pe copii zicîndu-le: nu vă culegeţi, nu vă culegeţi, este acea ameninţare înţeleaptă, care nu interzice să stai dacă ai început să culegi. Chiar în acest fel îi mîngîie pînă ce i-a umplut de groază pentru ca lucrurile lor nedrepte să grăbească venirea Sa.

Versetele: 13, 14

„Eu sînt Alfa şi Omega, Cel dintîi şi Cel de pe urmă, Începutul şi Sfîrşitul. — 14. Fericiţi cei care spală veşmintele lor ca să aibă stăpînire peste pomul vieţii şi prin porţi să intre în cetate",

Tîlcuire:

În acest loc, prin „veşminte" înţelegem sufletele noastre care păcătuiesc continuu, şi de aceia este nevoie să ne spălăm sufletele prin milostenie continuă, prin rugăciuni, prin priveghere, post şi iubire faţă de cît mai mulţi. Prin pomul vieţii înţelegem înţelepciunea (Prov. 3, 13). Pomul vieţii este acela care a învăţat-o pe ea şi o va ţine fericită. „Prin porţi să intre în cetate" Poarta este Acela — „Eu sînt uşa prin Mine de va intra cineva . . . " (In. 10, 9). Prin poartă înţelegem şi mila Domnului. Aceasta este poarta care li se deschide drepţilor, iar nedrepţilor li se închide. Drepţii intră în staului lui Dumnezeu, în Rai, primind milostivirea

divină, de la care sînt excluşi necredincioşii. La această poartă au aşteptat sfintele fecioare, care n-au avut uleiul iubirii în vasele lor (Mt. 25, 12).

Verset: 15

„Afară cîinii şi vrăjitorii şi desfrînaţii şi ucigaşii şi închinătorii la idoli şi toţi cei care lucrează şi iubesc minciuna!"

Tîlcuire:

Prin cîini îi arată pe falşii predicatori. „Vedeţi cîinii" (Filip. 3, 2) (Is, 54, 10). Cei ce au făcut aceste păcate sînt înlăturaţi de la fericire şi merg la pedeapsă veşnică.

Verset: 16

„Eu, Iisus, am trimis pe îngerul Meu ca să mărturisească vouă acestea, în faţa Bisericilor. Eu sînt rădăcina şi sămînţa lui David, steaua strălucitoare cea de dimineaţă".

Tîlcuire:

Hristos este rădăcina şi Fiul lui David. Rădăcina este David, căci s-a născut după trup din David. Steaua de dimineaţă — Luceafărul este Hristos.

Verset: 17

„Şi duhul şi mireasa zic: Vino. Şi cel care aude să zică: Vino. Şi cel însetat să vină şi cel care voieşte, să ia în dar apa vieţii".

Tîlcuire:

Mirele şi Mireasa sînt Hristos şi Biserica. „Cel ce însetează să vină, care însetează după viaţa veşnică. Trebuie să cunoască cum că la aceasta se vine numai pe calea lucrurilor bune, cine voieşte să ia în dar apa vieţii . . .

Versetele: 18, 19

„Şi eu mărturisesc oricui ascultă cuvintele proorociei acestei cărţi: De va mai adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu va trimite asupra lui pedepsele ce sînt scrise în cartea aceasta; — 19. Iar de va scoate cineva din cuvintele cărţii acestei prorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieţii şi din cetatea sfîntă şi de la cele scrise în cartea aceasta".

Tîlcuire:

Ioan condamnă pe cei ce ar scoate sau ar adăuga ceva la această profeţie. Cei ce n-au înţelepciune duhovnicească nu înţeleg. Aceasta se referă la eretici (sectari) cel ce o expune nici să nu

adauge nici să nu scoată ceva din ea. Căci prin aceasta arată întunecimea istoriei, a inteligenței morale și spirituale. Ereticii (sectarii) sînt blestemați, căci în Scripturile divine își caută acoperire și confirmare pentru erezia lor și cînd scot afară ceva o fac aceasta ca să nu fie văzută erezia lor ca potrivnică lui Dumnezeu.

Verset: 20

„Cel care mărturisește acestea zice: Da, vin curînd. Amin! Vino Doamne Iisuse!“

Tîlcuire:

Și noi chemăm să vină Domnul — „Vie împărăția Ta“ (Mt. 6, 10).

Verset: 21

„Harul Domnului Iisus Hristos, cu voi cu toți, Amin!“

Tîlcuire:

Să fie și cu noi Harul Domnului nostru Iisus Hristos, și să ne dea armele virtuților, ca să ne apărăm de dușmanii din interiorul și din exteriorul nostru, ca să ne împărtășească de plata vieții veșnice, care împărățește cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, în vecii vecilor. Amin!

CUPRINSUL

DESPRE ENOH ȘI ILIE

ACEASTĂ ARĂTARE ESTE A TAINELOR LUI DUMNEZEU

Sfîrșit și lui Dumnezeu slavă celui în Treime slăvit împreună cu cetele îngerești, a cărui față dea Domnul s-o vedem și noi păcătoșii. Amin.

Pus-am această Sfintă Tîlcuire a Apocalipsei a celui între Sfinți Părintelui nostru, Andrei al Cezareii Capadociei, Mitropolitul pe limba dulce românească, după transcrierea pe românește cu limbaj chirilic direct după manuscris a unui rîvnitor de mîntuire, acum a doua oară eu păcătosul între diaconi Gheorghe Băbuț, am dat-o pe româneasca actuală înțeleasă de toți, pu-

nînd-o pe versete tîlcuirea, folosind Biblia Sfîntului Sinod din anul 1975, editată cu aprobarea Prea Fericitului Patriarh Justinian. Am folosit textul Sfintei Scripturi și limbajul actual românesc pentru a fi înțeleasă de toți cititorii. Nici eu însă nu am putut-o face această transcriere desăvîrșită, rămînînd ca la a doua transcriere cel ce-o va face să mai corecteze și îndrepteze ceea ce am lăsat eu păcătosul neîndreptat. Pe cel ce o va citi această tîlcuire atîta îl rog, să pomenească în rugăciunile sale și pe diaconul Gheorghe păcătosul, ca să poată vedea și el și gusta ceea ce descoperă Sfîntul Andrei în tîlcuirea aceasta. „Doamne Iisuse Hristoase — Vino!" Amin!

APOCALIPSA SF. AMBROZIE

PENTRU RUGĂCIUNILE SFINȚILOR PĂRINȚILOR NOȘTRI ANDREI AL CEZAREII ȘI AMBROZIE AL MILANULUI, DOAMNE, IISUSE HRISTOASE, FIUL LUI DUMNEZEU, MILUIEȘTE-NE PE NOI ȘI ÎNVREDNICEȘTE-NE A TE VEDEA FAȚĂ CĂTRE FAȚĂ ÎN FERICIREA CEA NESFÎRȘITĂ. ACUM ȘI PURUREA ȘI ÎN VECII VECILOR. Amin.

Terminat-am de scris aceste două Comentarii la Apocalipsă ale Sfîntului Andrei al Cezareii și al Sfîntului Ambrozie al Milanului, cu ajutorul Prea Sfintei și de viață Făcătoarei Treimi, cu ajutorul Prea Sfintei Stăpînei noastre Născătoarea de Dumnezeu și cu rugăciunile tuturor sfinților părinților noștri, azi 6 iulie 1987, de ziua Sfîntului Părintelui nostru SISOE CEL MARE și a Sfintei Muceniţe Lucia, eu păcătosul și netrebnicul robul lui Iisus Hristos, diaconul Gheorghe Băbuț, din Oradea Mare.

Editura „Pelerinul Român"
Str. Iuliu Maniu nr. 22, Oradea — 3700, jud. Bihor
Telefon: 991/1-26-45
Coli de tipar: 16,75. Format: 16/70×100. Tiraj: 15 000.

Tiparul executat sub cda. nr. 125/1991 la Imprimeria de Vest,
Oradea, str. Mareșal Ion Antonescu nr. 105.
România

Lei 210

Au apărut:

1. *Pelerinul Român.*
2. *Maica Domnului Ocrotitoarea României.*
3. *Biblia în imagini pentru copii.*
4. *Tîlcuirea Apocalipsei.*
5. *Viața și Regul. Vieții pustnicești de Sf. Antonie cel Mare.*

Vor apare de același autor:

1. **Predici la înmormîntare.**
2. **Viețile Sfinților Români cu Moaște.**
3. **Comentar la Evanghelia de la Matei, de Sfîntul Ioan Gură de Aur.**
4. **Comentar la Evanghelia de la Ioan, Ibidem.**
5. **Apologetica religiei creștine, 2 Vol. Trad. din Fr.**
6. **Bogățiile oratorice ale Sfîntului Ioan Gură de Aur.**
7. **Hronograful, de Gheorghe Chedrinul.**
8. **Paza celor cinci simțiri, de Sf. Nicodim Aghioritul.**
9. **Între cer și pămînt. Traducere de Pr. Olimp Căciulă.**
10. **Alfavita sufletească.**
11. **Despre Purcederea Duhului Sfînt, de Iosif Vrieniu.**
12. **Mărgăritarele Sfîntului Ioan Gură de Aur.**
13. **Dogmele Bisericii ortodoxe, de Sf. Atanasie de Paros.**
14. **Tratat de Mistică.**
15. **Viața Sfîntului Serafim de Sarov.**
16. **Ușa Pocăinței.**